

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus II. De Deo Sciente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS II.

De DEO sciente.

Ordinarie quidem prius tractatur de visione Dei, quam de ejus scientia; quia tamen prior est formalitas in Deo scientis, quam scibilis à nobis intuitivè: formalitas enim scientis perficit Deum in ordine ad se, formalitas scibilis in ordine quodammodo ad aliud; ideo prius disputabitur de Scientia, quam de visione; præcipue quia hic attingenda erunt aliqua, quæ sua amplitudine & difficultate, deposcunt nondum fatigatum Lectorem.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI in Communi.

Dari in Deo Scientiam, docet Scriptura, & demonstrat Metaphysica; docet quidem Scriptura pluribus locis, ut 1. ad Cor. 2. v. 11. ad Rom. 11. & aliis locis. Demonstrat autem Metaph. Tum quia hoc ipso Deus non esset Deus, si non esset sciens; non enim esset Essentia perfectissima: Tum, quia gubernat mundum, creat ex arte, &c. qui id ageret, si inscius foret? Tum, quia beatus non esset, si cognoscitivus non esset. Prima Demonstratio sumitur ex 12. Met. c. 9. Tertia ex 10. Eth. c. 8. Secunda ex principio Aristotelico, qui docet quod operari ex arte, supponat intelligentiam. Ad magis disputabilia accedendo, sit

QUÆSTIO I.

An detur Actus primus intelligendi in Deo?

Negant cum Aureolo plures Recentiorum. Affirmat Suarez, Arriaga. d. 15. à Num. 35. citans Capreolum, Arrubal, & alios. Sit

DIFFICULTAS I.

Proponuntur aliqua quæstiones concernentes.

PRÆMITTO 1. *Quis sit status quæstionis in presenti? Non queritur de hoc: An in Deo sit actus primus physicus intelligendi?* Tum, quia alias Deus non esset actus purus, utpote involvens physicum posse intelligere: Tum, quia Deus non esset Ens simplex, utpote compositus ex actu & potentia: Tum, quia hoc ipso Deus non esset Essentia perfectissima: perfectius enim esset esse, quod sit esse scientiam essentialiter in actu secundo. Non item queritur: *An actus primus, & actus secundus intelligendi sint distincti in actu in Deo?* non enim sunt distincti actu ex natura rei; hæc enim distinctio est impugnata: non etiam realiter, propter dicta immediate de potentia physica: Et certe tota distinctio realis in Divinis, est secundum processum physicam, quæ inter actum primum intelligendi, & secundum, non potest ostendi in Divinis. Tota itaque quæstio in hoc stat: *An scilicet in Deo ratione nostra reperiri possit aliquod prædicatum,* quod sit intellectiōi ejus commune, cum actu primo intelligendi creaturarum; ita ut prædicatum illud sit ejusmodi, quod ratione nostra convenire non possit ejus intellectiōi in actu secundo, quæ tali, & quæ subest nostris conceptibus spectatæ.

PRÆMITTO 2. *Regulam dignoscendi: An aliquod prædicatum reperiatur formaliter in Deo, consimile ei, quod reperiatur in creaturis.* Hanc regulam tradidit Aug. 1. 2. ad Simplicianum q. 2. eam autem explicat Ruiz de scientia d. 2. l. 5. Tota doctrina in hoc stat: Accipi debet prædicatum de quo est quæstio, quoniam modo in creaturis reperiatur. Rursus ita acceptum, debet depurari à suis imperfectionibus: illis depuratis, si hoc quod remanet, est tale, ut adhuc servet eam connexionem prædicatorum, quæ salvat conceptum illius proprium, & qui sit sufficiens ad illud distinguendum à reliquis, quæ non sunt ipsum illud; tunc eo casu, tribui illud potest Deo: alias si ad hoc non attenderetur omnia quæcunque creaturis conveniunt, possent Deo convenire, immo conveniret illi ipsum esse creaturæ, siquidem in esse creato, depuratis imperfectionibus, manet adhuc ratio Entis.

Tota ergo difficultas est in ostendendo aliquo prædicato actus primi intelligendi, quod maneat servetque conceptum actus primi intelligendi, etiam depuratis imperfectionibus. Prædicta regula Aug. illustrari potest variis instantiis tam in prædicatis, quæ dicuntur de Deo, quam in prædicatis quæ de illo negantur; & quidem incipiendo ab his posterioribus, non datur v. g. opinio in Deo: Quia depurata imperfectione incertitudinis, obscuritatis, nihil residuum in opinione manet, nisi formalitas noscendi, quæ non salvat proprium conceptum opinionis, & distinctionem ejus à reliquis notitiis: jam autem v. g. tribuitur Deo ratio scientiæ; quia si depuraveris à Scientia imperfectionem discursus, dependentiam à speciebus, veram causationem &c. manet adhuc prædicatum cognitionis certæ, & evidentis, quod prædicatum, salvat conceptum Scientiæ.

PRÆMITTO

PRÆMITTO 3. *Quenam sint per alios prædicata actus primi intelligendi, quæ depuratis imperfectioribus condistinguntur adhuc sufficienter, & saltem intellectum in actu primo, siue ille sit actus primus remotus, siue proximus intelligendi.* Quod attinet ad Intellectum in actu primo radicali, seu primo acceptum.

EXPLICAT 1. Arriaga, & numerat quatuor prædicata actus primi intelligendi radicalis. 1. Quod sit intellectum ut quod. 2. Quod sit substantia intellectiva. 3. Substantia personata. 4. Esse substantiam subsistentem intellectualem. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia tota distinctio inter actum primum, & secundum intelligendi totum debet penes fundamentum, quod habetur in creatis ad hæc duo distinguenda; dicta autem explicatio, non attendit ad hoc fundamentum, quod ipsum probatur; quia actus primus intelligendi remotus in creaturis, saltem eodem modo concipiendi, distinguitur à substantia intellectiva; prædicata autem allata ab Arriaga attendunt conditionem substantiæ intellectivæ, & non ostendunt formaliter conditionem actus primi, quod ipsum probatur; nam etiam substantia intellectiva est intellectivum ut quod, intellectivum personatum, subsistens & similia.

NON SATISFACIT 2. Quia actus primus radicalis, importat aliquam primitatem, quam nullo modo importat intellectivum ut quod: hoc enim non dicit plus, quam concretum ex ratione, & subjecto capaci; Ergo actus primus radicalis, non rectè explicatur per intellectivum ut quod: Tum, quia intellectivum ut quod, est denominatio totius; Ergo non quæritur intellectui radicali seu actui primo, qui non concipitur per modum totius.

NON SATISFACIT 3. Quia investigando; An. g. scientia competat Deo, malè quis dicet depuratis imperfectioribus manere hoc prædicatum scientiæ, quod sit substantia certò & evidenter noscens: Ergo & in præsentī malè dicitur, quod depuratis imperfectioribus, remanens conceptus actus primi intelligendi, sit substantia intellectiva; cum in nobis intellectus, vel formaliter distinctus, vel ad maximum quod veniat, est, concipitur per modum potentiae, seu actus primi, Metaphysicè emanari, ex substantia animæ. Quod si dicas; salvari in Deo actum primum intelligendi, per hoc prædicatum, quod sit substantia intellectiva subsistens, & personata, non etiam non convinceret; quia actus primus intelligendi si ponatur in Deo, debet esse quid commune omnibus tribus personis, & conveniens ipsi naturæ Divinæ quæ tali: & tamen non competit naturæ quæ tali esse substantiam personatam; non enim datur substantia personata, vel subsistens communis omnibus tribus personis. *Ad solvendas Objectiones Arriagæ.*

Noto. Quod prædicatum intellectivi ut

quod, etiam in creato intellectu reperitur; sed non tanquam distinctivum ejusdem ab omni eo, quod non est formaliter actus primus: convenit enim, ut dixi, etiam ipsi toti intellectuali. Concedi item potest, quod non solum personalitas, & suppositivitas inter se distinguantur; sed etiam terminabilia ab iisdem, hoc est, ab illa, natura intellectualis, ab hac, natura etiam irrationalis; sed inde non sequitur, quod per substantiam personatam, sufficienter salvetur, & distinguatur, actus primus intelligendi, ut jam dictum est. Et quamvis hic actus concipiat ut actus substantialis; quia tamen per dicta prædicata non condistinguitur à toto, nec ostenditur illius communitas ad omnes tres personas, fit, ut actus ille primus, non rectè explicetur per ly: substantia intellectualis.

ADDO. Quod in præsentī tractetur quæstio, quæ in utramque partem probabiliter agitari possit, affirmarique, vel negari salva fide; nemo autem fidelis negat quod Deus sit substantia intellectualis; Ergo apparet, quod hic responsio fiat per id, de quo non est quæstio.

EXPLICAT 2. Capreolus apud Arriaga dictum prædicatum; quod scilicet stet in perfectione intellectivitatæ fixa, & permanenti, quæ non convenit intellectioni, quæ est transiens.

IMPUGNAT Arriaga. Quia visio beata est intellectio creata; & tamen dicit permanentiam.

RESPONDERI potest, quod scilicet visio beata dicat permanentiam continuationis, sed non permanentiam per modum radicis, illiusmet ipsius continuationis; qualem radicem assumebat Capreolus. Eodemque modo solvi debet ratio petita à cognitione Angelica, à qua censetur Angelus nunquam abstinere. *Hæc explicatio tamen*

NON SATISFACIT, quia nihil speciale ponit, per quod distinguatur actus primus intelligendi ab ipsa substantia intellectuali: Quia etiam hæc est radix permanens, & fixa intellectualitatis.

Ut explicetur dictum prædicatum actus primi intelligendi. *Sic*

DIFFICULTAS II.

Deciditur Quæstio.

DICENDUM est. *Dari actum primum intelligendi in Deo tam radicalem, quam proximam.*

PROBATUR 1. Quotiescunque depuratis imperfectioribus manet adhuc conceptus proprius alicujus formalitatis reperibilis in creatura, illa formalitas potest tribui DEO; sed depuratis imperfectioribus ab actu primo intellectus creato, manet adhuc conceptus proprius illius; Ergo. Major probata est supra. Auct. S. Aug. & instantis, & insuper probatur, quia debent assignari aliqua communia prædicata Deo & creaturæ; alias si nihil commune haberent, vel Deus non esset vel creatura,

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. Aet. Z.
D. VI
S

creatura, quod utrumque absurdum est. Sequela probatur, quia si ponas Deum esse, pones illum esse Ens; Ergo si nihil habet commune Deus & creatura, nec communem habebunt rationem Entis; Ergo cum illam Deus habeat, creatura illam non habebit; vel è converso: Sed ea ratio communis non potest cum imperfectionibus convenire Deo, utpote Enti perfectissimo; Ergo debet convenire de puratis imperfectionibus; quod ipsum volebat Major allata. Minor itaque principalis probatur: Quia seclusa potentialitate ab actu primo, quam excludit in Deo, formalitas actus puri, seclusa indifferentia ad hoc, vel illud noscendum, quam excludit omniscientia Divina, seclusa denique aliis, manet adhuc ratio vitalis principii immediati Intellectionis; hoc autem prædicatum servat conditiones requisitas, ut possit Deo tribui; nam primo hæc formalitas competit etiam actibus primis intelligendi creatis, nec convenit ipsi intellectioni actuali: hæc enim non est principium intellectionis, sed motus à principio: importat item formalitatem propriam actus primi; Quia actus primus rectè definiretur per dicta prædicata. Quod autem nulla in dictis prædicatis maneat imperfectio, quæ ulterius mente nostra de purari deberet, antequam probetur.

SUPPONO 1. Quod ratio principii nullam de se importet imperfectionem: nam dicuntur esse in Divinis formalitates principii, formalis ut quo processio, principii item remoti processio, &c. quæ non dicerentur de Deo, si ratio principii importaret imperfectionem.

SUPPONO 2. Quod ratio principii in Divinis non tantum competat ipsis principiis, quæ fundant oppositionem physicam producentis & producti: Sed etiam conveniat & ipsis formalitatibus, seu principiis quæ important à principio solam distinctionem rationis; & ita natura est principium & radix Attributorum, Immenfitas Ubiquitatis, & cætera similia.

SUPPONO 3. Principium intellectionis in Deo, & in nostra sententia identificante potentias animæ, esse quidem ipsam naturam intellectualem; non esse tamen ex modo nostro concipiendi principium immediatum; eo quod à nobis concipiatur tanquam quid emanatum, ut eo anima utatur, ad formandas intellectiones. Si autem ponatur intellectus in Creatis distingui realiter ab anima, multo minus diceretur naturam esse principium immediatum intellectionis; Quamvis enim ad illam concurreret anima, simul cum intellectu distincto realiter, concurreret tamen nonnisi tali immediatione, quali anima mediis forcipibus, extrahit ignicum ferrum. Hic autem ipse actus primus radicalis distinguitur per hoc ab actu proximo; Quia actus proximus dicit completio-

nem, & omnia requisita tenentia se etiam ex parte Objecti ad agendum, quam completionem non dicit, actus primus radicalis. Dixi autem, illud principium esse vitale; Quia etiam species impressa, & ipsum objectum, est etiam principium intellectionis immediatum in suo genere, si non effectivum, saltem completivum, non tamen vitale. Quod si vitalitatem etiam speciei tribuas, restringere poteris, quod scilicet illud principium, ex parte subjecti se teneat. *His suppositis*

PROBATUR Minor principalis: quia scilicet hoc prædicatum, nec importat ullam imperfectionem, ut dixi Supposito 1. Et quamvis intellectionem non principiet, physice adhuc potest habere rationem principii, ut dixi Supposito secundo; condistinguitque sufficienter actum primum radicalem, tam ab actu primo proximo, quam à natura intellectuali; Ergo dici potest de Deo, & verè, & secundum modum requisitum, ad talem affirmationem.

PROBATUR 2. Falsa est hæc negativa; Deus non est principium immediatum vitale intellectionis: nam hoc prædicatum importat perfectionem dignam Deo; Ergo erit vera hæc affirmativa, Deus est principium immediatum vitale Intellectionis; Ergo & hæc, Deus est actus primus radicalis intelligendi; Hæc enim se habent sicut definitio & definitivum. Et sicut stante omni simplicitate, potest intellectionis unius Objecti, non esse formaliter intellectionis alius Objecti, idque ex modo nostro concipiendi; Ita stante simplicitate inter Intellectum & Intellectionem, potest adhuc formari conceptus actus primi intelligendi in Deo.

PROBATUR 3. Potest Deus dici principium suorum Attributorum; Item Immenfitas principium Ubiquitatis; Ergo etiam potest Deus dici principium suæ intellectionis, immediatum vitale.

PRO hac sententia & prædicato explicato, citari potest Suarez, qui hoc prædicatum dicit esse in Deo vim Intellectivam, & Arrubal qui illud appellat virtuales productionem Intellectionis.

OBJICIT 1. Arriaga contra Suarez, quod scilicet etiam ipsa Intellectio sit vis intellectiva.

RESPONDETUR. In re vim intellectivam esse intellectionem, sed non ex vi modi nostri concipiendi cum fundamento in re.

OBJICIT 2. Idem, contra Arrubal; Quia hæc distinctio virtualis non esset ponenda, sine gravi necessitate; quæ hic non habetur: Neque enim hic verificantur prædicata realia Contradictoria.

RESPOND. Poni hic virtuales distinctionem in ordine ad prædicata non nisi secundò intentione.

intentionalia, ad quæ ponenda sufficit proportio in divinis, ad creata.

INSTABIS 1. ex eodem: Productio virtualis dicitur imperfectionem; Ergo non est admitenda.

RESPONDETUR. Si productio physica, productio item volitionis in divinis, non dicuntur imperfectionem, cur prædicta productio dicatur? Quamquam per nos non appellatur actus primus productivus, sed principium, quod ad plura extenditur.

INSTABIS 2. Non est explicabile, in quo ista sit hæc productio virtualis: neque enim potest ita explicari, si per impossibile in Deo distinguatur actus primus ab actu secundo, realiter hic produceretur ab illo, non inquam ita potest explicari; nam ponitur conditio, si ostendit ipsum illud, quod operari deberet: si enim daretur distinctio hæc realis in Deo, non esset hic Deus; consequenter perirent in illo illa prædicata, quæ habet, consequenter & prædicatum huius intellectus, consequenter ætunc causaretur dicta intellectio.

RESPONDETUR. Inprimis retorquendo argumentum de intellectu, in quantum in principiis Arriaga, & aliorum, dicitur esse virtualiter prior volitione, vel immensitas ubiquitatis, vel prioritas originis per intellectum, præ origine per volitionem. Directè autem dici potest: Quod eo casu, in re quidem mutaretur illud prædicatum intellectus, sed ex suppositione impossibili, posset non mutari, deque illud ex suppositione non mutando, procedit repositio; ut in simili dicitur in quaestione; An distinguatur Spiritus sanctus, si non procederet Filio.

OBJICITUR 3. Dicta explicatio petit principium: De hoc enim ipso queritur: An in Deo detur principium immediatum vitale intellectus?

RESPONDETUR. Sine petitione principii, neganti Petrum esse hominem, bene probatur per hoc esse hominem, quia est rationalis: Rectè enim definitum probatur per definitionem, quod & nos facimus in præsentia. Quæ autem negat definitionem, quomodo sit convincendus, dictum est in materia de pœnitentia ad initium disp. primæ.

OBJICITUR 4. Implicat contradictionem actualis intellectus habere prædicatum actus primi.

RESPONDETUR. Implicare ut actualis intellectus sit actus primus intelligendi physicus; præstet tamen dari fundamentum saltem in ipsa intellectione divina actuali, concipiendæ formationis, actus primi.

OBJICIT 5. Quirós d. 35. Num. 11. Quia vel solum concipitur a nobis dictum prædicatum, vel propriè est in Deo; si primum, non sequitur a Deo dari actum primum intelligendi: quia

etiam ratione nostra concipimus Deum Patrem ut senem, nec tamen est senex; quia hoc prædicatum non potest salvari sine productione, respicientia, elicentia & cæteris similibus; quæ omnia ratio nostra, non potest affirmare de Deo; sicut nec actum primum accidentalem, vel esse corporei in Deo; quamvis à nobis concipiatur Deus per connotationem ad potentiam nostram accidentalem; & quamvis æquivalet ipsi.

RESPONDETUR. Modus noster concipiendi dupliciter se potest habere ad objecta: 1. Sine ullo fundamento in re, per solum usum quarundam specierum, in quantum illæ ad altiora noscibilia accommodari possunt. 2. Cum fundamento in re, eò quod v. g. de Deo proportionatè ad creata loquendo, sine ulla imperfectione dici possit hoc vel illud prædicatum: Priori modo nos habemus, cum concipimus Deum Patrem ut senem; posteriori modo, dum ponimus actum primum intelligendi in Deo, quem ex modo nostro concipiendi dico importare respicientiam, elicentiam &c. quæ omnia depuratis imperfectionibus, possunt convenire Deo, sicut convenit & realis ratio producti. Quare autem non detur in Deo actus primus accidentalis, vel esse corporei, id supra solum; quia scilicet nullus proprius conceptus accidentis, vel corporis, depuratis imperfectionibus, tribui potest Deo, eò quod ab illis salvo suo conceptu, depurari non possit.

INSTABIS. In creatis est possibilis juxta plures substantia intellectiva per suam essentiam intelligens actu; ergo Deus per ordinem ad illam, nec ratione nostra habebit actum primum: Si enim per ordinem ad actum nostrum primum, realiter productivum intellectus Deus sortitur denominationem actus primi; ergo etiam ex similitudine cum intellectu independenti ab actu primo, negari ei debet actus primus.

RESPONDETUR. Siquidem illa substantia ratione nostra habebit actum primum, Deus etiam per ordinem ad illam spectatus, habebit actum primum: Nam etiam tunc verum erit dicere; Hæc substantia intelligit, ergo in illa est vis intelligendi. Quod si omnibus substantiis intellectualibus essentialis esset intellectio, tunc verè adhuc in Deo reperiretur ratio actus primi; sed non reperiretur per ordinem ad nos: Quia non haberemus fundamentum, tribuendi illum Deo.

NEQUE VALET SI DICAS. Non reperitur in Deo ratio speciei impressæ, aut habitus, ergo neque reperitur formalitas actus primi intelligendi, non inquam valet; Negari enim potest, dari in Deo æquivalenter habitum; quia præcisè imperfectionibus manet in habitu prædicatum facilitandi, quod non est proprium habitus.

bitus: Nam voluntas summum bonum amat cum facilitate sine habitu, itemque appetitus sensitivus objectum delectabile. De specie impressa posset dubitari; potest enim illi assignari hoc predicatum proprium, Esse completum ex parte objecti per ordinem ad ponendam notitiam. Et sicut tribuitur Deo ratio substantiae completæ, nec tamen supponit ullam incompletionem indignam Deo; sic & in præsentia.

QVÆSTIO II.

De Objecto scientiæ divinæ in communi.

Objectum scientiæ divinæ est duplex; unum increatum, aliud creatum. De utroque hic agendum est.

DIFFICULTAS I.

De Objecto scientiæ divinæ increato.

PRÆMITTO I. *Non esse difficultatem in hoc, quod Deus cognoscat seipsum:* Quia alias non esset omniscius; nec foret beatus: Quia non haberet contemplationem summi boni, hoc est, sui. Denique, quia est impossibile noscere aliud, & non posse ex hac notitia devenire in notitiam sui ipsius, quod ipsum probatur: Quia vel noscit illa alia non esse ipsum, quod noscens est; vel noscit, esse ipsum, quod noscens est: si hoc secundum, ergo noscit seipsum; si primum, ergo adhuc noscit seipsum; qui enim dicit: Hoc quod nosco non est ego, si nescit quid sit ego?

PRÆMITTO I. *Neque in hoc esse difficultatem, quod Deus noscat suam essentiam in illa ipsa immediate:* Ratio quia est ita cognoscibilis, perfectissimoque intellectivo debet assignari perfectissimum intelligibile immediatum; hoc autem non est aliud, quam essentia; Attributa autem quæ talia, & prout cogitantur à nobis tanquam conceptus secundarii, non sunt ex modo concipiendi primum objectum, idemque dicendum de personis; quia hanc excellentiam infinitatis non habent, nisi ex identificatione cum natura. Addunt aliqui divinam essentiam esse objectum primum primum, & participatum; jam autem attributa & personalitates sunt objectum primum participans.

PRÆMITTO 3. *Non esse etiam in hoc tantam difficultatem; An Deus cognoscat sua attributa in sua essentia, tanquam in medio virtuali, idque quasi à priori:* Quia essentia ex modo nostro concipiendi in re fundato, est principium attributorum, adeoque respectu illorum habere potest rationem prioris. Ex attributis etiam à posteriori potest nosci essentia; Attributa enim ex eo ipso, quod attributa sunt, petunt cointelligi essentiam, cui attribuuntur.

DICES. Deus cognoscit se in se, ergo non cognoscit se in alio; hæc enim tollunt se.

RESPONDETUR, hæc duo tollere se in hoc sensu; quia scilicet formalitas & definibilitas huius cognitionis, non potest esse formalitas & definitio alius. Sed non tollunt se quasi se cum in unam realem notitiam, complectentem æquivalenter reliquas notitias perfectas, confluere non possint. His quæ faciliora sunt præmissis.

DICENDUM I. *Deum cognoscere se in creaturis tanquam in medio connexo.* Ita docet Herize, Franc. de Lugo, de Ribaz, & Arriaga. Nominis cognitionis in alio, venit cognitio unius propter connexionem cum alio, ita ut unum in recto noscatur, aliud in obliquo.

PROBATUR I. Noscit Deus hanc propositionem: Creatura est essentialiter dependens à me; ergo noscit se in creatura: Noscit enim se ex connexionem creaturæ secum, attingendo creaturam in recto, seipsum in obliquo, quod est, noscere in creaturis seipsum.

PROBATUR 2. Impossibile est noscere relativum transcendente, & non noscere terminum relationis: quia etiam impossibile est noscere relationem ut sic sine termino; sed creatura dicit ordinem transcendentem ad Deum, ut suppono ex Physica, ergo impossibile est illam nosci, & non nosci Deum; sed tunc noscetur Deus in obliquo: quia noscetur tanquam illud aliud, ad quod est Ad, seu Relatio, & creaturam noscet tanquam id quod dicit relationem; ergo ut dictum est, cognoscetur tunc Deus in creatura.

Neque dicas, hoc tantum tunc fieri posse, quando non supponitur objectum aliunde cognitum, supponitur autem Deus cognoscere se in se, non inquam valet, si id dicas; quia huius ipsius queritur ratio. Deinde quando aliquis cognovit Petrum, potest dicere transacta cognitione; Ego novi Petrum, alias dicens non diceret quod dicit; Dicit enim se novisse Petrum, & tamen non potest dicere, ut tu vis, Ego novi Petrum. Quod si id potest dicere; vel noscit, cuius illa sit cognitio, vel non noscit; si non noscit, ergo non potest dicere, se cognovisse Petrum; si autem noscit; ergo noscit id quod antea præcognovit. Cur ergo & Deus non noscet objectum, aliud jam cognitum.

PRO-

PROBATUR 3. ex Arriaga. Non potest Deus cognoscere discrimen inter odium suae Majestatis, & odium peccati, nisi quia cognoscit illud habere pro objecto Deum, hoc verò peccatum; ergo se Deus potest noscere in creaturis: quia in actibus creatis. *Ad solvendas Objectiones*

NOTO, hanc notitiam fore intuitivam; nam etiam in alio tanquam medio potest se Deus noscere, non per modum alius, nunc secundum rationem illius medii; & quamvis illud medium non repraesentaret Deum adæquatè, adhuc illam ipsam quæ repraesentatur ab illo medio in adæquatam rationem Deitatis, potest Deus intuitivè noscere. Quando autem infertur pariter ponendam esse in Deo simplicem apprehensionem, posset fortasse concedi illatum; quia seculis imperfectionibus manet proprius conceptus simplicis apprehensionis, nempe notitia objecti, nec compositiva, nec illativa; & tamen certa: qui enim negari poterit Deum res definitivè noscere? cum tamen definitio sit simplex apprehensio.

ADDO. Bene posse dici, quòd etiam in notitia probabilis respiciente Deum possit se noscere Deus: quia etiam hæc notitia taliter versans circa Deum, dicit connexionem cum Deo: Sed inde non sequitur, quòd noscat se tunc Deus probabiliter, licet videat ex medio probabilis non posse sui nisi probabilem notitiam haberi: quia etiam scientia potest demonstrare, quòd ex medio probabilis non sequatur nisi probabilis notitia; & tamen hoc illa scientia, non probabiliter, sed demonstrativè attinget. Et sicut scientia, aliud tunc motivum assumit, advertit tamen ad connexionem motivi probabilis, cum objecto; ita & Deus advertit ad connexionem cum illius notitiæ probabilis circa se versantis; licet habeat altiores rationes sui de se.

DICENDUM 2. Etiam Deum se nosse ex creaturis. Est conclusio quam docet Ribas, d. 3. c. 4. Martinon d. 10. f. 1. & 4. Num. 21. Sed negat Arriaga d. 18. Num. 39. Nomine autem cognitionis Dei ex creaturis venit cognitio, quæ in ipso Deum respicit, creaturam accipiendo pro medio noscendi.

PROBATUR 1. Quia talis notitia nec de se implicat; aliàs etiam creatura ex se notitiam de Deo habere non posset, nec formare demonstrationem de eodem à posteriori. Deinde talis notitia nullam imperfectionem importat, ut infra videbimus; ergo de facto debet in Deo posui, qui omni perfecto modo, res noscit.

PROBATUR 2. Cognoscit Deus ex se creaturas; ergo etiam se ex creaturis.

RESPONDET Arriaga, neg. Conf. disputamur, quia Deus non cognoverat creaturas in seipsis, sed in sua omnipotentia; unde postea oritur debuit cognitio, secundum quam,

illas, in seipsis immediatè & comprehensivè nosceret.

CONTRA est. Tum quia etiam certo sensu prius intelligibilitate quàm noscat creaturas Deus in omnipotentia, noscit illas in seipsis; habent enim in seipsis pro statu essentiae intelligibilitatem priorem; cum non ideò sint possibiles; quia Deus illas potest producere; sed ideò potest producere; quia possibiles sunt, prius, ratione nostra. Tum quia sicut potest ejusdem objecti creati dari diversa scientia ratione nostra, idque ratione diversi modi noscendi vel potius statui; ergo etiam & Deus diversas de se poterit notitias habere, adeoque & hanc, cum nihil obstat.

PROBATUR 3. per Arriaga. Cognitio Dei in creaturis imperfectè repraesentat Deum, & tamen non repugnat Deo; ergo nec repugnat cognitio Dei ex creaturis.

RESPONDET. Disparitatem esse, quia cognitio Dei in creaturis perfectissimè suum objectum primum cognoscit, nempe creaturas; & in illo medio non potest Deus perfectius cognosci; ideò illa cognitio, nullam in Deo cognoscente, imperfectionem involvit: at cognitio de Deo ex creaturis, licet quasi oriretur ex cognitione perfecta creaturarum; tamen haberet pro objecto primum Deum, quem non perfectè attingeret.

CONTRA est. Tum quia nulla est ratio, cur non possit objectum primum imperfectè imperfectione negativa nosci? Tum quia noscit se Deus in creaturis perfectè, quia nosci in illis perfectius non potest; ergo & ex creaturis noscet se perfectè, quia ex illis perfectius nosci non potest. Tum quia hoc quod assumit, nempe illa notitia est perfecta, quæ ex illo medio, perfectior esse non potest, quod inquam assumit, indiget restrictione; aliàs posset Deus habere probabilem etiam notitiam de se; quia ex illo medio, perfectior notitia, haberi non potest. Denique cum in notitia ex creaturis habeat se ita Deus, sicut subjectum conclusionis, ægrè persuaderi posset, quòd illud objectum sit magis primum præ præmissis; nam præmissæ habent rationem potioris considerabilitatis, utpote magis certæ & evidentes. *Ad solvendas Objectiones*

NOTO. Illam notitiam fore negativè imperfectam, hoc est, non tam perfectam formaliter, ut notitiam Dei in se; non fore tamen positivè imperfectam; quia nulla in illa potest positiva imperfectio ostendi. Porro bene admitti possunt in Deo notitiæ imperfectæ negativè, talis est notitia in creaturis, notitia æquivalenter præscindens, notitia creaturarum in omni scientia &c.

Quando autem affert illud principium; quia omnis cognitio, quæ suum objectum formale non noscit adæquatè, est positivè imperfecta,

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tłm. de Z.
D. VI
5

hoc principium procedit eo casu, quo scilicet ex vi medii, quod est noscendi ratio, posset cognosci adæquate objectum; & tamen non cognosceretur; vel casu, quo sub nulla alia formalitate, posset nosci adæquate objectum: præsumeretur enim tunc defectus ille venire, ex imbecillitate ingenii noscentis. Et sicut quando Deus non noscit se adæquate in creaturis, hæc omnia referri debent in medii defectibilitatem; ita & hîc. Quando autem Arriaga ex eo, quod illud medium sit extrinsecum cognitioni, infer: Quod non possit adimere imperfectionem intrinsecam illi cognitioni, arguit à non probato; non probavit enim in illa notitia involvi imperfectionem positivam.

Non erit autem illa cognitio otiosa in Deo; quia ne sit aliqua cognitio otiosa, in Deo; non debet arguere aliquod novum objectum cognitum; aliàs non posset se Deus in creaturis, & in se cognoscere; sed sufficit, alietas ratione modi, vel statûs. Hæc autem alietas habebitur, si se Deus etiam ex creaturis noscat.

Per hoc tamen non inferetur dari in Deo etiam notitiam probabilem; quia fallibilitas est imperfectio necessariò innexa iudicio probabili quâ tali; jam autem nulla potest ostendi positiva imperfectio, innexa essentialiter prædictæ notitiæ.

S. Thomas qui citatur in oppositum hîc: q. 14. a. 6. ad 2. non plus vult, quam quod adæquate non possit nosci Deus, si ad illum noscendum medium assumatur, quod sit creatura.

DIFFICULTAS II.

*De Objecto scientiæ divinæ
creato.*

CERTUM est quod Deus noscat omnia, teste Script. præcipue ad Hebr. 4. & aliis locis, & ipsa ratio id deposcit, aliàs non esset omniscius, neque Deus. Neq; valet si dicas, Deum non esse necessitatum ad habendum amorem efficacem omnium creaturarum, consequenter neque ad notitiam earundem perfectam: disparitas enim est; quia intellectus ex una parte est potentia necessaria, consequenter noscitiva quantum potest: Ex alia parte, si non esset in Deo noscitiva omnium, non esset divina: jam autem voluntas est potentia libera circa bonum quod non sit summum, vel bonum ut sic, consequenter non adstricta, ad amandum singula, efficaciter. Restant tamen aliqua specialius inquirenda. 1. An creaturæ possint videri à Deo in illismet ipsis? Negat Suar. & Mol. cum Thomist. Affirmat post alios Arriaga d. 19. f. 4. & Mart. d. 10. f. 2. secuti Vasq. & Nominales.

DICENDUM est. Deum cognoscere creaturas in illismet ipsis immediate.

PROBATUR Fundamento desumpto ex Metaphysica de propositionibus æternæ veritatis: Non ideo creaturæ sunt possibiles; quia illas noscit omniscientia, potest producere omnipotentia, sed potius ideo noscit omniscientia, potest producere omnipotentia, quia sunt possibiles; Ergo per prius habent in se possibilitatem absolutam; ergo & intelligibilitatem: quo posito sic urgetur. Vel attingit Deus illam intelligibilitatem ratione nostra priorem, vel non attingit: Si non attingit, ergo omniscius non est, nec cognoscit res secundum quod indigent cognosci: Si autem attingit: Ergo illas attingit in illismet ipsis propter rationem assignatam.

CONFIRMATUR. Falsa est hæc universalis negativa. Nullam creaturam potest Deus noscere in illamet ipsa; Ergo hæc erit vera, omnem creaturam potest noscere in illamet ipsa; quod ipsum probatur; quia hæc duæ propositiones habent se ita sicut hæc duæ: Nullus homo est animal rationale; Omnis homo est animal rationale; Quod ulterius in hoc fundatur: Quia in materia necessaria si universalis negativa sit falsa, universalis affirmativa erit vera; Est autem necessarium Deum habere vim noscendi creaturas, si sint in illismet ipsis noscibiles. Quod autem illa negativa sit falsa probatur: Quia particularis illius affirmativa in principiis nostrorum est vera, nempe quod conditionati effectus liberi in illismet ipsis, seu in suppositione eorum ad se ipsos noscantur. *Ad solvendas Objectiones*

NOTO 1. Quod S. Thom. agnoverit varios modos quibus noscit Deus creaturas; hinc non erit licitum arguere à positione unius modi, ad negationem alius modi; quod autem eum modum de quo hîc, agnoverit, vide hîc q. 14. a. 13. in corpore. Citatur etiam in oppositum S. Aug. ex lib. 83. quæstionum. q. 46. sed illo loco non plus vult, quam quod Deus condiderit mundum ex æterna sua idea, nec aliâ externâ indiguerit. Rursus, non sequetur exinde verbum divinum esse verbum creaturarum, sicut nec sequetur, dum per oppositos, noscuntur in divina essentia. Et certè ad hoc, ut dicatur aliquid esse verbum huius, debet illud respectu ejusdem habere formalitatem dicentis; jam autem creaturæ non habent formalitatem dicentis verbum; quia nec producentis.

NOTO 2. Quod sicut respectu creaturarum in ipso Deo noscibilium, habet vim speciei essentia divina; nec tamen illa species causatur à creaturis; ita nec in præsentia causabitur, præcipue cum etiam concreatæ species in angelis non causentur ab objectis; Quod autem exigant objecta, ut ea quæ vices specierum habent, non nisi ita vel ita representent eadem, hoc non erit causari speciem.

Quam-

Quamvis autem determinetur essentia divina, ut sic repræsentetur creaturas in illismet ipsis, non inde sequitur, quod accipiat aliquam perfectionem à creaturis: quia nec omnipotentia accipit perfectionem à creaturis, quæ sunt illius terminum. Et sicut formalitas omnipotentia, quæ est vis productiva leonis specificatur à leone, sed specificatione extrinseca; ita & essentia divina repræsentans creaturas in illismet ipsis, specificatur extrinsece ab iisdem.

NOTO 3. Quamvis Deus sit nosciturum perfectissimum, sicut non sequitur, quod obiectum materiale non possit habere nisi perfectissimum: aliis nullo modo nosceret creaturas; nec debet habere obiectum perfectissimum quoad entitatem; licet illud debeat noscere ea, ut sub illa noscibilitatis formalitate, à nullo alio possibili intellectu perfectius nosci possit.

Per hoc tamen non nego quod per prius possint etiam concipi creaturæ nosci in ipsamet essentia divina. Ratio; quia sicut prius est esse quoad se, quam esse quoad aliud; ita & prius est noscere se connexaque secum, quam noscere extra se alia; licet in illismet ipsis. Deinde quidquid sit de hoc: An per prius, an per posterius noscantur, sufficit dicere quod noscantur; hoc enim solum intendebat Conclutio.

Ad omnes autem illas notitias, ut vides, quibus creaturæ noscentur in illismet ipsis, locò speciei concurret ipsa essentia divina vicem supplens speciei; terminativè autem illamet ipsæ, ut quam terminationem, ut suppono, non est necessaria existentia obiecti.

DICENDUM 2. Deum posse noscere creaturæ in seipso, hoc est in essentia, attributis &c.

PROBATUR 1. Illis rationibus quibus probatum supra in creaturis videri Deum.

PROBATUR 2. De ipsa v. g. essentia divina, quia scilicet illam Deus attingit, ut participabilem à creaturis; non potest autem ita notari, quin attingatur correlativum participans. Accertè interrogatus Deus à quo sit participabilis, non responderet ex vi illius notitiæ; Necno: Ergo noscit à quo sit participabilis, & hoc nosci creaturas à Deo in sua essentia.

PROBATUR 3. Auct. S. Thomæ hic a. 5. q. 6. &c.

Ceterum qui non teneret, quod Deus dicitur essentialem connexionem cum creaturis, & converso, non teneretur dicere, quod in sua omnipotentia illas necessariò noscat. Unde procedit conclusio hæc, & similes, ex suppositione huius sententiæ, & secundum illam debeat. Ad alias autem Objectiones solvendas.

NOTO. Quod quamvis hæc omnes notitiam re simul sint, nihilominus ex modo notatis concipiendi, in primo signo rationis no-

scuntur in essentia tanquā participabili à creaturis; in secundo signo in omniscientia: quia prius est esse Deum scientem, postea potentem; tertio demum in omnipotentia, & tunc quidditativè noscuntur: nam in omniscientia non secundum esse quidditativum, sed intentionale noscuntur, seu formaliter prout cognoscibilia.

Neq; obest quod essentia divina participabilis dum noscitur, hoc ipso ingerat etiam notitiam creaturarum; Ingerit enim notitiam prout participantium naturam divinam; hoc autem non tantum non obest, sed prodest ad cognitionem creaturarum in alio.

Quamvis autem supponatur in obliquo nosci Deus in præmissis, quæ assumuntur ad formandam de illo notitiam ab illomet ipso; poterit tamen adhuc quasi in æquivalenti conclusione in recto agnosci: Quando enim dico Petrus est pater, agnosco tunc filium in obliquo; & tamen rectè infero, ergo est filius aliquis.

Quando etiam comparantur inter se Deus & creatura, ut si Deus dicat, Creaturæ me indigent, in ista etiam cognitione noscetur Deus, sed notitia simili, quæ habetur in creaturis: quod etiam continget, quando Deus noscet creaturas, in suo, ad illas affectu.

QUÆSTIO III.

De Divisione scientiæ divinæ.

PLURES Divisiones scientiæ divinæ post alios in compendio exhibet Arriaga d. 18. Mart. d. 12. f. 3. Hæc omnes divisiones procedunt ex modo concipiendi. Sit

DIFFICULTAS I.

De Divisione in scientiam simplicis Intelligentiæ, & visionis.

Vulgata est illa divisio scientiæ in scientiam simplicis Intelligentiæ, & Visionis. Sed ejus explicatio habet difficultatem.

EXPLICAT I. Ruiz. d. 17. f. 4. Quod scilicet propositiones necessarias attingat scientia simplicis Intelligentiæ, contingentes autem attingit sola scientia visionis. Hæc explicatio

NON Satisfacit 1. Quia scientia visionis per omnes attingit existentia; si attingit existentia, affirmat existens existere, affirmatione virtuali: nam omnes hoc habent notitiæ, ut dicant tale obiectum esse, quale noscunt: nam v. g. si oculus loqui posset, diceret; Album est quod video album &c. quod si visio affirmat existens existere, & erit visio, & non erit; erit quidem ut supponitur, non erit autem, quia existens existere est propositio necessaria

F 3 & æter-

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI
S

& æternæ veritatis; jam autem per Ruiz tales Propositiones attingi debent à scientia simplicis intelligentiæ.

NON Satisfacit 2. Quia quis negaret Deum seipsum noscere scientiâ visionis, suâque Attributa; quæ tamen sunt necessaria, scientiâ item visionis videt Deus essentias rerum existentium secundum prædicata essentialia; & tamen hæc prædicata essentialia non sunt contingentia.

NON Satisfacit 3. Quia non explicat analogiam scientiæ visionis cum oculo: Si enim secundum contingentiam objecti procedit scientia visionis, quæ similis erit visioni oculari? per istam autem Analogiam explicari deberet; quia alias non hæc scientia; sed alia explicaretur, utpote difformis illi, quæ ita appellatur.

EXPLICAT 2. Martinon citatus, quod scilicet illa dicatur scientia visionis, quæ Deus noscit se, & creata existentia, in quacunq; differentia temporis, & secundum actualem existentiam, Deo præsentia: Scientia autem simplicis intelligentiæ est, quævis alia, sive sit de non existentibus unquam, sive etiam de existentibus quidem, sed ut possibilibus, & secundum prædicata essentialia. *Hec explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia est conflata ex explicationibus à Martinon refutatis, ut cum dicit à scientia simplicis Intelligentiæ attingi essentialia, cum hoc rejecerit in sententiâ Ruiz. Tum quia non existit unquam quæ talia revocat ad scientiam simplicis intelligentiæ, cum revocari potius debeant ad scientiam visionis: Nam si in creatis contrariorum eadem est scientia, tunc si scientia visionis existentiam attingit, etiam non existentiam attingere debet, tanquam quid oppositum; alias dabitur ansa multiplicandi scientias sine necessitate, invehemusque novam scientiam noscentem præcisè impossibilia, condistinctam à scientia possibilem. Et certe vel noscit scientia visionis id quod cognoscit, non esse hoc quod non est illud, sed esse hoc quod est, vel non noscit: si noscit, ergo etiam noscit non existentiam; nam existentia dicit negationem non existentiam: si autem non noscit, ergo nihil omnino noscit. Et certe sic ut ipsum esse negat sui non esse, existentiaque negat non existentiam, fit, ut notitia, attingens illud esse, & illud existere, attingere debeat saltem revolvens sese & reflectens, etiam illud, quod negat non esse.

EXPLICANT 3. Alii, quod scientia visionis sit, cui subjungitur divinum beneplacitum; scientiæ autem simplicis intelligentiæ non subjungitur. *Hec explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia ex illa sequitur contra inferius dicenda, scientiam simplicis intelligentiæ, non esse causam rerum; non enim potest esse causa, nisi dependenter à beneplacito voluntatis. Tum quia nomine beneplaciti,

vel intelligitur decretum de ponendo illo Ente, vel affectus approbationis; Si primum, ergo Deus non noscit seipsum scientiâ visionis: non enim potest habere decretum de se ponendo; Si secundum, ergo non noscit peccata, scientiâ visionis: Quia Deus non vult illa voluntate approbationis. Quod si dicas nomine beneplaciti te accipere proportionatum actum voluntatis.

CONTRA erit, quia jam recedis à tua phrasi, & ab exigentia objecti, non enim qualibet voluntas rectè appellari potest, voluntas beneplaciti. Tum quia hic inquiritur diversitas in ratione scientiæ, prædicta autem explicatio non ostendit diversitatem in ratione scientiæ, quod ipsum probatur; quia actus quo cognosco Deum esse bonum, ordinòq; illum ad amorem, in ratione cognitionis non est distinctus ab actu, quem non sequitur ille amor; ergo neq; illæ scientiæ ratione sequentis, vel non sequentis beneplaciti distingui poterunt. Sed insuper

EXPLICATUR. Quid sit scientia simplicis Intelligentiæ, quid scientia Visionis? Scientia Visionis est scientia existentium, quæ simul tanquam contrarium respicit non existentiam quæ talem, ut contrariorum eadem sit scientia. Scientia autem simplicis Intelligentiæ est, quæ attingit Objecta sub formalitate possibilem. Dicitur autem illa scientia visionis; quia sicut visio extendit se ad præsentia, ita etiam & illa notitia, extendit se ad præsentia Deo in æternitate, secundum aliquam differentiam determinatam temporis. Quando autem attingit non existentiam, non sequitur jam naturam visionis sensualis, sed rationem scientiæ, quæ est etiam contrariorum. Posterior autem dicitur scientia simplicis Intelligentiæ: quia ad eam præsentialitatem non attendit; jam autem non nisi intelligentiarum est, etiam circa ea quæ simpliciter nihil rei sunt, versari. Utraque autem scientia in hoc concordat; quia illa secundum principale attendit ad existentiam, & secundum minus principale ad non existentiam; hæc autem secundum principale attendit ad possibilitatem, secundum minus principale ad impossibilia.

Salvandum hic est, cum ex una parte scientia simplicis Intelligentiæ, ut mox dicetur, sit causa rerum; ex alia parte cum non causet nisi noscendo, qui causabit existitura, quæ non noscit? Id ita intelligendum est, quod scilicet notitia simplicis intelligentiæ attingat existentiam non tantum sub formalitate possibilitatis; sed etiam sub formalitate existentie, sed eam considerat non supponendo, ut aliunde positam vel ponibilem, sed vi suâ ponendam; ita ut se habeat ad existentiam per modum practicæ & architectonicæ scientiæ; sicut enim practica scientia non supponit, sed causat suum Objectum, & se habet ad illud & per modum notitiæ, & per

supermodum mediis, seu principii; ita & scientia simplicis Intelligentiæ. Et sicut quando Mathematicus considerans mensuram domus, & Architectus considerans mensuram, uterque habet pro Objecto mensuram; Architectus tamen considerat mensuram ut à se ponendam, & principiam; ad qualem rationem mensuræ, non attendit Mathematicus; sic etiam est scientia divina, quod scilicet scientia visionis & simplicis Intelligentiæ attendat quidem ad existentiam, sed hæc attendit ad existentiam ut à se ponendam, non attendit illa.

Neg. valet, si dicas, quod manca statuatur inter has scientias differentia petibilis ratione principii: nam scientia simplicis Intelligentiæ respectu Dei, non habet rationem practicæ, & mediis: Non inquam valet, si id dicas; Nam aliqui negant Deum posse se noscere ut possibilem; sed etiam hoc concessio nihil concluditur; quia hic ostenditur tantum differentia circa hoc punctum, qui cum utraq; noscat existentiam, nihilominus in ratione noscendi distinguuntur? Jam autem Deus in sui cognitione non versatur circa se tanquam futurum.

Respectu autem Dei illa scientiæ per hoc differunt; quia scientia simplicis Intelligentiæ attendit ad illum secundum præcisam connectionem prædicatorum Deitatis; scientia autem visionis versabitur circa illum ut jam existentem. Uthæc ulterius divisio intelligatur,

ADDENDUM est. Quod divisio scientiæ in scientiam simplicis Intelligentiæ, & visionis, non sit facta ratione Objectorum diversorum: tum sicut Entitas, quæ existit, à se possibili, non est diversa; ita & Objectum possibile, non est diversum, à se existenti. Non est item facta hæc divisio attendendo ad modum diversum cognoscendi; tam enim Deus distinctè & inconfusè noscit existentia, quam possibile, quod fundatur in illo loco Scripturæ; *Omnia, inquit, nuda sunt & aperta in oculis tuis.*

Ut autem hæc divisio sit in membra composita, ly possibile non est accipiendum pro ente in potentia, adeoque futuro; aliàs idem esset saltem in parte utriusque; Objectum; sed debet accipi possibile sub ratione possibilis tanquam quid commune, participantibus pro quacumque differentia temporis existentiam, vel non participantibus.

DIFFICULTAS II.

De Divisione in Scientiam Necessariam & Naturalem &c.

Agendum hic erit de scientia Necessaria, & Naturali ab una parte, ex alia parte de Libera & Contingenti.

EXPLICAT I. Molina I. p. q. 14. a. 13. d. 17. Naturalis scientia est, quæ nulla ratione potest esse aut non esse in Deo, per quam omnia

cognoovit ad quæ divina potentia sive immediate, sive interventu causarum secundarum, sese extendit, tum quoad naturas singulorum, & completiones eorum necessarias, tum etiam quoad contingentes, non quidem quod futuræ essent, vel non essent determinatè, sed quod esse & non esse possent, quod eis necessario competit; adeoque sub scientiam Dei naturalem cadunt. Scientia autem libera per eundem est, quæ Deus post liberum actum suæ voluntatis absq; hypothese, & conditione aliqua, cognovit absolute & determinatè, ex completionibus omnibus contingentibus, quænam re ipsa essent futuræ, quæ non item. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia in ipsa exemplificatione objectorum meminit nonnisi objectorum creatorum; scilicet eorum ad quæ se divina potentia extendit, cum tamen revera noscat Deus scientiæ necessariæ, se & proprietates suas, ad quæ se non extendit illius potentia. Tum quia scientia Dei libera versatur etiam circa actus divinos liberos; cum tamen ille scientiam Dei liberam dicat esse circa ea, quæ Deus decrevit, saltemq; illi primi actus, qui ex modo nostro concipiendi decernunt, aut complacent sibi in ponendis decretis quasi pro posteriori signo, non intelliguntur poni ex vi positæ ratione nostræ decreti, & tamen attinguntur à scientia libera. Tum quia non explicat per analogiam ad libertatem, & naturam, dictas scientias.

EXPLICAT 2. Martinon D. 12. sect. 3. Quod scilicet scientia naturalis, seu ut ille appellat essentialis, sit perfectio simpliciter simplex, qualis est scientia Dei circa rationes suas essentielles, & personales, & circa possible ut talia; accidentalis autem est quævis alia. *Hæc explicatio*

NON Satisfacit. Tum quia illa posita non apparet, qui condistinguat scientia essentialis à scientia simplicis Intelligentiæ. Tum quia aliud divisionis membrum, hoc est accidentalem, explicat nonnisi per negationem prioris. Tum quia si ab illa definitione demas factas exemplificationes, manebit hoc solum prædicatum; quod sit scientia, quæ est perfectio simpliciter simplex. Unde jam non distinguerebantur illæ scientiæ in ratione scientiæ, sed in ratione perfectionis simpliciter simplicis, vel non simpliciter simplicis.

Ut enodetur punctum difficultatis;

PRÆMITTO I. Confundi ordinariè ab Authoribus scientiam necessariam cum naturali, & liberam cum contingenti; quantumvis ab aliis & novissimè à Mart. cit. distinguantur. Distingui autem debere. Ratio est, quia quamvis naturale & necessarium interdum coincident, ut cum dico; Naturale est igni urere, quod idem est, ac necesse est ignem urere; non tamen naturale

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. et Z.
D. VI

& necessarium pro eodem sumuntur semper: Nam rectè dici potest, naturale est Deo benefacere creaturæ; non tamen possum dicere: Necessè est Deum benefacere creaturæ. Rursus, Necessarium, ex primitiva sui impositione, idem est, ac non cessans res, seu determinata ad unum; jam autem notio naturæ, longè alia est. Rursus liberum & contingens non rarò coincidunt; Nam ly: Contingens est Petrum peccare, idem est, ac ly: Liberè peccat; non tamen hæc semper pro eodem sumuntur; nam v.g. verum est dicere; Contingit ut plurimum, ut in Septembri pluatur, neque tamen sensus est; Liberum est pluviam, ut cadat in Septembri. Quod si isti termini non æquivalent semper, ita prædictarum scientiarum tradenda notitia est, ut servetur nominum impositorum illis scientiis proprietas.

PRÆMITTO 2. *Non satis exactam esse hanc oppositionem membrorum dividendum: scientia scilicet naturalis, & libera; quia liberum propriè non opponitur naturali, aliàs liberum Deo & intellectualibus conveniens, non nisi translative esset naturale.* Nec est exacta oppositio inter scientiam naturalem & contingentem; quia contingentem vel non essentiali, potius opponitur essentiali quàm naturale.

PRÆMITTO 3. *Ut exacta detur horum membrorum explicatio, formanda sic esse membra, ut scilicet scientia necessaria opponatur libera, & scientia essentiali seu naturali contingens seu non essentialis.* His præmissis

SCIENTIA necessaria erit scientia determinata non nisi ad unum, sicut noscitur, ita non nisi noscendum; quæ ratione non noscitur homo, nisi ut animal rationale: Scientia autem libera, erit scientia indifferens ad utramlibet partem, secundum quam posset Deus noscere sedentem, vel non sedentem Petrum, quæ ipsa explicatio tali discursu proponi posset. Nulla est propositio quæ suam contradictoriam non habeat; cuius ratio inter alias esse potest: Quia omne esse affirmans suum esse, negat suum non esse; & sic affirmatio, quod sit animal rationale, negat, quod non sit animal rationale: hinc intellectus attendens ad esse, & ad exclusum non esse, potest formare contradictorias. Quamvis autem nulla sit propositio, quæ suam contradictoriam non habeat, nihilominus aliqua contradictionis pars ita seipsam roborat, ut non nisi pro una parte stare verificatio illius possit, nec trahi ad aliam partem: sic non potest trahi non animal rationale ad hominem. E contra hæc propositio, Petrus sedet, talis est, ut verificatio illius, etiam ad aliam partem trahi possit. Ista ergo scientia erit necessaria, quæ attingit veritatem, non nisi uni extremo alligabilem: è contra libera scientia attingit veritatem, etiam alteri extremo alligabilem.

Illam autem divisio scientiæ in scientiam essentialem seu naturalem, & non-essentialem seu

contingentem, sic explicari potest, quod sit scientia essentialis ipsum Dei esse immutabiliter sequens, non-essentialis autem seu contingens est, quæ potuisset à Deo abesse, vel adesse. Ut prædictæ divisiones intelligantur

ADDENDUM 1. In quo sensu sit libera scientia, vel contingens: non enim hoc ita accipiendum est, quasi Deus dicat: Nolo hoc scire; de necessitate enim Deus est omniscius, & cum in illo non detur scientia confusa, hoc ipso si quæreretur ex illo quid nolit scire, deberet respondere quid illud sit? Nec item scientia libera in isto sensu est libera, quasi sit in potestate Dei aliquid non scire, vel affirmare aut negare, quod illi libuerit: Si enim sedeat Petrus, non est liberum Deo dicere: Non sedet; sed in isto sensu est libera, quod scilicet verificatio illius possit ad illud membrum applicari; & quod sit in potestate Dei, medium, ut verificetur.

ADDENDUM 2. Quando dicitur, scientia Dei esse contingens, contingencia illa non est quoad Entitatem: Nam scientia Dei entitativè est ipse Deus, qui non est contingens; nec contingens est aliis sensibus supra rejectis; sed in isto sensu, quia sicut contingens potest adesse & abesse; Ita affirmatio unitus extremi, potuisset à Deo abesse, vel illi adesse, ratione termini vel ratione æquivalentiæ, in materia de penitentia disput. 3. a 1205. & mox explicandæ.

ADDENDUM 3. Has scientias distinguere ratione aliorum & aliorum connotatorum, quod scilicet eadem scientia in quantum attingit possibile sit scientia simplicis intelligentiæ, in quantum determinata ad unum, quæ determinata, est scientia necessaria, & in quantum non poterat abesse à Deo, vi attingentiæ hujus non nisi membri, est scientia essentialis seu naturalis.

DIFFICULTAS III.

De Divisione in scientiam, quæ est causa rerum, & quæ non.

ALIAM scientiam esse causam rerum docet Scriptura, quæ agnoscit Deum, omnia in sapientia fecisse, & demonstrat Aristoteles, quod fabrica mundi ostendat Deum esse supremum intellectivum. Difficultas inter Thomistas, & nostros est, quam illa scientia est causa rerum.

DICENDUM est, scientiam simplicis intelligentiæ esse causam rerum.

PROBATUR 1. Auctoritate. 1. Auctoritas Scripturæ est: *Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem quod esset bona.* Ex quo loco sic arguitur. Antequam facta esset lux, quando intelligebatur Deus dixisse, *fiat lux*, vel præcessit aliqua scientia, vel non. Si non, ergo nihil est factum; quia agens liberum, & ex præcognitione, nihil agere potest, sine præcognitione; quæ in Ente perfectissimo semper est scientia

scientia, si præcessit scientia, ergo alia est, quæ est causa rerum, & non scientia visionis: Quia Scriptura visionem illam, quæ certè fuit intellectiva, non corporalis, dicit consecutam esse facta jam luce. Confule Martinon quomodo sit defendenda hæc auctoritas d. 12. a. Num. 40.

2. Auctoritas SS. Patrum, aliquas attingo. Hieron. in c. 25. Jerem: *Non ex eo quod Deus scit futurum aliquid, idcirco futurum est; sed quia futurum est Deus novit, quasi præscius futurorum.* Similia habet Damascenus in Dialogo contra Manich. Dei, inquit, *præscientia vera atq. immutabilis est, verum ipsa haud quaquam causa est, cur eveniret quod futurum est; quin potius quia hoc vel illud facturi sumus, idcirco prænovit.* Similia habet Origenes, Justinus, Chrysost. Leo, Beda, Aug. l. 3. de lib. arbitrio cap. 4. quos referunt Noltrares.

3. Auctoritas est, S. Thomæ hic a. 3. in corpore; ubi scientiam, quæ est causa rerum, dicit esse formam ad opposita se habentem; visio autem non est ad opposita. Item dicit illam non posse producere effectum determinatum, nisi determinatam à voluntate; Visio autem nonnulli determinata respicit; Comparat item illam cognitioni practicæ, quam habet artifex de operando; cognitio autem artificis eundem dirigens, non est ea quam habet jam opere facto, sed cognitio præcedens ante domum faciendam.

Urgerietiam potest Auct. S. Thom. hic a. 16. ubi ex quo loco sic format argumentum Martinon: Scientia eorum, quæ nunquam fiunt, sed tantum possunt fieri non est scientia visionis per Thomistas. Scientia Dei quæ est causa rerum, est etiam eorum, quæ nunquam fiunt, & tamen fieri possunt, ut ibidem dicit S. Thom. Ergo scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis.

RESPONDET ANONYMUS. Apud eundem Martinon, S. Thomam loqui de scientia præcise sumpta à decreto, & à scientia simplicis intelligentiæ.

CONTRA est. Tum quasi de tali loquitur, ergo illa erit causa rerum, & non scientia visionis, ut vult ille: Tum quia scientia præciscindens scientia simplicis intelligentiæ & visionis non est actu in Deo; jam autem scientia de qua loquitur S. Thom. est scientia quæ actu est in Deo. Tum quia hæc ipsa responsio arbitraria est.

PROBATUR 2. Ratione, & ut præciscindatur occasio disputandi de voce, suppono ex Scriptura & ex Metaph. scientiam aliquam, esse causam rerum, ex quo postea sic arguitur. Illa scientia quæ est causa rerum, prioritate vel antecedit positionem effectus, vel non antecedit? Si non, ergo non est causa; nam ex Metaph. causa prior est effectui, nec illum effectum antecedit decretum Dei: Quia illi præcludere ante-

cedenter deberet, causa effectus, scientia; tum autem negas hanc prioritatem; si antecedit; Ergo hæc scientia quæ est causa rerum, non est scientia visionis, quia scientia visionis per S. Thom. supponit effectum, utpote quæ est jam existentium, ut habetur hic q. 14. a. 9.

CONFIRM. Tum quia scientia divina in sua distinctione, & in exigentia hujus vel illius formalitatis denominatur competenter ad scientias creatas; jam autem in creatis illa scientia, quæ videt opus jam factum, non est causa rerum; talis autem est scientia visionis. Tum quia visio, respectu existentium, idcirco non potest habere rationem prioris; quia in scientia prior est formalitas scientiæ, quam causæ; potest enim pro causali adferri; Ideo causat quia scit, & cum ratio scientiæ, sit formalitas universalior, quia & aliis scientiis, quæ non sunt causa, competens, hoc ipso prior est; quia universaliora sunt priora: quo posito quaeritur; Pro illo priori, quo formalitas scientiæ, prior est formalitate causæ, vel noscit existentiam, vel non noscit? Si non, ergo illa scientia non est visionis; quia hæc per S. Thomam noscit existentiam; si autem noscit existentiam, ergo illam noscit ante suas causas; quia pro priori, ante formalitatem causæ, in se reperibilem. Tum quia comparando creaturas ad cognitionem divinam, potest duplex propositio formari, prima hæc: Creaturæ existunt, quia noscuntur à Deo. 2. Noscuntur creaturæ à Deo quia existunt; quod si illæ propositiones etiam si per ordinem ad divinum intellectum, (cur non enim) formari possunt, debent illis assignari, distinctæ scientiæ ex modo nostro concipiendi; quia etiam in creatis, priorem partem, alia scientia, nempe Idealis, posteriorem alia, nempe experimentalis attingere debet: Accipiamus ergo illam partem: Noscuntur creaturæ à Deo, quia existunt; hæc propositio non revocatur per oppositos ad scientiam simplicis intelligentiæ, sed ad visionis; ergo illa prior revocabitur ad scientiam simplicis intelligentiæ; nonnisi autem illa prior est causa rerum, utpote causa existentia, secundum ipsos terminos propositionis.

PROBATUR 3. communiter. Tum quia pone per impossibile, deesse Deo visionem operis facti, & pone in illo vim productivam, notitiam de possibilitate, mediis que ponendi effectum, nihil Deo deerit ad ponendas creaturas, ergo apparet causam illarum, non esse visionem. Tum quia scientiæ simplicis intelligentiæ nihil deest ad ponendum effectum, & de cætero prior est scientiæ visionis; attrahet ergo sibi primum prædicatum causæ. Tum quia, si scientia visionis esset causa rerum, non salveretur libertas creaturarum; quæ toties non salvatur, quoties ponitur suppositio, quæ non est orta ex vi actionis nostræ, & tamen illa posita, non potest aliter se habere effectus. Sed si idcirco

pec-

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. 1. c. 2.
D. VI

Pecco, quia Deus novit me peccaturum; ponitur suppositio scientiæ, quæ non est orta ex vi actionis nostræ; & tamen illa posita utpote certâ, infallibiliter non potest oppositum fieri.

Per hoc tamen non nego scientiam visionis habere rationem exigitive à posteriori positionis effectû; quia v. g. supposito quod Abel sit Filius Adami, exigit hoc ipso à posteriori ut pater illius sit Adam; nec tamen causat paternitatem competentem Adamo: ita & scientia visionis ex eo, quod sit vera, exigit à posteriori, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Ulterius per hoc non nego, scientiam visionis posse habere rationem causæ respectu alius objecti à viso, respectu cuius non habet rationem visionis. Ratio quia etiam notitia artificis, respectu objecti facti, potest esse ratio faciendi alius similis, quod illa notitiâ non videtur.

OBJICITUR 1. Auctoritas SS. PP. Greg. 1. 29. Mor. c. 23. *Quæ sunt (inquit) non ab æternitate ejus ideo videntur quia sunt, sed ideo sunt quia videntur.* Et l. 32. dicit: *Non existentia videndo creari.* Similia habet Aug. c. ult. Confess. de Trin. l. 6. c. 10. c. 15. c. 13.

RESPONDETUR universaliter ad omnes auctoritates, ubi habetur hoc nomen *videndi* non debet accipi pro scientia visionis pressè, sed pro quacunque cognitione certa & evidenti, quod competit etiam simplici intelligentiæ; ubi autem non habetur hoc nomen *videndi* bene accipi potest, pro scientia simplicis intelligentiæ. Quando autem aliqui PP. universaliter negant à Deo res cognosci quia sunt, non debent verba illorum accipi ut sonant, alias etiam contra oppositos essent; nam etiam hi scientiam visionis dari admittunt, quæ tamen est ex S. Thom. existentium; sed accipi debent hoc sensu; quia scilicet scientia Dei est ab æterno & non sunt ab æterno objecta. Item, quod illa respectu scientiæ divinæ habeant rationem termini, sed non causalitatis. Denique, quod independenter à decreto scientia non sit causa rerum.

Quod attinet ad mentem S. Thom. ea in oppositum citari solet hic: a. 8. in corpore. Item ad 1. & ad 2. & a. 16. *Ad hæc loca explicanda*

NOTO, quod scilicet oppositi imaginentur à scientia simplicis intelligentiæ sola non existentia attingi, quod supra rejectum est. Et ex hoc principio respondendum est ad locum ex ar. 8. Et certè per S. Thom. scientia, quæ est causa rerum, habet se ut scientia artificis de opere, idè; non jam posito, sed ponendo.

Responsio etiam ad primum non est contra nos: Nam etiam nos negamus scientiam visionis divinæ causari à rebus, licet illis nexus sit subsistendi consequentiæ: Vera enim est hæc propositio: Sunt res; ergo noscuntur à Deo.

Responsio ad 2. non est contra nos: Nam

concedimus à posteriori exigere scientiam visionis, ut ita se habeat objectum prout illa dicit.

Quando autem inibi in corpore censet, Scientiam illam esse causam rerum, quæ est determinata ad opus, dicimus hanc determinationem peti debere non ex titulo scientiæ, sed ex adjuncto decreti accommodati libertati; immerito autem imponitur, quod dixerit S. Thom. scientiam subsequenter decretum, esse causam rerum: neq; enim illa verba habentur in S. Thoma.

Quando autem S. Thom. a. 16. negat scientiam simplicis intelligentiæ esse practicam; cum tamen scientia, quæ est causa rerum sit practica, non plùs vult quàm quod illa independenter à decreto non sit completè practica, sed non negat eam procedere de objecto operabili præscribendo regulas ponendi effectûs adeoque practice.

OBJICITUR 2. Scientia quæ est causa rerum, est scientia libera; scientia autem simplicis intelligentiæ, non est libera.

RESPONDETUR. Scientiam quæ est causa rerum, non in hoc sensu esse liberam, quod possit objectum ita se habens attingere ita, vel non ita; sed debet esse libera, hoc est, non necessitas ad ponendum effectum.

INSTABIS 1. Illa scientia vel determinat Deum, vel non? Si determinat; ergo non est Deus liber; si non, ergo Deus extra illam scientiam agere potest.

RESPONDETUR. Illam scientiam determinare Deum ut non possit aliter agere, si velit, nisi ut illa præscribit; sed non determinare, ut velit.

INSTABIS 2. Ex responsionibus sequi tam scientiam intelligentiæ, quàm visionis fore suo modo liberam; consequenter saltem visionis scientiam, esse otiosam.

RESPONDETUR. Non fore otiosam: quia modo, & ut ita dicam, medio, attendit sibi appropriato, nempe præsentialitati, quæ tali; quam habet ad æternitatem objectum, pro aliqua certa differentia temporis.

OBJICIT 3. Anonymus apud Martinon, scientia possibile est scientia eorum, quæ nec fuerunt, nec sunt, nec erunt; Ergo est scientia eorum, quorum nec fuit, nec est, nec erit Deus causa: Ergo non potest illa scientia, esse causa rerum.

RESPONDETUR. Falsum esse Ant. Diximus enim à scientiâ simplicis intelligentiæ modo sibi proportionato etiam existentiam attingi.

OBJICIT 4. idem. Licet scientia præcisa à voluntate, ejusq; directiva in actu primo, sit sola scientia simplicis intelligentiæ; tamen conjuncta voluntati, ejusq; directiva in actu secundo, est nonnisi scientia visionis: quia tunc est scientia eorum, quæ fuerunt, sunt, erunt: sicut quando conjungitur cum decreto negativo, hoc

hoc est, cum nolitione producendi mundi, est scientia simplicis intelligentiæ.

RESPONDETUR. Immerito arguens imaginatur, quod existentiam nullo modo attingat scientia simplicis intelligentiæ; Item quod illa circa solam non existentiam versetur. Denique immerito dicit illas scientias solâ conjunctione ad decretum positivum, vel negativum distinguui.

OBJICIT 5. Aliquis apud Arriaga d. 18. Num. 18. Si Deus post voluntatem de condendo mundo amitteretur scientiam simplicis intelligentiæ, retenta omnipotentia, & scientia visionis: adhuc tunc posset fabricare mundum; ergo scientia visionis admittit formalitatem causæ.

RESPONDETUR. Impossibile esse manere volitionem creandi mundi sine prælucente notitia, quæ non est visio: posito etiam quod maneret scientia visionis, non posset esse causa ponendi mundi: quia nec antecederet volitionem creandi mundi, quam nata est consequi.

DIFFICULTAS IV.

De Divisione in scientiam mediam, & non mediam.

PRÆMITTO 1. Distinctos esse hos tres terminos, Scientia conditionalium, Scientia conditionalium, Scientia media. 1. Non plus importat, quam notitiam in Deo de objectis, nunquam futuris, sed quæ essent vel non essent, si conditio poneretur. Talium notitiam jam nunc & Thomistæ admittunt. 2. Est scientia, quæ illa conditionata attingit independentem ab omni decreto absoluto ex parte actûs, conditionato ex parte objecti, de illo effectu. Hanc Thomistæ negant, utpote admittentes prædeterminationem. 3. Est scientia media, quæ scilicet ad nullum membrum divisionis revocatur, sed inter illa membra mediat.

PRÆMITTO 2. Molinam & ante illum Fontanum, cum definisset scientiam necessariam, & scientiam liberam; illam quidem per cognitionem objecti necessariam, hanc per cognitionem objecti decreti determinati, admisit aliam scientiam mediam, quæ nec nosceret objectum necessarium, nec a Deo determinatum, decreto ex parte causæ absolute. Occasio autem hujus elucidandæ doctrinæ fuit error Calvinus, qui docuit, Deum voluntate sua & ad bonum, ad malum nos cogere; huic doctrinæ ut obviaret prædictus auctor, docuit actus nostros, nec esse necessarios, nec prædeterminatos à Deo; nosci tamen ab eodem, scientia tali, quæ possit illum dirigere, ad fornam prædestinationem, & ad effectus illius habendos.

PRÆMITTO 3. Quâ ratione aliquid medium inter duo extrema esse possit? Quantum ad prædictum, in primis, potest esse aliquid medium inter

duo extrema per abnegationem utriusque extremi; & sic viride, est medium inter album & non album positivè, hoc est inter nigrum. Rursus est aliquid medium inter duo extrema per participationem de utroque extremo; & sic v.g. fuscum, est medium inter album, & non album positivè. Hoc posteriori modo admitti solet scientia media, hoc est per participationem de utroque extremo, ut videre est apud Mart. d. 12. Num. 16. Falsolum hic d. 22. Num. 470.

PRÆMITTO 4. Verba ejusdem Falsoli. Nul- lum unquam ex nostris Theologis docuisse (sed de hoc infra) non esse adæquatam divisionem in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis; unde necessariò sequitur, quod scientia conditionata, vel in altero, vel in utroque membro contineri debeat.

PRÆMITTO 5. Quæ sit in hac parte varietas sententiarum? Suarez tenet illam suo modo esse mediam, & post illum Falsolus etiam inter scientiam simplicis intelligentiæ & visionis: Illos sequitur Avancinus. Alii autem docent, esse mediam inter scientiam naturalem & liberam; quibus consentit Falsolus Num. 484. Martinon d. 12. Num. 16. Quamvis autem sentiat citatus Falsolus divisionem in scientiam intelligentiæ & visionis, esse inter membra adæquata, sentit tamen esse mediam, non per abnegationem utriusque extremi, sed per participationem ex utroque.

Quod attinet ad primum modum salvandi scientiam conditionatam, esse scientiam Mediam.

EXPLICAT 1. Suarez opusculo de scientia l. 2. c. 3. Num. 4. eique consentit Falsolus: quia scilicet objectum illius, quod est futurum conditionatum, quod esset & nunquam futurum est, ex eo quod esset, non sit mere possibile, sed participans existentiam, adeoque referibile ad visionem; quia verò non habet exercitiam existentiam, spectat ad scientiam possibilem. Circa hanc explicationem

NOTO. Si revocanda sit hæc scientia ad unum nonnisi ex illis membris, quod commodius revocari possit ad scientiam simplicis intelligentiæ: Quia magis objectum illius accedit ad possibilia, quæ talia, & excludentia exercitiam existentiam; præcipue verò, quia scientia visionis non est nisi exercitæ pro aliqua differentia temporis existentia, ut ita accommodet se oculo corporeo, qui nonnisi actu existentia attingit.

Quod ad secundum modum salvandi formalitatem Media in Scientia conditionalium attingit.

EXPLICAT 2. Martinon. Quod scilicet sit media inter scientiam naturalem; quia non est necessariorum, & media inter liberam; quia non est objecti absolute ex parte actûs decreti. Circa hanc explicationem

NOTO. Largiori modo sumi scientiam liberam,

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tbm. de Z.
D. VI
S

ram, quando sumitur pro noticia attingente objecta decretum supponentia; quia dantur etiam in Deo actus liberi, quos debet etiam attingere scientia libera; nam si creatam libertatem attingit, etiam attinget & divinam. Et sicut pro necessariis divinis prædicatis non datur alia scientia, quam quæ noscit prædicata necessaria creata; ita nec alia noscet actus liberos Dei, & alia actus liberos creaturæ. Quod si eadem scientia noscet utrumque, non poterit libera scientia definiri per notitiam objecti supponentis decretum: Quia multi sunt actus Dei liberi, non supponentes decretum, ut prima voluntas formandi decreti, simplices complacentiæ liberæ &c.

EXPLICARI posset 3. Scientiam conditionatam non esse ullo modo mediam; sed esse membrum separatum, condistinctum ab omnibus aliis membris dividendis scientiam.

PROBATUR 1. Auctoritate eorum, qui illam revocant ad solam scientiam simplicis intelligentiæ; Si autem eam revocant ad illam, hoc ipso non faciunt illam mediam; quod sentiendum est etiam de illis, qui illam revocant ad scientiam visionis. Ad scientiam autem simplicis intelligentiæ revocat illam Suarez t.1. de gratia Prol. 2. c. 6. Num. 7. Vasquez d. 77. Num. 17. Valencia hic pun. 5. q. 2. paragr. Tria tamen sunt. Lessius de gratia c. 16. Num. 3. & 19. Num. 1. Ad scientiam autem visionis revocat etiam Suarez ex mente Auctorum opusculo de scientia lib. 2. c. 3. Num. 5. Falsolus citatus Num. 483. Quia verò Nostrates scientiam necessariam sumunt pro eadem, ac scientiam simplicis intelligentiæ, hoc ipso si eam revocant ad scientiam simplicis intelligentiæ, revocant ad scientiam necessariam, adeoque non agnoscunt mediam.

PROBATUR itidem Auct. Vasq. d. 77. cit. ubi cum dixisset, hanc scientiam esse potius simplicis intelligentiæ quam visionis, subdit; vel si placet, inquit, doctrina & claritas gratia tertium membrum constituere, quid obest? quod enim antiqui Scholastici, qui hæcenus scripserunt, tantum meminerint scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, parum interest. Tum quia illi de hac scientia sub conditione, nihil omnino disputarunt, vel meminerunt. Tum quia illi non dixerunt; Omnem scientiam in duo illa membra solum dividendam esse, &c. Quid igitur obest, si nos aliam ponamus, cuius ipsi mentionem neque fecerunt, neque negarunt? Idem docuit Becanus l. p. t. i. c. 10. q. 1. Num. 5. ut meminit expressè Falsolus Num. 470. cum tamen dixerit: Omnes nostros revocare hanc scientiam ad aliquod membrum, vel mediam ponere. Citari etiam solet pro nostro intento Ribas d. 9. c. 1. & eam satis innuit Suarez op. de scientia lib. 2. c. 3. Num. 4. Non cum magna firmitate de illa loquens: solum enim dicit; Non ineptè

(inquit) vocata est scientia Media. Clarè autem illam docuit Terentius, Alciatus olim Romanus Professor.

PROBATUR 2. Ratio superior non potest esse media inter rationes se inferiores; & ita substantia non est medium inter rationale, & irrationale, nec item non vivens: sed ratio scientiæ conditionatæ, est ratio superior divisionibus, & rationibus scientiæ simplicis intelligentiæ & visionis. Ergo. Minor probatur, quia de singulis harum est prædicabile, quod sit scientia absoluta; ergo ratio absolutæ est respectu illarum tanquam genus, adeoque ut quid superius; ergo & membrum illi oppositum erit superius præ scientia simplicis intelligentiæ, & visionis, naturali & liberæ: Ratio, quia si rationale est superius Petro, etiam irrationale illi oppositum, erit superius; quod ipsum probatur; quia contrariorum eadem est ratio, adeoque eadem superioritas & inferioritas. Si ergo unum superius, est prius, etiam illi contrarium erit eodem superius; jam autem membrum oppositum scientiæ absolutæ, est scientia conditionata.

PROBATUR 3. fundamento Alciati, ad hoc ut aliquid in quapiam divisione sit medium inter duo dividenda, non sufficit quod non contineatur sub membris dividendis; sed requiritur insuper, ut contineatur sub diviso: planta enim quantumcunque neque ad rationale, neque ad irrationale pertineat; tamen media inter ista dici non potest, eo quod sub animali, quod per rationale, & irrationale dividitur, non contineatur. Genus autem quod dividitur per hæc membra, scientia simplicis intelligentiæ & visionis, est scientia categorica, sub qua non continetur scientia conditionalium; consequenter non erit media inter dicta membra. Quod autem dividatur hæc scientia categorica: Ratio est. Tum quia hæc sola meretur absolute dici scientia, utpote quæ sola esse vel non esse essentiat; conditionalis autem quamdiu non transiit in absolutam, nihil ponit in esse, unde conditionales syllogismi improprii dicuntur, & nihil concludunt. Tum quia antiquiores Scholastici exiguum admodum mentionem fecerunt scientiæ conditionalium; ergo signum est in hac divisione non respexisse illos ad scientiam Conditionalium.

DICES 1. S. Thom. locis circiter undecim, quorum meminit Alvarez d. 6. Num. 5. divisit scientiam nonnisi in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis.

RESPONDETUR. S. Thom. divisisse in hæc membra nonnisi scientiam absolutam. Aliqui dicunt eandem complexum esse S. Doct. sub scientia & veritate, quam ipse appellat dicti.

DICES 2. cum Alvarez. Inter ens & non ens, nullum datur medium; ergo neque inter dictas scientias: Quia scientia visionis attingit ens

Ens actu; scientia autem simplicis intelligentie attingit non ens, seu quod non existit.

RESPONDETUR. Noshic defendere scientiam conditionatam, non medium; diximus etiam supra male assignari hæc objecta, prædictis scientiis. Denique addi potest; Inter ens & non ens non dari medium, sed inter ens absolute, & non ens dari medium; nempe non absolute ens, & hoc non absolute ens, est objectum conditionatæ, & ipsum conditionatum.

DICES 3. cum eodem. In nobis non datur ulla media notitia inter intuitivam & abstractivam; ergo & in Deo sufficienter dividitur scientia, in scientiam visionis, & simplicis intelligentie.

RESPONDETUR. Prædictas divisiones in humanis esse factas, non nisi ratione modi cognoscendi, qui non nisi duplex est: Sed respectu Dei, fit hæc divisio ratione varii status ejusdem objecti.

Quando autem primitus Nostri usurpabant

hunc terminum scientia media, usurpabant secundum quæstionem tunc cum Thomistis tractatam; quod scilicet illa notitia neque esset necessaria, neque libera; hoc est decretum absolute supponens.

An scientia Conditionata sit scientia media? Non erit quæstio de sola voce, sed de re; An scilicet in divisione scientiarum, habeat præ reliquis unâ cum scientia absoluta prioritatem? Utemur tamen hac voce scientia media loquendo cum pluribus, supponendo autem pro scientia Conditionata.

NOTO. Siquis comminisceretur tam amplam acceptionem scientiæ v.g. visionis, ut se extendat etiam ad effectus, pro alia rerum serie, sub conditione futuros vel non futuros, cum eo esset lis de duobus. Inprimis an rectè ampliet scientiam visionis, quæ lis non esset propria præsentis difficultati. Deinde de qualitate decreti, circa quod hic unice laboratur.

G

Dispu

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. 1. d. 1. Z.
D. VI
S

DISPUTATIO IV.

De Scientia Conditionatorum.

Secundum praxin communem prius agi debuisset, de Notitia futurorum librorum absolutorum; de hac diximus in Logica: Et quia nullum speciale difficultatis punctum habetur, quod non includatur in Conditionatis, de his solis agetur.

QUÆSTIO I.

An detur Scientia Conditionalium librorum.

DICENDUM est. *Esse de Fide dari scientiam conditionalium librorum.* Ne autem conclusio offendant; attendendum est, quod non dicam esse de fide dari scientiam Mediam, nec scientiam conditionatam; hoc est independentem à decreto absoluto ex parte actus; sed tantum dico dari scientiam Conditionatorum librorum. Hanc Nostrates omnes docent, & Thomistæ jam, ex quibus Zumel Thomista hic d. 8. concl. 1. *Non est tutum, inquit, negare infallibilem, & veram cognitionem illorum contingentium in Deo.* Vide Faffolum hic n. 211. Paulus Burgensis videtur eam negasse. Antiquiores Thomistæ negabant illam esse infallibilem. Ita Cabrera tom. 3. q. 62. a. 1. d. 12. §. 6. in initio tertiæ Conclusionis. *Futura, inquit, conditionata, quæ tantum probabiliter, inferuntur, aut nullo modo connectuntur cum conditione, cognoscuntur à Deo probabiliter tantum.* Alibi tamen oppositum sensit. Ledesma nomine omnium Thomistarum enuntiat, posse Deum judicare, quid foret verosimilius, & probabilius in tali eventu, non tamen posse definitum iudicium ferre, hoc esset, aut erit si illud fiat, aut fieret; fuit inquit sententia omnium Thomistarum. Vide eundem disp. 2. diff. 2. fol. 574. editionis Salmanticensis. Navarette autem censet eam scientiam non dari in Deo formaliter, sed eminenter, quod ipsum eminenter explicat hic Cont. 56. §. 2. quia conditionalia formaliter secundum se, non sunt cognoscibilia, & quia intrinsece, claudunt dubitationem, Ripa 1. p. q. 14. a. 13. Defendit suos in hoc puncto Joannes à S. Thom. hic d. 20. a. 1. Conclusionem prout à nobis formatur æquivalenter formavit

Molina 1. p. q. 14. a. 12. in quantum docet, sine scientia hac, hallucinandum esse periculose in concilianda gratia cum arbitrio. Posset hæc Conclusio quantum ad hoc punctum, quod talia noscantur à Deo, probari rationibus naturalibus, sed eas attingi adhuc in Logicis. Hic argumentabimur merè ex principiis Theologicis.

PROBATUR I. Conclusio Auc. Script. & Conciliorum, quas fufius Nostrates apud Suar. Vasq. Ruiz. Faffolum, & omnes alios prosequuntur. Et quidem quod attinet ad Auc. Scripturæ, sic illa breviter colligi in argumenta potest. Cognoscere Deum conditionata futura libera, nihil aliud est, quam cognoscere actiones liberas conditionatas creaturæ, ponendas si impleteretur conditio; sed secundum fidem Deus noscit actiones liberas conditionatas creaturæ ponendas, si impleteretur conditio. Minor Prob. quia vel novit Deus Ceilitas tradituros Davidem Sauli, vel non novit? Si non novit, ergo dicere non potuit; & tamen dixit: Si autem novit, ergo de fide est, quod novit actiones conditionatas à creatura liberè ponendas, si impleteretur conditio: Nam traditio illa fuisset actio libera, & erat actio conditionata; quia & nunquam posita, & restricta per adventum Saulis, in præsentia Davidis. Item, vel novit Deus Tyrios & Sidonios, convertendos positè prædicatione pœnitentiæ, & miraculis, vel non novit, si non novit, cur dixit? Si novit, ergo habemus intentum: Quia conversio illa fuisset actio libera, quæ nunquam est posita, deficiente conditione miraculorum. Item, vel novit Deus juvenem, casu quo morte non fuisset præventus, fore mutandum, vel non novit? Si novit, habetur intentum: Si non novit, cur id enuntiat Scriptura? Item, vel cognovit Elias Deo revelante, casu quo Joas Rex percussisset quinquies, aut sexies terram jaculo, quod fuisset debellaturus Syriam, vel non cognovit? Si non cognovit, quare id 4. Reg. 13. revelavit? Si cognovit, ergo & Deus revelans nôr illa. Similia habentur de mulieribus alienigenis aversuris corda Judæorum. Item, quod si Judæi novissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent, &c.

Quod

Quod ad Concilia attinet suffecerit pro nunc
aut. Tridentini Sess. 6. c. 23. ex quo sic arguitur;
est de fide hæc conditionalis, si alicui non detur
speciale privilegium, non potest in tota vita
peccata omnia venialia vitare; ergo est de fide
dictam conditionalem, quæ importat actus li-
beros, certò à Deo nosci. Ex eodem Concilio
Sess. 6. c. 5. habetur intentum, ubi definit Tri-
dent. quòd homo inspirationem à Deo immis-
sam abjicere possit, si velit; ex quo sic arguitur;
De fide est nosci à Deo, quia si homini detur
gratia, potest illam abjicere, si velit; ergo de fi-
de est, nosci à Deo conditionata libera futura;
abjectio enim illa, est actio libera; est autem
nunquam futura; quia gratia efficax de quâ
hic agitur, nunquam est abjicienda, licet pos-
sit abjici.

PROBATUR 2. Auct. SS. PP. quorum ver-
ba recitat Ruiz. d. 65. f. 2. & 3. & aliis, & in com-
pendio Mart. d. 9. Negativa Auctoritas illo-
rum: Quia cum Ethnici inquirerent à Sanctis,
si Deus cognovit Angelos peccatores, cur eos
creavit? Non responderunt Sancti, quòd ob-
vium fuit, Deum talia non cognovisse, sed re-
ponderunt: Creavit ut è malo bonum elice-
ret, & ad alios, suæ providentiæ fines. Positi-
va autem auctoritas ex pluribus locis apud eos-
dem citatos habetur. Suffecerit S. Aug. & S.
Thom. Docuit ita Aug. in Psal. 85. Ego, inquis,
inimici mei petebam mortem, sed vitam pete-
bam filii mei, quid mali petebam? Nihil mali pete-
bam, sicut in sententia: Nam quid si ille raptus est, ne
mali mutaret intellectum illius; sed peccator, in-
quis, erat. & ideo volebam illum vivere, ut corrige-
ratur, tu volebas eum vivere ut melior esset? Quid
Deus noverat, si viveret, pejorem futurum &c.
Nisi ad cor tuum; dimitte Deo consilium suum.
Ubi vides ad notitiam conditionatorum re-
currere Aug. & illam notitiam appellat consilium
Dei. Epistola 49. q. 2. Tunc voluisse, inquit, ho-
minibus apparere Christum, & apud eos prædicari
Evangelium suum, quando sciebat, & ubi sciebat esse,
cum erant credituri. Hæc autem doctrina
S. Doct. supponit hanc conditionatam cogni-
tionem: hi convertentur si prædicabitur. Similia
habet serm. 7. de verbis Domini, ubi agens S.
Doctor de adolescente, qui contristatus abiit,
dicit: Quia talis magister erat, qui futurum prævi-
deret, intelligimus fratres istum hominem si seque-
retur Christum sua quaesitum esse, non que iesu
Christi. Similia citari solent de bono perseve-
rantia cap. 8. 15. 17. 18. 19. De prædestinatione
Sund. c. 10. & 14. lib. 2. de Genesi contra Ma-
nach. c. 28. lib. 11. de Genesi ad litteram c. 6. 8. 9.
& 12. lib. de libero arbitrio c. 5. Et lib. de corrept.
& grat. cap. 8. Ubi quaerit cur eos, qui peccant
non rapit Deus? Virum hoc, inquit, in potestate
non habuit, aut eorum mala futura nescivit? Nem-
pe nihil horum, nisi per verissimè, atq. insanissimè
dicitur. Quod attinet ad auct. S. Thomæ, eas

commodè collegit Fulgensis, Suavis concor-
diæ d. 4. citatque imprimis locum ex 1. p. q. 23. a.
5. ad 1. Ubi cum proposuisset S. Thom. ex locis
à se citatis præscientiam meritorum esse causam
prædestinationis, subdit: Dicendum, quod usus
gratiæ præscitus, non est ratio collationis gratiæ, nisi
secundum rationem causæ finalis; hoc ipso autem
supponit Deum antequam statuatur alicui con-
ferre gratiam, cognoscere, num bene eâ sit usu-
rus. Eò etiam vergunt verba S. Thom. 1. 2. q.
79. a. 1. in corpore. Deus aliquibus non præbet au-
xilium ad evitanda peccata, quod si præberet, non
peccarent. Item secunda secundæ q. 165. a. 1. ad
2. 3. p. q. 1. a. 5. & a. 3. ad 4. de veritate. q. 6. a. 2.
& q. 24. a. 14.

PROBATUR 3. de fide est, quòd efficax
Dei voluntas vel decretum fortitur suum sem-
per effectum, ergo de fide est quòd prædeter-
minatio quæ per Thomistas est vel efficax de-
cretum, vel effectus illius sit sortitura suum ef-
fectum, ergo ulterius est de fide per Thomist.
quòd si ponatur prædeterminatio, sortitura sit
effectum, ergo ulterius est de fide per illos con-
ditionatum liberum futurum præsciri à Deo,
nam in principiis illorum ille consensus est li-
ber, quamvis posita prædeterminatione, & pot-
est non poni, sed poneretur, posita prædeter-
minatione.

DIFFICULTAS I.

Referuntur responsiones Adversa-
riorum.

AD prædicta Argumenta varias Respon-
siones invenerunt Thomistæ. Sit

Punctum Difficul-

tatis 1.

Responsiones communiores.

RESPONDET 1. Nazarius q. 14. a. 13. §. Quæ
sit certitudo, & dicit: Duplicia esse condi-
tionata, quædam in quibus ex antecedenti con-
ditionato, necessario infertur consequens; &
alia ex quibus non infertur: prima illa certò no-
scentur; secunda certò non noscentur: Nam
ex vi positionis antecedentis, non sequitur ne-
cessario positio consequentis, sed tantum signi-
ficatur dispositio, & præparatio ponendi effe-
ctus; sunt tamen materialiter veræ illæ propo-
sitiones & necessaria, quando scilicet ita præfi-
nitum est à Deo; sine autem prædefinitioni-
bus, conditionata, firmam suæ significationis,
non haberent certitudinem.

CONTRA 1. est, quia hæc responsio non at-
tendit ad statum quæstionis, & confundit quæ-
stiones; non attendit quidem ad statum: Quia
quando dicimus conditionatas esse veras, non
loquimur de veritate illarum, quæ sit vi illatio-
nis, ad quod attendit respondens; sed quaeri-
mus

R. P.
TH. MŁOD
ZIANOWSKI
Tłm. d. e. Z.
D. VI
S

mus de veritate oriunda præcise, ex coexistentia hypothetica effectus, cum ipsa hypothese, si impleatur. De qua difficultate inquiritur, quid Nazarius in illa sentiat? Quæ ratio nostra in multis est observanda: Nam statum hunc questionis formamus non intendendo, quod illa conditionata sint vera vi & methodo illationis; sed potius, an coexisteret conditionate, ipsemet effectus, ipsi impleti, & positioni conditionis. Rursus eadem responsio confundit questiones: Quia alia est questio; An Deus certo & infallibiliter cognoscat dicta conditionata? & alia, in quo medio, seu an illa noscat ex præsupposito decreto: hinc ad illam priorem questionem non recte respondetur per secundam; ut fecit Nazarius.

CONTRA 2. Restaurari potest sic argumentum. Tum quia vel præter dispositionem & præparationem causarum, potest certo nosci effectus, vel non! Si potest, ergo non tenet responsio Nazarii, recurrentis ad notitiam effectus, solum in dispositione causarum; Si non potest, cur non? Præcipue cum de ipsis effectibus possint etiam duæ contradictoriæ formari, sicut formari possunt de ipsis causis dispositis: Si autem formentur contradictoriæ de ipsis effectibus, necessario una ex contradictoriis debet esse vera, & altera falsa, ex regula universalis, de contradictoriis. Tum quia prænoverat Deus conditionatum casum, & defectionem Angelorum; & tamen non apparet, quæ in illis præcesserit dispositio & præparatio, ad ponendam defectionem. Tum quia hæc responsio videtur favere Semi-Pelagianismo; dicebant enim illi, ex prævisa dispositione, & præparatione puerorum, his quidem negari Baptismum, illis concedi. Tum quia de fide est, divinam prædictionem de secuturo effectui, non posse frustrari, sed de fide est, ex vi dispositionum & præparationum causarum, posse frustrari effectum illum; utpote qui contingit liberè, ergo de fide est, quod non ex vi dispositionum prædictio illa facta fuerit. Nec valet si recurras ad hoc, aliquæ prædictiones divinæ non habuerunt effectum; nam argumentum procedit, de iis quæ non frustrantur; de aliis autem quid sentiendum, indicat S. Thom. 22. q. 171. a. 6.

CONTRA 3. Quia hæc interpretatio Nazarii non accipit verba script. ut sonant: Nam non inquisivit David; An cives Ceilæ habuerint præparatum animum tradendi, sed quæsit de sua traditione, quæ potuisset non sequi etiam dispositis illorum animis, nec locutus est Christus de Tyrionum, & Sidoniorum dispositione ad converti; sed de ipsa conversione. Ergo immerito recurrit Nazarius ad dispositionem & præparationem causarum. Quando autem supponit, nihil esse verum, nisi necessarium, id falsum est; nam de contingentibus dantur veritates; sicut contingens erat ut Deus crearet

mundum, & tamen verum. Quod autem dicit veritatem harum propositionum dependere à prædefinitionibus, de hoc infra.

Quia vero in dictis argumentis contra Nazarium recurrimus ad hoc, quod ex contradictoriis formatis de ipsa conditionata secutione effectus, una debet esse vera, & altera falsa; iuvabit hic addere modum formandæ dictæ contradictoriæ. Porro formatio ejus stat in hoc, ut in affirmativa non tantum affirmetur futuritio, sed & conditio; in negativa autem negari quidem debet effectus, sed non negari conditio: Quia si negetur conditio, non servabitur jam idem status, circa quem debet fieri affirmatio & negatio: hic enim status, est ipsamet conditio. Unde v.g. sic formari debet, peccabit Petrus si ingressus atrium. Non peccabit Petrus si fuerit ingressus atrium: Et licet in conditionata debeat totum negari, quod affirmabatur in alia; ly tamen totum accipiendum est hoc sensu, quod prædicatum negari debeat; sed non debet negari totum, negando etiam statum; jam enim non erit contradictio de eodem: & sicut cum dico; Petrus peccabit, in contradictoria non debeo negare Petrum; quia circa illud versatur affirmatio & negatio: Sic nec debeo negare conditionem, quia circa illam versatur tota contradictio.

RESPONDENT 2. Loqui Deum nonnisi conjecturaliter. CONTRA est. Tum quia ex contradictoriis alterutra non debet esse conjecturaliter vera, præcipue si objectum spectetur in illo tempore. Tum quia posset adhuc Deus rogari, nunquid certo & non tantum conjecturaliter novit? Nunquidne responderet, nescio? Tum quia articuli fidei non sunt conjecturalis scientiæ, est autem articulus fidei, v.g. quod sine conditione specialis privilegii, nemo possit abstinere ab omnibus peccatis etiam venialibus. Cævi etiam, prædixisse Deum certissime avertenda corda Israelitarum ab ipso, si duxerint alienigenas; aliàs per hanc sententiam posset non credi Deo revelanti, nisi ponatur Deum talia objecta certo noscere. Fundatur id in Auct. August. supra Joan. 8. v. 19. ubi inquit S. Joan. nomine Christi D. *Si nesciretis forsitan & Patrem meum sciretis.* Explicat Aug. *Dubitatio- nis verbum est cum dicitur ab homine, idèd dubitante, quia nesciente; quando verò dicitur à Deo, cum Deum nihil lateat, illa dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas:* Quod etiam sensit Hieronymus. In Græco etiam pro *ly forsitan*, ponitur *ly: an*, quæ particula, etiam pro *ly: utique* sumitur.

Ad ea quæ adfert Alvarez d. 7. num. 21. solvenda.

NOTO. Illum non attendere ad punctum principale; Respondet enim, quod talia nonnisi in decreto noscantur; hic autem non est questio;

scio; in quo medio talia noscantur. Immerito etiam supponit hanc conditionatam, si venerit Saul tradent te, æqualem habere illationem cum hac, si lapis est homo, est animal rationale; quia hæc illatio semper tenet, non tenet prior. Denique quamvis circa actuale voluntatem Ceilitarum tradendi Davidem potuerit ab æterno Deus scientiam visionis habere; nihilominus inquiri potest, quid Deus sentiret de sola conditionata, prout antecedente, statum illum absolutum?

Punctum Difficul-

tatis 2.

Examinantur recentiores Responsiones.

Auctor Anonymus lib. de ordine c. 22. & 27. pluribus refutat dictas Auctoritates: Quia vero liber illius ut plurimum non solet esse ad manum, legatur Marr. d. 9. l. 13. & 14.

PRIMUS Modus refutandi est, quod sicut in Scriptura continentur multæ enuntiationes, & multi discursus; nec tamen exinde recte inferatur, Deum habere scientiam enuntiativam, vel discursivam; ita ex eo, quod in Scriptura habeantur multæ propositiones, & revelationes conditionatæ, non bene colligitur ex eo, dari in Deo scientiam conditionatam, licet omnia hæc perfectissime nōrit.

CONTRA 1. Quia disputat Anonym. de votis: Pone tantum conditionata nosci à Deo, voluntatem ut volueris. Deinde ex aliquibus quæ in Scriptura sunt recte colligitur illa Deum habere; ex aliquibus non colligitur, ut cum Deus dicitur, tactus esse dolore cordis, non recte colligitur in Deo cor, vel dolor: cum ergo significet Scriptura de notitia conditionatorum in Deo, cur illa ad hanc primam classem non pertineat: quod scilicet ex verbis Scripturæ inferri debeat, quod detur in Deo, & tamen nullum est absurdum ponendi illam in Deo.

CONTRA 2. Ex discursibus, qui Deo tribuuntur in Scriptura, recte inferimus dari in Deo scientiam virtuales, licet non formalem, utpote involventem imperfectiones; ergo etiam hanc inferemus ex eadem Scriptura dari in Deo scientiam conditionalium, utpote non involventem imperfectionem.

CONTRA 3. Quia quod ille adfert, talia conditionata vel per scientiam visionis, vel intelligentiæ nosci, parum ad præsens refert: neque enim in præfenti de hoc quæritur.

SECUNDUS Modus ejusdem est, quod quando Christus D. dixit: Si in Tyro & Sidone &c. reprobravitque illorum incredulitatem, dicit ille, quod illic non sit sermo de futuris conditionatis, sed de præteritis, & quod illo modo non plus voluerit significare, quam duritiam cordis eorum per comparisonem ad Tyrios, vel quod id dixerit non nisi per exaggeratio-

nem; ad eum modum, quo amicus dicit alteri sibi quidpiam immerito neganti; si hoc ab inimicissimo petiissem, concessisset. Addit denique in Christo D. hanc scientiam conditionalium potuisse esse, sed non sequitur fuisse illam in Deo.

CONTRA 1. Quia quod hæc exprobratio sit de præterito simpliciter, id immerito assumit, sed fuit potius quasi de quodam futuro præterito misto; est enim hæc confimilis locutio, atque cum dicitur, scio te impetraturum fuisse. Et licet Scriptura solius præteriti meminerit, sufficit quod illud deponat consignificationem futuri: Unde ex illo loco recte argumentum instituetur ad futura. Deinde quamvis illic esset res de solis præteritis, nihilominus sic adhuc formari posset argumentum: Antequam Christus D. incepisset prædicare Judæis, norat Deus hanc propositionem, si prædicaretur Tyriis converterentur, vel non norat? Si non norat, ergo de illo præterito dicere non potuit, si prædicatum fuisset, conversi fuissent; quod enim pro futuro falsum est, pro præterito falsum esse debuit in eadem suppositione; si autem norat prædictam conditionatam, habetur intentum.

CONTRA 2. Quia si hoc est dictum non nisi per exaggerationem, dicam etiam per exaggerationem dictum esse de Deo: Tu Domine qui omnia nosti, & si dicas hæc verba ut sonant, accipienda; dicam & ego, illa, eodem modo accipienda. Deinde quid responderet Deus, si ex illo quæreretur; Dic Domine sine exaggeratione, converterenturne Tyrii, vel non, si illis prædicaretur?

CONTRA 3. Quia cum Christus D. Spiritu Dei afflatus, secundum quod homo est dictam propositionem scierit, necesse est agnoscere etiam Deum illam scire, habereque taliū notitiam.

TERTIUS Modus ejusdem est, quod prædictio illi Elifæi de debellanda Syria, si rex percussisset jaculo pluries terram, fuit veritas conditionalis in Propheta, non in Deo: Deus enim revelavit Prophetæ, quod toties Joas Syriam vastaret, quoties terram jaculo percuteret, ex hac revelatione absoluta, conditionatam fecisse Prophetam, quod si pluries percussisset absolute vastasset, intulisseque id probabiliter; & quod Deus trinam percussione viderit scientiā visionis, plures vero percussiones, quæ nunquam futuræ erant, scientiā simplicis intelligentiæ.

CONTRA 1. Quia non attendit ad statum quæstionis; quia Objectum de quo nos quærimus, non potest esse objectum scientiæ visionis, cum importet aliquid, ad quod illa non attendit; nec item objectum scientiæ intelligentiæ propter eandem rationem: Nam objectum illud importat aliquam existentiam non exercitam; & tamen non merè possibilem.

G 3

CON-

R. P.
H. MŁOD
Zianowski
Tom. 1. c. 2.
D. VI

CONTRA 2. Quia non nisi divinando dicit, illam conditionatam non fuisse formatam à Deo. Deinde vel id certò intulit Propheta, vel non? Si certò, ergo omniscius divinus intellectus debuit etiam illud noscere; Si non certò; quare id nomine Dei dixit? Præcipue cum de illa conditionata possit Deus rogari, quidnam de illa sentiat?

CONTRA 3. Quia hæc responsio non attendit ad statum quæstionis: Non enim est quæstio de istis, quorum conditio ponenda est, & sunt futura: Nam hæc bene possunt nosci per scientiam visionis; nec est quæstio de possibilitate alterutrius partis: Nam hæc nosci potest per scientiam intelligentiæ. Sed est quæstio de eo; quod nunquam futurum est; foret tamen vel non foret. Si

QUARTUS modus ejusdem est, quòd scilicet David interroganti noluerit respondere Deus, quòd revera Saul venturus esset; nec quòd Ceilitæ actu habuerint voluntatem illum tradendi; sed solum voluisse illum admonere periculi secundum circumstantias.

CONTRA. Tum quia eadem libertate dicitur, quòd quando Deus promittit beatitudinem bonis operibus, non dixerit illam de facto dandam; sed quòd admonuerit rem ita posse fieri, attendendo ad circumstantiam actionum nostrarum, & misericordiæ Dei. Tum quia non dicitur, quòd sint dispositi Ceilitæ ut tradant, sed quòd sint tradituri Si. Tum quia ponamus sic interrogantem Davidem, non quæro de periculo; quia illud video: Nec de dispositione Saulis, quia de illa constat; sed quæro non nisi de hac conditionata, prout antecedit visionem objecti ad soluti, sintne me tradituri Ceilitæ, Si

QUINTUS Modus ejusdem est, quòd illa præventio juvenis per mortem, non plus significet quam quòd accelerata mors iusto magnum illi sit beneficium; & quòd nos talia per moraliter certam consequentiam inferre possimus; & tamen scientiam conditionatorum non habemus.

CONTRA 1. est. Quia hæc, quæ adferuntur, non supponunt extremi conditionati possibilitatem solam cognitam; quia tam noscebat Deus possibile esse ut peccaret, quam noscebat, possibile esse ut non peccaret; Ergo illa prænotio quæ movit ad eum vitæ tollendum non debuit esse possibilitatis solius: Nam possibilitas non peccandi, potuisset eum retrahere, ne infligeret mortem; illa etiam prænotio non poterat esse visionis, quia hæc, objectum habet, quod ponitur, non est autem posita illa perversio; ergo debuit esse prænotio hypothetica.

CONTRA 2. Quia si nos possumus dicere: Si juvenis vixerit, peccabit, vel id potest noscere Deus certò, vel non? Si potest, habetur intentum; Si non potest. Ergo non potest Deus cer-

tò noscere, quòd certò moraliter possunt homines; immo quòd certò noscunt homines: Quia, ut dixi supra, est nobis de fide sine speciali gratia, neminem omnia venialia, fugere posse.

CONTRA 3. Quia intentio nostra non est, quærere: Cur non fuerint peccata quæ prævidebantur? Hujus enim causa est, quia raptus est; sed quæ fuerit prænotio Dei, movens eundem, ut raperetur; hæc autem non est nisi hypothetica. Ad alia solvenda

NOTO 1. Quamvis non ut plurimum apud PP. reperiatur hoc nomen scientia simplicis intelligentiæ, nec tamen hoc obest, ut hæc scientia in Deo ponatur: Quia objectum illius agnoverunt PP; ita quia nosci objecta conditionata agnoverunt, poni poterit scientia conditionata, quamvis ejus non ita clarè meminerint PP, Deinde ob ortas hæreses multa nomina imposita sunt, ut nomen Consubstantialis, Transsubstantiationis; ita potest nomen hoc nunc usurpari, ad refutandos præcipue Calvinianos errores. S. Thomas admisit hanc scientiam sub nomine scientiæ Enuntiabilium, ubi post tractatam divisionem scientiæ intelligentiæ, & visionis. a. 14. inquit: An Deus omne enuntiabile noscat? Affirmatque, & illi notitiæ tribuit veritatem dicti, non rei. Quando autem idem Anonymus dicit propositiones PP. quæ dicunt: Ideo præsciri res liberæ, quia futuræ sunt; explicari debere; quòd ly ideò importat solam particularem illationis, id non convincit; nam arbitrariè Patres explicat.

NOTO 2. Quamvis omnes possibiles modi salvandi Petrum noscantur à scientia simplicis intelligentiæ; nihilominus noscuntur etiam modi salvandi liberè, & faciendi beneficium in collatione auxilii opportuni, quòd seclusa scientiæ conditionata (ut infra dicitur) non apparet, quæ fieri possit? Quando autem assumit nullum esse ordinem etiam rationis inter scientiæ Dei, falsum assumit; nam de facto si prior est ratione intellectio præ volitione, cur non erit prior, una scientia, præ alia?

NOTO 3. Si comparatur scientia (quæcumque illa sit) conversionis Petri ad scientiam non conversionis ejusdem, non erit per hoc perfectio simpliciter simplex; quia non est melius tantum potius extremum, quam aliud noscere; potest tamen salvari in tali scientia formalitas perfectionis simpliciter simplicis. Inprimis, quia si sumatur illa scientia universaliter, & quoad utramque contradictionis partem, erit illa perfectio simpliciter simplex; ad eum modum, quo quamvis potentia creandi leonem, non sit melior præ potentia creandi elephante, nihilominus potentia ad illa creabilia extrema se extendens, est perfectio simpliciter simplex. Rursus sicut non obest, ut libertas sit in Deo perfectio simpliciter simplex; & tamen illa extenditur tam ad decretum salutis, quam damna-

damnationis; ita nec oberit attendentia ad utrumque extremum scientiæ conditionatæ, ne scilicet perfectio simplex, salvando illius necessitatem eo modo, quo salvatur quædam necessitas, in actu Dei libero.

Quod autem dicta scientia non involvat imperfectionem. Ratio est, quia seclusis imperfectionibus manet illius hic proprius conceptus, noscere objectum si poneretur conditio; hoc autem nullam involvit imperfectionem; alias nec nosci possent talia per scientiam intelligentiæ, vel visionis; cuius oppositum censet Anonymus.

Noto 4. Cum per illum quæcunque propositio hypothetica æquivalens absolutæ, habeat determinatam veritatem; sequitur omnem hypotheticam habere determinatam veritatem; quia omnis habet consimilem æquivalentiam; nam ad rationem absolutæ non est necesse, ut de facto ponatur objectum; nam traditio Davidis non est posita; & tamen illa conditionalis habuit determinatam veritatem. Quod autem dicit, in hypothetica, solam ostendi necessitatem connexionis consequentiæ cum antecedente, id supra refutatum est. Sed quando dicit, talem connexionem etiam falsis objectis convenire, id non satis explicat: Si enim id fiat ex suppositione concessorum, verificari poterit propositio, ut etiam solet contingere, dum concessis falsis præmissis, urgetur aliquis, ad concedendam falsam conclusionem. Sed alias non potest ostendi, quod possit certo nosci aliquis effectus coexistens conditioni, si illa non coexistat.

Noto 5. Sæpe eundem non attendere ad statum questionis: Quia non de hoc est questio, An Petrus sit convertendus: Hæc enim potest nosci à scientia visionis: Nec procedit questio de solo posse converti, vel non converti. Sed de statu conditionato, ut jam supra dictum est: Et sicut ratione alius & alius status objecti, assignatur alia ratio; scientia simplicis intelligentiæ: & alia scientia visionis; ita ratione status conditionati, debet assignari aliud membrum, nempe scientia conditionata; certe enim si talia objecta non nosceret Deus, ad multas interrogationes deberet respondere; Nescio, immo non posset respondere etiam ad interrogationes de absolutis objectis cum hæc pro priori conditionalitatem suam præsupponant, adeoque & veritatem conditionatam.

Dices cum eodem. De hoc v.g. Objecto: An rex vincet si pugnet? Potest Deus respondere ad omnes questiones sine ulla scientia conditionata; ergo & ad alia. Ant. probatur; vel enim erit illa pugna, vel non erit; si non, respondit Deus, non futuram victoriam, sciens id scientiâ intelligentiæ; si verò pugna futura est, rex victoriam consequetur, vel non consequetur; si primum, Deus id novit scientiâ visionis;

si secundum, prælium attinget scientiâ visionis, & non victoriam, scientiâ simplicis intelligentiæ.

RESPONDETUR. Neg. Ant. cum sua probatione: adhuc enim restat formabilis interrogatio; An si pugnaret, vinceret, quantumvis nunquam sit pugnaturus? Nec enim tunc posset Deus omniscius respondere, nescio: Non etiam posset ad responsionem informari scientiâ visionis; quia illa ad conditionata ut talia non attendit, sed ad existentias exercitas, seu positas in rebus; non etiam ad respondendum informari posset scientiâ intelligentiæ: quia per illam æque novit possibilitatem ut vincat, & possibilitatem ut non vincat. Deinde advertendum est in præsentia, non esse questionem quâ scientia Deus norit hæc objecta, sed absolute an norit?

Noto hæc duas Propositiones: Posset homo operari si: Posset homo non operari si: Spectare ad scientiam simplicis intelligentiæ. Rursus hæc duæ: Si Christus non crucifixus fuerit, non converteretur latro: Si Christus crucifixus fuerit, converteretur latro, hæc inquam duæ propositiones, per multos possent nosci à scientia visionis, idque ex eo: Quia ad eandem scientiam spectat, absolutas propositiones nosse, & conditionatas. Sicut ad eandem scientiam spectat noscere hanc propositionem. Ignis applicatus urit, & ignis si applicaretur, ureret. Sed alietas objecti scientiæ eruditionatæ ab aliis scientiis maxime urgeri debet in exemplis, quorum conditio non est impleta, nam talia objecta jam non spectabunt ad scientiam visionis, & tamen de illis possunt formari contradictoriæ v.g. si non fuisset raptus, peccaretne vel non.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones ab Auctore.

OBJICITUR I. Quod sententia nostra sit doctrina Semi-Pelagianorum. Ad hanc Objectionem ut respondeatur, erit necesse eruditionis causâ referre errorem Pelagianorum, cuius appendix semi-Pelagianismus fuit, & utriusque dogma perstringere, quod ut commodius fiat. Sit

Punctum Difficultatis 1.

An hæc sententia, sit sententia Semi-Pelagianorum?

PRÆMITTO I. Propositiones aliquas, quas docuerunt Pelagiani, & Pelagius natione Scotus.

I. PROPOSITIO est. Nulla est necessaria gratia ad bene operandum, sed sufficit solum liberum arbitrium. Hæc propositio habetur epist. 90. S. August.

G 4

2. Pro-

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tłom. de Z.
D. VI
S

2. Propositio est restrictiva prioris. Dicebant stare in hoc gratiam: Quia scilicet hoc ipsum est gratia, posse liberum arbitrium se solo, sine superaddita gratia bene operari. Habetur hoc lib. 1. contra Pelag. scripto à S. Hieron. qui illum primus impugnavit: *Ut enim, inquit inibi, liberum possideamus arbitrium, & vel ad bonam, vel ad malam partem declinemus propria voluntate, ejus est gratia, qui nos ad imaginem & similitudinem sui tales condidit.* Hæc subtilitas non est absimilis ei, quâ utuntur Thomistæ dum ajunt, prædeterminati nos, ut liberè operemur, quasi dicerent: cum Dei nutu omnia gubernentur, ut liberum possideamus arbitrium, ejus est prædeterminationis, quâ prædeterminamur ut illud habeamus.

3. Propositio est adhuc utriusque restrictiva, admisit enim necessariam gratiam Dei, sed quæ daretur secundum merita hominum. Hujus propositionis meminit Synodus Dyospolitana, & S. Aug. epist. 105. Ex hac propositione pullulavit semi-Pelagianismus, quem sub nomine Pelagianismi interdum impugnant PP.

4. Propositio est, cujus meminit Prosper de lib. arb. ad Rufinum: *Dicebat enim; Indigere nos gratiâ ad incipiendum, proficiendum, perseverandum.* Sed nomine illius gratiæ intelligebat legem divinam, cohortationes, doctrinam Christi D. ejusque exemplum, quæ etiam propositio colligitur ex S. Aug. l. 1. de gratia Christi c. 3. & 33. & 38. lib. de spiritu & lit. c. 2.

5. Propositio est, cujus meminit S. Aug. l. de hæresibus, ad quod vult Deum, c. 88. nempe quod gratia sit necessaria ad facilius posse, sine illa autem posse quidem, sed difficulter impleri mandata Dei.

6. Propositio, sine ullis antecedentibus meritis dari nobis gratiam, hoc est naturam, hujus meminit Aug. epist. 105.

7. Propositio docuit libertatem arbitrii in admittendi vel abstinendi à peccato possibilitate consistere, & hanc possibilitatem seu potestatem liberi arbitrii in quadam indifferentia ad plura sitam esse: Quam quia etiam Societas tenet, primus Bannez cepit hanc doctrinam nostram Pelagianismi damnare, ut meminit Ripalda d. 113. num. 53. sed tenuisse Augustin. quod stet libertas in indifferentia, alibi ostenditur. Proinde hæc propositio, non quia adstruit indifferentiam in libertate, est hæretica, sed quia posse illud ad bonum, solis viribus naturæ tribuit.

8. Propositio est. Docuit per singula momenta necessariam esse nobis gratiam Christi D. sed hanc ipsam propositionem hæretico sensu vitiauit apud D. Aug. l. de gratia Christi c. 12. *Quam, inquit, per singulas horas &c. necessariam esse dicat &c. adjuti non aliqua subministratio virtutis, sed viribus proprie voluntatis.* Idem habet c. 37. & 38. & l. de gratia & lib. arb. c. 6. &

13. lib. 3. contra Julianum c. 23. l. de natura & gratia c. 34. Volebat autem ut semper recorderemur remissi peccati, & non peccemus.

Quam gratiam remissionis peccati interdum dicebat Pelagius nullis præcedentibus meritis dari; ut videre est epist. 105. S. Aug. sed in aliis locis præcipue verò in lib. de Hæresibus. Ad quod vult Deum, c. 88. censuit illam dari secundum merita. Fortè vel inconsequenter locutus, vel cum hac distinctione, de qua Prosper in Epist. de lib. arb. ad Rufin. duplicem scilicet dari gratiam quandam sine meritis, stantem in lege, doctrina &c. quæ omnia gratis unicuique constat, quamvis ut singulis offeratur v. g. ut Paulus incidat in prædicantem Ananiam, meritis Pauli tribui debeat. Cæterum Joannes a. S. Thom. d. 3. a. 2. num. 10. censet, illum tribuisse remissionem peccati gratiæ supernaturali. Locum quem profè adfert, est ex lib. 2. Aug. de peccato Originali c. 5. sed iste locus intelligi debet, de gratia regni cœlestis, seu favore in ejus destinatione, non autem de gratia justificante, quæ duo ipse condistinxit, ut infra videbimus. Libro autem de natura & gratia c. 18. non plus voluit Aug. quàm quod senserit Pelagius in remissione peccati intervenire gratiam condonationis, qualis reperitur in omni offensa, licet illa gratia condonationis cadat sub vires meritorum naturalium.

9. Propositio. Neminem nunc posse salvari nisi per Christum, & ejus notitiam, non quod ille impetrarit nobis gratiam supernaturalem, sed quia præcepta est nobis fides in illum, quamvis elicienda, secundum vires naturæ. Expresit id Pelagius in epist. ad Rom. quæ habetur inter Apocrypha Hieronymi.

10. Propositio. Aliqui ex nostris censent illum admisisse gratiam stantem in interiori mentis illuminatione. Habetur hæc propositio in Aug. l. 1. de gratia Christi c. 7. Sed videtur illo loco non plus significare Aug. quàm institutionem præcisam interiori, quam affert notitia Evangelii, *quam gratiam, inquit, nos non ut tu putas in lege tantummodò, sed & in Dei esse adjutorio constitemur.* Sed Bellarm. negat agnitam ab illo gratiam illuminationis internæ.

Joannes a. S. Thom. d. 3. a. 2. num. 23. sugillat Suarez & Vasquez, quod non admisissent, censuisse Pelagium dari ullam illuminationem internam, quam supponit ab illo admissam; sed non admissam gratiam, quæ moveat voluntatem; ex quibus tacitè infert, Nostros talem admittere gratiam, qualem admisit Pelagius: sed non convincit, quia in primis gratia illuminationis admissa à Pelagio, stabat præcisè ut dixi, in institutione, quam affert notitia Evangelii; non admisit autem interiori illuminationem, quam appellamus illuminationem excendentem, & entitatis supernaturalis. Quod etiam admisit August. epist. 107. ad Vitalem. Non ideo, inquit,

inquit, preparare Deum voluntatem: Quia legem, & doctrinam libero ejus arbitrio adhibet; sed quia operatione illa sancta atq; secreta, sic ejus agit sensum, ut etiam accommodet assensum. Deinde quamvis nos non admittamus aliquid prædeterminatum tenens se ex parte voluntatis, admittimus tamen pias affectiones supernaturales, auxiliatum, vel habitum supernaturalem, elevativum voluntatis, quæ non admittebat Pelagius; ipsamque illam notitiam, quæ habetur ab Evangelio, non admittebat tanquam simpliciter necessariam. Quia ergo tale auxilium nos ex parte voluntatis requirimus, facile explicamus locum S. Aug. ex lib. de gratia Christi cap. 14. quem contra nos adfert. Quando autem ipse arguit hoc ipso, quod admiserit Pelagius, legem & doctrinam simpliciter esse necessariam ad salutem, hoc ipso illum admisisse cognitionem sanctam; quia nihil potest esse volitum nisi præcognitum: Nihilominus id non convincit; quia Pelagius hanc ipsam cognitionem sanctam non habet esse excedentem, & indebitam viribus nature.

11. Propositio. Probabilius est, quod non admiserit concursum immediatum divinum ad actiones nostras, multo magis non admisit concursum supernaturalem, ad Actiones meritorias. Ita sentit ex Nostreis Granadus, & Joannes à S. Thom. Oppositum sentiunt alii ut plurimum Nostres propter Auct. S. Aug. l. 1. de gratia Christi c. 47. Si ergo, inquit, consenserit nobis, non solum possibilitatem &c., sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinam adjuvari, ut sine ullo adjutorio nihil boni velimus, & agamus &c. nihil de adjutorio gratia Dei quantum arbitror inter nos controversia relinquatur. Et ibidem c. 4. cum docuisset, à Pelagio distingui possibilitatem, voluntatem, & actionem, dicit docuisse Pelagium illud primum conferri ab auctore nature, duo vero, inquit, reliqua id est voluntatem, & actionem nostram esse, asserit; atque ita nobis tribuit ut nonnulli à nobis esse contendat. Vide plura loca apud Perez de Providentia Dei d. 1. c. 1. Non attamen autem Schol. Durandum Pelagianismum idem sentientem; quia hic error Pelagii non erat Antonomalticus ejusdem. Sed in oppositum Joannes à S. Thoma.

ADDUCIT 1. Locum D. Aug. ex l. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum c. 18.

RESPONDETUR. Illo loco agere Aug. contra Semi-Pelag. qui nomine Pelagianorum incedunt veniunt, ut consentit ipse Joan. à S. Thom. a. 3. num. 21. Semi-Pelagiani autem in processu operis boni admittebant adjutorium divinum, quo etiam modo explicari debet locus ex Enchirid. c. 32.

ADDUCIT 2. Locum ex lib. 2. contra duas epist. Pelagii cap. 5. & 6. Hec, inquit, verba sunt infra, Baptisma omnibus esse necessarium etatibus conferendum, gratiam quoque adjuvare unius cujus-

que propositum; non tamen reluctanti studium virtutis immittere.

RESPONDETUR. Hic etiam agere Aug. contra Semi-Pelagian. qui initium salutis ponebant in nobis naturaliter operantibus; consequenter si quis reluctaretur non ponendo ab initio opera bona, censuerunt neminem salvandum, nec Deum posse utpote non acceptatorem personarum conferre gratiam efficacem, quo modo etiam explicari debet auctoritas ejusdem ex lib. 4. contra easdem epistolas c. 6.

ADDUCIT 3. ex epist. 107. ad Vitalem: Vtrum precedat, inquit, hæc gratia an subsequatur hominis voluntatem, hoc est, ut planius id eloquar, utrum deo nobis detur, quia volumus, an per ipsam etiam Deus efficiat ut velimus? Sed respondetur etiam hunc locum esse contra Semi-Pelag. qui nobis censuerunt dari gratiam, Quia volumus bene naturaliter, vel quod prævisus consensus etiam supernaturalis conditionatus, sit motivum dandæ gratiæ efficacis.

ADDUCIT 4. ex lib. 2. contra duas epist. Pelagii c. 5. Si hoc nobis obijciendum putarunt, sub nomine inquit gratiæ ita fatum asserunt, ut dicant quod nisi Deus in vivo & reluctanti homini inspiraverit boni & ipsius imperfecti cupiditatem, nec à malo declinare, nec bonum possit arripere. Unde infert Joan. à S. Thom. quod eo tempore censuerit Aug. & alii, gratiam esse talem, ex qua colligebant Pelagiani à Catholicis admitti gratiam necessitantem, adeoque fatum.

RESPONDETUR. Ut infra constabit, non admisit Aug. talem gratiam, sed ex eo quod admiserit necessariam ad omnes actus, & quod illam habere non sit in nostra potestate, inferebant gratiam necessitantem. Quamvis autem simultaneus concursus non inferat rationem facti, non sequitur ex alio fundamento, non potuisse eum negare simultaneum concursum; quale fundamentum esset, debere hominem esse sibi sufficientem ad bona opera, nec indigentem simultaneo concursu; si enim sibi non esset sufficiens, hoc ipso non esset liber.

Joannes à S. Thoma censet, quod Pelagius admisit gratiam sufficientem, citatque Aug. l. de gratia Christi c. 4. 5. 7. 14. Sed Pelagius admisit nonnulli aliquid simile gratiæ sufficienti; quia admisit posse operari, quod eventu non secuto non operatur; sed non admisit gratiam sufficientem; quia non admisit posse supernaturale, nec admisit posse tale, quod posset operari actu, nunquam operabitur actu, in quo stat formalitas sufficientis gratiæ.

12. Propositio. Admittebat gratiam propriam Christianorum stantem in Baptismo. Hæc colligitur ex dictis Juliani, qui ultimus cum Aug. de gratia decertavit, & habetur l. 1. operum imperfecti Aug. c. 92. quamvis diceret parvulos per Baptismum non accipere remissionem alicujus peccati, sed puram sanctificationem;

R. P.
M. L. O. D.
J. A. N. O. W. S. K. I.
T. O. M. A. S. Z.
D. V. I.

nem; & nihilominus docebat posse vitam æternam acquiri sine Baptismo, sed non regnum cælorum.

13. Est Propositio. Admittebat gratiam collativam vitæ æternæ, sed ex meritis. Habetur apud D. Aug. l. de gratia & lib. arb. cap. 6. Unde vitam æternam censebat acquiri viribus naturæ, cælum Baptismate, ut videre est apud Petavium de hoc errore, c. 5. num. 1.

14. Propositio est. Distinguebat hæc tria, Possibilitatem, quæ est idem cum potentia voluntativa; Voluntatem quæ vult esse quis justus; & Actionem quæ justus est, primam soli Deo tribuebat. Verba suprâ citantur.

15. Propositio est. Admittebat prædestinationem, ut videre est apud Aug. epist. 105. ad gratiam Baptismi ex meritis; admittebat item prædestinationem ad gratiam Christi stantem in lege Evangelica, communem reprobis & electis, & aliam ad gloriam, quæ est electorum, sed, non quæ esset beneficium speciale, ab aliis distinctum, ut colligere est ex scopo libri de prædestinatione Sanctorum.

16. Propositio est. Posse hominem sine peccato vivere si velit. Habetur apud Hieronym. epist. ad Ctesiphontem: in aliis locis id negabat, quod scilicet moraliter id non habeamus propter mutabilitatem arbitrii.

Occasio totius erroris fuit, ut se opponeret Manichæis, quorum hæc præcipua quinque fuerunt dogmata. 1. Corpus & alia ad malum provocantia dicebant esse à Deo malo. 2. Malas esse nuptias, eo quod cum libidine exerceantur. 3. Vituperabant legem veterem; Quia iustificare non poterat. 4. Damnabant liberum arbitrium; eo quod peccet. 5. Non admittebant SS. veteris legis. Oppositionem hanc Pelagianorum ita exprimit Aug. lib. 4. contra duas epist. Pelag. cap. 7. *Definant Pelagiani, quinque istarum rerum invidiosissimis laudibus, id est, laude creatura, laude nuptiarum, laude legis, laude liberi arbitrii, laude sanctorum, quasi Manichæorum tendiculis, fingere, se homines velle eruere.* Putabant autem se omnibus his obviam ire attollendo vires arbitrii. Unde laudabant SS. veteris legis seu naturæ, putantes naturam sibi sufficere: Nuptias laudabant, eo quod putarent omnem libidinem propriis viribus superari posse. Recitat alios errores Petavius de hoc errore, inter quos numerat damnatum à Conciliis & Augustino, quod infantes non baptizati penas sensus non patientur: Pro quâ sententiâ est etiam Pontius in hac materia.

Error Semi-Pelagianorum & Propositiones.

Ortus Semi-Pelagianismi est iste; Quæsierant à S. Aug. Ethnici, si Christus est bonus Deus, cur non omnibus sit revelatus? Re-

torfit vim argumenti S. Aug. Cur illorum dii si erant boni, non se omnibus revelaverint? Pythagoras etiam, & alii legislatores non ab omnibus sunt auditi, quamvis illis leges promulgarent: Tunc subdit; si habuissent cum illa potestate etiam præscientiam futurorum, futurum fuisse, ut nusquam & nunquam apparerent, nisi ubi, & quando homines sibi credituros prænoscerent; subdit, de Christo D. quod apud eos voluerit prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui in eum erant credituri. Hæc verba arripuerunt Semi-Pelagiani ita dicti, quod partim cum illo, partim contra illum sentirent; quod scilicet apud August. præscientia operum esset causa discretionis. Falsus est libenter Aug. se confugisse ad illam scientiam, sed dicit Semi-Pelagianos rem malè intellexisse; quia id acceperunt de operibus naturalibus; jam autem dicebat Aug. quod illâ occasione non quæsierit nec discusserit de erit; utrum prædicato sibi Christo à seipsum essent habituri fidem? An Deo dante sumpturi? Prosper discipulus Augustini quæsiuit ex Magistro; An merita naturalia conditionatè prævisâ sint initium salutis? Hæc Annatus de scientia media, & colligitur ex epist. Hilarii, verba incipiunt; *Cum autem dicitur eis;* & recitantur à Fulgense pag. 508. Advertit etiam idem d. 4. f. 3. num. 3. quod libro de prædestinatione SS. cap. 3. fateatur August. se in aliquibus opusculis ante Episcopatum scriptis docuisse fidem non esse donum Dei, & cap. 4. conqueritur de Semi-Pelag. quod magis curarent illius libros evolovere, quam in illis legendis simul cum illo proficere; dicitque quod in primo libro duorum, quos ad beatæ memoriæ, inquit, Simplicianum scripseram, accuratius tractârit, attribuendo etiam initium fidei gratiæ, ubi ut vides, non damnavit Aug. quod recurreret ad scientiam conditionalium; sed quod non expresse-rit, unde haberetur initium fidei. Petavius autem dicit Semi-Pelagianismi occasionem ex eo fuisse, quod disputans contra Pelagium totum ferme negotium salutis soli gratiæ tribuerit; & tamen alias videbatur docuisse fidem à nobis esse, ut videre est epist. 49. q. 11. contra Porphyrium in expositione ad Rom. propositione 62. Quoad propositiones eorundem.

I. PROPOSITIO est. Dari originale, ad illud delendum esse necessariam gratiam Christi, sed ejus collationem in adultis præcedere debere viribus naturæ elicita fidem, & voluntatem salutis; licet huic voluntati non tribuerint rationem salutis; ad eum modum, quo voluntas medicinæ, non est medicina. Propositio hæc habetur in libro Petri Diac. de Incarn. c. 6. & apud Aug. l. de prædestinatione SS. in fine. *Initium, inquit, Fidei quo in Christum primitus credimus ab homine ipso esse, necesse Dei donum est.* Cætera tanquam hoc meritò consequantur

ut Deo dona sunt. Quoad infantes autem dicebant illos eligi, vel ejici à Baptismo ob meritis, vel demeritis; quæ si vixissent, essent habituri; tribuendo meritis conditionatis effectum absolutum. Unde contra illos arguit Aug. Electos debere damnari ob prævisa conditionatè demerita, & damnatos salvari, ob prævisa conditionatè merita. Ad illud alludit locus ille S. Aug. de Prædestinat. SS. c. 14. *Si judicarentur homines pro meritis suæ vitæ, quæ non habuerunt morte præventi, sed habituri essent si viverent, nihil prodesset ei, qui lapsus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, nihil prodesset eis, qui lapsi moriuntur, si ante morerentur, quod nullus dicere Christianus audebit.* Circa hanc propositionem tres erant classes Semi-Pelagianorum.

1. CLASSIS eorum, qui censuerunt conditionanda esse opera à fide, dicebantque nos fide voluntateque credendi ex viribus propriis elicita justificari, sed opera bona, esse effectus gratiæ divinæ. Habetur hæc propositio in S. Aug. lib. de Præd. SS. c. 16. & hæc classis enumerabat, gratiam universaliter ad bona opera esse necessariam exceptâ fide, & voluntate credendi. Unde Aug. initio dicti libri dicit. *Perseverant, inquit, etiam ut præveniri voluntates hominum Dei gratia fateantur, utque ad nullum operum bonorum, vel incipiendum, vel perficiendum sibi nunquam sufficere posse consentiant, exceptâ ut in fide.*

2. CLASSIS eorum est, qui docebant etiam opera bona exerceri ante gratiam Christi & sine illâ; Talis fuit Cassianus Coll. 13. cap. 9. c. 12. 13.

3. CLASSIS est eorum, qui etiam heroicæ virtutes in vires naturæ referebant, talis est Cassianus c. 14. ubi tractans illa verba ad centurionem: *Non veni tantam fidem in Israel, nullius inquit, enim esset laudis, ac meriti, si id in eo Christus quod ipse donaverat, prætulisset, alioqui dixisset; Non dedi tantam fidem in Israel.* Omnes tamen consentiebant in hoc, quod gratia doctrinæ Evangelicæ non tantum ad facilius posse, ut voluerunt Pelagiani, sed ad simpliciter posse requiratur. Hæc omnia complexus est Prosper. epist. ad Aug. *Voluntatem nostram, inquit, ad hanc gratiam, quæ in Christo nascimur, pervenire per naturalem facultatem petendo, quærendo, pulsando; ut ideo incipiat, ideo inveniat, ideo introeat, quia bono natura, bene usus est.*

2. PROPOSITIO. Gratiam Christi dari omnibus, sed vocanti unumquemque pro arbitrio voluntatis propriæ parere. Habetur apud Prosp. lib. de Ingratis. Apud quem etiam habetur epist. ad Aug. Deum præscire salvandos, quos vidit propriâ voluntate obtenturos, consequenter inferebant, non esse determinatum prædestinatorum numerum. Verba sunt Hilarii: *Inde est quod & illud pariter non*

accipiant, ut eligendorum, rejiciendorumque esse definitum numerum non accipiant.

3. PROPOSITIO. Quam ita concipit circa prædestinationem Prosper in fine epistolæ ad Aug. *Pane omnium par invenitur, & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit; quia finem uniuscujusque prævideret, & sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate, & actione præsciret.* Sed in hac propositione non fuerunt hæretici: Admittebant enim in illa perseverantiam in gratia ex gratia, sed fuerunt hæretici, quia initium salutis ponebant ex nobis. Et quia aliàs sentierunt gratiam prædestinationis non esse gratiam peculiarem, ut videre est ex epistola Hilarii ad Aug. & quia docuerunt gratiam perseverantem frustrari actu, non admittebant donum quo non nisi perseverantes sumus. Hinc August. l. d. Bono persever. cap. 6. *Nolunt, inquit, isti fratres ita hanc perseverantiam predicari, ut non suppliciter emereri, vel admitti contumaciter possit. Ibi contumaciter possit, supponit pro actuali ejusdem amissione, ut textus ostendit.*

His propositionibus hæreticis opposuit Aug. gratiam, in primis quæ non tantum posse sed & voluntatem & actionem nobis tribueret. Habetur hæc propositio l. i. de gratia Christi c. 14. item 6. 8. 12. 13. 23. 24. 33. 35. 41. Prior ille textus ita se habet: *Per hoc, inquit, quando Deus docet, non per legis literam, sed per Spiritus gratiam; ita docet, ut quod quisquis didicerit, non tantum cognoscendo videat, sed etiam volendo appetat, agendoque perficiat; & isto di-vino docendi modo etiam ipsa voluntas, & ipsa operatio; non solum volendi, & operandi naturalis possibilitas adjuvatur.* Similia habet l. i. de peccatorum meritis c. 17. 25. 29. ibid. l. 2. c. 5. & 19. Deinde opposuit gratiam nobis cooperantem, de hoc innuit lib. de gratia & lib. arb. c. 17. & ante 16. 17. ait: *Vt ergo velimus sine nobis operatur, cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus nobiscum cooperatur.* Opposuit denique gratiam, ita ut consentire vel non consentire postea sit libertatis illâ gratiâ adjunctæ: agens enim l. de Spiritu & gratia c. 34. sic loquitur: *Voluntas credendi non ideo tantum divino muneri tribuenda, quia ex libero arbitrio est, quod nobis naturaliter concreatum est, verum etiam quod visorum suasionibus agit Deus, ut velimus, & ut credamus sive extrinsecus per Evangelicæ cohortationes, sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate, quod ei veniat in mentem, sed consentire vel dissentire propria voluntatis est.* His præmissis

RESPONDETUR ad Objectionem. Admississe S. Aug. admittere nos, admississe etiam Semi-Pelag. scientiam conditionatam, neque in hoc errasse; sed in hoc, quia dicebant, illâ notiâ pro initio salutis attendi ad merita merè naturalia. Exprimit hoc Aug. l. de gratia & lib. arb.

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Tbm. de Z.
D. VT

arb. c. 6. Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ipsa sententia: Quoniam verò merita humana sic predicant, ut ex semetipso habere hominem dicant, prorsus necessario respondet Apostolus: Quis enim te discernit?

Rectè de hoc argumento philosophatur Perez tribus condistingui nostram sententiam à Semi-Pelagianorum.

1. Objecto; Quia apud nos prævidentur opera ex gratia conditionatè dandà etiam ad initium salutis, quod illi negarunt. Auctoritas est citata in lib. de grat. & lib. arb. cap. 6. Si merita nostra sic intelligerent, &c.

2. Usu, quia ipsi pro meritis, vel demeritis conditionatis dicebant præmiari, vel puniri creaturas; quod etiam innuit illis verbis; Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio? Ut futura, quæ non sunt futura puniantur, aut honorentur meritaparvulorum. De Præd. SS. cap. 12.

3. Scopo & fine; Scopus quem intendebant Semi-Pelagiani erat, ut ostenderent, cur hic potius vocetur quàm ille, recurrebantque ad hanc causalem, ideo vocatur, quia prævidetur (demus etiam sub adjutorio gratiæ) confensurus si, ad quam causalem nos non recurrimus, sed ad Deum ex misericordia vocantem. Scopus autem noster in præsentem est ostendere cur liberè vocemur. Sed Deo ex misericordia vocante. Hæc succinctè, diffusius tractata, vide de Gratia Dif. 5. Q. 3. N. 2.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Respondetur ad Auctoritates S. Augustini.

OBJICITUR 2. S. Augustinum esse nobis oppositum. Ita Alvarez l. 2. d. 7. Salmanticensis num. 3. de Scientia Dei d. 10. principales Auctoritates referendæ sunt.

1. Locus est ex epistola 105. ad Sixtum: Ne quisquam existimaret, inquit, credentes sic ad ejus præscientiam pertinere, quò non credentes, id est, ut non eis fides ipsa desuper daretur, sed tantummodò voluntas eorum prænoscatur, mox adjungit, atque ait; Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo.

Similis est locus lib. de Prædestinatione SS. c. 17. & lib. de perseverantia in aliquot locis.

RESPONDETUR. S. Doctorem non negare præcitos credentes, sed negare contra Semi-Pelag. præcitos credentes credulitate de coelo sibi non datà. Quando autem S. August. dicit; Prædestinatione Deum præscire quæ fuerat ipse facturus, loquitur de præscientia visionis, & absoluta, non de conditionata: Nam conditionatæ prioritatem tribuit cap. 10. de Prædest. SS. & de bono persever. cap. 17. Ista igitur sua dona quibuscunque Deus negat, procul dubio donaturum se præscivit, & in sua præscientia præpara-

vit, vel per prædestinationem intelligit collationem gratiæ efficacis quæ collatione posita, præscit, quid esset facturus per illam gratiam.

2. Locus est. Quia per nos præscientia antecedit decretum voluntatis divinæ & prædestinationem; hæc autem est sententia Massiliensium, ut videre est, in epist. Prosperi.

RESPONDETUR. Error quem refert illa Epist. asserit, quòd ante prædestinationem præscita fuerint opera bona naturalia; quod nos negamus.

3. Locus est ex lib. de Prædestinatione SS. c. 14. ubi explicans illa verba Sap. 4. de sublato juvene: Non perverteretur, inquit, id dictum est secundum pericula vitæ hujus non secundum præscientiam Dei; quia hoc ait præscivit quòd futurum erat, non quòd futurum non erat. Similia habentur lib. 1. de Anima & ejus origine cap. 12.

RESPONDETUR. August. dictis locis non negare scientiam Conditionatorum; sed quòd non habeat scientiam futurorum sub conditione, quæ æqualeat absolutæ, dirigatque Deum ad præmiandum vel puniendum absolutè, quòd voluerunt, ut vidimus suprà, Semi-Pelag. sed præscivit secundum pericula vitæ, scilicet quòd esset casurus, si viveret in hac periculosa vitæ, quòd etiam nos colligimus bene. Immo ipsum illud ly dictum secundum pericula hujus vitæ, supponit hanc conditionatam; Haberet periculum si viveret; hinc affirmare dictum illud secundum pericula hujus vitæ, est affirmare dictum illud secundum præscientiam conditionatam. Unde etiam secundum nostrum modum noscendi, esset casurus; ad quem nostrum noscendi modum non rarò attendit Aug. pro quo citat Fulgentis suavis Concordiæ, d. 4. f. 1. locum Aug. lib. de Bono persever. c. 15. ubi agens de Monacho, qui è monasterio excefferat, ait, adhuc incertum esse, qualis sit futurus; quòd nullo modo intelligi potest, de incertitudine respectu Dei; cum agatur de re absolutè aliquando futura. Quo etiam modo explicari debet secundus ille locus consentiente ipso Joanne à S. Thom. d. 20. a. 2.

4. Locus est ex lib. 26. contra Faustum c. 4. ubi ait Augustinus; Futuritionem rerum ex Dei factura pendere; non autem antecedere voluntatem ejus; & lib. de bono persever. c. 17. ait; Si nulla est prædestinatio, quàm defendimus, non præsciuntur à Deo.

RESPONDETUR. Prioris loci sensus est, quòd nulla res sit futura, ad quam pro sua parte non concurrat Deus, unde existentia voluntatem ejus non antecedit: Secundi sensus est, quòd non præscierit finalem perseverantiam dependentem sub initium, à viribus naturæ, sed quòd ipsa perseverantia oriatur à prædestinatione: Nam ut videre est in epist. Hilarii ad Augustinum, admiserunt quidem Pelagiani gratiam finalem, sine quo dono perseverantes esse

esse non possumus; sed non admiserunt donum, per quod non nisi perseverantes simus; hoc autem donum quo non nisi perseverantes simus, admittunt Thomistae tanquam praedeterminativum. Trident: autem, & Aug. supra citatus, admittunt hoc donum, quo non nisi perseverantes simus; abjicere tamen illud possemus, licet non simus unquam abjecturi, seligente Deo auxilium cum quo praevidet nos operaturos. Semi-Pelagiani autem continebant, nullum tale auxilium dari, quod nos faciat non nisi perseverantes.

§. Locus est ex Praedestinatione SS. c. 9. ubi hoc propositio Praescientia praecedit propositum, seu praedestinationem, censetur esse propositio Semi-Pelagiana, hoc est per Salmanticenses ipsissima nostra: Jam autem quod propositum praecedat praescientiam, est propositio Aug. & cum allegaretur contra Aug. quod contra Porphyrium docuerit Christum apparuisse, quando debebat credituros in se, subdit Aug. *Cernitis me sine praedictio latens consilii &c. dicere voluisse, quod convincenda Paganorum infidelitati sufficere videbatur: quid enim verius? quam praescisse Christum D. qui, & quando, & quibus in locis in eum fuerant credituri: Sed utrum praedictio sibi Christo a se habebatur esset fides? an Deo donante sumpturi? id est, utrum tantum eos praescierit? an etiam praedictio esset Deus? querere ac discutere tum necessarium non putavi.*

RESPONDETUR. Cum ipse Aug. se explicet, quod nomine praescientiae veniat fides ab illis et ipsis habenda; nomine autem propositi & praedestinationis fides à Deo danda, sequitur, quod negat praescientiam bonorum naturalium praecedere praedestinationem, quod & nos negamus. Nomine autem latens consilii non intellexit decretum praedeterminans Thomistae, sed intellexit gratiam praedestinationis, contra Semi-Pelagianos. Rursus nomine latens consilii, veniebat selectio auxiliorum potius efficacium, praedecessibus, quae selectio est admirabile latens consilium Dei, ut colligitur ex Aug. ex Enchir. c. 95. *Tunc, inquit, non debuit quod nunc latet, cur apud quosdam non sunt istae virtutes, quae si factae fuissent, egissent illi homines penitentiam.* Unde etiam Aug. non retractavit hoc, quod praecognoverit Christus, qui in eum essent credituri, ut docuerat ad Porphyrium, sed repetiit c. 9. l. 1. de Præd. SS. sed tantum retractavit l. 2. c. 9. Retract. quod videbatur dixisse nullos homines in Christum fuisse creaturos, si venisset alio tempore. Hæc ergo tantum duo retractavit. In primis ideo, hoc tempore praedicatum fuisse Evangelium: quia praedebantur consensuri, quasi si alio tempore praedicatum fuisset, non fuissent homines consensuri. Deinde retractavit, quod motivum, quod praedicatum fuerit Evangelium non illis, sed consensu conditionatus prævisus: nam

similis consensus prævisus est Tyrionum, & tamen illis non prædicatum, rejicitque hoc in Divinam prædestinationem. Hocque solum vult retractasse Augustinum S. Thomas 3. p. q. 1. a. 5. ad 2.

Ad alias Auctoritates S. Doctoris, & Prosperi quas præcipue urget Joan. à S. Thoma explicandas notandum est, quod ut dixi, censuerint illi sub ipso gratiae adjutorio, ita nos operari, ut ex solis viribus naturæ nostræ propriis, effectum illi gratiae tribuerent, & non selectioni Divinæ, vel arbitrio gratiæ illâ adjuto. Si autem dicas hæc admisisse Semi-Pelag. in hoc non errant hæretici, sicut citavimus supra locum, qui incipit: *Si enim merita nostra &c.* cum hoc tamen stat, ut in hoc errarint, quia prævisa merita conditionata, etiam gratiosa, docuerant esse motivum, cur his potius detur gratia efficax, non illis.

Punctum Difficultatis

3.

Solvuntur aliae Auctoritates S. Thomæ &c. Scripturae.

DE mente S. Thomæ commodè præfatur Fastolus q. 14. num. 342. non habemus locum expressum, in quo S. Thom. scripserit Deum scire futura conditionata libera ante decretum; hæc Adversarii habent locum in quo expressè dixerit scire post decretum. Nos pro nobis citavimus supra Auctor: Faciunt idem & Thomistæ. Ea quæ petitur ex divisione scientiæ alibi est soluta. Insuper

1. AUCTORITAS est ex l. p. q. 19. a. 7. ad 2. RESPONDETUR. Illo loco agere S. Thom. de prædictione effectuum necessariorum, qui videri & prædici possunt in dispositione causarum; nam in exemplum adducit mortem Ezechiae, quæ debebat esse effectus necessarius; effectus autem liberi non videntur in suis causis. Et si locutus est aliquando Deus de futuro spectato in causis, quare non loqueretur de spectato in suppositione sui ad se? Solet etiam adduci Auct. ibid. ex q. 14. a. 13. sed contra nos non facit, quia concedimus futuris conditionatis proportionatam existentiam, hoc est, conditionatam, dicimusque in illa posse præsciri futura.

2. AUCTORITAS est ex l. p. q. 14. a. 8. ad 1. Sed RESPONDETUR. Illo loco S. Doctorem non plus velle, quam quod scientia non sit causa rerum independenter à voluntate Divina; sed nego hanc, debere esse prædeterminativam.

3. AUCTORITAS est. Quæ utuntur Salmanticenses ex q. 6. de ver. a. 3. ad 4. ubi S. Thom. docet: Futura quæ pendent à causis secundis liberis nosci à Deo per scientiam absolutam, & absolutum decretum, sine hoc, quod expectet ea, quæ fiunt à causis secundis, ut ibi videat effectus

H

secutu-

secuturos secundum certitudinem conditionalem antecedentem. Ita hanc objectionem ex mente eorundem proponit Fulgenſis, illique reſpondet, quòd ſcilicet illo loco propoſuerit ſibi argumentum S. Tho. omnem ſcilicet certitudinem, quæ eſt cum ſuppoſitione alicujus non eſſe abſolutam, ſed conditionalem: ſicut non eſt certum abſolutè quòd ſol cauſet fructum in planta, ſi cauſet ſub hac conditione, ſi virtus generatiua in planta fuerit bene diſpoſita, conſequenterque certitudinem prædeſtinationis non eſſe abſolutam, ſed conditionalem tantum, ſi ſit cum præſuppoſitione cauſæ ſecundæ: Reſpondet autem S. Tho. & concedit, quòd ordo prædeſtinationis ſupponat voluntatem humanam; nihilominus habere abſolutam certitudinem; eò quòd cauſa ſecunda præſuppoſita, ad inducendum prædeſtinationis effectum, etiam ordini prædeſtinationis ſubjaceat. Quafi diceret, quamvis præſupponatur etiam creata libertas; quia tamen poteſt illam Deus ſeſtere efficaciter ſi voluerit, ſit, ut habeat de prædeſtinatione certitudinem abſolutam, ſicut ſol haberet de fructu, ſi poſſit plantæ vim generandi indere. Paulo aliâ methodo eadem difficultas ſolvitur, quòd ſcilicet prædeſtinationis certitudo non ſit conditionata, eſſet autem conditionata ſi penderet ab hac cauſali, ſi præparetur. Sed etiam per Nos certitudo prædeſtinationis eſt abſoluta: quia ex vi prædeſtinationis non ſequitur, hæc certitudo ſalvabitur, ſi præparabitur, ſed ſalvabitur quia præparabitur, ipſa prædeſtinatione, quæ eſt, præparatio mediorum.

SEQUITUR Papalis Auctoritas, Clem. VIII. qui apud Fulgen. d. 4. l. 4. n. 4. contra quendam Carmelitanum tuentem noſtram ſententiam (fuit iſ Bovius Regens ad S. Mariam trans Tyberim) ſic fertur argumentatus: Quæſivit Pontifex quid præſciret per illam ſcientiam Deus: Reſpondit Carmelitanus bonum uſum liberi arbitrii; Quærit ulterius Pontifex, vel præſcivit uſum liberi arbitrii, quem natura erat factura, vel quæ gratia? Si primum; Ergo eſt error Caſſiani; Si ſecundum; Ergo eſt id contra ſententiam Molinæ.

RESPONDETUR. Molinæ doctrina eſt, bonum illum uſum liberi arbitrii conditionatum, eſſe ex gratia, conditionatè danda.

AUCTORITATES aliquæ ſacræ Scripturæ ſolent etiam adduci; ſed illæ inferius attingentur: nunc urgent Salmant. illud Pauli 1. Cor. 4. *Quis enim te diſcernit?* nos autem diſcretionem noſtri à reprobis committimus libero arbitrio.

RESPONDETUR. Literalem ſenſum hunc eſſe, naſti eſtis meliores Catechiſantes, & quòd naſti ſitis meliores, non eſt opus veſtrum. Quid ergo ſuperbitis? Sed quia communiter hic locus accommodatur etiam ad diſcretionem per gratiam, ſic aliter ei ſatiſſat. Diſcretio per nos nec in ſtatu abſoluto nec in conditionato ſit contra ſcripturam. Non in poſteriori; quia pro illo nulla

ſit diſcretio; æque enim probi ac mali, prævidentur pro illo ſtatu malè & bene operaturi, & pro ſtatu etiam conditionato illam bonam operationem referimus in gratiam conditionatè dandam. Pro ſtatu etiam abſoluto, non ſit à nobis diſcretio per vires naturæ, ſed per collationem auxilii efficaciſ, & operationem ex vitibus illis elicitam, ita ut non ſolus Deus, nec ſolus ego, ſed gratia Dei mecum operetur.

DIFFICULTAS III.

Solutio Objectionum preſſius Theologicarum.

OBJICIT 1. Nazarius. Hæc ſcientia derogat univerſali & perfectiſſimæ providentiæ Dei: quia ſolum ponitur, ut præordinet Deus ac decernat creationem liberi arbitrii, nihil de conſequentibus actibus decernendo; ſed quoad illos ſe merè ſpectatorem, & approbatorem ſi boni ſint exhibendo.

RESPONDETUR. In Noſtris principiis ex præſuppoſitione ſcientiæ mediæ format Deus prædeſinitiones actionum, ergo apparet, quòd ad illas non habeat ſe tanquam merè ſpectator. Idem ſalvatur in principiis negantium prædeſinitiones: quia ſcilicet Deus tribuit vires ipſas agendi, hoc eſt auxilia gratiæ, ſeligit ex auxiliis potiùs efficaciæ, ratione cujus ſelectionis habet, ut ponatur actio, quam ipſe intendit: Et ſicut non eſſet ſolum ſpectator, qui luſtatori etiam robur daret, ita & in præſenti. Ad alia ſolvenda

NOTO. Quòd non ſit præcipuum in cauſa libera applicatio ad operationem, ſi nomine illius veniat prædeterminatio; quomodo enim eſt præcipuum in cauſa libera, quod deſtruit libertatem? concedimus autem applicationem perfectam à Deo ratione oblationis auxilii, excitationis per illuminationes, & alias gratias prævenientes, quæ ſunt in nobis ſine nobis, ſelectionemque auxiliorum eſſe præcipuam applicationem; quæ ipſa auxilia dicunt vim efficacem, licet non prædeterminantem.

OBJICIT 2. Alvarez d. 7. Poſitâ ejusmodi præſcientia antecedente decretum, videtur ſequi bonum uſum liberi arbitrii à conſtellatione aliqua cœleſti, vel complexione haberi; multisque inquit in quid illa determinatio ad bonum reduci poſſit? ſi non in gratiam prædeterminantem.

RESPONDETUR. Bonum uſum liberi arbitrii & determinationem non haberi à conſtellatione; ſed ab auxilio & à voluntate adjutâ & elevarâ; & quamvis cum tali auxilio maneat indeterminata antecedenter, eò quòd & ipſa voluntas, & auxilium ſit indifferens; non manet tamen indeterminata ex conſequenti, ſcilicet quia poſito auxilio efficaci, poſſet quidem non operari, inſallibiliter tamen ſit operatura. Quod autem

areem dicit Alvarez sequi exinde, quod foret
nunc voluntas grati à adutà determinata per na-
turam ad unum, si cum gratia seipsam determi-
naret, est verum hoc sensu, quod scilicet habeat
vires & capacitatem naturalem, quæ adjuta gra-
tiâ possit se determinare ad effectum gratiosum.
Sed non hoc sensu, est per naturam determinata
ad unum, quod non liberè, vel quod solis viribus
naturæ, possit illum actum ponere. Assumit e-
tiam duo difficilia Alvarez, nempe, quod natura
voluntatis consistat in facultate ad utrumlibet;
& tamen quod non possit se determinare ad u-
trum non nisi partem.

Obicit 3. Idem. Positâ nostrâ sententiâ
videtur dari ex parte nostra ratio prædestinationis
vel saltem conditio sine qua non; quod non
est admittendum. Ant. prob. Præscientia con-
diti onata supponitur prædestinationi; Ergo ob-
iectum ejusdem non pertinet intrinsece ad i-
llam prædestinationem; nec est pars vel effectus
illius; Ergo ante decretum prædestinandi Pe-
trum ad gratiam, & gloriam præsupponitur ne-
cessario ex parte ejusdem Petri, quod ex innata
libertate sit consensurus Deo vocanti ex hy-
pothesi, quod constituatur in talibus circum-
stantiis, & cum talibus auxiliis. Quod ipsum
petrius aliter & aliter proponit.

RESPONDETUR. Si Antecedens hoc sensu
sumatur, consensus conditionatus præcisci debet
ad salvandam libertatem, præsupponique præ-
destinationi, ut postea ex sua voluntate (si præ-
destinationem non est post absolute prævisa merita
hunc potius assumat Deus, quam illum, est ve-
ra; Si autem faciat hunc sensum, quod determi-
net Deum, ut hunc potius quam illum præde-
stinet, falsa est; quia pro illo statu tam reprobi
quam electi pares sunt, uterlibet habens con-
diti onata merita, vel demerita; hinc fit ut as-
sumptio à Deo, in aliud principium referri de-
beat. Probatio Ant. assumit aliquid dubium:
Si enim ex innata libertate consentit, sensum
faciat, quod in illo consensu, non indigeat gra-
tia influente, elevante, complente, falsa est; Si
faciat hunc sensum, quod gratia hæc, indiffe-
rentem illum relinquit, & imprædetermina-
tum, vera est. Positâ autem illa prævisione de fu-
tura operatione sub tali hypothesi, nondum omnia
sunt salva & expedita, adhuc est necesse proce-
dere Deum ad amandum huic potius gloriam,
potius procedere ad voluntatem de implenda il-
la hypothesi, in qua prævidebatur operaturus;
et in nostris principiis debet procedere ad ipsas
prædefinitiones, quarum objectum non est volun-
tas hypothesicos; hanc enim omnes Nostrates
admittunt; sed est voluntas efficax ipsius actus.

Ad solvendas varias objectiones quas Tom. I.
De scientia Dei adfert Joannes à S. Tho. op-
pugnans scientiam mediam ab inconvenienti-
bus, cum pro primo inconvenienti ponat quod
hæc scientia sternat viam ad Semi-Pelagianis-

mum; ad hoc jam supra responsum est. Et
quamvis Semi-Pelag. finalem perseverantiam
admisserint; in multis tamen circa illam erra-
bant, ad quæ obijciens reflectere debuit, ut cum
perseverantiam non tribuerunt gratiæ præsentī,
in qua aliquis decebat, sed meritis conditi-
onalibus, ut cum sine ulla restrictione illam fru-
strari posse dicebant, ut cum consensum illi in
vires naturæ omnino referebant, ut cum nega-
bant prædestinationem esse speciale benefici-
um, ab aliis distinctum, quæ cum nos nege-
mus, fit ut nostra sententia non sit Semi-Pelag.
quæ omnia Auctoritatibus supra illustrata sunt.

INSTANT aliqui: Qui est causa præscientiæ,
erit quoque causa prædestinationis; noster autem
consensus conditionatus est causa præscientiæ, si
enim non esset consensus non esset præscientia.

RESPONDETUR. Negando consensum no-
strum esse causam præscientiæ; sed solum termi-
num determinantem, ut hæc potius pars nosca-
tur sine ullo influxu in scientiam. Deinde hic
ipse consensus per nos, est effectus gratiæ. Ad
alia solvenda

NOTO. Quod à providentia communi per
nos non sola infallibilitate distinguatur præde-
stinatio; sed inprimis speciali favore, quod hic
potius eligatur, favore item selectionis medio-
rum efficacium. Unde per nos non reducit
prædestinatio ad solum præciscitum usum liberi
arbitrii, sed præscientia illa supposita in favorem,
ut dixi, & decretum Divinum. Unde etiam
circa Electos est specialis Dei providentia per a-
morem electivum, & per selectionem medio-
rum. Unde præter præscientiæ infallibilitatem,
reperitur illic infallibilitas ex decreto prædesti-
nandi, infallibilitas ex decreto hypothesin po-
nente, infallibilitas ex auxiliis efficacibus super-
naturalibus. Denique per nostra principia ex
prædefinitionibus.

Addi ad reliqua posset in Disputationibus an-
te Papam habitis, non assumpsisse Societatem o-
mnes propositiones Molinæ defendendas; sed
solum quod attinebat ad salvandam libertatem
cum prædestinatione & præscientia.

Ad multas ex his Objectiones aliter respon-
deri debet in principiis eorum, qui dicunt nos
prædestinari post absolute prævisa merita, à qua
tamen questione, & principiis illius cæteroquin
probabilibus, interim abstinendum. Ad alia
solvenda

NOTO ulterius, quod Deus in sua etiam
prædestinatione prævideat, quid faciendum sit
à nobis; & quod prædestinatio non solum
serviat ut Deus purificet conditionem, sub qua
præsciebatur eventus futurus; sed quod etiam
ipsummet decretum sit specialis favor Divinus,
qui ostenditur potius Electis. Unde ut trans-
eat illud futurum conditionatum in absolutum,
est necessaria specialis providentia, quæ non
habetur circa reprobos; quia per nos format de-
cretum

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom. I. et Z.
D. VI
S.

cretum de conferendâ gloriâ, imò & prædeterminationes, consequenter illic est non tantum voluntas purificandi conditionem, sed & voluntas illa amativa & electiva Electorum. Quando autem S. Augustinus lib. de prædest. SS. c. 17. dicit, quod Deus prædeterminatione suâ futura sua facta præsciat, promittatque fidem Gentium non de nostrâ voluntatis potestate, sed de sua prædeterminatione, nec tantum promittit, quod potens est præscire; sed quod potens est facere; ea omnia in Nostris principiis salva sunt: Nam absolutè futura in sua prædeterminatione per scientiam visionis noscit Deus, fides item Gentium non est de potestate illarum naturali, sed indiget gratiâ: quam quia Deus potest conferre, non solum potens est præscire, sed & potens facere.

NOTO denique. Quod ipsa prædeterminatio adferat etiam secum sibi propriam infallibilitatem in causando, tam enim decretum Dei efficax, quàm ipsa præscientia falli non possunt; per quam prædeterminationem, facit Deus in statu absoluto id quod eligit, in sententia præcipuè tenente prædeterminationem, non fieri ex prævisis absolutè meritis. In sententia autem, quæ non nisi post prævisa absolutè merita ponit prædeterminationem, adhuc facit Deus id quod eligit; quia illa ipsa opera sunt facta Dei, utpote ex gratia illius profecta.

OBJICIUNT 3. Salmantienſes apud Fulg. d. 4. S. 3. Si daretur scientia Conditionata independentè à decreto, nosceret Deus quod si Petrus talia auxilia haberet perseveraret; ex hoc autem ipso sequeretur, quod prædeterminatio non esset causa mediorum efficaciter conducentium ad vitam æternam.

RESPONDETUR. Respectu auxiliorum sub conditione dandorum & conditionati consensus, non est causa, prædeterminatio hæc enim sumpta prædeterminatione efficaci ad gloriam non præcedit præscientiam actuum gratorum conditionatè futurorum, sed neque illa sunt media efficacia conducentia ad vitam æternam: quia in illis meritis & auxiliis, pares sunt reprobi cum prædestinatis; & tamen in ratione mediorum efficaciter conducentium sunt inæquales; jam autem respectu auxiliorum absolutè futurorum, & efficaciter conducentium, est causa prædeterminatio, & ratione sui, & ratione selectionis mediorum. Ad alia solvenda quæ adferunt.

NOTO. Quod ut formetur propositio præfenti difficultati serviens, non debet dici, si Judas creetur, morietur in peccato, sed potius moreretur in peccato; ejus Contradictoria est hæc, si Judas crearetur, non moreretur in peccato: pro statu conditionato potest utraque illa Contradictoria esse vera, ratione diversarum circumstantiarum, diversæ determinationis &c. quia ergo pro variis circumstantiis poterat esse vera illa, si Judas crearetur, non moreretur in

peccato, fit, ut Judas in aliis circumstantiis, prædestinari poterit.

NOTO rursus. Quænam scientia dirigat Deum ad collationem auxilii conditionati: quod enim dirigat aliqua, ratio est, quia collatio illius auxilii non est sine voluntate, voluntas autem non est sine cognitione; cognitio autem hæc in Deo, non potest esse opinio, & error. Ergo scientia.

PORRO, hæc scientia directiva collationis auxilii conditionati non est scientia visionis; hæc enim est circa exercitiam existentiam: non etiam est scientia conditionata; quia ante objectum conditionatum non datur, nisi velis ponere processum in infinitum; jam autem cognitio directiva illius collationis auxilii antecedit statum conditionatum: dirigitur itaque Deus in illa collatione ab ipsa scientia simplicis intelligentiæ, quæ ne cæco modo agat, sufficit, quod agat ex notitia virium, potentium ponere ex gratia effectum illum conditionatum. Quare autem hæc sola scientia non sufficit ad dirigendum Deum in collatione auxilii pro statu absoluto, sed ordinariè per Nostris requiritur scientia conditionata, ne Deus cæco modo agat; hoc inde est, quia ante futuritionem absolutam præscibilis est futuritio conditionata, & præsciri debet à prudenti, multò magis omniscio Intellectu, hinc si Deus non præsciret illud conditionatum, quod potest & debet præsciri, cæco modo ageret: quia verò ante statum conditionatum nihil est præscibile prius præter possibilitatem, quam attingit scientia intelligentiæ, fit, ut illa solâ directus Deus in collatione dicti auxilii non dicatur cæco modo agere.

OBJICITUR 4. Si daretur illa scientia, vel esset in potestate operantis facere pro statu absoluto, ne Deus habuerit hanc scientiam, vel non est in potestate operantis? si est, contra est, quia quod præfuit ab æterno, non est in mea potestate facere, ne præfuerit; & cum sit de fide, Antichristus peccabit, quomodo erit in illius potestate, reddere falsum illum articulum? Si autem non est in potestate, contra erit: Tum, quia oppositum sentiunt 29 DD. citati à Quirós d. 47. ad initium, & inter alios S. Thomas. Tum, quia non posset tunc salvari libertas creaturæ.

RESPONDETUR. Esse in potestate pro statu absoluto facere absolutè loquendo ne præfuerit scientia, v.g. peccati; sed non est in potestate ex suppositione; est quidem absolutè in potestate, quia habet potentiam liberam ad ponendum illud objectum, quod si non poneret, non fuisset illius scientia objecti, quæ scientia futuritionem absolutam præcedit duratione, non suppositione; non est tamen in potestate ex suppositione; supposito enim, quod verum sit ex suppositione pro statu conditionato illum operaturum, nec facturum negationem operationis

ex

ex hac suppositione non potest non operari; necessitas autem ex suppositione, ut infra dicitur, non tollit libertatem.

OBJICIT sibi 5. Perez, si hypothesis scientiæ mediæ non est prædeterminata ad unum; Ergo posset accidere ut Deus sciret nullum auxilium constitutum talis hypothesis esse efficacem, consequenter Deus ante omne suum decretum experiretur, se impeditum ad prædestinandum hominem salva libertate.

RESPONDETUR. Quamvis objectum scientiæ conditionatæ non sit prædeterminatum ab extrinseco; sufficit ut sit determinatum ex suppositione. Deinde sicut Deus noscit in gratia efficaciter posse illam non fortiri effectum; de facto tamen fortituram; ita noscet quod posset non salvari aliquis cum talibus imò & omnibus auxiliis, quod tamen sit salvandus. Ad quod alludit Aug. quod Deo volenti salvare nullum humanum resistat arbitrium, præcipue cum nunquam possit ita crescere malitia humana, quin sit superabilis à bonitate Divina. Pro quo citari possunt etiam aliæ Auctoritates Aug. ut in Enchir. cap. 96, ubi adducens illum locum, *In manu tua Domine universa sunt posita*, subdit, *neque enim veraciter ob aliud vocatur omnipotens; nisi quia quicquid vult, potest, nec voluntate cuiusque creature voluntatis omnipotentis impeditur effectus*. Similia habet Lib. ad Simpl. q. 2. ubi cum posuisset etiam Esau potuisse salvari subdit; *Cum enim Deus deserit non sit vocando, quomodo ad se ipsum moveri potest, quis etiam dicat modum quo ei persuaderetur, ut crederetur etiam omnipotenti Deo desuisse*.

OBJICIT 6. idem. Duplex potest cogitari scientia mediæ, quædam directa noscens conditionatum objectum; quædam reflexa mediæ, quia Deus antequam habeat ipsam directam scientiam, quæ videat, quid sit facturus Petrus; videt quid forte esset Deus facturus, si habuerit scientiam directam, v. g. affirmantem peccatum. Unde videtur contingere posse, ut Deus videat illam peccandi libertatem collaturam si viderit Petrum non esse peccaturum, vel videat non collaturam libertatem, si viderit peccaturum. Porro hæc scientia reflexa non est in potestate Petri sive enim ipse sit peccaturus, sive non, Deus habebit hanc scientiam mediæ reflexam, ergo non potest à Petri libertate pendere existentia ejus scientiæ. Ex quo ulterius sic arguitur. Hæc scientia mediæ reflexa habet connexionem cum negatione peccati Petri; & tamen potest relinquere libertatem peccandi Petro; Ergo ulterius potest dari scientia inevitabilis à nobis, quæ non tollat libertatem, & habeat essentiali connexionem cum eo, quod liberè ponetur à nobis, scilicet cum negatione peccati.

RESPONDETUR. Hanc priorem, quam Perez vocat reflexam non posse talem rigorosè dici quia reflexa semper præsupponit directam e-

jusdem rationis; quicquid sit de voce, admittimus talem cognitionem possibilem; negamus tamen illam dari de facto, in quantum dicit; quod illa scientiæ prævidendo Deus, quod sit peccaturus Petrus, non det ei libertatem non peccandi; quod dici non potest; alias non liberè peccaret, adeoque nec peccaret. Sed pone etiam peccaturo dari libertatem ut peccet, eritne illa antecedens scientia nobis inevitabilis? Ad quod dici potest, fore inevitabilem, si sumatur secundum utrumque divisionis membrum; sicut etiam nobis inevitabile est, in hac occasione, vel consentire vel non consentire; illa autem connexio essentialis ejusdem scientiæ cum eo, quod liberè à nobis ponitur; non destruet libertatem; quia illa connexio erit non nisi ex consequenti, & ex suppositione futuritionis conditionatæ, quæ simpliciter dependet à nostra libertate.

OBJICIT sibi 7. Haunoldus lib. 1. num. 14. Hæc scientia est inutilis, quia non servit ad eum finem ad quem obtinendum est excogitata, nempe ad dirigendum Deum in suis decretis; Ut enim sic serviret, deberet scientia mediæ, videns v. g. Petrum peccaturum si Deus illi daret Auxilium A deberet inquam posse Deum dirigere ad nollendum dare auxilium A, quia Petrus dissentiret. Ergo posset verificari hæc propositio: si Petrus dissentiret cum auxilio A, Deus illud non daret. Atqui hoc dici non potest: hac enim ratione possent esse simul veræ hæ duæ propositiones, si Petrus haberet auxilium A dissentiret. Si Petrus dissentiret cum auxilio A, Deus illi auxilium A non daret. Non potest autem dici illas propositiones esse veras. Quia hæ duæ propositiones inferunt conclusionem involventem manifestam contradictionem, hoc modo. Si Petrus haberet auxilium A dissentiret, si Petrus dissentiret non haberet auxilium A. Ergo si haberet auxilium A non haberet auxilium A quæ est manifesta contradictio.

RESPONDETUR. Servire scientiam conditionatam ad dirigendum Deum in suis decretis, adeoque dirigere Deum ad nollendum dare auxilium A, quia Petrus cum illo dissentiret. Quoposito concedo utramque illam propositionem esse veram, sed nego ex ea sequi conclusionem falsam & Contradictoriā involventem. Nego enim illum syllogismum esse in forma, nam deberet esse in prima figura & tamen habet Minorem negativam. Ponendo autem quod iste syllogismus sit Galenicus, ponendoque secundam ejus propositionem pro Minori, advertetur non confici tunc syllogismum primæ figuræ. Non est ergo mirum, si pro arbitrio assuatur non Conclusio; Sed propositio ex ea sequi duo Contradictoria. Aliter hoc argumentum solvit obiciens Num. 316.

INSTAT. Idem admissa scientia conditionata, sequeretur hominem posse impedire actum

H 3

primum

R. P.
H. M. LOD
Janowski
Tom. 1. et 2.
D. VI

primum proximum requisitum ad ipsum Actum secundum liberum, quod utique tam est impossibile, quam impossibile est, Actum secundum posse esse, sine actu primo proximo, quem essentialiter præsupponit. Seq. autem probatur, nam auxilium pertinet ad Actum primum proximum, tam ipsius consensus quam dissensus, atqui auxilium esset impedibile per dissensum, quia scilicet si Deus videret dissensum sub conditione ponendum, non daret hoc auxilium. Ergo actus proximus esset impedibilis per actum secundum.

RESPONDETUR. Admissa scientia conditionata, posse quidem hominem impedire actum, primum proximum sed ita ut simul sequatur impedito actus secundi unde auxilium illud esset impedibile per dissensum, nec Deus daret hoc auxilium si videret dissensum, sed nego quod si daret adhuc, tunc fieret consensus.

DIFFICULTAS IV.

Solvuntur Argumenta ex locis magis Philosophicis.

OBJICIT 1. Joan. a. S. Thoma quam etiam objectionem pluribus urget Oviedo Ph. Cont. 10. p. 4. Quia non potest explicari scientiæ conditionatæ objectum, nam per illam Deus nescit, quod v. g. Petrus faceret hoc, si in tali occasione poneretur, & similiter si haberet concursum Dei exhibitum; posito autem concursu ex parte conditionis, objectum reddetur necessarium: si enim ponatur concursus Dei est æternè verum, quod talis effectus fiat.

RESPONDETUR. Concursum Dei dupliciter nos spectare posse. 1. In actu primo, & sic spectatus est indifferens ad utrumlibet; est enim ipsamet omnipotentia, hic & nunc, ad utrumque parata, ex iis quæ voluerit creatura: ex tali concursu non sequitur, ut necessariò fiat etiam conditionatè objectum; & talis concursus ingreditur objectum scientiæ conditionatæ, adeoque nec illud reddit necessarium. 2. Potest spectari concursus Dei in actu secundo formalis, exercitus, secundum sua connotata spectatus, & sic dicit ipsamet operationem creaturæ; sic spectatus concursus est necessarius, sed ex suppositione; sicut est necessaria ex suppositione, ipsamet operatio, sicque spectatus concursus non ingreditur per modum causæ ipsamet objectum scientiæ conditionatæ, utpote cum sit idem cum ipsa operatione, alias objectum illius scientiæ haberet hunc sensum: Erit operatio creata Petri: quia erit operatio creata Petri ex parte Dei. Objectum autem illius scientiæ, directè dicimus, esse ipsam operationem conditionatam liberam; cuius causas, si quæras? dicimus esse, ipsam voluntatem conditionatè operaturam, & ipsum concursum Dei in actu primo

indifferentem, quoad esse acturi, eò quod possit illo non uti creatura. Dixi esse indifferentem quoad esse acturi, non autem quoad esse activi; quia illud primum, dicit exercitium ipsum, quod potest non sequi, posterius dicit vim agendi, ad quam habendam ille concursus non est indifferens. Ad alia solvenda

NOTO 1. Indeterminatio, quæ nascitur ex defectu virtutis agendi dicit imperfectionem, & potentialitatem ad activitatem; sed indeterminatio ex contemperatione ad libertatem, non dicit imperfectionem, cum salvare libertatem quod est annexum causæ primæ, non sit imperfectio. Quamvis autem ille concursus non sit magis connexus, v. g. cum dissensu in ordine ad securitatem, potest enim non sequi; est tamen magis connexus in ordine ad vim agendi: quia v. g. auxilium concursurum ad amorē Dei, non habet vim concurrendi ad odium Dei; confert autem ille concursus non tantum ut videatur conditionata operatio sub formalitate libertatis, sed etiam ut videatur sub formalitate determinatæ, eò quod illa determinatio voluntatis, non fiat sine concursu Divino.

NOTO 2. Immerito imaginari obicientem, quod concursus pro statu absoluto in actu primo spectatus, non offeratur adhuc indifferens; licet enim concursus in actu secundo non sit concursus indeterminatus, utpote identificatus operationi per Nostros, cum limitationibus jam additis, nihilominus ipse concursus in actu 1. spectatus, potest esse ad utrumlibet; immo etiam hæc propositio pro statu absoluto, concurret Deus cum Petro ad consensum; Ergo consentit; est propositio nonnisi ex suppositione necessaria, ex qua suppositione etiam in statu conditionato, erit necessaria propositio conditionata, quæ suppositio non tantum non destruit libertatem; sed est requisita, ut determinatè unum nonnisi tanquam verum, possit attingi extremum.

NOTO 3. Debere necessariò præintelligi, quod Deus nolit subtrahere concursum, si creatura velit; determinationem plenam relinquendo creaturæ, & quidem si sit ordo supernaturalis gratiæ adjunctæ, qui concursus ex suppositione, sit determinatus. Unde ulterius dicimus, quod ante exhibitionem sui concursus, non videat Deus etiam conditionatam operationem creaturæ; quem tamen ne temerè exhibeat, dirigatur à scientia, ut dixi, simplicis intelligentiæ, nec facit fortuito: quia facit ex exigentia tituli causæ primæ, nec exponit se periculo frustrandi illius concursus; quia ille nec ex suppositione antecedenti, nec ex consequenti est determinatus ad unum, quomodo ergo dicendus erit frustrari? cum frustratio sit nonnisi determinati. Tota autem hæc indifferentia & indeterminatio in concursu, non est indeterminatio in ratione Entis, sed in ratione acturi.

OBJICIT

Objicit 2. Nazarius; Scientia hæc conditionata est aliquo modo per nos libera; libertas illius salvari per hoc, quia objectum illius non est necessarium; ita autem libertas scientiæ Divinæ salvari non potest, quia libertas Divina non dependet à rebus.

RESPONDETUR. Libertatem Divinam entitativè & elicitive non pendere à rebus, pendere terminativè, qualis nexus habetur etiam in Omnipotentia respectu creaturarum, & in scientia simplicis intelligentiæ respectu possibilium. *Ad alia circa eundem terminum solvenda.*

Noto 1. Quod libertas Divina non tantum sit causarum indifferentium, sed etiam versatur circa objecta indifferentia, licet ab illis, non pendeat, tanquam à causa, sed tanquam à termino, ut pendet Omnipotentia, scientia simplicis intelligentiæ &c. à suis terminis. Immo quod Deus sit causa rerum id ad præsens non spectat: sicut enim homo aliquid liberè nescit, si sint objecta non necessaria, licet illorum causa non sit applicando scilicet se liberè, ad penetrandum contingens objectum; ita posset facere & Deus. Nec inde sequitur Deum non esse primum Ens, & Ens se totum, sicut nec sequitur id ex connexione Omnipotentiae, & scientiæ simplicis intelligentiæ cum suis terminis, præcipuè cum hoc ly primum, & ex se Ens, non hoc importet, quod Deus alia à se noscere non possit; sed quod à nullo, sit positus principio. Et certe si nolimus de verbis disputare, dependere notitiam Divinam, vel potius connecti cum creatura, creaturæ terminari, nihil aliud est, quam quod noscat, & attingat creaturam.

Noto 2. Quæ adfert de relatione consequente operationem Divinam, tam immanentem, quam transeuntem subobscura sunt; clarius loquendo videtur hoc velle, quod scilicet actualis relatio prædicamentalis, quam habet Omnipotentia ad creaturas, exigit existentiam illam actualem, quam existentiam actualem non exigit, v. g. Intellectio Divina. Sed universaliter falsum est, quod nulla intellectio Divina requirat existentiam quandocunque actualem; requirit enim illam scientia visionis; sed hoc probari non potest, quod possit esse aliqua relatio ad creaturas, qualis est in notitia noscente creaturas, quod inquam possit esse sine termino, qui v. g. sint creaturæ. Et si per illum potest effectus dependentia in actibus transeuntibus Divinis, cur non poterit esse in actibus immanentibus? cum nullibi hæc connexio importet dependentiam Dei à creaturis, quæ sit dependentia causalitatis.

Noto 3. Universaliter scientia pendet ita à possibili, tanquam termino, sicut mensura à mensurabili; & sicut posita cognitione Chimæræ, non est necesse rationem realem referendi esse in ipso termino non existente, immo impossibile, ita nec id requiretur in aliis relationibus co-

gnitionum ad scibile, quod etiam contingit in omnibus relationibus transcendentalibus, quæ ad suum esse, non deponunt existentiam termini. Bene etiam dici potest, quod objectum habeat rationem mensuræ aliquo modo respectu scientiæ, sicut enim si res vel longior vel curtior sit, non est commensurata huic mensuræ, nec mensuratur hac mensuræ; ita si prædicata pauciora vel plura, vel alia, notitia perfectissime noscens importet, non erit huius objecti notitia, unde objectum, scientiam illam adstringit, ut non nisi hæc prædicata in se noscat quæ præhabet in se objectum.

Objicit 3. idem. Omnis actus causæ intellectualis provenit ab ejus potentia, vel ut natura est & ad unum determinata, vel ut libera est; Si primo modo procedat, est scientia necessaria; Si secundo, est libera: qui ergo dabitur locus scientiæ conditionatæ tanquam mediæ?

RESPONDETUR. Quidquid sit de formalitate mediæ, actus scientiæ conditionatæ erit actus causæ intellectualis liber, non quidem liber antonomastice, hoc est, attingens objectum post decretum; liber tamen, hoc est, attingens objectum, quod poterat non esse.

URGENT etiam solet, quod hæc scientia tollat libertatem, eò quod interat infallibilitatem, & quod antecedit nostram operationem. Sed communis responsio est, quod non tollat libertatem, eò quod antecedit durationem, sed non suppositionem, cum procedat non nisi ex suppositione conditionatæ operationis, ad quam conditionatè erat homo liber.

Objicit potest 4. Ex iis quæ sibi opponit Esparza q. 18. Cognoscens conditionatè aliquid apprehendit ad modum existentis conditionatè, quod re ipsa non existit; dum enim dicitur ly: si existeret talis vocatio, particula si, ad hoc adhibetur, ut significetur, talem vocationem non existere, seu præscindi ab eo, quod sit verum an existat, vel non existat à parte rei; & tamen apprehenditur ad modum existentis, & sumitur ab intellectu tanquam existens; Ergo in intellectu judicante purè conditionatè, datur necessaria fictio aliqua, saltem secundum quid, & apprehensiva; repugnat autem Deo fictio, utpote cui competit perfectio, cognoscendi stans in conformitate cum objecto, adeoque excludens fictionem.

RESPONDETUR. Deum cognoscere illam conditionem non per modum existentis absolute; hoc enim esset illum fingere, cum de facto absolute non existat; cognoscit tamen illam conditionem conditionatè existere, dicendo; si existeret, quod non est fingere, sed conformiter objecto res noscere.

Objicitur 5. apud eundem. Nemo ita desipere potest, ut concipiat judicia & decreta conditionata, simul cum absolutis, circa eandem rem, atque pro iisdem circumstantiis: quis enim

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom I, k. 2:
D. VI
S

enim ita desipiat, ut cum intueretur lucentem Lunam, simul diceret, si luceret Luna, eam intuerer? Deus autem habet simul decreta absoluta circa omnia & singula creata, nihilque est, quod non intueatur ut existens absolute, vel absolute non existens.

RESPONDETUR. Inprimis ipsum Antecedens indigere sua moderatione; cum enim video Lunam, & dico, video Lunam lucentem, cur etiam simul dicere non possem, quod vera fuerit hæc conditionata, si luceret Luna, illuminaret, vel viderem illam? tunc ergo solum conditionata est stulta, & desipientium, conjuncta actui absolute, quando conditionata, virtualiter infert negationem status absolute: quia autem in Divino intellectu conjunctio notitiæ circa futuritionem conditionatam, non infert negationem futuritionis absolute; quando illa dari debet; fit, ut actus illi in Deo compati se possint. Rursus adhiberi posset doctrina ipsius Esparza, qui dicit stultum esse adungere cognitionem conditionatam cognitioni absolute jam præexistenti re & ratione; secus sentiendum si nulla absoluta cognitio præcesserit. Et sicut si præcessisset scientia visionis importune illi adungeretur scientia simplicis Intelligentiæ tanquam sequens; bene tamen præcedere potest; ita & in præsentia. Denique dici posset, quod re quidem sint illæ scientiæ simul in Deo, ratione autem sequuntur, de qua sequela ita discurrendum est, quasi in re non essent secum, quod in multis aliis contingit.

Plura de scientia hac infra solventur. Aliqua etiam dicta sunt in Logicis. Vide hanc materiam concernentia de Gratia D. 5. q. 3. d. 2.

QVÆSTIO II.

De aliquibus Conditionatis in particulari.

Agemus inprimis de Conditionatis disparatis; deinde conditionatis Actibus voluntatis Div. quos haberet Deus in alia rerum Serie.

DIFFICULTAS I.

De Conditionatis Disparatis.

PRÆMITTO 1. *Esse hæc duo distincta, si hoc esset, illud etiam esset; & quando hoc esset, etiam illud esset:* quod distincta sint. Ratio est, quia unum inquit de tempore, nempe posterius, statque in coexistentia temporali præcise, illud autem prius, non stat præcise in coexistentia temporali, sed attendit ad alia, talisque est connectio, licet libera cum alio. Consequenter aliud est, esse cum alio temporaneè, & aliud, propter aliud: nam esse propter aliud, quamvis liberè operans, dicit causam; esse autem quando aliud est, nullo modo id importat.

PRÆMITTO 2. *Conditionata connexa atten-*

dere ad ly si esset, & ad ly propter illud esset, liberè concurrens, immo ex hoc ipso fundamento dicuntur connexa, distinctaque à disparatis; conditionata autem disparata, attendunt ad Quando aliud, & ad Cum aliud. Conditionatorum connexorum exemplum est. Si ingressus fuerit Petrus atrium, negabit, ubi hypothesis ingressus, dicit aliquam occasionem, connexionem cum negatione, potestque illud si explicari per quia; licet non explicetur per Ergo: quia non habet immutabilem & eandem ubique verificationem. Secundi autem exemplum est, si Turca dormit, Petrus convertetur.

PRÆMITTO 3. *Illud Quando aliud, interdum habet rationem Propter quod;* ut si Deus faciat decretum, si dormiat Turca, contritionem haberet Petrus, & tunc non quidem præcise ratione conditionis disparatæ, sed propter circumstantiam decreti, & ex accidenti illud: Quando, & Cum hoc, transibit in vim Propter quod, eritque jam propositio quæ transibit in connexionem, supponendo quod fiat decretum contemperatum libertati.

PRÆMITTO 4. *Ly Quando aliud, vel Cum aliud, cum habet rationem merè disparatæ, nullo scilicet interveniente decreto, adhuc duplicem potest habere sensum: inprimis copulativum, v. g. & Turca dormiet, & Petrus leget, & tunc alterutra parte non posita, falsa erit propositio; nam conjunctæ propositionis verificatio, utrumque membrum requirit. 2. Potest habere sensum non attendentem ad copulationem, sed præcise ad temporaneam disparatorum coexistentiam respiciendo. Et de his in præsentia, procedit quæstio. Affirmativam tuentur, Suar. Fons. & post illos Ruiz. d. 78. Arriaga, cum certis limitationibus d. 21. f. 7. Negat Vasquez hic d. 67. c. 3. & 4. Lessius, Arrubal, Albertinus, probabiliusque reputat Falsus, q. 14. Num. 252.*

PRÆMITTO 5. *Ly: Quando aliud, vel: Cum aliud, potest apponi duplicis generis propositionibus: inprimis propositionibus, quæ sunt aliàs objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, vel visionis, ut si dicas, si homo erit rationalis, bos erit rugibilis; Vel: Si Turca osecitabit, Petrus sitiet, & tunc de sigillatim acceptis propositionibus non est difficultas, cum prima noscatur per scientiam intelligentiæ, secunda per scientiam visionis. Si autem copulativim accipiantur propositiones, pendebit resolutio ex dicendis. Rursus dictæ particulæ possunt apponi propositionibus, quæ alias sunt objectum scientiæ mediæ v. g. Si Petrus vocatus fuerit vocatione A convertetur, & Paulus si vocatus fuerit vocatione B convertetur. Quod sigillatim acceptæ, sint objectum scientiæ conditionatæ; constat ex dictis supra; sed an sint objectum si simul sumantur, decidendum venit. His præmissis*

DICENDUM 1. *Propositiones Conditionis disparatæ certo nosci à Deo. Præter Auctores citatos*

per d. 6. de Intelligentia Dei. Num. 109.

PROBATUR 1. Quæ habent determinatam veritatem, noscuntur à Deo utpote omnisçio. Tales sunt propositiones conditionis disparatæ, probatur, quia dormiente Turca, vel erit consensus Petri, vel non erit; alterutrum autem habet determinatam veritatem, & si est positio conversionis, non est negatio ejusdem, & è converso.

PROBATUR 2. Quia si propositiones conditionis disparatæ non noscerentur à Deo, id idèd esset, quia nulla illis invenitur connexio, sed merè coexistentia, hoc autem ipsum probat illa notitia, quia etiam illa coexistentia, est vera coexistentia, adeoque noscibilis, ab omnisçio intellectus.

PROBATUR 3. Noscuntur conditionata connexa à Deo; ergo & disconnexa; & certè si contingat, ut arguit Ruiz, eodem tempore Petrum disputare Romæ, & Franciscum Hispalitæ, tunc determinatè verificatur coexistentia talis orationis cum tali disputatione; cur ergo prius ratione, pro statu conditionato, non verificabitur illa propositio.

OBJICIT 1. Ex Vasquez Fassolus; In talibus particulis, importat solam concomitantiam, & non importat aliquam causalitatem liberam, nec inter res disparatas præcisè ex se potest recipi talis connexio. Ergo talia disparata non noscuntur à Deo.

RESPONDETUR. Negando Conf. quia talis connexio non est necessaria ad verificationem omnium propositionum.

OBJICIT 2. Idem, si Petrus hic legeret, Paulus Romæ curreret, vel non curreret, non sunt contradictoriæ: quia in utraque affirmatur & negatur consequens, propter dependentiam ab antecedente, quod semper falsum est.

RESPONDETUR. Quod in his disparatis non affirmetur consequens propter dependentiam ab antecedente; hæc enim nulla est, hinc propter illam nec affirmatio, nec negatio verificatur; sed in illis sola coexistentia infertur, & tu non probas illam non sufficere, ut attingatur à scientia Dei.

OBJICIT 3. Multa disparata conditionata prædicuntur à Deo, sed illa non habent veritatem, nisi ex suppositione decreti, quale erat decretum de vincendo Rege Syriæ percussa terra; hæc autem quæ noscuntur post decretum, non spectant ad scientiam conditionatam.

RESPONDETUR. Ad quamnam scientiam notitia talium spectet, de hoc infra; nunc tantum dicimus, illa certò nosci à Deo. Deinde secundum præmissum quintum, falsum est, omnia disparata importare decretum absolutum de coexistentia illorum disparatorum.

OBJICITUR 4. Si possunt nosci certò conditionata disparata, sequitur dari duas contradi-

ctorias simul veras; quia sunt infinitæ circumstantiæ, in quibus Turca dormiente Petrus consentiret.

RESPONDETUR. Hoc ipso illas propositiones non fore contradictorias, si ratione diversarum circumstantiarum dormiente Turca consentiat Petrus, vel non consentiat.

OBJICITUR 5. Si noscerentur certò conditionata disparata, noscerentur etiam certò propositiones sub conditione impossibili, v. g. Si equus essentialiter esset avis, Petrus disputaret; videtur autem hoc concedere, esse absurdum.

RESPONDETUR. Duplicia esse conditionata impossibilia, quædam in quibus ponitur suppositio impossibilis tollens seipsam, taliter suas notitias non format Deus: quia etiam intellectus creatus dum eas format, errat; Deus autem in suis notitiis errare non potest. Si autem procedat notitia de impossibili in suppositione non tollente seipsam, adhuc duplicia sunt disparata impossibilia, quædam quæ sunt ad investigandam naturam rei ordinata, quale est v. g. Si per impossibile homo esset rugibilis, rugiret; & alia sunt impossibilia, quæ dum format etiam intellectus creatus, meretur exprobrationem internam, quod indignè cogitet naturâ intellectualem, v. g. Si esset Chimæra, quot dentes haberet; hujus generis impossibilia non noscit Deus, quia in suis notitiis nullam reprehensionem pati potest; sed prioris generis impossibilia bene noscere potest, & si habeant objectum in materia necessaria, attingentur à scientia simplicis intelligentiæ, si in materia libera, à quânam scientiâ attingantur, infra decidetur.

RESPONDET aliter Arriaga, quod non videat disparitatem, sed addit non posse sibi verum apparere in Deo dari eorum scientiam. Tum, quia talis scientia videtur esse planè impertinens: ad quid enim nosceret Deus, quid Chimæra esset factura sub conditione impossibili? cum id neque ad providentiam, neque ad gubernationem creaturarum conducatur. Tum, quia multiplicarentur in Deo scientiæ, ita ut infinites plura deberet cognoscere circa impossibilia. Tum, quia sic magis odiosa redditur scientia Conditionalium. *Hec Responsio*

NON Satisfacit. Tum, quia si rationes æque militant pro antecedente ac pro consequente, quod falsum esse supponitur, hoc ipso nec antecedens probant: probant enim multum, adeoque nihil. Tum, quia mensura interno sciendi quæ conditionata noscat Deus, non est utilitas ad providendum & gubernandum creaturas: quia licet notitia Conditionalium postea in statum absolutum deducendorum apprimè conducatur, non tamen eorum quæ nusquam omninò futura sunt: non enim pressè dicitur esse Providentia circa possibilia vel non existura; & tamen etiam talia conditionata noscuntur. Tum, quia in sciendo non est attendendum; An scientia

R. P.
H. M. LOD
ianowski
Tom. de Z.
D. VI
S

entia ad aliquid conducere possit, sed in ea fisti potest, attendendo præcise, ad solum scire. Tum, quia si infinitum unum non est majus altero, non noscet Deus plus de impossibilibus, quam de possibilibus; si autem unum infinitum potest esse majus altero, sicut ipsa impossibilia sunt plura; ita & notitia de illis, erit tanquam de pluribus. Tum, quia per hoc non conciliatur sententiæ conditionatæ invidia, si consequenter procedat.

DICENDUM 2. *Conditionata disparata non noscuntur per scientiam, quæ sit formaliter conditionalis.*

PROBATUR 1. Quod objectum non est formaliter conditionale, non potest nosci per scientiam formaliter conditionalem; quia inter scientiam & objectum debet esse proportio, præcipue cum scientia specificetur ab objecto; sed objectum conditionis disparatæ non est objectum formaliter conditionale, ut subsumitur; Probatutque; Objectum formaliter conditionale, non habet particulam Si, supponentem pro solo: Quando, sed supponentem pro aliquo modo, Quia, ut dixi in Præmissis; jam autem in conditionatis disparatis, particula Si, supponit pro Quando, vel pro: Cum alio. Hoc ipsum ulterius sic proponitur. Datur distinctio inter particulam Si supponentem pro: Quando, & inter particulam Si supponentem pro: Quia: Ergo erit etiam distinctio inter objecta, in quibus ly Si supponit pro: Quando, & in quibus ly Si supponit pro: Quia: Ergo & scientiæ attendentes ad diversum illud; Si, erunt distinctæ; cum specificentur & distinguantur secundum objecta.

PROBATUR 2. In creatis hæc propositiones: Quando faceret hic, faceret & alius. Item, si haberet hoc principium, operaretur, sunt distinctæ specie: Ergo etiam & in Divinis; de quibus proportionate, cæteris paribus, ad creata discutimus, saltem formaliter, erunt distinctæ.

PROBATUR 3. Supponamus per impossibile tolli omnes condiciones habentes vim indifferenter causandi, hoc ipso tollitur etiam scientia conditionata; nam sublato objecto tollitur notitia: & tamen sublatis conditionibus indifferenter causantibus, non tolluntur disparata; consequenter nec tollitur eorum scientia; Ergo apparet non ab eadem formaliter scientiâ, talia attingi.

RESPONDEBIS. Eandem scientiam utrumque illud membrum attingere.

CONTRA. Una quidem re, sed non una formaliter attingit illa objecta scientia, ad eum planum modum, quo eadem in re scientia attingit possibilia, & exercitæ aliquando existentia, sed non eadem formaliter, quod ipsum ulterius in hoc fundatur; Quia scientiæ in Deo distinguuntur, non quidem secundum entitatem objecti, sed secundum modum aliter & aliter ha-

bentis se objecti; alius est autem modus conditionis disparatæ, & alius connexæ.

DIFFICULTAS II.

An Deus noscat conditionatos suæ voluntatis actus?

Sensus quæstionis est: An Dominus Deus noscat in aliam mundi serie, quot futuri fuissent homines? omne ne albi, an nigri? In hoc puncto divisi sunt Nostri, aliqui negant, ut Mol. & Vasq. 1. p. d. 67. c. 4. Herize, d. 7. Num. 57. sed fermè ex diversis principiis. Affirmat Sua. Fonf. Ruiz, d. 77. Amicus d. 21. S. 4. Fassolus q. 14. a. num. 447.

DICENDUM est. *Deum cognoscere conditionatos suæ voluntatis actus.*

PROBATUR 1. Vel potuisset Deus non prædestinare S. Petrum, vel non poruisset non prædestinare? Si secundum, ergo non debet illi suam prædestinationem utpote necessitato Deo; Si primum; quæro, vel noscit Deus, quod potuerit illum non prædestinare, vel non noscit? Si non noscit; Ergo non noscit quid possit; Ergo Deus non est: Si autem noscit; Ergo noscit conditionatum suum actum quem haberet: quia noscere quod possit non prædestinare, est noscere quod possit habere actum, quo dicat: si foret alia rerum series, non prædestinasset Petrum.

PROBATUR 2. Cognoscit Deus conditionatos nostræ voluntatis actus; Ergo & suos; Si enim nostri actus habent determinatam scibilitatem, cur non habebunt Divini? immo respectu conditionatorum nunquam futurorum, debet dari decretum conditionatum ex parte actus, ut salvetur libertas; quæ conditionata, quia noscit Deus, hoc ipso debet noscere etiam illa sua decreta conditionata, requisita ad illa futura conditionata.

PROBAT 3. Ruiz ex absurdo. Quia darentur aliqua, respectu quorum deberet Deus dicere: Nescio; & tamen deberet illa scire: deberet enim dicere se nescire: An esset Abel habiturus filium? hoc ipso enim sciret volitionem conditionatam concurrenti; interrogatus etiam. An ille Filius foret prædestinatus? deberet dicere: Nescio; immo si non novit conditionatos suæ voluntatis actus, qui noverat Tyriorum conversionem? Unde hujus scientiæ utilitas est, nosse omne noscibile. Immo si oppositi ad hoc reflecterent, Deum ex suâ immutabilitate deponere, ut pro nulla possibili serie, accrescat illi nova notitia, nova volitio, ex parte illius; non facile negarent illum non noscere conditionatos suæ voluntatis actus, cum noscat quidquid in se est, noscatque se, & ille ipsemet est illa omnia, salvis extrinsecis connotatis.

Ad solvendas Objectiones

NOTO 1. Quod cum hic agatur de ipsis conditionis

volitionibus Divinis, non erit jam necesse supponere alias volitiones & decreta, in quibus nolentur, ne detur processus in infinitum: per talem autem sciendi actum, non detur libertas ad oppositum, cum illa notitia actus, sit suppositione posterior præ ipsa volitione conditionata, sicut nec in aliis materiis præscientia destruit libertatem.

Noto 2. Falsum esse universaliter, quod propositiones conditionatæ, sint posteriores absolutis: nam in primis possibilitas, & essentialitas rerum, est primum quid, & tamen propositiones æternæ veritatis, possibilitatem importantes, per multos, habent sensum non nisi conditionatum. Sed quidquid sit de hac propositione, quia ab absolutis datur subsistendi consequentia ad conditionatam, hoc ipso conditionata sunt priora: immo cum absolute non facta fuerit conversio Tyrionum, falsa fuisset illa propositio: Si in Tyro & Sidone &c. si illius veritas præsupponit veritatem absolutam. Cæterum in ordine ad nos ordinem priores sunt notitiæ absolutæ præ conditionatis: quia nostræ notitiæ incipiunt ab experientia sensuum, experientia autem sensuum, generat notitias absolutas. Et sic quando prima facta est experientia, quod affrictu trahatur à succino palea, generata est scientia absoluta per succinum trahi paleas, quam subsequuta est notitia conditionata, de eodem attractu.

Noto 3. Licet aliquæ scientiæ sint priores decreto, non tamen omnes, adeoque nec erit prior scientia visionis rebus, vel scientia conditionata, quæ prioritas licet non sit realis, sufficit ad rationem.

Noto 4. Connotatum ratione cuius illa volitio, debet dici futura conditionatæ, ex communi sententia, debet delumi ex creata aliqua futuritione, quæ haberetur, in alia rerum serie: qui autem per æquivalentiam salvaret libertatem Dei, diceret æquivalere essentiam Divinam actui creato, quo vellent aliqui sub conditione: ita tamen, ut volitiones illæ ab aliis volitionibus nihil dicant plus in recto: cum omnes in recto dicant Deitatem, respectu omnium eandem, poteritque ulterius bene secundum rationem dici una volitio posterior alia, & denominari futura, non realiter, sed ex modo concipiendi: omnem futuritionem referendo in connotatum extrinsecum.

Noto 5. Quod decreta suæ voluntatis conditionata noscere possit Deus, & ut futura ratione, & ut præsentia in præsentialitate conditionata, quam haberent pro aliâ rerum serie: quod possit utroque hoc modo illa noscere ex infra dictis constabit. Quamvis autem sit prior volitio præscientiæ, non sequetur, quod rationem futuræ respectu scientiæ habere non possit: quia de facto objectum absolute futurum, est prius scientiæ visionis, & tamen est futurum: nihilominus futura conditionata respectu conditio-

nata scientiæ non habent rationem futuri, ex vi alicujus dependentiæ: non enim illæ volitiones à notitia, sed notitia à volitionibus pendet per modum termini, sed illæ volitiones habebunt rationem futuri, ex conditione objecti: quia scilicet sunt volitiones, quas esset habiturus Deus, in alia rerum serie.

Auctoritates quæ in contra citantur, non plus volunt, quam quod si Diabolus præcivisset suum lapsum, & quod simul tunc illum voluisset, quod inquam, eo ipso peccaret tunc, quando illum præciebat.

DICES ex Haunoldo lib. 1. num. 319. Huiusmodi scientia conditionata præjudicaret libertati Divinæ: esset & non esset impedibilis à Deo. Ergo repugnat: Antecedens probatur. Omnis scientia Dei existens independentem ab omni decreto præcedit decretum existens, ut directiva, seu consultiva ad decretum Dei, & essentialiter ac virtualiter præsupponitur à decreto subsequente, sed hac ratione jam præjudicaret illa scientia conditionata libertati ipsius decreti, & esset ac non esset impedibilis à Deo. Ergo

RESPONDETUR. Si libertati creatæ non repugnat, quod noscat Deus antecederet ad statum absolutum, quid esset sub conditione voluntas actura, multo minus non repugnabit libertati Divinæ, ut id noscat circa suos actus. Et sicut ex eo, quia formari possunt duæ Contradictoriæ de actibus voluntatis creatæ sub conditione futuris, inferitur alterutram debere esse veram: ita quia similes Contradictoriæ possunt formari de actibus Divinæ voluntatis conditionatis, etiam illi nosci poterunt, & salva Dei libertate, & sine ulla contradictione. In forma autem posito ultimo loco syllogismo nego Minorem.

QUÆSTIO III.

De variis Scientiæ mediæ concernentibus.

Discutienda hæc sunt aliqua, quæ sibi particulariter proposuit Perez de hac scientia.

DIFFICULTAS I.

An Scientia mediæ sit necessaria ad operationem sub conditione futuram?

AFFIRMAT Perez de Providentia d. 3. num. 9. Ad intelligendum titulum.

PRÆMITTIT I. Hæc tria esse distincta. Rem esse absolute futuram, Rem esse absolute futuram non actu, sed si ponatur conditio: & aliquid esse conditionate futurum, si ponatur conditio. De primo non est dubium, quod sit distinctum: Posteriorum in hoc est distinctio, quia in ultimo illo futuro, status conditionatus, habet pro objecto alium statum conditionatum: in priori autem futuro, objectum est quid absolutum, licet sub conditione futurum. Exempla horum trium hæc sunt: primi, si Deus velit absolute prænitentiam

tentiam Judæ erit absolute futura. Secundi, si velit pœnitentiam absolute futuram, si ponatur conditio. Tertiū autem exemplum est, si Deus promississet Angelis sub conditione pœnitentiæ veniam peccatorum fuissent salvati, ubi & promissio Divina est conditionata, & sequens gloria, est conditionata.

PRÆMITTIT 2. Statum & existentiam conditionatam rei futuræ absolute si ponatur conditio, esse duplicem: alia enim est existentia non nisi conditione affecta, & status condicione illa affectus; & hæc est ipsa existentia absolute futura, si ponatur conditio. Alius autem status conditionatus non tanquam condicione affectus, sed tanquam afficiens condicione, suum objectum. Prioris exemplum est, pœnitentia Judæ futura sub condicione vocationis, estque illic status conditionatus condicione affectus: Status vero conditionatus, condicione afficiens suum objectum est scientia media, seu status futuritionis conditionatæ, qui actu existit, etiam si non existat vocatio.

PRÆMITTIT 3. Alium esse statum conditionatum activè, alium passivè. Passivè est ille prior, activè, posterior: quia scientia media dat denominationem futuri sub condicione, estque extrinseca rei futuræ, potestque dici futuritio formalis; illa autem prior, est intrinseca, & potest dici objectiva.

Punctum Difficultatis

tis I.

Deciditur Difficultas.

DICENDUM est. *Scientiam non esse necessariam ad operationem sub condicione futuram, seu quod idem est, non esse formalem futuritionem conditionatam, ipsius futuri conditionati.*

PROBAT I. Pro illo priori antecedentiæ, antecedens futurum conditionatum, scientia media, illamque futuritionem in ratione futuritionis conditionatæ constituens, vel nescit jam futurum conditionatum, vel non nescit? Si non nescit, ergo non est scientia media; quid enim nosceret? & sicut non est scientia visionis, si non noscat actu existens, ita nec erit scientia conditionata, si non noscat futurum conditionatum; si nescit, ergo pro illo priori, pro quo nondum est futurum conditionatum jam est futurum conditionatum: quod ipsum ulterius sic proponitur. Pro illo priori, pro quo antecedit scientia media futurum conditionatum non est adhuc futurum conditionatum; Ergo pro quo priori antecedit scientia media futurum conditionatum, est jam futurum conditionatum; Ergo ulterius est antequam sit. Quod totum sic in argumentum compingitur. Pro quo priori est jam scientia media, pro illo priori est jam futurum conditionatum: non enim potest esse scientia sine objecto;

sed pro illo priori antequam sit futurum conditionatum jam est scientia media; Ergo pro illo priori antequam sit futurum conditionatum est jam futurum conditionatum.

NE QUE VALET, si ex præmissis dicatur: Non esse illud formaliter conditionatum ante scientiam conditionatam. Tum, quia si responsionis sensus sit, non nosci illud determinatè ante scientiam conditionatam id verum est; sed nego per hoc constitui illud formaliter conditionatum. Tum, quia eodem jure dicatur: Scientiam visionis, in ratione objecti existentis, formaliter constituere suum objectum. Tum, quia infra etiam videbimus, nullas denominationes scientiæ, tribuunt objectis, nisi secundo intentionales; Futuritio autem conditionata formalis, est denominatio primo intentionalis.

PROBATUR 2. Quia hæc doctrina multa involvit difficulta, ut quod objectum scientiæ mediæ sit scientia media: Est enim ejus objectum non tantum concretum ex objecto, & ex illa futuritione formalis; sed etiam futuritio formalis; ad eum modum, quo in Logica objectum non tantum sunt operationes rectæ, sed etiam rectitudo operationum; consequenter huius propositionis: Scientia media nescit futuritionem formalem conditionatam pœnitentiæ, esset iste sensus; Scientia media nescit scientiam mediam de pœnitentia. Rursus, si futuritio formalis est ipsa scientia media, possent bene dicere Israelitæ, quare non prævidisti scientiæ mediæ nostram conversionem; ut prævidisti Tyriorum, quam scientiam ponere non erat in nostra potestate? Nec posset illis replicare Deus, quia non posuisti operationem futuram sub condicione prævidendam: Dicerent enim: Hæc operatio constituitur formaliter scientiæ mediæ, quam nos non possumus ponere, quare tu illam non posuisti? Deinde agnoscit ille futuritionem objectivam, quæro quid illi desit, ne illa objectiva, dicatur omnino formalis futuritio? qualem futuritionem habent reliqua objecta, antecederet ad suam scientiam. Quæro rursus, Futuritio objectiva per quid constituitur? si constituitur scientiæ mediæ; non agnoscit aliam formalem, & aliam objectivam futuritionem, ut videtur illas agnoscere distinctas: Si autem futuritio objectiva non habetur à scientiæ mediæ. Ergo immerito supponit aliud constitutivum distinctum objectivæ futuritionis, & aliud futuritionis formalis. Et sicut per idem constituitur objectivè album futurum, & futuritio formalis albi, ita & in præsentia.

PROBATUR 3. Restituendo rationes, quas sibi opposuit Perez.

PRIMA RATIO est. Homines judicare solent de futuri veritate, nulla mentione factâ de scientia Divina, de eadem veritate & futuritione; Ergo futuritio non est scientia Dei.

RESPONDET Perez. Mentionem implicitam scientiæ Divinæ semper fieri non solum in iudicio

judicio circa futura, sed & in aliis: hujus ratione ut assignet, censet tam honestum quam verum esse bonum naturæ intellectualis; & quia turpiter modo semper est fugienda à qualibet voluntate, & amplectenda honestas; ita veritas semper est amplectenda à quolibet intellectu per assensum, & falsitas fugienda per dissensum: Hinc qui nescit veritatem ut veritatem, necessario nescit ut bonum cujuslibet intellectus: Et quia omnis intellectus affirmans aliquid, aut negans cognoscit veritatem, sit, quod cognoscat ut bonum, quod debet habere omnis intellectus; ergo veritatem cognoscit ut conformem fini, cujuslibet intellectus, & debito illi, quo intellectus debet dicere verum: at tale debitum est scientia divina; Deus autem nullum habet debitum, nisi regulam suæ sapientiæ.

CONTRA est, quia aliud est: An apprehendens verum ut verum, debeat illud apprehendere ut conforme, & appetibile intellectui cuiusque, & aliud: An apprehendens verum ut verum, debeat apprehendere ut constitutum in ratione veri, per scientiam divinam, vel cuiusque; alius intellectus; primum illud verum est, probaturque allato discursu, secundum est falsum, nec probatur; immò sicut in ratione veri, verum ut sic, non constituitur tanquam à forma constituyente se, hoc est, scientiā divinā, ita nec futurum conditionatum constituitur tanquam à forma, à scientia conditionata. Et sicut turpitudine non ideo est mala, quia est fugienda à quacunque voluntate etiam divina, sed datur prior ratio ob quam fugienda est; ita & in præsentia. Quod autem dicitur: debitum Dei esse ipsam Dei scientiam, id non convincit; nam licet debitum ex parte potentiae, & principii coactivi nullum est in Deo; est tamen ex parte objecti, & termini exigentia, quā petat ut à Deo, qui regulatur suā sapientiā, non nisi sic, ut illud deponat objectum, noscatur.

SECUNDA RATIO est. Quia est communis Societatis sententia, Deum ideo præscire futura conditionata; quia sunt futura; & non è contra; quæ doctrina secundum principia Perez esset falsa.

RESPONDET. Futuritionem conditionatam ex modo concipiendi peculiari quadam ratione, esse priorem scientiā mediā.

CONTRA. Si ex modo concipiendi idem significet, quod fide sit illic prioritas, nihil valet communis Nostrorum doctrina: Nam ex fide non potest salvari libertas; si autem ly ex modo concipiendi importet prioritatem non realis antecessionis, sed rationis ratiocinatæ; hanc admittimus; sed simul quærimus, cur ita antecedens prioritas, non habeat omnia requisita, ad futuritionem formalem?

ADDIT ulterius Perez. Existere ab æterno voluntatem liberam S. Petri, seu hypothesein in qua involvitur hæc voluntas, existere inquam,

non physice & in se, sed intentionaliter in mente divina; sicut enim antequam Deus liberè velit mundum, existit bonitas mundi in intellectu divino, præsens, ratione scientiæ simplicis intelligentiæ; ita & in præsentia, suo modo, &c. Et sicut bonitate mundi non movetur Deus nisi secundario; ita & in præsentia non erit nisi futuritio secundaria in objecto. Itaque pro priori antecedenti scientiam mediā, existit in divino intellectu per scientiam simplicis intelligentiæ libera voluntas Petri, cum omnibus prærequisitis ad agendum poenitentiam, vel non agendum; pro posteriori autem cum futuritione poenitentiae, vel negatione futuritionis; jam autem divinus intellectus quasi physice à seipso determinatur; intentionaliter verò ab ipsa hypothese, & libere arbitrio S. Petri, incluso in ea hypothese; dicitur verò tunc liberum arbitrium S. Petri eligere intentionaliter per ipsam futuritionem, seu scientiam mediā; quia ratione illius manet futura conditionata electio S. Petri.

ADDITUM hoc Perez.

NON SATISFACIT. Quia id quod dicit de voluntate S. Petri id nostrum intentum evincit: Quæro enim; Indifferentia voluntatis cognita à scientia simplicis intelligentiæ, per quid determinatur in posteriori signo ad unam partem? Si per aliud à scientia mediā; ergo ab illa non habetur futuritio formalis conditionata; si autem determinatur à scientia mediā; ergo ad punctum difficultatis non respondet, quia ostendi debet, quid sit præter scientiam mediā, à quo indifferentia illa determinetur? Ut salvetur illud commune Nostrorum principium in hac materia, quod non ideo futurum conditionatum liberum sit futurum; quia prævidetur, sed è converso. Deinde concedimus elicitivè determinari divinum intellectum ad hanc potius partem noscendam per scientiam conditionatam, sed quærimus per quid objectivè determinetur, cum sit indifferens ad utramque partem? Denique tandem videtur sentire idem omnino Perez cum nostra communi, quod objectivè conditionato cognito à scientia conditionata adferat etiam determinationem extrinsecam cogniti; nam etiam communis sententia id concedit, concedit item futuritionem, ut futuritio est, esse actum cujusdam causæ attemperantis sibi intellectum divinum, ut videre est à num. 47. usque ad 53. Docet item futuritionem objectivam & intrinsecam esse existentiam operationis: unde esset tantum lis de voce, quod neget illam objectivam & intrinsecam futuritionem, esse futuritionem formalem.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Solvuntur Objectiones.

I

Obje-

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Tom. I. c. 2.
D. VI

OBJICIT 1. Perez. Operatio sub conditione futura, non potest esse sine formali futuritione sub conditione futura; ergo neque potest esse operatio sub conditione futura, sine scientiâ mediâ: quod ipsum probatur. Futuritio formalis conditionata, est aliquid ab æterno existens in se, sed nihil ab æterno existens in se potest esse futuritio præter scientiam mediam. Major probatur, quia denominatio futuri existit ab æterno, non minus quàm denominatio possibilis; ergo sicut possibilitas non erat possibilis tantum, dum erat res possibilis, sed actu erat existens; ita futuritio non est futura dum res est futura, sed præsens; alioqui idem esset Antichristum esse futurum, & futuritionem Antichristi esse futuram; existet ergo futuritio quando existet Antichristus, quod est evidenter absurdum: Quia tunc non est futurus Antichristus. Minor autem probatur, quia omne existens in se ab æterno, est identificatum cum Deo; futuritio autem identificata cum Deo, non potest esse scientia media, si sit futuritio conditionata; quia ea futuritio includit connexionem Deo intrinsicam cum operatione ut futura; nihil autem est aliud scientia media, aut visionis, quàm essentia divina, ut includens aliquam connexionem ad futurum ut futurum conditionatè, vel absolutè.

RESPONDET: Retorq. in primis argumentum, quia in primis, ille admittit aliquam futuritionem in ipso objecto, & futuritionem intrinsicam, de hac quæro quomodo sit existens in se? Quomodo non identificata Deo? &c. Retorquetur item in materia de aliis scientiis, quomodo objectum simplicis intelligentiæ, quod est possibilitas, sit existens in se? item objectum scientiæ visionis, quæ etiam est ab æterno. Directè autem ad argumentum dici potest, quod illa futuritio sit aliquid existens ab æterno in se, non actu, sed fundamentaliter; ut in simili dictum est de propositionibus æternæ veritatis, quarum ab æterno objecta, non existunt actu, sed fundamentaliter. Dicit etiam potest, quod futuritio formalis conditionata sit aliquid ab æterno existens in se, non tamen pro æterno; existens quidem in se ab æterno; quia verum erat dicere pro certa differentia temporis, res ita se haberet, vel non haberet, si; sed non erat verum pro tota æternitate, & pro singulis ejus momentis, ut alibi explicatur.

OBJICIT 2. Futuritio includit aliquam præsentiam actualem rei futuræ, ut docet S. August. l. 11. Conf. c. 17. & 20. ubi etiam docet non tam esse tria tempora præsens, præteritum, & futurum; sed potius tria esse tempora præsentia, præsens de futuris, præsens de præsentibus, præsens de præteritis; & concludit hæc tria præsentia esse in anima, seu mente, in qua est futurorum spectatio, intuitio præsentium, & præteritorum memoria. Cum igitur ab æterno res

sint futuræ, esse futuras ab æterno, nihil est aliud quàm esse in mente divina secundum aliquam præsentiam, ita ut esse aliquid in mente Dei, & sciri actu, idem sit.

RESPONDETUR. Loqui S. Doctorem de futuritione prout repræsentata; non autem de futuritione prout terminante notitiam divinam, de qua hic quæritur.

OBJICIT 3. Idem. Futuritio conditionata operationis liberæ, est prima connexio, ratione cujus, Deus & quodvis aliud, habet connexionem cum re ut futura, id est, ut non existente in se; ergo est cognitio: Nam in se physicè non coexistit: Unde si non existeret in aliquo sui, quomodo terminaret illas relationes? Non potest autem existere in aliquo sui, & determinatè, quàm in cognitione; quia sola cognitio est, quæ potest tribuere hanc existentiam diminutam iisdem.

RESPONSUM jam est, existentiam illam secundum esse repræsentatum, haberi à notitia divina, sed non secundum esse terminans, & intrinsicum. Quod si quæras, quod sit subiectum denominationis, & terminativum relationum transcendentalium? Ad hoc dici potest, quod sit ipsa præsentia conditionata in certa differentia temporis existens conditionatè, quæ præsentia non habetur in antecedentibus differentiis temporis, sed sola futuritio. Sicut condistinguiamus in aliis materiis ordinem intentionis, & executionis, dicimusque finem v.g. esse priorem mediis ordine intentionis, non ordine executionis, rivulusque indicat fontem; ita & in præsentia, futuritio ordine executionis est prior præsentia conditionatè habendâ, sed ordine quasi intentionis, fontalitatè, prius est semper præsens, idque probat supra cit. Augustini dictum.

Citat in oppositum Auct. S. Thom. ex 1. de verit. c. 5. ad 16. ex 1. p. q. 16. a. 17. ad 3. Sed illic hoc solum vult S. Thom. quod esse rerum nullum haberi possit actu, nisi præcontineatur in Deo, tanquam in causa efficiente. Quando autem S. Thom. dicit res esse veras; quia denominantur veræ à veritate intellectus, loquitur de veritate in enuntiando, non verò de veritate objectiva.

DIFFICULTAS II.

An scientia conditionata tribuat infallibilitatem Objecto?

Dubitari non potest quod secundariò, & à posteriori desumatur infallibilitas objecti à scientia conditionata; Verum enim à posteriori est, futurum aliquid certò & infallibiliter, si illud noscat scientia, cæteroqui certa & infallibilis, ipsa infallibilitate scientiæ adferente etiam titulum infallibilitatis. Erit ergo difficultas; An ea scientia, infallibiliter primò?

DICEN-

DICENDUM est, *Ascientia conditionata non* *primò infallibilitatem objecto.* Est conclusio contra non paucos ex Nostros, nominatim contra Falsolum, Tann. & alios, Falsolum, vide par. q. 14. Ar. 13. num. 520. Tannerum autem cap. 6. de Grat. q. 2. dub. 6.

PROBATUR Conclusio. Si infallibilisaretur primò objectum per scientiam conditionatam, scientia illa vel præsupponeret ante se suum objectum, vel non præsupponeret? Neutrum dici potest, ergo neque potest dici primò infallibilisari Objectum à scientia conditionata. Minor quoad primam partem probatur, si præsupponeret ante se objectum s. consensum conditionatum scientia conditionata; ergo præsupponeret consensum determinatum; nam hoc ipso nondum esset consensus, si non esset determinatus, supponiturque scientia non facere, sed præsupponere consensum; imò si non præsupponeret ante se consensum, non esset illius scientia conditionata: Non enim haberet objectum, quod antecederet ad suppositionem effectus conditionati, nosceret. Si autem scientia conditionata noscit illum effectum determinatum, noscit illum infallibilem; quia nomine infallibilitatis venit hic determinatio ad unum, ergo antequam intelligatur scientia conditionata, jam habet effectus suam determinationem infallibilitatemque, ergo illam non accipit primò à scientia conditionata. Si autem ante scientiam conditionatam non præsupponitur consensus conditionatus; contra erit. Tum quia scientia simplicis intelligentiæ præsupponit necessaria, quæ habet pro Objecto, scientia visionis præsupponit existentiam, quam habet pro Objecto, erga & scientia Conditionata præsupponet suum objectum. Tum quia, si scientia conditionata non præsupponeret ante se consensum conditionatum, auferret nobis libertatem; Nam ut ponatur illa scientia, vel non ponatur non esset in nostra potestate; & tamen illa posita, non posset non esse consensus; quia illa scientia falli non potest, quomodo ergo nobis non adferret necessitatem? cum adteret determinationem in suppositione antecedenti. Tum quia pro illo priori antecessoris, quo scientia conditionata antecederet suum objectum, & esset scientia conditionata ut supponitur, & non esset scientia conditionata pro illo priori; quia pro illo priori, esset sine suo objecto, quod non nisi pro posteriori signo, intelligitur.

RESPONDEBIS. Esse quidem determinationem hoc objectum & infallibile ante scientiam conditionatam, sed non habere infallibilitatem summam, eo quod nisi illa accedat, possit adhuc non esse illud objectum.

CONTRA est. Tum quia non apparet, qui scientia visionis addat summam infallibilitatem existentie, quam præsupponit, idque primò;

Ergo nec scientia conditionata, addet summam infallibilitatem objecto, quod itidem præsupponit. Tum quia, si nomine sumæ infallibilitatis intelligatur infallibilitas omnibus titulis habenda, sic concedo de se non habere effectum conditionatum sumam infallibilitatem: Potest n. illi advenire infallibilitas extrinseca à scientia, quæ etiam à sua parte, exigit nunquam falli. Si autem nomine sumæ infallibilitatis intelligatur infallibilitas metaphysica, illa antecederet ante scientiam conditionatam habetur, ex suppositione effectus conditionati: Stante enim illa suppositione, ne divinitus quidem oppositum fieri potest: Tam enim est impossibile sedentem ex suppositione non sedere, quam impossibile est hominem non esse animal rationale. Tum quia hic quæritur de infallibilitate, quæ primò ex aliquo principio desumatur, quam etiam si dicamus debere esse summam, hæc tamen summa, sed primò & ab intrinseco, à nullo alio habetur, quam suppositione ipsa effectus. Tum quia quod attinet ad illam propositionem; Posse scilicet aliter se habere effectum conditionatum antequam illum noscat scientia conditionata, non convincit; nam etiam effectus conditionatus ex suppositione sui ad se, non potest jam aliter se habere.

PROBATUR 2. Quia ab illo potest objectum accipere infallibilitatem à quo ipsamet scientia conditionata accipit infallibilitatem, salva libertate; jam autem ab ipsa determinatione sui, seu suppositione sui ad se objecti, accipit scientia infallibilitatem, non quidem Entitativam, sed infallibilitatem formalem, ut ita dicam; quamvis enim non pendeat scientia divina ab objectis tanquam complementibus noscitivam divinam per modum principii, pendet tamen ab illis dependentiâ impropria, seu termini.

Minor quod punctum principale probatur. Quia non ideo per Nostros est aliquid futurum, quia prævidetur futurum; ergo etiam non ideo erit infallibiliter futurum ut suppono primò, quia prævidetur ab infallibili scientia futurum: Sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita tale cum addito, hoc est infallibiliter, ad scientiam infallibilem. Porro ipsa scientia conditionata per Nos, ideo non auferit libertatem, quia supponit antecedens exercitium conditionatum nostræ libertatis; cur ergo etiam ab eodem principio, & quidem primò tam infallibilitas quam libertas non salvabitur, nempe à consensu conditionato?

PROBATUR 3. Quia illud primò infallibilisari Objectum, quod pro ratione ultima adferri potest, quare sit futurum; sicut illud primò constituit Petrum in ratione hominis; quod pro ultimo resolutorio adferri potest, quare Petrus sit homo. Sed pro ultimo resolutorio quare infallibiliter sit futurum Objectum, non adfereretur aliud, nisi suppositio conditionati consensus, ergo in-

R. p.
H. MŁOD
ianowski
T. m. k. e. Z.
D. VI

go infallibilisabit primò objectum. Minor probatur, quia si quæretur: Quare infallibiliter seu determinatè sit futurus effectus? Dicitur, quia illum cognoscit scientia infallibilis & determinata; restat quærere, ipsa scientia ut sic accepta, licet non possit falsum cognoscere, & non sit indifferens ad cognoscendum verum & falsum, nihilominus est indifferens ad hanc potius partem conditionatæ determinationis, vel illam noscendam, per quid ergo determinatur objectivè ad hanc potius noscendam? & tunc recurri debet ad determinationem conditionatam, illaque erit ultimum resolutorium, quare sit futurum Objectum. Quod etiam libertas desumatur ultimò non à scientia conditionata eadem methodo probari potest: Quia si quæretur quare effectus sit liber? respondebitur: Quia noscitur à scientia quæ non adfert necessitatem; Quæretur, quare non adfert necessitatem, cum sit infallibilis? Tandem respondebitur, quia non idèò aliquid est conditionatè futurum, quia noscitur conditionatè futurum, sed è converso; Ultimoque redibitur ad effectum conditionatum salvantem suam libertatem, per seipsum.

OBJICIT 1. Consensus ille & esset infallibilisativus & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia ipse infallibilitatem non haberet: Posset enim nondum esse, & tamen quod infallibile est, non debet esse tale, quod possit non esse.

RESPONDETUR in primis. Quid sint dicturi oppositi; An posita scientia conditionatà possit nondum esse effectus absolutus? Quod enim ipsi dicent, hoc & in præsentì nos usurpabimus. Deinde cum fuerit indifferens scientia conditionata, ut huius vel illius esset extremi notitia, determinari debuit per aliquid extrinsecum, nempe consensum conditionatum, qui consensus quomodo potest determinare scientiam conditionatam, si ipse non est determinatus, non est autem determinatus, cum possit non esse.

Directè autem ad Objectiōnem dici potest, quod ille consensus si spectetur in suis causis, possit non esse, nec sic spectatus, sit infallibilis; quantumvis si spectetur in suppositione sui ad se, ex suppositione consequenti, jam non possit non esse; ad quam ipsam suppositionem ut antè dictum devenitur, per ipsummet exercitium conditionatum libertatis, ad quod ipsum devenitur per dominium voluntatis in suas actiones, modo habeantur requisita agendi.

OBJICIT 2. Falsolus multis in ante præjactis: Succus rationis in hoc est. Quando est absolutus consensus, est actu infallibilis, & tamen tunc non datur status conditionatus, qui deberet infallibilisare; ergo apparet infallibilitatem, non desumi à statu conditionato.

RESPONDETUR. Non dari tunc statum conditionatum solum, & sub formalitate ex-

clusivi alius statûs, nec datur sub formalitate exclusivi, & inferentis, nondum impletam esse conditionem; datur tamen status conditionatus quoad antecessiōnem, quā antecedit statum absolutum, & quoad verificatiōnem, secundum quam verum est dicere: Posito hoc pro statu absoluto, sit hoc, ergo per prius, si poneretur, verum erat dicere fieret. Ea quæ possent obijci, quod scilicet tunc non habeatur summa infallibilitas, alibi jam soluta sunt.

Consimilis retorsio potest etiam fieri ad ipsum argumentum propositum à Fassolo. Quærendo scilicet, an in statu absoluto maneat scientia conditionata vel non maneat? Si non manet, ergo pro statu absoluto non dabitur infallibilisativum objecti; si manet, quomodo manet sine suo objecto? Dicta quæ à Fassolo, nostris principiis applicaremus.

OBJICIT 3. Tannerus. Objectum non solum re ipsa debet esse futurum, sed etiam debet esse infallibiliter futurum, quam infallibilitatem non habet, ut est à libero arbitrio; quia quantum est ex vi liberi arbitrii, causæ utique contingentis, potest esse & non esse; sicut nec ulla contingentia futura, esto sint determinatè futura, habent aliquam infallibilitatem futuri-tionis, præcisè ex vi ipsius causæ contingentis, sed habent eam infallibilitatem, solum ex præscientia Dei media.

RESPONDETUR. Contingentia si spectentur in suis causis, nec esse determinatè futura, nec infallibiliter futura, sed habent hanc determinationem & infallibilitatem, ex suppositione sui ad se.

OBJICITUR 4. Quia si dicatur, quod non desumatur infallibilitas à scientia conditionata, tunc ratione ejusdem suppositionis effectus conditionati habebitur & libertas & determinatio; hoc dici non potest, quia alias ratione ejusdem verificarentur duo contradictoria prædicata, esse scilicet determinatum & liberum, seu non determinatum.

RESPONDETUR. Ratione quidem ejusdem, verificabitur esse determinatum, & non determinatum, sub diversa tamen formalitate, & non eodem modo sumpti, quia infallibilitas desumetur ex formalitate determinatæ suppositionis conditionatæ; libertas autem desumetur sub formalitate, quia illa suppositio est ipsum exercitium indifferentiæ.

OBJICITUR 5. Assumendo quod nullo modo infallibilitas desumi possit etiam à scientia conditionata. Si infallibilitas desumitur etiam à scientia conditionata, ergo nunquam dari poterit unum numero objectum infallibile; quia nunquam dari poterit cum uno infallibilisativo, sed cum duobus, nempe uno petibili à consensu conditionato, & alio petibili ab ipsa met scientia. Universaliter autem multiplicentur concreta ad multiplicationem formam

rum, & unaquæque res multiplicatur ad multiplicationem constitutivorum.

RESPONDETUR. Negando sequelam: An multiplicentur concreta ad multiplicationem formarum, dictum in materia de Termino concreto in Dialecticis. Quantum ad præsens, sufficit dicere, quod tunc solum ad maximum ad multiplicationem formarum & constitutivorum subjecta multiplicantur, quando formæ sunt vel intrinsecè vel vera unione unitæ: idem dicendum est de constitutivis; secus sentiendum de formis quæ sunt determinationes, petibiles ab extrinseco connotato: & sic multiplicatis paternitatibus, non multiplicatur ratio patris, in eodem subjecto. Quod ipsum ultimum in hoc fundatur, quia cum Entitas illius constituitur vel formatur, sit idem realiter in adæquatè cum illo constituyente vel formante, sit ut saltem in adæquatè multiplicentur, illis multiplicatis, cum quibus est idem realiter: hoc ipso enim non esset idem realiter cum illis. Cum autem determinationes extrinsecæ Entitatem rei non constituent, sed in sua multiplicatione pendeant non à subjecto, sed à connotato extrinseco, ut potentia, quæ est ad aliud vel ex alio; sit ut multiplicatis connotatis extrinsecis, multiplicentur denominationes, non multiplicato ipso subjecto denominato.

INSTABIS 1. A scientia docta & spirituali non denominatur etiam extrinsecè & secundario objectum spirituale & doctum; ergo neque, poterit denominari objectum infallibile à scientia infallibili.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia priores illæ denominationes sunt denominationes sequentes ipsammet Entitatem rei; hinc nihil est per aliud spirituale: Cum autem ratio infallibilis in objecto possit peti ab aliquo extrinseco, sit ut quamvis à cognitione spirituali

non denominetur objectum spirituale, denominari possit objectum infallibile à scientia infallibili.

INSTABIS 2. ex Salmanticensibus. Ideò à nobis ponitur infallibilisativum hoc, petibile à scientia, ne Deus cæco modo operetur, sed cum illa etiam scientia cæco modo operabitur; quia adhuc dicimus Deum concurrere per voluntatem quandam indifferentem; voluntas autem indifferens non respicit effectum determinatum; ergo adhuc posita illa scientia concurrerit Deus ignorando quid sit futurum.

RESPONDETUR. Voluntatem indifferentem non respicere quidquam determinatum à parte illius voluntatis, adeoque à parte causæ; posse tamen respicere aliquid determinatum à parte effectus secundum suppositionem illius ad illummet ipsum; quam suppositionem quia considerat scientia conditionata, sit ut Deus secundum illam operando, non operetur cæco modo.

INSTABIS 3. ex Joan. à S. Thoma. Magnam esse nostræ sententiæ hallucinationem, quia attendimus ad libertatem salvandam, & non ad infallibilitatem; quia indifferens concursus conducit quidem, ut videatur consensus liber; non tamen ut videatur determinate futurus.

RESPONDETUR. Ex dictis supra ostendere, Nos etiam infallibilitatem in Objecto, licet non antecedentem, nec se tenentem à parte causæ; Concursus autem ille non conducit quidem determinativè, ut videatur consensus determinatè factus, conducit tamen coeffectivè unà cum voluntate determinationem illam suppositionis producendo.

ADDO universaliter, à quo infallibilisari potest ipsa scientia conditionata, cur ab eodem non poterunt infallibilisari, quæcunque alia, quibus infallibilitas convenit.

DISPUTATIO V.

De iis quæ sunt medium noscendi Conditionata liberè futura.

Conveniunt fermè DD. ut in antè monui, quod Deus noscat Conditionata; difficultas est in quo medio illa noscat.

QUESTIO I.

De medio noscendi futura conditionata, quod est illorum præsentia.

Docent Thomistæ, nosci ex eo conditionata, quod coexistant ab æterno divina æ-

ternitati; Nomine autem huius coexistentiæ, non intelligunt ex parte creaturæ dari existentiam ab æterno: Fides enim illam negat, sed tantum quod existant existentia, desumpta, ab existentia æternitatis, omnia tempora complectentis, & quæ tota simul habetur. Hanc explicationem dicit Cajet. se primum invenisse hinc a. 3. §. Ad has objectiones: Sed antè illum meminit illius Rich. in t. d. 38. q. 5. remittens se ad dicenda d. 39. a. 1. q. 4. Eandem licet eum

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Tbm. k. e. Z.
D. VI

formidine significat Capreolus in 1. d. 36. q. u. nica a. 2. quam explicationem passim sequuntur Thomista, & ex Nostros post Fons. Gradius t. 4. d. 3. & Quiros d. 48. f. 4. *Sic*

DIFFICULTAS I.

*An Futura coexistant Aternitati
ab aeterno.*

DICENDUM est. *Futura non coexistere Aternitati ab aeterno, existentia in se derivata ab aternitate.* Ita prater cit. reliqui Nostros, quorum meminit, quos & sequitur Ruiz. d. 28. Perez de Intel. Dei. d. 6. a. 13. cap. 7. Fassolus q. 14. num. 31. & ex Dominicanis Sylvester, qui coetaneus Cajet. & Magister sacri Palatii, Censorque Pontificius appellat illam erroneam, & quod ex ea videatur aliquid sequi contra fidem. Videatur in Conflato doctrinae S. Thom. p. 5. q. 14. num. 16. Ex hac autem conclusione facile est deducere, quod coexistentia non sit medium proportionatum noscendi ab aeterno futura conditionata, si ipsa coexistentia, non datur.

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta pro Conclusionem.

PROBATUR 1. Si Antichristus ab aeterno coexistere aternitati Dei, coexistere existentia in se derivata ab ejus aternitate; sed existentia ita derivata non coexistit. Quod ipsum probatur, seclusa Nunc-existentia divina in seipso, nunc non habet Nunc-existentiam, alias jam non esset futurus, sed praesens; ergo etiam accessu Nunc-existentiae divinae reddi non poterit nunc existens, adeoque coexistens. Consequentia probatur, quia nihil potest esse Ens per Entitatem alienam; ergo neque existens per existentiam alienam, adeoque coexistens. Tum quia negatio Nunc-existentiae intrinseca Antichristi, vel tollitur per illam extrinsecam Nunc-existentiam divinam vel non tollitur? Si non tollitur, ergo vera est negatio Nunc-existentiae, adeoque excludens coexistentiam; Si autem tollitur illa intrinseca negatio Nunc-existentiae Antichristi, ergo intrinsece existit nunc, antequam sit. Tum quia arguendo per imaginariam similitudinem ut vocant, supponamus divinam Nunc-existentiam esse lucem. Supponamus Antichristum esse illuminabile, supponamus non existentiam esse tenebras auferendas, haec lux Nunc-existentiae divinae quomodo illuminare potest Antichristum nunc, si Antichristus nunc non est; & si in illo non tollit tenebras non existentiae. Tum quia pro illa differentia, qua Antichristus existit, vel habet plus illa existentia Antichristi in ordine ad coexistendum Nunc-existentiae divinae, vel non habet plus; si non

habet plus, ergo ita non existet tunc, atque non existit ante; si autem habet plus, quid illud est, nisi tale, cujus negatio nunc, facit de illo verificari propositionem; Non habet Nunc-existentiam, adeoque coexistentiam.

Quod si dicas, duplicem tunc existentiam habiturum Antichristum, & suam, & existentiae divinae. Contra erit, quia illa Nunc-existentia orta a Dei aternitate non plus importabit quam Deum existere in se, cum in se non existit creatura, sed existet postea, & si per Nostros humanitas Christi D. non potest existere per existentiam Verbi, quomodo existentiam ab aternitate participabit Antichristus? Tum quia sequeretur alias aternitatem Dei non complecti non Entium, non cum illis, tribuatur ab aternitate coexistentia. Unde illa erunt extra aternitatem, consequenter aternitas non erit aternitas; non enim ambiet omnia. Tum quia etiam per oppositos haec propositiones; Antichristus existit, Antichristus non existit, pro diverso tempore habent veritatem; & tamen negativa nunquam haberet veritatem, eo quod semper Antichristus existat, existentia aternitatis.

PROBATUR 2. Restituendo argumenta, quae sibi objecit Quiros, suntque communia, & quae solvere conatus est.

1. ARGUMENTUM est. Quia & coexisterent aternitati illa futura & non coexisterent; coexisterent quidem ut supponitur, non coexisterent autem, quia coexistentia est duorum existentia, & tamen non supponitur, v.g. Antichristus existere. *Ad ea quae huic rationi opponit solvenda,*

NOTO. Nullam esse rationem, quare ad verificandam propositionem tempus importantem, sit necesse, ut affirmans sit in illa differentia temporis; alias etiam propositiones de praeterito falsae essent; quia in praeterito non existimus.

Deinde cum veritas sit conformitas cum objecto, si in objecto reperitur fundamentum verificandae propositionis, sive existas in illa differentia, sive non, parum refert, modo adsit conformitas cum objecto: & quamvis fieri possit, ut uno non nisi se movente, duo reddantur sibi vicini; non tamen sequitur uno existente, hoc ipso, alium existere: immo sicut ad indistantiam est necesse duos habere intimam praesentiam, nec sufficit unius praesentia; ita ad coexistentiam, est necesse haberi duorum intrinsecam existentiam. Quando autem dico, Petrus currit, licet possim me reflectere, quod cursus illius meae cognitioni coexistat, sed ad veritatem illius propositionis hoc non est necessarium, sed sufficit ut coexistat huic Nunc-temporis, a quo, determinationem ad praesentialitatem, nunc habet.

2. ARGUMENTUM est. Ut existat res in aliena mensura, opus est ut concipiatur prius in pro-

propria ex Arist. 4. Phys. c. 2. t. 14. Et ita possi-
bilia non dicuntur coexistere aternitati: Quia
in nulla mensura propria durationis existunt.
Sed de presenti in nulla mensura & duratione
propria existit Antichristus; ergo neque aterni-
tati coexistit.

In idem recidit, si di-
cas: Ita modò nihil est de Antichristo, sicut ni-
hil est de remere possibili; ut totum discrimen
sit de futuro, non de presenti; ergo quemad-
modum de presenti res possibilis non coexistit
aternitati, nec futura coexistit. *Ad eas, quæ*

hæc rationi opponit Quirós, solvenda
NOTO. Sicut existentia Dei nullum tribuit
esse coexistentiæ possibilibus; quia in se non
habent existentiam; sic nec tribuet Antichristo;
quia etiam Nunc existentiam non habet nunc;
et sicut non est imaginabile, quòd Roma dica-
tur indistans Deo, solius Dei indistantia; ita
nec Antichristus reddetur coexistens, sola ex-
istente aternitate. Et sicut indistantia divinâ
Vallisoleti habitâ, non denominatur Roma in-
distans Vallisoletum, sed tantum indistans à Deo,
qui etiam Vallisoletum non distat; ita neque
Nunc-existentia Dei adferet Nunc-existentiam
creature, quæ in se dicit negationem existen-
tiæ. Immeritò etiam Quirós negat, quòd res
existant in aternitate; sed quòd aternitas in
illis existat, cum potius contentum in continen-
te existat, non è contra, aperteq; S. Paulus do-
cet, quòd in Deo moveamur & sumus.

ARGUMENTUM est. Antichristus non
habet esse pro omni tempore, sed pro aliquo de-
terminato: Neque enim est ita præsens aterni-
tati, sicut Spiritus S. Ergo solum in tempore
determinato poterit affirmari præsencia, non
ante illud tempus, alioqui illimitatæ durationis
fuerit Antichristus: Sicut illimitatæ ubicationis
fuerit res, de qua ubique affirmari posset præ-
sentia immensitati. *Ad defendendam hanc ra-*

tionem
NOTO. Quòd sicut Antichristus, quia non
habet se fundamentum, ut semper affirmetur
præsens à Dei existentia semper præsente; ideo
negatur de illo semper præsencia; ita Nunc,
cum non det fundamentum Nunc-existentiæ,
non poterit denominari nunc-coexistens; &
sicut semper & ubique præsentialitatem non
accipit semper & ubique præsentialitate divi-
na; ita nec accipiet nunc-existentiam, à nunc
existentiâ divinâ.

Immeritò etiam af-
firmat, quòd Deus non possit affirmare Anti-
christus existit nunc; si enim est coexistens
nunc, quomodo non erit existens nunc? Et si
affirmat irrestrictam existentiam Antichristi,
affirmare poterit & creatura, quod negat
Quirós.

PROBAT 3. Ruiz. Tum quia si cunctæ res
creatur ab aeterno coexistunt aternitati, etiam
coexistunt inter se, ex illo principio; Quæ sunt
eadem unitertio; Multa autem non possunt

coexistere inter se, ut inter cætera prius & po-
sterius mortis. Tum quia Deus nulli loco est
præsens, antequam locus existat; ergo nec ulli
rei coexistens, antequam in se existat. Tum
quia licet nihil possit coexistere aternitati nisi
coexistat toti; inde tamen non potest colligi,
quòd coexistat aternitati; quia aternitas non
habet principium & finem, quomodo enim ex
eo, quòd aternitas non habeat principium & fi-
nem derivatur coexistentia, in non existens; er-
go neque exinde inferri potest, quòd Antichri-
stus nunc coexistat aternitati.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Alvarez de Auxiliis d. 8. cum
aliis Thomistis varias Auctoritates.

1. AUCTORITAS est S. Thomæ ex 1. con-
tra gentes c. 66. v. 6. & ex 1. p. q. 14. a. 13. in cor-
pore, & in 1. d. 38. q. 1. a. 5.

RESPONDETUR. Primo loco non plus vel-
le S. Thom. quàm quòd futura cognosci possint
in seipsis, ad quod sufficit præsentialitas pro cer-
ta differentia; quod solum vult etiam secundo
loco & tertio.

2. AUCTORITAS est S. Script. SS. PP. Sed
multæ ex illis solum asserunt, Res Deo objecti-
vè esse præsentes. D. Aug. etiam Soliloq. c. 26.
non plus vult, quàm quòd cognoscat omnia,
quæ ordinavit. Libro autem 5. de Trin. c. 16. &
ibidem lib. 15. cap. 7. quando dicit futura jam
facta esse ante Deum, id intelligendum ratione
præsentialitatis, quam habent pro certa diffe-
rentiâ temporis ante Deum, non verò ratione
coexistentiæ; cum enim illâ præsentialitas sit
præsentialitas facti, est quæ ante Deum, videt
Deus factum; vel certè: Omnia sunt ante
Deum facta ab aeterno, quia sicut factum non
potest non esse factum; Ita quòd Deus novit
futurum, non potest non esse futurum, deter-
minatione sibi proportionata.

3. AUCTORITAS est eorum PP. qui negant
Deum habere præscentiam futurorum, sed so-
lam scientiam, qualis fuit D. Gregor. lib. 20.
Mor. cap. 25.

RESPONDETUR. Haberi etiam locutiones
SS. PP. immo & ipsius S. Pauli ad Rom. 8. ap-
pellantis notitiam divinam præscentiam;
Qui autem SS. PP. non utuntur hoc nomine,
non id faciunt ut asserant coexistentiam Tho-
misticam, sed quia Deus nescit illa in formalitate
præsentialitatis illorum, quam habent ab
aeterno pro certa differentia, præsentialitas au-
tem scitur potius, quàm præscentur. Rursus
quia præscentur supponit interdum pro Rem im-
perfectè noscere, hinc solent multa re posita
innotescere, quæ antea non præscentur; Deus
verò nescit res, non nisi perfectissimè.

I 4

Quan-

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Tbm. A. e. Z.
D. VI

Quando autem dicunt Thomistæ; Ideo per S. Thomam Deum certò cognoscere futura; quia cognitio illius mensuratur æternitate, id non convincit: Quia æternitas est indifferens ad hoc potius vel illud noscendum; Deus autem determinatè noscit. Unde & ipsi Thomistæ requirunt prædeterminationem, ut determinatè noscat. Vide Falsolum hîc q. 14. à num. 62.

OBJICIT 2. Idem ex Ferrariensi. Adam & Antichristus vel coexistunt Deo in nunc æternitatis secundum proprias existentias reales, vel non coexistunt? Si detur primum, habetur intentum; si secundum, sequitur dari in æternitate futurum, ratione existentia Antichristi, & præteritum ratione existentia Adæ; hoc autem dici non potest; nihil enim dicitur præteritum vel futurum in ordine ad aliquam durationem, nisi illa duratio, habeat in se partes præteritas & futuras; ut patet in nostro tempore: Si enim in illo solum esset unum instans indivisibile, nihil esset præteritum aut futurum in ordine ad illud; jam autem æternitas, est tota simul & indivisibilis.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum; Probaret enim quòd Petrus locatè sit ubique; quia coexistit toti immensitati divinæ, quæ est indivisibilis, & quæ est ubique. Directè autem communiter respondetur, quòd Antichristus toti coexistat æternitati, quæ est indivisibilis entitativè, sed quoad terminos extrinsecos, & per æquivalentiam ad partes, habet suam divisibilitatem; quæ æquivalentia partium, explicabilis est in æternitate, per hoc; quia v.g. connotat tempus futurum, cui omni possibili, commensurat sese &c. Unde ex materia de Connotatis est in æternitate præsens, futurum, & præteritum non in ratione Entis, sed ratione connotatorum.

Unde etiam ad illam illationem, quòd coexistit æternitati semper illi coexistit: Nam æternitas est tota simul. Communiter respondetur, Æternitatem esse simul quoad suam Entitatem & simultate tenente se ex parte æternitatis, sed non esse totam simultate tenente se ratione terminorum, seu connotatorum, ad eum planè modum, quo anima tota est in digito, totalitate tenente se ex parte animæ; sed non est tota, totalitate, tenente se ex parte aliarum partium & membrorum: Nam in quantum est in capite, non est in tantum in pede; sicut & æternitas in quantum coexistit hodierno nunc, non coexistit crastino. Undè ulterius concedi potest argumento Navarette, Æternitatem nihil de novo quantum est ex illa mensurare, licet mensuret de novo, novitate tenente se ex parte termini. Inde tamen sequitur, quòd etiam de novo coexistat non ex parte sui, sed novitate orta à noviter producto Ente; quod quia antea dicebat negationem existentia, hoc ipso æternitas, licet existens, non transibat ad denominationem coex-

istentis. Quod autem adfert Navar. res in æternitate esse ad modum ipsius æternitatis, hæc autem est tota simul, consequenter, quòd omnes res respectu æternitatis debeant habere simul suas proprias existentias, id etiam non convincit; nam tempus, est etiam in æternitate; nec tamen est ad modum ipsius æternitatis; habet enim prius & posterius, quo caret æternitas. Falsa itaque est primò assumpta propositio, different nihilominus res in quantum existunt in propria mensura à se, in quantum existunt in æternitate: Quia dum existunt in propria mensura, existunt in mensura, quæ definitivè importat de se rationem prioris & posterioris, quam rationem de se non importat æternitas, quæ tota simul est.

OBJICIUNT 3. Thomistæ apud Perez de Provid. Dei, d. 6. a. 13. c. 7. n. 92. Deus in hoc instanti A est æternus: Existit enim tota Dei æternitas in hoc instanti, & Deo tribuit effectum suum formalem; ergo nunc est sempiternus, at esse sempiternum, est semper existere; ergo nunc convenit Deo semper existere; at semper existere, est existere heri, cras, & hodie, & sic in omni tempore; ergo Deus nunc coexistit omni tempore, ac proinde Deo nunc coexistit omne tempus.

RESPONDET Perez; Deum secundum se in quolibet instanti sempiternum esse, & durare semper absolute & indivisibiliter, non autem durare semper relativè, (nos dixeramus secundum terminos & connotata) hoc enim dicit coexistentiam, ad tempus successive.

OBJICITUR 4. Rectè dicitur schola hîc distat à templo Parochiali, quamvis hîc non habeatur ubicatio templi & scholæ, & nihilominus utriusque ubicatione stat distantia; ergo etiam rectè dicetur; Futurum est hodie coexistens æternitati; quamvis coexistentia dicat existentiam duorum, & quamvis hodie non sit existentia futuri, sed existentia solius æternitatis divinæ.

RESPONDETUR. Neg. Conf. Disparitas est, quia in casu antecedentis habetur totum, quod requiritur ad denominationem distantis, quia ad illam sufficit haberi hîc distantiam termini unius, & definitivè distantia hîc, non nisi unius termini præsentiam requirit; ita ut si utriusque termini præsentia haberetur hîc, hoc ipso destrueretur definitio distantia, quæ definitur per præsentiam non nisi unius hîc: Jam autem coexistentia non definitur per existentiam unius, aliàs etiam negationes, possibilia, Entia rationis &c. possent dici coexistentia æternitati, siquidem coexistentia definitivè staret unius existentia.

OBJICITUR 5. Hodie est vera hæc propositio; Antichristus hodie est realiter præsens æternitati, eratque vera heri, & nudius tertius, & sic ab æterno; ergo ab æterno erat præsens æter-

eternitati Antichristus: Quod ipsum sic aliter proponi solet. Illa propositio est ab æterno verba, cuius copula ab æterno copulabat subiectum & prædicatum importatum; talis est autem copula in dicta propositione; quia ly est, non est impositum solum ad significandam durationem humanam, sed etiam divinam; jam autem Antichristus, licet non sit existens suâ propria existentia, est existens existentia æternitatis, quam significat dicta copula.

RESPONDETUR ex dictis Antichristum, hodie esse realiter præsentem æternitati, præsentia non hodiernâ, sed habenda in certa differentia temporis, consequenter nec hodie coexistit, sed coexistet postea. Sed ad quid est significandum imposita particula Est? Solet responderi impositam ad significandam durationem humanam, quia ly Est, est oratio significans cum tempore, si significans cum tempore, significans pro certa illius differentia, quæ ipsa differentia debet esse secundum durationem humanam; quia verba sunt imposita ad placitum; placitum autem impositorum significabat durationem quam noscebant, & secundum quam apprehendebant durationes alias; jam autem durationem divinam nos apprehendimus ut nostram; ergo apparet quod nostram significandâ impositum sit verbum, scilicet. Independentem ab hoc principio (multa enim nomina imponuntur non ad similitudinem nostrorum, ut cum imponitur nomen Dei, nomen Entis à se,) independentem inquam ab hoc principio, solvitur illud argumentum per hoc, quod dicta copula ab æterno quidem copulabat existentiam cum Antichristo, sed habendam, non nisi in certa differentia temporis, pro qua etiam dicit coexistentiam; & quamvis hoc verbum esset impositum ad significandam durationem divinam; Nego tamen, quod sit impositum ad significandam durationem, quæ denominare possit, creaturam existentem.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Notantur aliqua ad solvendas alias Objectiones.

Ad solvendas Objectiones præcipue ex Quirous.

NOTO 1. Sicut immensitas Dei est admirabilis, nec tamen hæc admirabilitas immensitatis in hoc, quod est dare præsentiam localem rei, quæ de se non habet præsentiam localem: ita etiam non stabit in hoc admirabilitas æternitatis, quod det suâ existentia existentiam futuris præsentem. Porro hæc admirabilitas, quam agnoverunt PP. in æternitate, dupliciter salvari potest; in primis in formalitate æternitatis, quia æternitas est, adeoque quædam perfectio de se non vitalis; est enim de linea dura-

tionis, quæ etiam inanimatis competit: Sic sumpta æternitas habet admirabilitatem; quia actu de se & necessario dicit sui coexistentiam ad actuales, quæ fuerunt, quæ sunt, quæ erunt existentias, quod nulli alteri creaturæ competit, immo nec competere potest, saltem necessario. Rursus eadem admirabilitas æternitatis salvari potest in vitali æternitate, intentionum scilicet divinarum; quia videlicet cognitio Dei & volitio æternitate mensuratur; ita ut non detur in illo notitia, quæ præterit, ut tempus præterit, sed se habet, sicut quæ non præterit æternitas. Datur item notitia futurorum, quæ non habebitur ut habendum est futurum tempus, sed est semper præsens, ut æternitas.

Hinc per nos non conceditur quid simile angelis, ut conceditur Deo; quia de duratione angeli non potest dici, quod sit necessaria absolute, quod æterna à parte ante &c. Rursus duratio intentionalis, quæ in angelis mensuretur æternitate, nulla à nobis conceditur. Unde etiam dicimus, Deum non prius existere, quantum est ex illo, in uno quam in alio instanti; licet ratione extrinsecorum, prius priori coexistat; ad eum modum, quo immensitas Dei non prius existit in hoc, quam in alio loco; si tamen ultra hunc mundum crearet hodie Deus alium mundum, prius existeret in hoc nostro, quam in alio; ita etiam æternitas Dei simul existit, ut jam dicta simultate tenente se ex parte Dei; quia scilicet tota æternitas Dei indivisa, tunc existit; sed non simul, simultate tenente se ex parte connotatorum, & terminorum; hocque solum voluere PP. qui in oppositum citari possunt; quamvis autem Deus prius coexistat ratione connotati extrinseci heri, quam hodie non sequetur quod ad decreta, quæ heri habuit, hodie habenda, necessitetur; nisi forte accipias decreta, secundum id quod dicunt in recto ad quorum rectum habendum, necessitatus est Deus. Ratio allati est; quia quando creaturæ rationales quarum duratio non est æternitas, conservant sua decreta, non necessitantur ad id, quia faciunt id ex suppositione suæ determinationis, quam ponere vel non ponere erat in illarum potestate; sic etiam de Deo dicendum est.

ADDO. Si Deus revelaret Antichristum in instanti B. exiturum, non est ratio, cur fidelis dicere non possit, sicut dicebant in præsentem Prophetæ futurum prævidendo, Antichristus existit in B. cuius propositionis non erit iste sensus; Antichristus & B. actu dantur in hoc nunc A. sed tantum erit sensus; quod in hoc nunc A. verum sit dicere Antichristum instanti B. pro illo instanti coexistere, de quo infra.

NOTO 2. Quamvis negetur futura coexistere æternitati, non sequitur exinde necessitatem essendi, immutabilitatem, æternitatem, idem esse formaliter; quamvis in re coincident; Deitas enim in quantum excludit contingentiam

R. P.

H. MŁOD

Janowski

Tom. I. c. 2.

D. VI

tiam existendi, vocatur necessitas essendi, & eadem Deitas, in quantum importat perfectionem exclusivam transitus à posse ad actum, vocatur immutabilitas, ratione autem connotatorum infra ponendorum vocatur Aeternitas, spectatque quasi ad lineam temporis. Quamvis autem futurum non accipiat existentiam ab aeternitate, ratione cuius dici possit coexistens; nihilominus ratione suae praesentialitatis, quam habet in aeternitate, bene attingi poterit a scientia intuitiva.

SOLENT etiam aliqua exempla adduci, quae probant, quod futura debeant coexistere aeternitati existentiae mutuatim ab eadem, sed illa non convincunt & pro nobis sic aptantur. Sicut existens in alta specula, videns unum post alium venientem, videt simul quantum est ex parte suae cognitionis, non videt tamen simul esse secum; ita nec futura videbit Deus, coexistentia suae aeternitati, in sensu Thomistico; & sicut cuicumque puncto facto in circumferentia, praesens est centrum; sic Dei cognitio & aeternitas omnibus est praesens, hoc est futuris, est praesens, pro illorum praesentialitate, quam sunt habiturae; sed id non infert praesentialitatem coexistentiae Thomistae. Exemplum autem de anima aequè primò praesenti, omnibus partibus, jam supra pro nostro instituto aptatum est. Deinde in dictis exemplis facile est salvare coexistentiam: Quia utrobique apparet existentia; duorum autem existentia, est coexistentia.

NOTO 3. Non debere negari, quod Deus etiam futura sub ratione futurorum noscere possit. Tum quia hoc esset affingere Deo errorem in cognoscendo; quia esset affingere difformitatem ad cognoscibile; si enim cognoscibile in se non habet existentiam, quomodo Deus noscet illud habere existentiam in se; esseque praesens? Tum quia dicere quod Deus non possit noscere futura, quia talia est Deum spoliare omni scientia, deberetque Deus interrogatus quid sit futurum, respondere; Nescio: Si autem potest noscere, quid sit futurum; quare non poterit noscere rem futuram attingendo futuritionem? Adeoque attingendo ut futuram. Tum quia quod dicitur; Istam cognitionem futuri ut futuri, importare cognitionem imperfectam, quia est cognitio primò & per se ipsius non esse rei; indirectè autem & nonnisi connotativè ipsius esse rei, id non convincit; nam in primis ex parte objecti non debet esse unaquaeque cognitio divina perfectissima, sed debet esse talis entitativè & ex modo tendendi. Deinde si potest Deus noscere non Entia, quocumque tandem modo illa attingat, cur non noscet id quod sit? Item pro connotato dicitur Entitatem? Denique indigeret probari, quod futuritio importet in recto negationem, & non in obliquo.

Quando autem SS. PP. dicunt respectu Dei nihil esse futurum, sed omnia praesentialitatem Dei.

sentia, id non est, ut sonat, accipiendum; aliàs sequeretur difformiter esse res Deo, & nonnisi conformiter sibi; sed dicta propositio non plus vult, quam quod nulla sit in Deo futura cognitio, sed omnes praesentes, & quod futura habeant etiam praesentialitatem suam respectu Dei, quam nulla creatura attingit, praeter Deum.

DIFFICULTAS II.

Explicatur coexistentia futurorum, quae admitteri possit.

QUID sit praesentialitas, commodius supponitur, quam explicatur, formando scilicet conceptum de praesentialitate futurorum, qualem formamus de quocumque praesenti. Dixi quod commodius id supponatur quam explicetur; Quia si praesentialitas dicta explicetur per existentiam actualem, videtur explicari per subjectum, & per ipsum affectum, ipsa affectio; praesentialitas enim concipitur à nobis, tanquam affectio existentiae actualis, & dicta existentia tanquam subjectum. Deinde praesentialitas quae talis, est de linea temporis, non autem existentia actualis; ergo cum sit diversi praedicamenti, non rectè per aliud praedicamentum explicabitur.

Rursus si praesentialitatem explices per durationem in Nunc, eadem quae supra redibunt argumenta. Insuper hoc addi potest; Quando duo aliqua sunt talia, quorum alterutrum adjectivè acceptum, connectitur cum alio substantivè posito, illa non se ad invicem definiunt; nam per adjectivum rerum talium, non fit definitio; cum illa debeat esse per intrinsecam; jam autem bene dicitur duratio praesens, praesentialitas durans, ubi utrumlibet adjectivè acceptum, dicitur de alio.

Videtur in hoc esse distinctio praesentialitatis, & durationis, quod duratio sit potius relative ad esse jam positum extra causas; praesentialitas autem est de linea temporis. Fortè possit praesentialitas concipi, quod sit formalitas Nunc-essendi; & objectiva Nunc-esseitas, quae bene potest tanquam definitio dici de definito.

Nunc-esseitas autem seu praesentialitas, quaedam est intrinseca, quaedam extrinseca. Intrinseca est ipsamet Entitas nunc-essentis; extrinseca autem est in ipso tempore nunc-essente. Porro hic non erit nobis quaestio; Quid sit praesentialitas extrinseca; haec enim explicatur in materia de Tempore, sed de sola intrinseca.

Hoc postea, explicandum est, quomodo nunc-esseitati sive praesentialitati creaturae coexistat pro sua parte aeternitas Dei, eademque occasione explicari debet propositio haec, in hoc nunc, existit tota Dei aeternitas. Quod ut fiat

PRÆMITTO 1. Dupliciter posse spectari aeternitatem Dei. 1. entitativè. 2. secundum suam con-

connotata. Entitativè accepta indubie tota existit in quocunque instanti; est enim entitativè spectata ipsum esse Dei, quod cum indivisibile sit, totum existit. Sed quia entitativè spectata æternitas formalitatem & denominationem æternitatis non intelligitur habere; quia hæc denominatio est connotativa; connotativæ autem denominationes non habentur, nisi in circumstantia eorum, quæ connotantur; hinc in præfenti disceptandum venit; An æternitas secundum connotata sua accepta, tota existat in hoc Nunc, seu præfentialitate creata?

PRÆMITTO 2. *Æternitatem formaliter, & secundum sua connotata spectatam, esse adhuc duplicem; à parte ante, & à parte post; de utraque procedit difficultas; An habeatur tota, in hoc Nunc?*

PRÆMITTO 3. *Æternitatem à parte ante, non habere pro connotato rigore loquendo, coexistentiam unicuique præterito, præfenti, & futuro temporis, vel cuicunque possibili differentia temporis.* Ratio, quia ab æterno verum erat dicere, est æternitas à parte ante; & tamen falsum erat dicere, est coexistens præterito, cum ab æterno nullum fuerit præteritum; aliàs debuisset præteritum ante æternitatem; consequenter æternitas non foret æternitas; quia haberet aliquid prius se, illud scilicet, quod connotat præteritum. Rursus non potest connotare æternitas à parte ante coexistentiam cuicunque possibili temporis; quia erat impossibile tempus, ut suppono exhiberi de mundo, ab æterno. Quod si dicas, si per impossibile esset ab æterno tempus coexistisset illi æternitas à parte ante, hoc jam non explicare rem possibilem per nexum cum impossibili, quod fugiendum est; ad eum modum, quo infinitudo clementiæ non explicatur per condonationem peccati, quod per impossibile, Deus committeret.

PRÆMITTO 4. *Quod pro connotato, importet æternitas à parte ante existentiam quam non præfens non existentia; vel per terminos temporis importantes, est Nunc-esseitas, quam non præcessit nunc-esseitas. Sic spectata æternitas tota habetur in hoc nunc, quia in hoc nunc existit esse Dei, cujus nunc-esseitatem non præcessit usquam nunc-nonesseitas.*

PRÆMITTO 5. *Quod æternitas à parte post, pro connotato importet coexistentiam temporis cuicunque possibili post, præterito, præfenti, futuro.* Ratio, communis apprehensio omnium, & conceptus: Sic sumpta Æternitas, non potest haberi unquam tota, in hoc Nunc. Tum quia in hoc Nunc haberi illam secundum sua connotata, est haberi in hoc Nunc eadem connotata, non possunt autem dicta connotata haberi in hoc Nunc. Quomodo enim in hoc nunc habetur simul esse futuri, præteriti, præfentis? Tum quia nunquam verum erit dicere; Deus jam est æternus à parte post, consequenter nec

verum erit dicere: Nunc existit tota Dei æternitas à parte post. Ratio, quia si hoc aliquando verum esset dicere, ultra hanc propositionem jam non posset durare Deus: Nam duraret post illam propositionem, adeoque post æternitatem à parte post; postquam nihil durat; sicut nec durat ante æternitatem à parte ante. *His præmissis*

EXPLICATUR. Quomodo in hoc nunc existat tota æternitas? Dupliciter spectari potest Æternitas, secundum suam Entitatem, & secundum sua connotata, ut dixi præmissis 1. Adhuc autem est alia à parte ante, & alia à parte post, ut dixi præmissis 2. Æternitas à parte ante spectata pro formali & connotato dicit Nunc-esseitatem, quam non præcessit negatio Nunc-esseitatis; sic spectata æternitas tota existit in hoc nunc, ut dixi præmissis 4. Licet æternitas à parte post spectata non existat tota in hoc nunc, secundum sua connotata, cum ipsa illius connotata, non sint in hoc nunc, ut dixi Præm. 5. Importat tamen pro connotato coexistentiam temporis unicuique possibili secuturo. Sed insuper explicandum venit; Quomodo nunc, seu præfentialitas creata, existat, dum existit æternitas, ut ita ex existentia utriusque formetur prædicatum coexistentiæ. Ad hoc explicandum

PRÆMITTO 1. *Æternitatem Dei inter alia connotata importare etiam illud, Nunc-Antichristi.* Ratio, quia aliàs non completeretur omnia Æternitas.

PRÆMITTO 2. *Distinctas has esse propositiones; Æternitas Dei ab æterno connotat nunc, seu præfentialitatem creatam, & pro æterno: Et aliam hanc; Æternitas Dei ab æterno connotat Nunc, seu præfentialitatem creatam, sed non pro æterno, sed pro illa differentia temporis cui respondet illa præfentialitas: Distinctas has esse propositiones reflectens advertet; ad eum modum, quo aliud est; Deum habere ab æterno volitionem creandi mundi in tempore; & aliud habere voluntatem ab æterno, creandi mundum, pro æterno.*

PRÆMITTO 3. *Distinctas has esse propositiones: Æternitati Dei, nunc Antichristus coexistit pro æterno; & Æternitati Dei, nunc Antichristi, coexistit ab æterno, pro differentia temporis, in quo est.* Prior illa propositio est Thomistica jam refutata; posterior est vera. Ratio, ubi datur existentia duorum pro eodem Nunc, illic datur coexistentia duorum pro eodem Nunc: Coexistentia enim est duorum existentia; sed ab æterno pro certa differentia temporis, datur existentia æternitatis, & illius Nunc; non enim de illo Nunc verum erit dicere, existit aut existet; sed tantum verum erit dicere, existit; de Æternitate verum etiam erit dicere, existit; ergo pro illa differentia datur existentia duorum, adeoque coexistentia. *His præmissis*

EXPLI-

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tbm. k. e. Z.
D. VI

EXPLICATUR jam, quomodo pro sua parte futuritio existat, quando existit tota Aeternitas: Quia sc. aeternitas Dei ambit etiam praesentialitatem futurorum; aliàs non ambiret omnia, ut dixi praemisso 1. Ambit autem ab aeterno, licet non pro aeterno, ut dixi praemisso. 2. Sed secundum sua connotata: Pro certa enim differentia temporis habet jam suam praesentialitatem illud futurum, adeoque existentiam, verumque erat ab aeterno, quod pro illa differentia temporis habeat futurum, non jam rationem futuri, sed praesentis: Quia verò verum erat dicere ab aeterno, quod pro illa differentia habeat existentiam, hoc ipso verum erat dicere ab aeterno, quod pro illa differentia habeat etiam coexistentiam: Nam etiam tunc existit aeternitas; duorum autem existentia non potest esse nisi coexistentia.

Differet hæc nostra Explicatio à Thomistica: Quia illi heri, & pro heri, hodie & pro hodie tribuunt futuro existentiam; Nos autem tribuimus illi existentiam heri, non pro heri, hodie, non pro hodie, sed pro differentia certa temporis, & certa determinata praesentialitate; ad eum modum, quo tribuimus Deo ab aeterno, decretum de creando mundo non pro aeterno, sed pro tempore. Rursus illam existentiam futuri desumunt Thomistae ab existentia aeternitatis, Nos ex ipsamet illius pro certo tempore reductione in actum. Unde per nos verum erat ab aeterno, existit Antichristus; ita tamen ut illa propositio fuerit non nisi materialiter propositio aeternae veritatis; non autem formaliter; materialiter inquam: Quia nullum erat instans, quo non verificabatur, aut non posset verificari; non erat tamen illa propositio aeternae veritatis formaliter; quia non connectebat praedicatum essentiale, & particula, Est, significabat certum determinatum tempus, qualis significatio non est in propositione, quæ est aeternae veritatis formaliter.

Inde tamen ulterius non sequitur: Quod sicut Deus in sua aeternitate indivisibili noscit futura; sic etiam quod noscant Angeli in suo ævo indivisibili: Rationem disparitatis assignat S. Thom. hic q. 57. a. 3. ad 2. Quia licet ævum Angelicum sit totum simul, sitque perfectum, dicatque cum illo futuro coexistentiam pro illa certa differentia temporis; quia tamen cognitio Angelica, non mensuratur ævo, sed tempore discreto; transeunt enim Angeli ab una cognitione ad aliam, saltem quando cognoscunt alia, à seipsis; hinc poterunt bene non simul omnia cognoscere; præcipue si dicatur non habere illos futurorum speciem, adeoque nec erit necesse ad ævum illorum cognitionem cum illorum ævo; consequenter nec videbunt, quod hoc vel illud futurum coexistentiam habeat cum suo ævo, cognitio autem Dei, aeternitate mensuratur.

DIFFICULTAS III.

Deciditur de medio noscendi dicta futura, quod est Praesentialitas.

DICENDUM est. Effectum conditionatè futurum (idem de futuro absoluto proportionaliter loquendo) nosci in sua conditionata ad aeternitatem praesentialitate, seu nosci in sui determinatione, suppositione sui ad se &c.

PROBATUR unico argumento, huic conclusioni probandæ, aliisque in materiis adhiberi solito. In hoc medio noscuntur effectus conditionati, quod medium primò salvat libertatem, secundò infallibilitatem futuritionis, tertio quod se habet per modum prioris ad statum absolutum, ipsumque exercitium praesentiae in quam mutatur futuritio. Sed si cognoscatur effectus conditionatus liber in sua praesentialitate ad aeternitatem, in suppositione sui ad se, salvantur hæc tria; Ergo. Major probatur quia quocunque ex his deficiente non scietur liber consensus conditionatus; si enim illud medium destruet libertatem, non erit noscere liberum effectum: Si deficiat infallibilitas, quomodo scietur? Scientia enim est infallibilis notitia, & si non est infallibilitas, quomodo objectum non potest non esse, & quomodo non est intra feriem illorum objectorum quæ non sunt, licet potuerint esse; si autem desit ratio prioris ad effectum absolutum, interrogatus Deus pro priori antequam fiat quid esset futurum, deberet respondere; Nescio. Unde etiam quotiescunque loquitur Aug. de gratia efficaci semper illam vult antecedenter, & in actu primo talem, unde illam dicit dari, ut duritia cordis auferatur; hocque sanxit etiam noster Claudius Aquaviva, accommodando sese menti S. Aug. & ex communi apprehensione ly efficax, pro vi infallibili supponit; vis autem infallibilis, importat actum primum.

MINOR in qua est difficultas PROBARI solet quoad primam partem; Illud non destruit libertatem, quod non habet rationem causæ necessariò inferentis consensum, & quod importat ipsum exercitium libertatis; praesentialitas autem consensus, est ipsummet formale exercitium nostræ libertatis utpote actus à nobis positus; & cum nihil causet seipsum, ille ipse consensus quamvis antecedens seipsum absolute ponendum, non causabit se. Secunda pars principalis ejusdem Minoris.

PROBATUR. Tunc salvatur infallibilitas consensus, quando immutabiliter sequitur consensus: Sed in dicto casu immutabiliter sequitur consensus; quia tam immutabile est, si consensus est conditionatus esse illum consensum conditionatè, atque immutabile est sedentem federe. Et etiam immutabile est consensus pro statu absoluto, si prævidetur consensus pro statu

con-

conditionato; quia hoc ipso non posset pravi-
deri consensus pro statu conditionato; quo-
modo enim verum erit dicere, si invitaretur, bi-
beret, quando pro statu absoluto invitatus non
bibet?

Eadem Minor quoad tertiam partem proba-
tur, quia futurum conditionatum Logicè ante-
cedit statum absolutum, & à statu absoluto datur
consequentia ad statum conditionatum; Ergo
apparet, quod illud medium salvet rationem
prioris.

NOTO. Ex hac præsentialitate multa inferri
posse efficaciam gratiæ concernentia; sed ea
hic tractari possunt (sicut & infra dicenda) salva
auctoritate aliquot Pontificum, etiam per acci-
dens tractatus de efficacia gratiæ prohibentium.
Quia imprimis sunt satis remota à puncto cuius
modio typo prohibetur, si comparentur ad
ea, quæ de efficacia decretorum Divinæ volun-
tatis, scientiæque media Joannes à S. Thoma &
notissime Hieron. Vives scripsere. Deinde
ut Botrui in Præf. non refert facilem esse il-
lacionem ex affirmatione, aut negatione earum
questionum ad alteram partem affirmandam,
negandam in causa Auxiliorum: quia pro-
hibita non sunt principia illa, sed solus ad Con-
clusiones Auxiliorum progressus. De quo et-
iam puncto fusius discurrit recentior Suarez
à exordio dicendorum de prædeterminatione.
Deinde quia inferius instituentur questiones de
ea, quæ sunt ordinis naturæ; à quo non tenet
universaliter consequentia ad ordinem gratiæ.
Denique quia nihil hic tractabitur, tractatum
que est, quod ii etiam, qui Romæ imprimunt,
palis fuit Antonius Perez, sub aliis titulis non
suspendit; quibus utpote sanctæ Sedi vici-
nibus, mens ejusdem evidentiùs patebat.

QVÆSTIO II.

*In Causis Liberais possint nosci Futura
Libera?*

PRÆMITTO I. Nominè causa libera rigoro-
se venit sola voluntas, ut hic supponitur, creata;
verum etiam venire potest largius auxilium ex-
ternum, & concursus ex parte Dei oblati, quæ eti-
am causa libera, hoc est, non necessitantes, quam-
vis ipsæ non sint potentia vitales & præcognitione
animativa suis actionibus.

PRÆMITTO 2. Nos hic non disputaturos; An
causæ, quæ sunt idææ, ut voluerunt aliqui Thomi-
stæ, possint futuræ libera. Item: An noscantur in
causis supercomprehensivis, ut voluit Molina. Pri-
mum illud ex eo rejicitur: Quia tam bene Deus
libet ideam futuri, quam non futuri, & quomodo
ergo determinatè noscet hanc potius partem &
retrahentem? Rejicitur etiam illud secundum:
Quia supercomprehensio non plus importat
quam digniorem, seu à digniori principio pro-
ductam intellectionem, quam sit ipsum Obje-

ctum, quod noscitur. Ex hoc autem non sequi-
tur jam, in causa ita cognita, nosci effectum de-
terminatè, si in ipsa causa, non est determinatus
effectus. Et sicut comprehendens Deus argen-
tum, non videt in illo aurum; quia esse argenti,
non est determinatum ad Esse auri; ita nec in
causa libera supercomprehensa videbit Deus
determinatè futurum, si illa causa, non est deter-
minata ad hoc futurum.

PRÆMITTO 3. Punctum difficultatis in hoc
esse. An in causis liberais, secundum quod sunt expli-
cate præmissis 1. possit nosci effectus determinatè, id-
que antecedenter ante operationem.

PRÆMITTO 4. Causam liberam dupliciter
spectari posse, 1. Secundum entitatem suam præ-
cise adeoque remore. 2. Secundum aliquam
restrictionem, connotationem, & formalitatem
proximè dispositæ, operaturæ &c. In causa, prio-
ri modo sumpta, determinatè non videtur effe-
ctus, sed à scientia simplicis intelligentiæ vide-
tur utraque pars. Ratio, quia cum videat Deus
entitatem causæ, videt etiam vim illius produ-
ctivam, adeoque nexum productivitatæ illius,
cum producibilitate passiva effectus: & quia ef-
fectus illius, est, nexus talis, ut petat procedere à
causa, quæ posset illum producere & non produ-
cere, fit, ut eadem indifferentia, debeat poni in
ipsa causa; In causa autem sic indifferenti ad effe-
ctum non apparet, quomodo possit effectus de-
terminatè nosci. Causa autem spectata secun-
dum aliquam restrictionem, connotationem &c.
potest per aliquos esse medium sufficiens no-
scendi determinatè effectus. Et quidem non
est difficultas, quod in gratia prout connotat se-
cutionem conditionatam effectus, possit an-
tecedenter ad statum absolutum, nosci illa secu-
ruratio absoluta; id enim convincunt argumen-
ta pro medio, quod est præsentialitas allata, sed
est difficultas de tali restrictione, vi cuius, etiam
antecedenter ad statum conditionatum, possit
certò nosci secururatio effectus conditionati.

PRÆMITTO 5. Quæ fuerit mens S. Thom. in
hoc puncto. Affirmativam videtur tenuisse 1. con-
tra gentes c. 67. in tertia ratione. Sed videtur il-
lic agere non de causa contingenti libera, sed de
causa contingenti, hoc est, fortuito operante.
Deinde hic q. 14. a. 13. ubi dicit S. Thom. Deus au-
tem cognoscit omnia contingentia non solum prout
sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eo-
rum est actus in seipso. Quamvis autem S. Th. di-
cat, quod notitia contingentium in causa, sit no-
titia conjecturalis, quam Deo negat idem, ex-
plicat tamen se per particulam in textu positam,
tantum, quod scilicet illa sit conjecturalis scientia
de effectu, quæ tantum illum in causa noscit;
& qui admitteret conjecturalem scientiam in
Deo ex parte objecti, licet non conjecturalem
formaliter, bene se tueretur Auctoritate S. Th.
Ea autem quæ in oppositum citantur, ex-
plicari possent, quod procedant de notitia futu-
rorum

K

rorum

R. p.
H. MŁOD
ia nowski
Tbm. de Z.
D. VI

rorum in causa libera, secundum entitatem spectata. *His premissis*

DICENDUM est. In causis liberis prout operaturis, alii loquuntur, prout proximè dispositis, & completis ad operandum antecedenter ad operationem etiam conditionatam, sciri posse consensum conditionatum liberum. Quod in causa libera possit nosci secuturitus effectus, docuit ex Nostri Molina i. p. q. 14. a. 13. d. 14. Concl. 1. Bellarm. lib. 4. de gratia & lib. arbitr. cap. 15. ad finem. Granadus tr. 3. in hunc art. d. 4. S. 4. Becanus i. p. cap. 10. q. 7. Valenc. hic d. i. q. 14. p. 5. §. 2. Verba ejus sunt; Ex hoc præcise quod Deus cognoscit certò causam contingentem proximè jam determinari ad efficiendum aliquem effectum, & à nullà prorsus alia causâ impediri, certò etiam cognoscit effectum contingentem futurum. Vasquez hic d. 65. cap. 4. videtur ambigüe loqui. Sed d. 67. num. 22. consensus cogniti certitudinem refert in ipsam vocationem, dicitque sub illa vocatione nosci arbitrium illi vocatione consensurum: Vide eundem i. 2. d. 189. cap. 14. à num. 115. ubi cum afferuisset notitiam eorum in sua præsentia, subdit, ut etiam, inquit, concedam ipsa futura in proxima causa ab eo (supple Deo) cognosci. Hanc etiam sententiam videtur sufficienter innuere Falsolus q. 14. à 13. num. 517. Par autem est ratio de futuris absolutis, quàm de conditionatis, si in causa noscuntur.

TOTA difficultas in hoc est. Quid sit, & unde habeatur illa formalitas, causæ prout operaturæ? causæ prout proximè dispositæ ad operandum?

DIFFICULTAS I.

Explicatur primus modus noscendi dicta futura, in causa prout operaturæ.

DIVINUS Intellectus noscendo effectum conditionatum, hoc ipso noscit causam illius; noscere autem causam illius, est noscere illam causam prius causaturam, quàm quæ causavit; noscere autem prius causaturam, est noscere causam operaturam: hæc enim synonyma sunt; noscere autem prius operaturam causam, est noscere causam, quin adhuc in seipso, jam positus attingatur effectus: quia autem est impossibile noscere causam operaturam antecedenter ad notitiam effectus jam positi, quin hoc ipso noscatur effectus jam ponendus, fit ut pro illo priori, in quo attingitur causa operaturæ, simul etiam pro illo priori attingatur effectus.

Imaginemur v. g. quod detur Correctio in Divina notitia, noscat Deus effectum conditionatum, primò, non noscendo illius causam; deberet postea Deus dicere: Prius est causa illius, prius illam debeo noscere. Rursus prius est causam esse causaturam, quàm causasse; Ergo

prius debeo noscere illam causaturam; causaturæ autem pro illo priori non posset nosci, quin attingatur effectus. Ubi ut vides formalitas hæc causæ prout operaturæ est formalitas metaphysica, quam noster Intellectus non format ordinariè nisi revolvendo suam cognitionem, & post præsuppositam cognitionem effectus, ad quam ut jam dixi, revolutionem non tenetur Deus, immo tenetur ad oppositum. Potest etiam dici, illam formalitatem prout operaturæ causæ, oriri ex determinatione ipsius causæ, quæ circumstantionetur negatione alius determinationis, & quæ determinatio, non quidem præcedit semper re ante ipsam volitionem, præcedit tamen semper formalitate, noscibilitate, &c. *Hæc explicatio.*

PROBATUR 1. Prius est causam esse causaturam sub conditione, quàm effectum causatum sub conditione; Ergo per prius noscitur causa prout causaturæ, quàm effectus causatus: universaliter enim causa, prior est suo effectui; subsumo, sed pro illo priori, quo cognoscitur causaturæ causa, ante notitiam effectus in se, cognoscitur effectus: hoc ipso enim non cognoscitur causa ut causaturæ, si non cognoscitur effectus; Ergo effectus nosci potest in causa etiam conditionatus, priusquam noscatur in se. Idem sic proponitur, vel possum antecuturitionem effectus etiam conditionatam, formare conceptum causæ, sub hac formalitate prout operaturæ, vel non possum. Si non possum, cur non? & si ex effectu agnosco causam, cur ex effectu operato, non possum per prius formare formalitatem operaturæ; Si autem possum formare conceptum causæ sub formalitate operaturæ, & quidem antecedenter ante operationem, ergo possum etiam antecedenter ante operationem jam attingere operationem; quia non possum attingere formalitatem ut operaturæ, sine effectu. Quia verò dixi, hanc formalitatem prout operaturæ, desumi ab ipsa etiam determinatione causæ, quæ saltem ratione antecedit ipsam volitionem, fit ut per illam salvetur libertas; Si enim per illam volitionem conditionatam salvatur libertas, quomodo non salvabitur per determinationem, quæ ratione nostra, antecedit ipsam volitionem conditionatam.

PROBATUR 2. Ponamus in re non informatum Deum scientia conditionata, ponamus deinde eundem informati illa scientia, & demum si conditio sit implenda, informati eundem scientia visionis: quod autem dicitur de reali successione, pone illam non nisi per rationem, secundum prioritatem, & posterioritatem signorum, pone ergo antecedenter ante scientiam conditionatam Deum enuntiare: Cum hoc auxilio si daretur, viderem illum consensurum conditionatè, vel hanc aliam; Non viderem illum conditionatè consensurum: ex his duabus propo-

propositionibus utpote contradictoriis, alterutra debet esse vera. Pone rursus, pro statu conditionato dari ipsum consensum conditionatum, eo casu illa affirmativa antecedens statum conditionatum esset vera; esset enim conformis obiecto, & tamen importaret scientiam effectus, ante prævisam secuturitionem ipsius effectus conditionati in se; Ergo antecedenter ante illam secuturitionem, jam nosceretur effectus, sed non in se, quia hic cognoscitur in secundo signo; Ergo in causa prout operatur.

PROBATUR 3. Si aliquid est in causa libera constituta plenè in actu primo, antecedenter ad ipsam operationem, manenteque libera in sensu composito, quo cognito & ex vi cuius cogniti, possit intellectus ferre iudicium, & verè affirmare, quod causa illa non solum sit inclinata ad operandum, sed etiam actu operabitur, in tali causa noscit Deus effectum liberum etiam quoad eventum; sed ita est in præsentia. Quod ipsum probatur, quia removetur ab illa negatio operativitatis, ita ut falsum sit dicere, effectus non erit, idque antecedenter ad ipsam futuritionem conditionatam; quod illud ipsum sic probatur. Quo posito in causa libera non progreditur effectus, hoc debet poni ad complementum actus primi, adeoque antecedenter ad operationem conditionatè secuturam; quia antecedenter debet habere omne id, quod est requiritum ut operetur. Sed nisi causa libera determinetur magis ad operandum quam non operandum non progreditur effectus, ergo &c. Tum quia si non rectè explicaretur modus noscendi futura in causa prout operatur; idè non rectè explicaretur; quia hoc ipsum, quod est illam esse operaturam, desumitur ab ipso conditionato effectus; sed hoc etiam concessio non probatur intentum; quia ratio Relationis Paternitatis desumitur ex suppositione termini, qui est Entitas geniti; & tamen hoc non obstat Paternitas, non quidem sub formalitate Relationis, sub formalitate tamen Patris in quantum ille est principium & causa, est prior relatione; eò quod hanc posterioritatem desumibilem ex Entitate filii, evehat ad prioritatem, ratio causæ. Ergo etiam cum causa operatur sub formalitate principii, sit causa operationis conditionatæ, sub hac formalitate, habet rationem prioris. Tum, quia causæ unitæ simul & collectivè sumptæ, non sunt priores ratione ipso toto: sic enim sumptæ non causantur totum, nec videtur esse ulla prioritas inter animal & rationale simul sumpta, & inter hominem; Ergo etiam cum causa quæ operatur, sit genita, dicens Entitatem auxilii, & connotans operationem conditionatam; Si hæc simul sumantur, non habebunt rationem prioris præ causa prout operatur; & tamen ad ostendendum, & salvandam formalitatem causæ, est necesse ex hoc titulo prioritatem illi tribuere.

RESPONDEBIS 1. Correlativa simul esse natura & cognitione, consequenter not prius nosci causam causaturam quam effectum.

CONTRA. Tum, quia inde sequeretur falsò dicere oppositos, quod primo v. g. voluntas militandi noscatur in sui suppositione, æque enim primò deberet nosci in causa. Tum, quia quamvis Correlativa sub formalitate Correlativorum, non habent rationem prioris natura, & prioris cognitione, tamen Correlativa materialiter & entitative spectata, possunt habere rationem prioris; unde tritum illud principium; Causa est prior suo effectui. Tum, quia ad illud dictum, quod assumit responsio verificandum, sufficit, ut hic sit sensus: Impossibile est cognoscere unum, quin cognoscatur aliud, & quod Correlativa saltem in Creatis quæ talia non sunt productiva; inde autem nihil sequitur contra nostrum intentum.

RESPONDEBIS 2. Prius quidem esse causam causaturam absolute, quam effectum, sed non prius causaturam causam liberam infallibiliter determinatè ante effectum etiam conditionatam.

CONTRA est. Tum, quia supposita illa determinatione circumstantionata præcipue negatione determinationis in oppositum, & accepta sub formalitate quæ operaturæ, importat omnino infallibilitatem causandi salva libertate, ut prædiximus. Tum, quia non minus necessitas potest determinare sibi effectum, quam etiam potest libertas ex suppositione domini, & suæ determinationis, quæ ut dixi, saltem ratione, antecedit ipsam volitionem conditionatam. Tum, quia si potest proficisci in statu absoluto effectus liber a causa infallibiliter operaturæ, eò quod in ipsa potentia ponatur posse operari, & non operari, cur ratione ejusdem tituli inferius adhuc explicandi, non poterit idem facere antecedenter ad statum conditionatum?

OBJICITUR 1. Si ponatur, quod in ipsa causa noscatur secuturitio consensus etiam conditionati, jam esset inutilis notitia ejusdem in se.

RESPOND. Sicut potest Deus optimè noscere absoluta in causis necessariis, & in seipsis; sic poterit bene & conditionata; præcipue verò, quia in se habent aliquam noscibilitatem, quam noscibilitatem non habent in causis; nam in causis ita noscuntur, ut quamvis noscantur futura, noscantur posse non esse futura; Jam autem in seipsis ita noscuntur, ut non noscantur aliter, quam ut futura, indeterminatio enim li qua est in effectui illo, derivatur à causis.

OBJICITUR 2. Esse inexplicabile, quid sit in causa illa antecedenter ad conditionatam operationem, quod sit medium determinatè noscendi ipsam secuturitionem conditionatam antecedenter ante eandem.

RESPONSUM jam est, esse ipsam formalitatem metaphysicam causæ ut operaturæ, quæ ratione

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tbm. A. e. Z.
D. VI

tione nostrâ antecedit ipsam operationem conditionatam; esse item ipsam determinationem causæ, quæ saltem ratione nostrâ, antecedit ipsam secuturitionem effectus, ad quas prioritates advertit Deus, cui alias tribuitur vis æquivalenter præscindendi, & ad tales formalitates attendendi.

INSTABIS. Saltem nondum explicatur: An secuturitio conditionata antecederet ad sui suppositionem in se, cognoscibilis in causâ, cognoscatur in voluntate proximè disposita, an in auxilio?

RESPONDETUR. Secundum hanc explanationem potius in voluntate, ad quam spectat se determinare, licet cum proportionato sibi adiutorio.

INSTABIS 2. Saltem non explicari; quantâ hæc sit infallibilitas? An scilicet sit solum moralis? qualem videtur innuisse S. Aug. l. 1. ad Simpl. q. 2.

RESPONDETUR. Nos ostendere infallibilitatem metaphysicam: formalitas enim causæ operaturæ, quæ talis, quod sit operatura, importat id infallibilitatem metaphysicam, qualem infallibilitatem est necesse ostendere, ut ostendatur major efficacia Divinæ voluntatis.

OBJICITUR 3. Positâ illâ determinatione, quæ ratione antecedit, ipsam volitionem conditionatam, adhuc est indifferentia ne fiat. Ergo determinatè non noscitur secuturitio.

RESPONDET. Esse illic indifferentiam, ne fiat secundum hoc, quia posset fieri, & non fieri; sed non esse indifferentiam quæ neget, ipsam secuturitionem, de quo infra. Quo etiam modo solvi debet argumentum, quod proponit Amicus hic d. 12. n. 108.

INSTAT. Falsus q. 14. n. 113. Implicat ut aliquid sit infallibiliter operaturum, & tamen habeat potentiam ad operari & non operari; operari enim fallibiliter nihil aliud esse potest, quàm operari cum potentia ad non operandum; Ergo à contrario operari infallibiliter est operari sine potentia ad non operandum.

RESPONDETUR. Arg. hoc si in terminis accipiat, contrariatur communi conceptui de gratia efficaci, de qua dicitur, quod possit operari & non operari, infallibiliter sit operatura. Directè autem ad argumentum negatur Ant. & probationi ejus consequentia: nam quamvis fallibilitas bene ita explicaretur, certè tamen infallibilitas potest aliunde haberi, & non à negatione potentie ad non operandum, sed ab ipsa v. g. determinatione libera, quæ ratione antecedit effectum conditionatum, & à formalitate operaturæ in principio, quod potest operari & non operari, & tamen quod in quantum est operaturum, non sit nisi operaturum.

DIFFICULTAS II.

Proponitur secundus modus noscendi dicta conditionata in excessu supra oppositum.

PROpono hic modum noscendi futura conditionata libera in causâ, ad mentem Magistri meorum Magistrorum, Prioris Laurentii Pikarski viri Aristotelici ingenii, quam etiam sententiam pluribus innuit Vasq. sed inter alia hic d. 98. cap. 6. & 7. quam etiam docuit Driedo, Ruardus, citarique solet etiam Malderus. Sed Driedonem immeritò citari ostendit Suar. lib. 8. de grat. cap. 52.

PRÆMITTI 1. potest, *Animi inductionem v. g. ad militandum stare in illuminatione ex parte intellectus, & suavitatem ex parte voluntatis; quod etiam licet in dissimili ordine & materia innuit Aug. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Locus incipit: Tunc solum voluntas movetur ad fidem. Similia habet Aug. in Psal. explicans illud; Bonitatem, & disciplinam, & scientiam. Nihil ergo (inquit) aliud dictum existimo suavitatem fecisti cum servo tuo, nisi fecisti ut me delectaret bonum: quando enim delectat bonum magnum, Dei donum est. &c. & inferius, Qui jam dixerat, suavitatem fecisti cum servo tuo, quomodo dicit suavitatem doce me? nisi ut ei gratia Dei magis magisque abundet, vel innotescat dulcedine bonitatis. Ubi ut vides, gratiam refert in innotescentiam, & in dulcedinem: Inferius inquit; Cum ergo facit Deus suavitatem, id est, cui propitiùs inspirat boni delectationem, atque ut aptius id explicem, cui donatur à Deo Charitas Dei &c. instanter orare debet. Ubi gratiam conversionis & infusionis charitatis tribuit inspirationi, & delectationi. lib. 2. de peccator. meritis c. 19. Cum autem ab illo illius adiutorium deprecatur, ad faciendum perficiendamque iustitiam, quid aliud deprecatur, quàm ut aperiat quod latebat? & suave fiat quod non delectabat. En omnia relata in latentem notitiam & in suavitatem. Lib. ad Simp. Quæst. 2. Quis autem animo amplectitur aliquid quod eum non delectat? Aut quis habet potestatem ut vel occurrat, quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit. Cum ergo nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc, & probetur gratia Dei. Similia habet c. 12. Lib. de Spiritu & lit. c. 3. ait; Cum id quod agendum & quod nitendum est caperit non latere, nisi etiam delectet & ametur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur: Et ibidem cap. 35. Esset autem tanta voluntas si nihil eorum quæ ad iustitiam pertinent, lateret, & eas sic delectarent animam, ut quidquid aliud voluptas seu dolor impedit, delectatio illa superaret. Et cap. 29. Per fidem confugiat ad misericordiam Dei, ut det, quod jubet, atque inspirata gratia suavitatem per Spiritum S. faciat plus delectare, quod præcipit, quàm delectat quod impedit. Similia habet Tract. 26. in Joan. Quomodo voluntate credo, si trahor? ego dico parum est voluntate, etiam voluptate*

voluptate traheris; quid est trahi voluptate? delectari in Domino &c. Si Poëta dicere licet; Trahit sua nemque voluptas; non necessitas, sed voluptas, non obligatio, sed delectatio; quanto fortius nos dicere debemus trahi hominem ad Christum qui delectatur veritate, (en notitiam) delectatur beatitudine (en suavitatem) Accedit S. Thom. in Joan. 6. Lect. 4. v. 4. q. 5. ubi exponit, hominem trahi multipliciter, revelatione interna veritatis, per suasionem, operationem miraculorum, blanditiis, admirabili delectatione. Similia rescripserunt Episcopi Africani ad Solum Papam, quos refert Rip. d. 104. n. 17. Claudat agmen Arafricanum 2. Can. 7. citatum ab eodem, ubi gratiam vocat illuminationem & inspirationem Spiritus Sancti; Qui dat omni homini suavitatem in consentiendo.

PRÆMITTI potest 2. ut sit debita illuminatio, non debet esse propositio objecti quasi in pictura, & tanquam simplex apprehensio, sed sicut affirmatio, & negatio, & tanquam vera compositio talis objecti cum ipso operante. Ratio, quia cum primum appetitus fugit aut prosequitur, quando Intellectus affirmat aut negat; quod ipsum non debet leviter fieri, quia leves cognitiones, de bonitate n. g. militiæ, reperiuntur etiam in iis, qui militare nolunt. Et certè requiritur ut sit maior, quam notitia de opposito, quod semel in consultationem venit, debet enim superare contrarium, quod non accidit nisi per excessum; idem autem proportionatè dicendum de motu voluntatis. Ad quod alludit S. Aug. l. de Spiritu & Lit. c. 35. ubi securitionem effectus refert in hoc, ut nihil eorum nos lateat quæ pertinent ad iustitiam, & ea se animam delectet, ut quidquid aliud voluntas sive dolor ingerit, delectatio illa superet.

PRÆMITTI. 3. Distinctas has esse propositiones, talis est principium futuri effectus infallibiliter, & talis est principium infallibile futuri effectus: prior illa propositio est vera, quia non importat aliud, quam ponendam securitionem effectus, quæ securitio non destruit libertatem; posterior autem est Thomistica. His præmissis, sit

Punctum Difficultatis

tis 1.

differtur aliqua concernentia prædictum modum.

Ad titulum difficultatis enodandum, attendendum erit, quod animi inductio ad opus, quod est militatio, per hanc sententiam non potest in excessu apprehensionis, & suavitatis oriri in operante ad capeffendam militiam, supra apprehensionem & suavitatem ortam ex objecto operationis oppositæ, vel negationis ejusdem.

RATIO 1. est. Quia videtur tale quid fieri in diverso ordine admittere S. Aug.

RATIO 2. Auc. Aristotelis qui non rarè de deliberatione & electione agens, docet, quod

voluntas deliberationem sequatur, semperque prosequatur id, quod per deliberationem deprehensum est majus, ut videre est 3. de Anima t. 57.

RATIO 3. Quia destinatio animi ad militiam v. g. dicit ex vi sua contemperationem talem militiæ cum voluntate ut voluntas & actura sit infallibiliter, & præterea liberè actura; hæc enim congruitas dicitur, & per respectum ad effectum futurum, & per respectum ad agens liberum; utrumque autem hoc habet ex dicto excessu: cum enim sit principium victoriæ, nec eam contingat à defectu vinci, ergo vincet amore oppositi, & cum non solus excessus habeat rationem principii ad effectum futurum, sed etiam voluntas, idè liberè operabitur. Verum quidem est, si excessus conjugatur agenti necessario, jam non modò fiet, sed nec fieri poterit oppositum; sed si cum libero agente jungatur, fiet quidem licet posset non fore: cui rationi patrocinatur etiam illud dictum commune: quod gratia efficax posset quidem non habere effectum, infallibiliter tamen sit habitura. Ergo ulterius illa destinatio animi conditionata, bene tanquam in causâ, in illo excessu, poterit nosci. Ad hoc ulterius declarandum.

DOCEBAT 1. Prædictus Doctor in quo differat hæc sententia à sententia prædeterminantium: quia nimirum in sensu composito cum tali excessu potest voluntas non consentire, quamvis sit consensura, quod prædeterminantes negant, prædeterminantes dicunt inchoationem consensus fieri à sola prædeterminatione; quod non asserit præfens sententia. Denique posita prædeterminatione in sensu composito, est effectus futurus absolute & infallibiliter, eo quod non posset non operari, posito verò excessu est quidem effectus futurus, non absolute, sed contingenter.

DOCEBAT 2. Causam quæ in uno est excedens, in alio posse non esse excedentem, & è converso.

DOCEBAT 3. In his principiis qui salvari possunt, quod in ordine supernaturali infallibile sit medium prædestinationis gratia efficax?

RATIO dubitandi est. Quia si recurratur ad solam infallibilitatem securitionis effectus, stantem cum hoc, quod posset non sequi, hoc ipso non ostenderetur summa infallibilitas prædestinationis. Huic difficultati sic ille occurrebat. Gratia efficax secundum quod est causa quædam operationis, sic, non reddit prædestinationem summè infallibilem, sed tantum reddit illam infallibilem, prout est effectus Divinæ prædestinationis, quod ipsum sic explicatur; Deus omnia futura conditionata novit, novitque etiam hoc, quod si Petro daretur talis gratia, operaretur, videtque effectum securitum, sub conditione præstitæ gratiæ; tum in posteriori signo intendit futuritionem effectus: quem quia videt conjunctum cum illa gratia, ex sup-

K 3 positione

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tõm. de Z.
D. VI
S

positione hujus visionis, tribuit gratiam; & cum impossibile sit supposita futuritione effectus, effectum non futurum, impossibilitate consequenti, ideò impossibile est posita gratia efficaci, ut est effectus prædestinationis, non futurum consensum. Est hic necesse examinare varia argumenta quibus impugnata est hæc sententia.

1. ARGUMENTUM est. Non potest in hoc excessu effectus conditionatus videri salvis viribus agendi utrumque: quia dicere possent non militantes; non habuimus excessum, in quo prævidetur secutura militia.

RESPONDET. Non ideo ignavos reprehendi; quia non sunt operati habendo excessum super oppositum; sed quia non cooperati sunt causæ, licet non excedenti, cum qua operari potuissent.

2. ARGUMENTUM. Secundum hæc principia non possent circa unam pulchritudinem duo æqualiter corpore & animo dispositi, non possent, inquam, supponi æqualiter dispositi, quorum unus consentiat, alter dissentiat; siquidem hoc ipso, quia habebit excessum illuminationis, non erit æqualiter animo dispositus; & tamen id docuit Aug. l. 12. de Civit. cap. 6.

RESPONDETUR. Loquitur hic S. Doctor contra Pelagianos, qui recurrebant non nisi ad externas quasdam circumstantias, & vires ingenii & voluntatis; hoc ut refellat S. Aug. dicit, posse aliquos esse æqualiter dispositos quoad noscitivas & appetitivas vires, consentireque unus, alius dissentire; quod præsens sententia non asserit, nec enim recurrit ad solas circumstantias externas.

ADDIT. Vasc. S. Doct. in lib. de Civ. ex professio non egisse de gratia, sed in libris de prædestinatione SS. de Bono perseverantiæ; de Correp. & gratia, de peccatorum meritis, & remissione, & cum in libris de Civit. reducat discrimen inter eum, qui peccat & non peccat, in solam voluntatem; Lib. tamen de peccatorum meritis, & remiss. c. 17. & de prædest. SS. c. 6. & 8. refert hoc in diversam voluntatis præparationem. Deinde illo loco non plus vul. Aug. quàm quòd voluntas ex se, & nihil aliud præter illam, si causæ malitiæ, eo ipso quòd de nihilo creata sit, ideoque fieri posse, ut cum æquali ratione, unus possit consentire, alter dissentire.

3. ARGUMENTUM. Ea est libertatis nostræ potestas, ut etiam suasionem vehementi non moveatur, & leviusculæ suasioni cedat. Ergo in illa causâ excedenti, non potest videri effectus conditionatus.

RESPONDETUR. Excessum apprehensionis esse duplicem, gradualem scilicet, & alium, ut ita dicam, substantialem; prior ille non requiritur; quia potentissima concupiscentiæ mali, potest resistere, & resistit debilis concupiscentia boni, habens ut ita dicam substantialem excessum

notæ & amate appetitabilitatis excedentis substantialiter. Quod autem attinet ad hoc principium in argumento tactum, de hoc infra.

4. ARGUMENTUM. Non est in potestate hominis moti, præcisè motu indeliberato, ut faciat eum motum majorem, nulla alia interveniente cognitione novâ, ad se invitante; sic enim ferretur in incognitum; Ergo neque est in potestate hominis, facere illum excessum. Ergo ille excessus, non est medium debitum, in quo tanquam causâ, noscatur ille effectus.

RESPONDETUR. Concedendo totum Enthymema secundam illationem nego, poterit enim facere ut sine excessu notitiæ & affectus ad militandum v. g. actu milititer, quod solum est requisitum; licet non sit facturus, ut operetur infallibiliter antecedenter, quod jam ad excessum spectat. Unde ulterius conceditur, quòd ille major excessus, debeat esse in primo illo motu à Deo infuso, quem voluit esse Arist. cogitationem à bona fortuna, vel etiam in excitatione animi ad explicatius cogitandum, posteaque amandum; quæ ipsa excitatio est per primum motum, qui est & operatur in nobis sine nobis; consequenter ille excessus, qui est causâ, erit medium in quo noscendi. Hinc directè concedo, non esse in potestate hominis, saltem immediate habere illum excessum, sufficit quòd illum Deus offerat, negoque quòd in oblato excessu, non possit nosci effectus.

5. ARGUMENTUM est. Quia in hac sententia videtur difficile, quomodo qui non habet excessum, possit operari; habet enim minus apprehensionis, & affectus, jam autem tam à defectu, quàm à paritate virium, non solum nunquam sequitur victoriâ, sicut neque actio; sed ne quidem sequi potest.

RESPONDETUR. Id verum esse de solis agentibus necessariis, sed non de liberis, quæ viribus sufficientibus agendi addunt proprium pondus, scilicet sese determinando.

• INST. Naturalia agentia per suam libertatem naturalem, sicut ne minimum quidem gratiæ supernaturalis possunt ponere, vel supplere; Ita nec possunt sibi ponere motus primos ad operationes ordinis naturalis, consequenter propter eandem libertatem præstare non poterunt, ut vires, quæ alioqui de se ad operandum non fuerant sufficientes, sint, & reddantur sufficientes; Ex quo jam ulterius sequitur Impotentia voluntatis ad operandum; erit enim defectus operandi ex aliquo antecedenti, utpote ex defectu principii.

RESPOND. Prius probandum fuisse, quòd vires causæ non excedentis, sint vires causæ non sufficientis ad operandum; quod tamen assumitur quasi probatum, consequenter defectus ille operandi non sequetur ex aliquo antecedenti; bene enim cum illa causâ operari potuisset.

Punctum

Punctum Difficul-

ratis 2.

Decernitur de hoc modo.

DICENDUM est. *Quod in causa ista quæ est excessus, non possit nosci effectus conditionatus*

PROBATUR 1. Quia quamvis ordinariè determinationi animi conjungatur excessus à parte rationis, & à parte voluntatis; non est tamen ratio, cur actu voluntas, æqualibus bonis propositis, alterutrum non amplectatur, imò etiam minus. Ergo causa ista excedens non est medium noscendi universale futura conditionata. Ad Auctoritatem Arist. quod attinet, illa explicari bene potest cum Oviedo, quod voluntas prosequatur majus, scilicet quod majus & universalius sit objectum voluntati propositum ab intellectu, quàm sit objectum sensuum vel imaginationis: ibi enim nonnisi has potentias, inter se comparat. Si autem non est ratio, cur voluntas actu non sequatur minus; Ergo in excessu non potest certo & infallibiliter, videri securitio effectus liberi.

PROBATUR 2. Voluntatis objectum vel est bonum, vel nonnisi bonum majus; Si est nonnisi bonum majus, ergo non potest velle minus bonum; utpote non inclusum in latitudine objecti voluntatis, necessitabiturque ad volendum majus, quàm tale cum non possit velle minus. Rursus, si non potest velle nisi majus, ergo dabilis est appetitus rationalis universalior; qui scilicet prosequi possit bonum secundum se, potiusque de appetitu erit voluntas, non verò qualem tu fingis; nomine enim voluntatis intelligitur appetitus rationalis universalissimus; quia proportionatus & commensuratus ipsi intellectui proponenti bonum, qui non proponit bonum, nonnisi majus. Quod si voluntas respicit bonum & non tantum bonum majus, ergo & eligit, quia respicere voluntatis est eligere, sicut respicere intellectus est noscere.

RESPONDEBIS. Minus bonum eligi quidem posse, nunquam tamen eligi actu.

CONTRA est. Tum, quia Intellectus necessitatus ad certum & evidens objectum, nihilominus de facto assentitur, majus etiam certo & evidenti; aliàs non posset assentiri nisi principis, deductis autem quæ minus certa & evidenter sunt, sive sint præmissæ, sive conclusiones assentiri non posset; Ergo idem dicendum de voluntate. Tum, quia de facto voluntas non tantum appetit finem, sed & media; Ergo de facto non tantum majus, sed & minus prosequitur; nam media non participant tantam appetibilitatem ut finis; cur ergo & in ipsis mediis, & in ipsis finibus non eliget de facto minus. Tum, quia pro una parte videtur id deponere libertas nostra, ut possit eligi minus, & de facto

videtur experientia probare actualem ejusmodi electionem; ut si quis id consultò vellet probare ad investigandam veritatem sententiæ, seclusa passione inclinante in objectum eligendum.

PROBATUR 3. Hic excessus vel deberet esse gradualis, vel substantialis, ut ita dicam? non gradualis: quia etiam experimur interdum nos resistere malo; cujus in nobis noticia, & inclinatio, gradualiter major est: unde quamvis etiam experiamur, quod interdum dictum excessum sequamur, evadet lucta duarum experientiarum, ex quo postea sequitur, non infallibiliter sequi effectum, secundum gradualement excessum. Non etiam excessus aliquis substantialis: in quo enim staret? non in conditione objecti nobilioris propositi; quia aliàs nonnisi Deus amabilis esset; non etiam substantialis hic excessus stabit in conditione propositionis objecti, quæ ipsa propositio sit nobilior; & dignior &c. aliàs nunquam peccaremus: quia propositio boni (ut suppono prout oportet) semper est bona, & supernaturalis, adeoque excedens substantialiter, propositionem objecti mali naturalem; consequenter haberet semper prior illa propositio rationem excellentioris. Deinde quamvis in necessariis sit victoria penes excessum, inde argui non potest, quod etiam in consensu libero sit victoria penes excessum: non enim valet argumentum à modo operandi necessario, ad modum operandi liberè; qui aliàs sicut in necessariis à causa opposita æquali non potest fieri operatio; ita nec posset fieri in liberis, à causa quæ æqualiter inclinat ad non militandum cum motione & amore v. g. militandi, ipsumque dominium quod habet suæ actionis, voluntas, instructa cæteroqui principiis requisitis ad agendum, est æquivalens superaddito alicui principio, cujus conjunctio faceret excessum. Per hunc modum salvatur quidem Primitas, salvatur Libertas, sed non salvatur Infallibilitas, unde enim illi excessui infallibilis securitio effectus, non ex entitate illius ut supponitur, non ex scientia, quia hæc posterior fututione, unde ergo? quæ ratio suadet sufficienter intentum. Ex quibus colligitur, hunc excessum non esse causam, in qua possit nosci securitio effectus conditionati liberi. Per hoc tamen non nego destinationem animi ad militandum importare illuminationem ex parte intellectus, & delectationem ex parte voluntatis. Unde quando S. Augustinus dicit lib. 2. de Peccat. meritis c. 17. *Nolunt (inquit) homines, sive quia latet an justum sit, sive quia non delectat*; per hæc verba admittit notitiam, & amorem objecti. Quando autem addit; *Tantò enim quidquam vehementius volumus, quantò certius quàm bonum sit, volumus*; loquitur ut dixi, de ut plurimum.

OBJICITUR 1. Cum Vasquez, quia ex Scripturâ Augustinus contra duas Epistolas Pelagian.

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI

gian. præcipue c. 12. infert inæqualitatem inter gratiam efficacem, & sufficientem.

RESPONDETUR. Inæqualitatem illam non stare in excessu propter jam dicta; sed esse inæqualitatem in ratione doni & beneficii, vel inæqualitatem in ratione aliarum formalitatum, supra explicatarum.

OBJICITUR 2. Auctoritas Script. *ô altitudo divitiarum*, & illa Matth. 11. *Confiteor tibi Pater*, & illa ad Rom. 9. *Cui vult, miseretur*.

RESPONDETUR. Deum cui vult misereri; sed nego misereri per excessum; Concedo Deum revelare parvulis, nego revelare, viâ excessus. Concedo altitudinem scientiæ, nego illam stare in collatione excellentis notitiæ.

OBJICITUR 3. Is qui peccat, ex Arist. habet semper defectum in Intellectu; quæ illius sententia non potest commodius explicari, quam quod levius considerentur ea, quæ avocare possent animam à peccato; & nisi dicto sensu accipiantur verba Arist. omnis peccans, deberet fidem admittere, quod falsum est; Ergo apparet excessum noscendi & delectandi infallibilisare hoc medium, quod ipsum argumentum dilatat Vasq. 1. 2. d. 129. c. 5. S. Thomas hanc doctrinam Aristotelis 1. 2. q. 77. a. 2. in parte admittit & in solutione ad quartum, sic elucidat ex sententia Arist. quod scilicet syllogismus incontinentis, quatuor constet propositionibus; duabus universalibus, alterâ rationis rectæ, quæ est huiusmodi; Fornicatio non est committenda; Altera passionis quæ talis est; Delectabile est prosequendum; sub unâ autem à ratione rectâ, subsumi unam Minorem, sub altera, alteram Minorem subsumi à passione. Arist. autem de eodem puncto, Eth. 7. c. 3. ita mentem suam aperit in primis peccare incontinentem ex ignorantia, vel inconsiderantia minoris, retentâ solum notitiâ universali; sed rarò hæc ignorantia contingit, nisi fortè aliquis v. g. concupiisset alienam, putans suam.

Absolute autem doctrina hæc Arist. patitur hanc difficultatem; quia si non novit Minorem, quomodo procedet ad actum, ad quem ex Minori proceditur; immo in actibus internis ipsa subsumpta Minor, ordinariè est peccatum; item si non novit Minorem, quomodo peccabit? Secundo modo contingit effectus ignorantie in peccante, cum quis habet scientiam universalem, actu tamen non rectè considerat, sed sicut semi-dormientes, qui licet sententias proferant, quibus denotant se habere scientiam; eas tamen, inquit Arist. non aliter proferrunt, quam ebrii & temulenti recitant carmina Empedoclis. Itaque cum defectu scientiæ universalis, & inconsiderantiâ particularis accidit peccatum incontinentis. Hæc explicatio præter dicta patitur hanc difficultatem, quia si nulla est notitia particularis, non erit peccatum, sed inconsiderantia naturalis. Tertio modo considerat incontinens utramque uni-

versalem, & sub utraque universali subsumitur Minor, sed concludit nonnisi passio, quæ est principium operandi. Sed hic modus patitur difficultates, nam positâ præmissâ duplici rectâ, necessitatur Intellectus ad inferendam ex illis Conclusionem, & cum peccetur reluctante conscientia, quomodo tunc non habetur etiam Conclusio recta? Tandem idem subdit modum, quia scilicet Conclusio per Vasq. quæ proximè movet ad opus, est domina actuum; hanc incontinens aut non habet, propter perturbationem passionis, quod est difficile intellectu, ut supra visum, aut ita leviter eam considerat, ut illius consideratio sit veluti temulenti; Ergo recurri debet ad excessum. Sed & iste à Vasq. allatus.

Modus explicandi dicti principii, quod omnis qui peccat, habeat defectum in Intellectu, quem approbat Vasq. patitur suas difficultates: excludit enim advertentiam plenam, & ponit nonnisi advertentiam temulenti, quæ non sufficit saltem ad mortale.

Auctoritatem Arist. in hac parte posset aliquis non curare; concernit enim res conscientie, posset tamen Arist. sic explicari. Ut aliquis apprehendat aliquid ut temulentus, fieri id potest primò in modo apprehendendi leviter, confusè &c. & hic modus admitti non potest; nam cum illo, non potest peccari graviter. 2. Potest aliquis apprehendere aliquid ut temulentus, quoad substantiam, hoc est ita improporcionatum ponendo actum ad merita objecti, ac improporcionatum ponit temulentus, respectu versum Empedoclis. Quod ipsum sic ulterius declaratur. Unumquodque objectum secundum rectam rationem, determinat sibi certam seriem actionum, & ita bonum ut sic determinat sibi actus amoris, non odii; quia verò honestas rectæ rationis habet meritum nonnisi consensus, approbationis &c. si illi exhibetur dissensus, & displicentia, contravenitur merito & exigentiæ objecti. Quia verò etiam temulentes non proportionat dignitati versum suas cogitationes, nec illos ita appetit ut merentur ita etiam peccator, non proportionat objecto suos actus, nec illos ponit, secundum merita objecti. Alii recurrunt ad hoc; In omni peccante esse defectum privativum notitiæ, scilicet cum qua prævisus est aliàs infallibiliter operaturus. Denique S. Thom. 1. 2. q. 13. a. 1. ad 2. ita discurret. Ignorantia dicitur esse electionis, non quod ipsa electio sit ignorantia, sed quia ignoratur quid sit eligendum; hoc autem ignorare quid sit eligendum, dupliciter contingit, vel speculativè, vel ipso facto; Ignoratur speculativè, dum non perpenduntur rationes; Ignoratur autem facto, dum post deliberationem non eligitur, quod erat eligibile, quod est in omni peccato, sicut facto, ignorat temulentus, versus Empedoclis.

QUÆ

QUÆSTIO III.

De Physica Prædeterminatione Philosophicè,
& an illam medium noscendi dicta Condi-
tionata?

Nihil hic agitur de Prædeterminatione
physica attendendo ad locos, & principia
mere Theologica; sed stabimus intra cancellos
mere rationis, Theologiæque naturalis. Ut
status questionis intelligatur,

PRÆMITTO 1. *Nomine Physica prædetermi-
nationis, intelligi determinationem quandam ante-
cedentem quocunque effectum liberum, per quam
causa prima determinat ad agendum hoc & non ali-
ud.* Hanc prædeterminationem quidam po-
nunt extrinsecam, quæ sita sit in actuali decreto
Deo efficaci de operatione futura, non præcon-
sultâ prius ipsa causa, quid esset actura, nec de-
terminando illius efficaciam à suppositione prævi-
ti consensus. Talem extrinsecam prædetermi-
nationem invehunt, eaque solâ sunt contenti
Salmanticenses. Alii ponunt præter hanc, a-
liam prædeterminationem, intrinsecam agenti,
sita in hoc, quod Deus conferat in tempore
aliquid, quo posito necesse est esse operatio-
nem, & non posito non potest esse. Porro hoc
intrinsecum, alii censent esse qualitatem præ-
ter naturam realem, ex parte actus primi; alii censent
non esse qualitatem, sed actionem; alii dicunt
eam requiri non nisi ad actus creaturæ liberos:
alii etiam ad necessarios; alii requirunt non nisi
ad actus bonos; alii etiam ad malos: hic tamen
maximè attendemus ad hanc sententiam, quæ
constituit prædeterminationem in ipsa qualita-
te; quia hac impugnata, reliquæ faciliè impu-
gari poterunt.

PRÆMITTO 2. *De hac qualitate prædetermi-
nationis, & universaliter de prædeterminatione phy-
sica docetur ut plurimum (particulares enim re-
sponsiones non ita promptum est complecti) 1.*
Quod illa antecedit nostrum consensum, &
*quod ad eum determinet; ita ut illa prædetermi-
natione posita, impossibile sit ne ponatur*
consensus, ut videre est apud Alvarez de Auxil.
inter alia loca d. 23. n. 22. Verba ejusdem sunt;
Datur motio quædam prævia & c. & addit, cum illa
motio prævia sit transiens cum actû ad quem movet,
*impossibile est, quod in voluntate ponatur, & volun-
tas non operetur actum illum.* 2. *Quod illa præ-*
determinatio non sit in nostra potestate ut po-
natur, vel non ponatur; sed illam esse effectum
illius decreti efficaci, facti independentem à
consultâ prius nostra libertate. 3. *Non tantum*
illam non esse in nostra potestate ut ponatur, vel
non ponatur; ad eum modum quo gratia præ-
veniens est in nobis sine nobis; sed etiam non ef-
ficari in nostra potestate, ut ei non præbeat con-
sensus; ut videre est apud eundem ibidem n. 23.
Verba ejusdem sunt; Sexta Conclusio. Hac

*duo simul sunt impossibilia, quod scilicet hujus-
modi auxilium prædeterminans, sit in libero arbi-*

trio, & liberum arbitrium non operetur actum illum.

4. *Stare cum hac prædeterminatione liberta-*
tem, ut videre est apud eundem. num. 9. quod
punctum hic potissimum agitabitur.
PRÆMITTO 3. *Istam prædeterminationem*
physicam palmariter doceri à recentioribus Thomi-
stis. Ejusdem inventor censetur esse Domini-
cus Bannez i. p. q. 14. d. 2. Et quia hoc Ripal-
da noster, & Oviedo typis mandarant, opposuit
se illis Prado, citavitque loca plurimum, inter ali-
os Capreoli in 2. d. 5. q. 2. sed illic non plus vult
Capreolus, quam causam secundam operari
virtute à Deo acceptâ, cui si Deus concursum
denegaret, non posset operari. Sed Capreo-
lum esse pro nobis colligitur ex iis quæ docet in
1. d. 45. q. unica, & in 2. d. 24. q. unica a. 3. Ipsa,
inquit, tamen (supple voluntas) ratione sua liber-
tatis se determinat ad id, quod vult & ipsa, non in-
diget alio determinante. Citat etiam pro nostra
sententia plures ex Dominicana familia Ruiz
de scientia Dei. Citat Oviedo cont. 10. phys.
n. 3. Albelda d. 58. & d. 6. Antonium Vieſma,
Laurentium Gutierrez. Majori paratu citat
Noster Borrul Dominicanos negantes præde-
terminationem. Sunt autem hi, Barthol. Fer-
reyra, qui Molinæ Concord. approbavit. Buch-
nerus, qui literis Herbipolensis Academiæ ad
Clementem VIII. subscripsit. Soto de nat. &
grat. cap. 15. unde ait; Cum ex duobus Deus utrum-
que aspiat, cur iste convertatur, non ille? reddi non
potest causa, nisi quia unus præbet assensum, alter mi-
nimè. Franc. Romæus Generalis Prædicato-
rum lib. de necessitate & libertate arbitrii q. 4.
n. 8. Catharinus Opusc. de præscientia par. 1.
& 2. Gonzalez de Albelda, qui contra Nostros
disputavit Romæ 1. par. disp. 58. S. 3. concl. 2.
citans S. Thom. Conradum, Medinam, Cajet.
Ferar. Capreol. Magister Lemos qui etiam
contra Nostros disputavit Romæ, publicè do-
cuit physicas prædeterminationes esse contra
S. Thomam, ut videre est apud Caramuel in
Theologia fundamentali pag. 18. Nota 1. Man-
rius, Joannes Vincent. de quo Basilius Legio-
nenſis cum dixisset illum excitatum à Deo, ut
impugnaret prædeterminationes, subdit; Postea
alii ex eadem familia ab illa propositione cum laude
& fructu discesserunt. Ex Carmelitis Reformat-
is Daniel à S. Joseph T. 1. disp. 24. De homi-
num, inquit, salute quæ tota Divinæ gratiæ adju-
mentis, liberoque arbitrio nititur, male meretricios,
qui conditionatam à Deo scientiam rejiciunt, pejùs,
qui eam agnoscere coacti, absoluto prædesinito decre-
to subjectam volunt; pessimè, qui apud Theologiarum
rerum indoctos, aut certè non satis peritos, maledictis
suis in invidiam trahunt.

PRÆMITTO 4. *In hoc esse punctum difficul-*
tatis. An ad agendum requiratur motio Dei, natu-
râ suâ efficax, quæ causam secundam prædeterminet,
adstrin-

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Tom. 1. c. 2.
D. VI

adstringatque ut agat? quæ motio sit ejus naturæ, ut eam habere, vel non habere non sit proxime in potestate creaturæ; & tamen illa posita, non possit non sequi actio. Fundamenta hujus sententiæ infra adferentur, sed origo illius hæc est. Cum nollent Prædicatores agnoscere scientiam in Deo, per quam effectus liberos conditionate futuros cognosceret Deus in sola illorum præsentia, seu in suppositione illorum ad se, quæ fundetur in voluntate Dei indifferenti ad utramque partem, ut videlicet fiat, vel non fiat effectus: Ex altera autem parte erat necesse salvare efficaciam gratiæ in actu primo, ostendereque fundamentum, cur antequam gratia operetur, infallibiliter sit operatura; invenerunt ad hæc salvanda prædeterminationem physicam, in qua & futura conditionata dicunt cognosci, & vi cujus solius, scit Deus exhibitionem consensus, infallibiliter secuturi, per voluntatem.

PRÆMITTO 5. *Immeritò dicere Dolam Capucinum in sua quadripartita disputatione, quòd si negetur Deum immediate concurrere cum creaturis, quòd inquam præcedenda sit radix omnium disputationum inter Thomistas & Nostros:* ponamus hoc Antecedens, Deus non concurret immediate cum creaturis, ergo non datur ex parte Dei auxilium de se efficax, & prædeterminativum: negabunt consequentiam Thomistæ, & quidem ad mentem ipsius Dola, qui licet non agnoscat Deum immediate concurrere cum creaturis; per hoc tamen non negat quòd Deus conferat auxilia supernaturalia, viresque agendi, quæ vires in sententia Thomistarum petunt prædeterminationem. Rursus eodem concessio Antecedente, si inferatur consequens; Ergo Deus potest cognoscere futura conditionata præcipue libera, & non in decreto prædeterminante; negabunt consequentiam Thomistæ; in quibus duobus punctis, stat cardo doctrinæ illorum. In Nostri etiam principiis concessio Antecedente assumpto à Dola, negabitur hæc in primis consequentia, ergo non poterunt operari creaturæ cum gratia de se indifferenti; itemque hæc alia; Ergo non possunt cognosci futura conditionata libera in suppositione sui ad se. Ex quo apparet, concessio quòd Deus immediate non concurrat cum creaturis, adhuc manere totam radicem difficultatis, Thomistas inter & Nostros.

Difficultas I.

Quid sentiendum de physica Prædeterminatione?

DICENDUM est I. *Physicam prædeterminationem non esse impossibilem absolute loquendo.*

PROBATUR. Quia non implicat contradictionem.

CONFIRMATUR. Duplices sunt Causæ, Necessariæ, & Liberae: possibilis est respectu causarum secundarum necessariorum prædeterminatio; quia quamvis ex se essent sufficientes & determinatæ ad agendum; non implicat novo titulo illas determinari, ut reddantur necessariæ, duplici titulo. Respectu etiam causarum liberarum possibilis est prædeterminatio, quia possibile est, ut causæ liberae, non liberè operentur, & sic voluntas creata non liberè elicit amorem beatificum, nec liberè amat bonum in communi; cum ergo per Nostros prædeterminatio sit destructiva libertatis; bene illa uti poterit Deus ad destruendam libertatem.

DICENDUM 2. *De facto non dari physicam prædeterminationem.*

PROBATUR. Quia vel daretur respectu causarum necessariorum, & hoc non; quia esset otiosa, & ageret quod aliunde de se causæ agere possent. Vel daretur respectu causarum liberarum, & hoc non, quod ut probetur, sit

Punctum Difficultatis 1.

Proponitur primum Fundamentum contra Prædeterminationem.

PRIMUM FUNDAMENTUM est petitum à libertate. Tota vis argumenti in eo sita est. Quanto ponitur physica prædeterminatio v.g. ad assensum, non potest poni dissensus, quia implicat etiam de potentia absoluta frustrari prædeterminationem suo effectui; Ergo tunc prædeterminatus non est indifferens ad dissensum; Ergo non liberè consentit: Quia libertas est indifferentia ad utrumlibet. Stat itaque vis in hoc Syllogismo. Qui liberè consentit, habet indifferentiam ad dissensum, ut suppono ex definitione libertatis, physice prædeterminatus ad assensum non habet indifferentiam ad dissensum, ut docent Thomistæ; Ergo physice prædeterminatus ad assensum non liberè assentit. Commune hoc fundamentum

PROBARI POTEST I. sic aliter. Posita prædeterminatione physica ad assensum, vel ponitur physica prædeterminatio ad dissensum, vel non ponitur. Neutrum dici potest, ergo neque potest dici, dari eandem. Minor prob. Si ponitur, ergo sicut posita prædeterminatione ad assensum non potest non poni assensus, ita posita physica prædeterminatione ad dissensum non poterit non poni dissensus, consequenter omnis amans Deum, simul illum non amabit, merens simul non merebitur &c. Si autem non ponitur, ergo non posset tunc creatura ullo modo dissentiri. Quod ipsum prob. Si non ponatur physica prædeterminatio ad assensum, non potest creatura elicere assensum, ut docent Thomistæ; nam ea complet rationem causæ liberae;

beret: ita posita physica prædeterminatione ad assensum, si non ponatur physica prædeterminatione ad dissensum, non poterit dici, quod liberum illi sit, dum consentit dissentire. Et certe in priori illo negatæ prædeterminationis ad assensum non est illi liberum assentiri; Ergo etiam posita prædeterminatione ad dissensum, & non posita prædeterminatione ad assensum, in illo posita prædeterminatione ad assensum, quæ antecedit positionem determinationis ad dissensum, non liberum est illi dissentiri. Unde ulterius colliges, idem argumentum restaurari posse, quod etiam in sensu diviso à prædeterminatione ad assensum, quod inquam, non liberè ponatur dissensum; quia tunc non habebitur prædeterminatione ad assensum. Habendum adhuc est præ oculis, quod ut salvetur libertas, debeat salvari tunc cum est libertas, ut tunc etiam sit indifferentia, nec sufficit illam ratione diversorum statuum salvari; Si enim libertas est definitivè indifferentia in hoc statu, & pro hoc, in hoc & pro hoc statu debet esse indifferentia: & sicut ad salvandum quod animal sit homo, pro hoc & in hoc statu, non sufficit ostendere, quod in uno statu sit animal, in alio rationale; ita nec sufficit salvando libertatem pro eo statu, pro eo statu tamen partem indifferentiæ, & pro alio statu aliam partem indifferentiæ ponere, quod fortè facere deberet, qui vellet solvere præsens argumentum.

CONFIRMATUR I. Prædeterminatio ad assensum v. g. stat cum libertate & non stat; stat ut supponitur, non stat ut probatur. Prædeterminatio ad assensum infert necessariò assensum; quia ita determinat, ut non possit non fieri assensus docentibus id Thomistis, ergo non stat cum libertate. Prob. Conseq. Posito quod necessariò inferat prædeterminatio assensum, vera erit hæc universalis modalis; impossibile est non fieri assensum; Ergo etiam vera erit hæc æquipollens diversæ appellationis. Necessè est fieri assensum: quod hæc sit æquipollens, docet Dialectica, ubi dicitur, propositiones modales fieri æquipollentes diversæ appellationis, si modus universalis vertatur in modum universalem diversæ appellationis, salva qualitate. Utrumque hoc servatum est in præsentī, nam modo impossibile opponitur modus necesse; Rursus prior illa erat affirmativa; habebat etiam & modum, & dictum negatum: æquipollens etiam est affirmativa: quo posito sic urgeamus. Posita prædeterminatione, vera hæc est Universalis. Impossibile est non fieri assensum, eripetiam vera erit hæc; Necesse est fieri assensum, non est liberum fieri assensum; Ergo si posita prædeterminatione necesse est fieri assensum, non est liberum fieri assensum. Subsumpti Ant. Prob. Tum, quia necessarium opponitur libero. Tum quia de causis manifestè necessariis verificata

hæc propositio, necesse est ut agant, tollit libertatem, ergo tollit & hæc. Tum quia, si quando necesse est fieri assensum, adhuc est libertas ad assensum, nunquam fieri poterit assensus necessarius; quia si semel hæc propositio, necesse est fieri assensum, non tollit libertatem, nunquam tollit.

CONFIRMATUR 2. Posita physica prædeterminatione non potest salvari libertas; quia si salvaretur, vel salvaretur ex eo, quod illa posita habetur similtas potentia ad oppositum, vel ex eo quod habeatur etiam potentia similtatis ad oppositum: ex nullo horum capite; non ex primo, quia similtas illa prima staret in hoc, quod creatura haberet potentiam in se liberam, hoc autem non salvat libertatem; quia si prædeterminatio esset qualitas etiam coactiva impressa voluntati, adhuc esset similtas potentia ad oppositum; eadem enim tunc entitati de maneret voluntas; & tamen tunc non salvaretur libertas; Ergo præcisa similtas potentia non salvat libertatem. Rursus posita prædeterminatione non salvaretur tunc libertas per similtatis potentiam, quia voluntas prædeterminata v. g. ad assensum non posset elicere oppositum; Ergo tunc non daretur potentia similtatis ad oppositum. Minor in qua est difficultas, probatur, quia voluntas non potest facere, ne prædeterminatio sit prædeterminatio; faceret id autem, si posset facere, ne (posita prædeterminatione ad assensum) fiat assensus.

CONFIRMATUR 3. Si prædeterminatio stare posset cum libertate, posset stare etiam respectu eorum actuum, quos voluntas non liberè elicit, qualis est amor boni in communi, amor beatificus &c. Sed respectu horum non potest salvari ratio liberi, ergo neque respectu aliorum actuum prædeterminatorum salvabitur. Seq. prob. paritate rationis, quæ ulterius in hoc fundatur. Causa necessaria positis omnibus requisitis in sensu composito, non potest non agere, quamvis in sensu diviso ab illis possit non operari, & tamen hoc non salvat libertatem. Ergo etiam quamvis in sensu diviso à prædeterminatione possit non agere causa, iste sensus divisus non salvabit libertatem, quam supra ostendimus, non posse salvari in sola entitate voluntatis liberæ. Rursus ut dixi; Quamvis maneat eadem voluntas, quæ elicit actum necessarium amoris boni in communi, nihilominus hæc similtas potentia non salvat libertatem; Ergo idem in præsentī dicendum; idque ex eo, quia pro principio, quod nullā instantiā in oppositum convelli potest, assumendū est; nempe, Quando aliquo posito principio non potest non fieri actio, si illud ponere non sit in mea potestate, per illud necessariò ratio liberi destruitur.

Idem Principium.

PROPONI POTEST 2. sic; Suppositio antecedens, quam ponere non est in mea potestate,

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom. I. c. 2.
D. VI
S.

state, & quā positā non possum non operari, tollit libertatem; sed prædeterminatio est talis. Quod prob. ex doctrina Oppositorum; cum enim non oriatur ex suppositione meæ actionis, sed causet meam actionem, necessario habet rationem antecedentis: quod autem prædeterminatione posita non possum non operari, consentiunt oppositi, probarique potest argumentis illorum; quia per prædeterminationem causa prima excercet rationem causæ primæ; & subordinat sibi creaturam; illa est quæ tollit indifferentiam voluntatis; & si prædeterminatio non deposceret positionem ejus ad quod prædeterminat, frustraretur Deus suo intento, indigeretque prædeterminatio iterato prædeterminari. Major prob. Tum, quia aliqua suppositio tollit libertatem, nulla autem consequens tollit libertatem, ergo illam tollere spectabit ad suppositionem antecedentem. Tum, quia indutio, ut jam innui, ostendit veram esse majorem. Tum, quia illa desumitur ex Ansel. l. 2. Cur Deus homo? c. 18. ubi dicit; *Antecedentem suppositionem, & necessitatem precedentem, esse, quæ causa est ut sit res; sequentem autem necessitatē esse eam quam res facit.*

CONFIRMATUR. Causa libera est quæ positis omnibus prærequisitis potest agere & non agere; sed voluntas posita prædeterminatione non potest agere & non agere, sed tantum ponere partem prædeterminatam. Ergo. Major prob. Tum, quia hæc est definitio libertatis, nec melior dari potest. Tum, quia Aristoteles in Ethicis libertatem definit per potestatem agendi, & non agendi.

Idem Principium.

PROBONIT POTEST 3. Positā prædeterminatione ante actionem, vel est homo determinatus non nisi ad unam partem, vel non est? Si est determinatus ad unam partem ante actionem, ergo non est prædeterminatus; quia prædeterminatio ad unam partem non stat cum libertate; Prædeterminatio per illos stat cum libertate: Ergo prædeterminatio non est determinatio ad unam partem; Si autem prædeterminatus non est determinatus ad unam partem, ergo prædeterminatus non est prædeterminatus. Quod ipsum prob. Indifferens ad partem utramque non est prædeterminatus: nam prædeterminatio est inventa ad tollendam indifferentiam, non determinatus ad unam partem, est indifferens ad utrumque; Ergo non determinatus ad unam partem non est prædeterminatus.

Idem sic aliter proponitur prædeterminatio vel constituit actum primum agendi liberè, vel non constituit actum primum agendi liberè? si constituit, ergo prædeterminat, ergo non prædeterminat, qui est modus argumentandi per mirabilem consequentiam. Illata prob. Prædeterminatio si constituit potentiam indifferentem non prædeterminat, sed si prædetermina-

tio constituit actum primum agendi liberè, constituit potentiam indifferentem; Ergo si prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non prædeterminat. Minor est definitio libertatis. Major prob. Tum, quia prædeterminatio est inventa ad tollendam, & determinandam indifferentiam. Tum, quia si potest esse aliquis determinatus & tamen indifferens, ergo potest esse imprædeterminatus prædeterminatus. Quod prob. possibile est indifferentem, esse actum prædeterminatum, possibile est non prædeterminatum esse indifferentem, ergo possibile est non prædeterminatum actu esse actu prædeterminatum. Si autem prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo est prædeterminatio, ergo non est prædeterminatio: quod ipsum prob. Prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Minor est respondentis. Major etiam prob. quod est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem, illud constituit actum primum agendi liberè, sed prædeterminatio est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem; Ergo prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè. Ad hoc solvendum argumentum ægrè recurri potest ad sensum compositum, & divisum: quia in sensu composito cum prædeterminatione constituitur actus primus agendi liberè; Ergo in sensu composito cum prædeterminatione deberet posse fieri oppositum prædeterminationi: immo in sensu diviso à prædeterminatione, non potest oppositum fieri prædeterminationi; quia hoc vincit iste Syllogismus. In sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad faciendum liberè, non potest fieri oppositum prædeterminationi; fieret enim actus secundus in sensu diviso ab actu primo; sed esse in sensu diviso à prædeterminatione est esse in sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad operandum liberè; nam constituitur hic actus primus per prædeterminationem; Ergo esse in sensu diviso à prædeterminatione non potest oppositum prædeterminationi fieri.

Idem Principium.

PROBONIT 4. PEREZ. Disp. ultima De Providentia n. 15. Qui necessario caret aliqua forma, necessario & sine ulla libertate caret conjunctione hujus formæ cum aliquo effectu posteriori; & ita qui non habet, nec potest habere pecunias, non potest donare pecunias; sed homo non prædeterminatus necessario & sine libertate caret prædeterminatione; Ergo caret necessario & sine libertate v. g. assensu; quod ipsum paulò latius ita proponit, supponitque ex lib. prior. c. 8. Quod scilicet Syllogismus qui concludit aliquid inesse vel non inesse subjecto, con-

cludat

claturnecessariò inesse, si in utraque præmissa addatur modus necessitatis. Exemplum est in hoc syllogismo, omne animal rationale est risibile; Omnis homo est animal rationale; Ergo omnis homo est risibilis: Ut autem inferas, omnem hominem esse necessariò risibilem, sic forma propositiones, omne animal rationale est risibile, & hoc est necessarium, & sequetur omnem hominem esse risibilem, & hoc esse illi necessarium. Quod ad præsens institutum sic agatur. Nullus homo imprædeterminatus assensitur, & hoc est illi inevitabile, Petrus est imprædeterminatus, & hoc est inevitabile illi; ergo Petrus non assensitur, & hoc est inevitabile Petro. Neque valet si dicas. Privationem prædeterminationis esse nobis liberam. Contra enim est; quia sequeretur pro priori antecedente prædeterminationem, & imprædeterminationem nos esse liberos ad imprædeterminationem, vel prædeterminationem; quod dictum non potest, cum præcedat omnem nostrum consentum. Hoc ipsum sic aliter proponi potest; vel inest nobis prædeterminatio ante omnem nostrum consensum, vel non nisi post nostrum consensum? Si ante omnem nostrum consensum, ergo non liberè; nam libertatem consensu, seu exercitio libertatis habemus; si autem non nisi post nostrum consensum, ergo potest esse consensus sine prædeterminatione, nempe ipse requisitus ad prædeterminationem.

Variae Responsiones ad idem principium.

Respondent 1. Thomista.

Quamvis in sensu composito cum prædeterminatione ad assensum non possit sequi assensus, sufficit quòd possit sequi in sensu divisibili; & sicut dum sedeo, non possum non sedere; sufficit tamen ad libertatem, quia in sensu diviso à sessione, possum stare; ita idem de prædeterminatione dicendum.

CONTRA 1. Restatur argumentum factum, & quæro, in sensu diviso à prædeterminatione quæ supponitur ad assensum, vel habet prædeterminationem ad dissensum, vel non habet? Si habet, redit de illo difficultas, quomodo sit libera? accipiendòque totum simul, id est & sensum compositum, & divisum, cum utrobique sit & ratio sensus divisi, & ratio sensus compositi, quomodo tunc salvabitur libertas? Idem sic aliter proponitur. Si non datur sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, non esset assensus liber, ergo si detur sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, non erit etiam assensus liber; quia ipse sensus divisi non importat minus, quam importat sensus compositus: Sicut enim sensus compositus cum prædeterminatione ad assensum,

importabat sensum compositum ad assensum; ita sensus divisi à prædeterminatione ad assensum, importat sensum compositum ad dissensum, restabitque de utroque simul sumpto, quærere quomodo salvari possit libertas? Imaginare quòd habere libertatem sit non habere A, imaginare rursus quòd quicumque habet sensum compositum, in quantum illum habet, falsum est de illo dicere, quòd habeat negationem A, cum ergo in sensu quocunque diviso, simul sit sensus compositus, non apparet, quid ratione illius salvetur libertas? Sic v. g. actus amoris beati est necessarius; pone in via, hoc est in sensu diviso ab amore beato, elici actum amoris boni in communi, salvabitur ex hoc præcise sensu diviso prioris illius amoris libertas? Concedi facile potest quòd in aliquibus ratione sensus divisi salvetur libertas, sed in principiis Thomistarum difficile est ostendere, quid ad hanc classem, in qua divisio salvat libertatem, possit spectare prædeterminatio. Suprà etiam probatum est in sensu diviso à prædeterminatione non posse oppositum prædeterminationi fieri, quia fieret actus secundus sine actu primo, ut ibi dictum est.

CONFIRMATUR ex Lessio, & Oviedo. Dissensus divisi à prædeterminatione, est dissensus ab ea separatus, & existens physica prædeterminatione ablata, sed physica prædeterminatio est existens independentè à voluntate, & hæc illam auferre non potest; ergo non potest voluntas ponere dissensum divisum à prædeterminatione. Ubi ulterius colligunt diversas has esse propositiones; Justus potest peccare; item, Prædeterminatus ad assensum potest dissentire; prior enim vera est, ratione sensus divisi; est enim in potestate justus peccare, adeoque auferre à se justitiam; non est autem in potestate causæ liberæ auferre prædeterminationem.

CONTRA 2. Communiter urgetur. Tum quia libertas debet esse talis etiam in sensu composito cum prærequisitis ad agendum (modò nondum posita intelligatur ipsa actio) ut possit agere & non agere, ut notum est ex definitione libertatis; ergo si in sensu composito cum prædeterminatione causæ libera non potest non agere, liberè non aget. Tum quia eodem jure dici poterit liberè nos amare beatifico amore, item bonum in communi; scilicet ob sensum divisum, qui potest esse ab his amoribus. Tum quia instantia, quam adfert responsio non convincit; quia quòd sedens dum sedet non possit non sedere, id fit ex suppositione consequenti, seu ex suppositione actionis, quam positis omnibus prærequisitis poterat non ponere agens, adeoque liberè illam agebat; jam autem prædeterminatio non ita se habet; est enim prærequisitum agendi, & suppositio antecedens non desumens suam efficaciam ex

L

sup-

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom. I. et. 2.
D. VI

suppositione ipsiusmet usus liberi arbitrii. Tum quia allata distinctio, vel hunc habet sensum, quod scilicet in sensu composito non possit salvari libertas, sed tantum in sensu diviso? & hoc dici non potest, quia cum in sensu composito sequatur actio, & per te in illo non sit libertas, semper sequetur actio non libera. Quod si prædicta distinctio faciat hunc sensum, in sensu composito haberi libertatem, sed non nisi ratione sensus divisi, tunc explicandum veniret insuper, quomodo potius tunc non dicatur creatura posse esse tantum libera, cum habeat etiam tantum posse ad sensum divinum? Consequenter sicut tunc non habet actu sensum divinum; ita nec habebit actu libertatem.

CONTRA 3. ex ijs, quæ adfert Perez d. ult. num. III. Tum quia nulla actio quæ sequitur rei non existentiam est illi non existenti resistentia libera; sicut quis diceret se resistere viribus Alexandri mortui, & tamen vincendum se esse si viveret? Ergo etiam absurdè dicitur nobis inesse vires resistendi prædeterminationi, si solum nobis concedatur potentia ad actionem, quæ sequatur post interitum prædeterminationis. Tum quia si in sensu diviso, posset homo resistere prædeterminationi, posset resistere abjectioni illius, non existente prædeterminatione; nam abjectio coexistens prædeterminationi est Chimæra, cum de essentia prædeterminationis sit, non repellitur nec abjici, dum existit. Seq. allata admitti non potest; quia si homo haberet libertatem ad abjectionem prædeterminationis, vel haberet tunc libertatem quando sequitur privationem prædeterminationis, eamque supponit; & hoc non, ob rationem allatam; vel haberet libertatem ad hanc abjectionem, quæ comitetur, aut præcedat eam privationem; hoc etiam non potest dici, quia alias esset mihi liberum illam abjicere vel non abjicere, ergo quod non sit abjecta pendebit à mea libertate, hoc autem dici non potest; quia prædeterminationis, quam impugnamus est illa, quæ præcedit omnem nostrum consensum, & libertatis exercitium. Ex quo ulterius infertur, cum prædeterminatio præcedat omnem nostrum consensum, illam non recipi in nobis liberè, & quod ad illam merè passivè nos habeamus, quod est contra Tridentinum Sess. 6. c. 5.

CONTRA 4. ex Cartagena apud Fasilolum q. 4. n. 399. sequitur ex hac responsione voluntatem creatam in nullo instanti durationis, vel naturæ, immò in nullo signorationis cum fundamento in re, posse esse, ac dici liberam, quod ipsum prob. quia non est libera nisi in sensu diviso à decreto prædeterminante; jam autem per oppositos voluntas creata in nullo priori signo, neque ut completè potens operari, neque ut operatura, aut absolute, aut conditionate, dividitur à decreto prædeterminante, & præ-

cedit illud, sed potius illud sequitur; ergo nunquam à parte rei est libera. Addit Fasilolus sequi, ne in sensu quidem diviso esse liberam, quatenus per intellectum consideratur præcisa à decreto prædeterminante; quia ut sic non potest simpliciter operari tanquam sine subordinatione ad generalem primæ causæ concursum, qui secundum oppositos incipit à prædeterminatione.

CONTRA 5. Tum quia nisi dicatur solum illud sensum divinum salvare libertatem, qui procedit secundum suppositionem ipsiusmet consensus, adeoque ex suppositione consequenti, nisi inquam id dicatur, quidquid est necessarium, in illo salvabitur libertas, ratione sensus divisi, atque ita liberum erit in carcerato non in carcerari, cæco non videre. Tum quia in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum potest consentire Petrus; ergo etiam in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum debet posse non consentire; quia consentit in sensu illo composito liberè, ergo in sensu composito indifferenter ad utrumque. Hinc jam formatur ulterius tale argumentum. In sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire implicat contradictionem per illos, docent enim sine prædeterminatione impossibilem esse consensum, sed consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione, est in sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, ergo consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione implicabit contradictionem. Minoris secunda pars in qua est difficultas, sic probatur. Consentire indifferenter est non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, quia prædeterminatio inventa est ad tollendam indifferentiam, sed consentire liberè est consentire indifferenter; Ergo. In idem recidit argumentum Borrull. n. 567. posse dissentire in sensu diviso est posse dissentire non consentiendo, ut vult Alvarez de auxil. disp. 94. à n. 1. Voluntas unà cum prædeterminatione ad consensum non potest dissentire non consentiendo, ergo neque potest dissentire in sensu diviso.

DICES cum Joan. à S. Thom. q. 19. d. 5. à 6. n. 39. Quod prædeterminatio non sit in nostra potestate, quasi effective, & originative, est tamen in nostra potestate terminative, & quoad usum; quia ad hoc terminatur, ut nostra voluntas habeat potestatem & modum libertatis in actu: Quare licet non oriatur à nostra potestate, oritur tamen à radice & causa nostra potestatis & libertatis, quæ est Deus, qui libertati nostræ non præjudicat, sed eam causat: sicut enim substantia animæ, si habeat influxum in potentiam voluntatis, non destruit ejus liber-

libertatem, sed constituit; quia est radix talis potentiae, & habet pro effectu ipsummet actum quod liberum; ita & in praesenti. Docet ulterius idem, nec ipsum actum, nec determinationem ad actum officere libertati, sed solum defectum potentiae antecedenter ad actum; rationemque datur, quia determinatione ad actum non impeditur potentia in ratione facultatis in se, sed impeditur, ne simul utrumque actum habeat, quod impedimentum non est officiens libertati; ad eum modum, quo dum materia habet unam formam, non destruitur aliquid de facultate, & capacitate ejus ad habendum alias, sed impeditur ne habeat utramque simul: & sicut voluntas determinans se ad operandum unum actum pro alio non ponit sibi impedimentum, sed potius resolvit, & tollit illud, ita idem facit praedeterminatio.

RESPONDETUR. Si sumantur illa verba, ut sciunt, non tolli libertatem praedeterminationis, quia est a fonte nostrae libertatis, sequitur argumentum multum probari: quia quantumvis argueretur praedeterminatio coactiva, posset dici non tolli libertatem; quia ponitur a fonte nostrae libertatis. Item si poneretur praedeterminatio necessitans nos, nondum tollitur libertas, quia poneretur a fonte nostrae libertatis. Si autem recurras ad id, quod voluntas divina sit eminenter nostra, adeoque quod dici debeamus agere libere, quia Deus agit libere in nos, eodem jure dici poterit, quod nos ipsos libere produxerimus, eo quod produxerit nos Deus libere, in quo eminenter continetur nostra voluntas, & quod posita praedeterminatio necessitante libere adhuc ageremus: Quia est liberum Deo, illam in nobis ponere. Tum quia illa instantia de influxu animae non valet; tum etiam anima si influeret in voluntatem concursu determinato non nisi ad unum, tolleret libertatem voluntatis. Quod quia fit in praesenti, ideo adhuc tollitur libertas. Tum quia instantia de materia prima non convincit, nam saltem sequitur non nisi divinitus posse nos oppositum praedeterminationi operari; sicut non nisi divinitus stant secum duae formae substantiales. Deinde quando materia habet non aliam hanc formam, non potest nisi hujus formae operatio fieri, ergo & quando habet praedeterminationem non potest nisi consentire.

Quod autem dicunt alii, ex eo in sensu composito non posse componi praedeterminationem ad assensum v.g. quia assensus, non potest stare in sensu composito cum dissensu contra eum. Tum quia si non tantum ad speciem dicitur, ex eo solum non posse componi praedeterminationem v.g. ad assensum, quia non potest componi assensus cum dissensu; ostendantur op-
portui qui differant a sententia, docente, praedeterminationum divinarum infallibilitatem, desumi

ex suppositione consensus, verbis enim differt in praesenti ex suppositione consensus, non potest non fieri consensus ab eo quod est dicere, consensus in sensu composito, non potest stare cum dissensu. Tum quia aliud est consensus, aliud praedeterminatio, ergo & alia est infallibilitas praedeterminationis & alia infallibilitas consensus, ergo cum infallibilitas consensus sit ex eo, quia consensus non potest esse dissensus, aut alia phrasi, quia consensus non potest stare cum dissensu, hoc ipso infallibilitas praedeterminationis, non petetur ex eo, quia consensus non potest stare cum dissensu.

Tum quia supposito quod ponuntur duo esse actus, consensus & dissensus, saltem divinitus in aliquorum sententia, possunt secum stare; & tamen in nulla sententia, si detur praedeterminatio ad assensum, potest illa stare cum dissensu; Ergo non ex eo praedeterminatio ad assensum non potest stare cum dissensu, quia non possunt secum stare assensus & dissensus.

Tum quia praedeterminatio ad assensum, non est ipse assensus, alias aliquid esset ad seipsum praedeterminaretque; aliquid ad seipsum adeoque ad nihil. Alias consensus noster non esset effectus praedeterminationis, alias praedeterminatio illa non salvaret rationem causae primae in Deo, alias caeco modo Deus ageret, nesciens ante consensum, futurum esse consensum, cum primum assensu infallibiliter praedeterminatio, coacervarique; haec poterunt omnia argumenta Thomistarum, quod si praedeterminatio ad assensum, non est ipse assensus, quare, antequam sit assensus cum quo non potest stare dissensus, vel potest non esse assensus, vel non potest non esse, si potest non esse assensus, ergo illud praedeterminare, non erit praedeterminare, potest enim esse praedeterminatio, & non esse assensus, eritque hoc post totam varias explicationes praedeterminationis, tandem concedere nostris argumentis, quod ut salvetur libertas posita praedeterminatione ad assensum, possit non esse assensus, idque in sensu composito praedeterminationis. Si autem posita praedeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, ergo non libere fit, ergo infallibilitas praedeterminationis non ex eo sumetur, quia posito assensu non potest esse simul dissensus, sed quia posita praedeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, qui positus jam, & ex consequenti non potest stare cum dissensu.

Tum quia antecedenter ad assensum, cum quo non potest stare dissensus, vel est indifferens voluntas vel non est indifferens, si non est indifferens, ergo non libera, & si non est indifferens, ergo ante consensum est consensus, quia indifferentia illa tollitur infallibiliter operatur praedeterminatione: infallibilitatem autem operaturae praedeterminatio, sumit per te ab assensu qui non potest stare cum dissensu.

R. P.
H. MŁOD
IANOWSKI
Tłom. 1. et 2.
D. VI
S

sensu ergo si antecedenter ad consensum tollitur indifferentia, antecedenter ante assensum erit consensus. Si autem est indifferens ergo indiget determinari, non posset autem determinari ad agendum à prædeterminatione; quia ipsa infallibilitas & determinatio prædeterminationis est à consensu, qui non potest stare cum dissensu; & tamen consensus antecedenter non determinat ad seipsum & oppositi non dicent quod voluntas seipsam determinet, consequenter ante consensum cum quo non potest stare dissensus, & erit voluntas indifferens, & non erit indifferens, quod implicat.

Quod si dicas, non ex eo in sensu composito non posse stare prædeterminationem ad assensum cum dissensu, quia assensus & dissensus stare secum non possunt sed quia habet id ex natura sua prædeterminatio; hocque quod non possint secum stare consensus & dissensus, asluntur tanquam instantia illustrans, posse ratione sensus divisi salvari libertatem. Sed id etiam non convincit, estque non nisi ad speciem ut dixi allatum. Si enim de se habet prædeterminatio ad assensum, ut non possit stare in sensu composito cum dissensu, impugnabitur argumentis propositis contra prædeterminationem. Instantia autem non tenet quia concedimus ratione sensus divisi, si ipse sensus compositus sit ex suppositione usus libertatis vel ratione principii, quod auferre vel ponere situm sit in potestate operantis possit salvari libertas, jam autem prædeterminatio, cum non sit actus creaturæ, non sit usus libertatis, nec sit in potestate hominis illam ponere, positam auferre, qui salvabit libertatem.

Respondent 2. Thomista.

Quamvis posita prædeterminatione non potest non agere voluntas, quia tamen ita prædeterminat actionem, ut simul prædeterminet modum agendi liberè, sit ut sequatur libera actio, adducuntque locum S. Thom. 1. p. q. 18. a. 8. *Cum igitur, inquit, voluntas divina sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea, quæ Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant quod Deus vult fieri.* Hanc responsionem ubique inculcat Joan. à S. Thom.

CONTRA I. est. Posita physica prædeterminatione ad assensum, præscindamus ab hoc, quod Deus velit illa, quasi in secundo signo rationis, determinare, etiam ad modum agendi liberè, quæro, Illa ipsa physica prædeterminatio independenter ab illa voluntate determinante ad modum liberè agendi, quæro, inquam, An illa physica prædeterminatio in seipsa spectata sit causa necessaria, an libera? Si sic spectata, non erit necessaria, ergo immerito rejicitur libertas actus, in voluntatem Dei volentis, ut determinet ad modum agendi liberè, sed rejici id deberet in ipsam prædeterminationem.

Rursus si spectata in se prædeterminatio, non erit causa necessaria, ergo poterit agere & non agere, sortiri & non sortiri effectum, quod est contra principia Thomistica; adveniensque voluntas, quæ vult, ut prædeterminatio determinet ad modum agendi liberè, non constituet prædeterminationem in esse inevitabiliter, adeoque necessariò importantis effectum; cum tamen Thomistæ censeant prædeterminationem inevitabiliter ponere suum effectum. Quod si illa prædeterminatio est causa necessaria, nisi accedat prædicta voluntas; ergo Deus non potest velle ut determinet ad modum agendi liberè; quia Deus non vult aliquid fieri à creatura, cujus negationem importat essentialia suum prædicatum (non misceo hic potentiam obedientialem) negationem autem liberi importat causa necessaria; & sicut decretum Dei non potest facere ut formaliter nigrum disgreget visum; quia hanc vim in se negat; sic nec decreto suo faciet, ut prædeterminatio determinet ad modum agendi liberè, si ipsa in se est necessaria.

CONFIRMATUR I. Quando Deus posita prædeterminatione ad assensum, vult ab illa determinari voluntatem ad modum agendi liberè, vel vult id fieri ita, ut ipsa prædeterminatio in se evadat principium indifferens, vel vult ut solum ex causa in se necessaria, liberè tamen producatur effectus; neutrum dici potest; quod prob. quia si Deus vult prædeterminationem esse in se principium indifferens; ergo prædeterminatio non erit illud, quod ultimò tollit indifferentiam voluntatis, adeoque prædeterminatio non erit prædeterminatio; ergo ulterius posita prædeterminatione, quæ est complementum efficacis divini decreti, v.g. de assensu, poterit non fieri assensus, cum tamen efficax divinum decretum, impossibile sit non impleri. Quod si in casu responsionis vult Deus, ut causa in se necessaria, determinet ad modum producendi liberè effectum, quæro, Productio illius liberi effectus, vel habet principium sui productivum aliud à voluntate, quod non sit necessarium, sed sit in se indifferens & proportionatum libertati, vel non habet? Si habet, illud vel est prædeterminatio, vel non; si non est prædeterminatio, ergo prædeterminatio erit otiosa, utpote quæ excluditur à ratione comprincipii; si autem est prædeterminatio, ergo non est indifferens. Quod si ille actus non habet præter voluntatem principium sui productivum indifferens; ergo ulterius nec ipsa liberè agit voluntas; quia comprincipium illud tale est, ut illo posito non possit non produci effectus; & tamen libertas stat in hoc, ut positis omnibus comprincipiis, possit nec dum poni effectus. Et certè assensus petens ab una non nisi causa produci, non petit, immo nec posset produci ab alia; nam & peteret, & non

non peteret ab una causa produci; hoc autem contradictorium est; ergo & assensus qui perit a sua causa jam posita cum praequisitis, fieri, & non fieri, non potest produci a causa, quae posita, non potest non agere: Talis autem esset praedeterminatio, si esset in se causa necessaria. Multum hoc posset instantia, si ponatur lumen glorie in intellectu capaci, quod est in se causa necessaria, non potest dici, quod habeat in se vim determinandi ad videndum non nisi v.g. vel liberè, vel noscendi tantum probabiliter &c. Item si ponatur praedeterminatio coactiva ad actum, non poterit dici posse illi inesse vim, ut cogat ad modum agendi liberè, ergo idem in praesenti dicendum.

CONFIRMATUR 2. Implicat ut Deus velit fieri a praedeterminatione, quod respectu praedeterminationis implicat contradictionem; sed ut praedeterminatio determinet ad modum agendi liberè, respectu praedeterminationis implicat contradictionem: Quod ipsum prob. quia implicat contradictionem, ut determinet praedeterminatio ad modum non agendi determinatè: Hoc ipso enim non esset illa praedeterminatio, sed si praedeterminatio determinaret ad modum agendi liberè, determinaret ad modum non agendi determinatè; quia libertas dicitur modum agendi indifferenter, adeoque indeterminatè; ergo determinare ad modum agendi liberè praedeterminationem, implicabit contradictionem.

CONFIRMATUR 3. Si posita praedeterminatione determinaretur voluntas ad modum agendi liberè, & esset ille assensus praedeterminatus, & non esset; esset ut supponitur; non esset autem, quia posset fieri, & non fieri. Idem focaliter proponi potest, de illo actu verum esset dicere, non potest non fieri; est enim praedeterminatus. Verum etiam esset dicere, potest non fieri, quia esset liber; ergo ille actus praedeterminatus, & tamen cum modo agendi liberè, implicabit contradictionem. Et certè impossibile, quod Deus dum vult aliquid indifferenter fieri, vel non fieri, velit non nisi fieri; hoc ipso enim contradictoria vellet. Sed si praedeterminaret fieri actum liberum, quod vellet indifferenter fieri & non fieri, vellet non nisi fieri, vellet inquam non nisi fieri; quia praedeterminaret; vellet autem indifferenter fieri, vel non fieri, quia vellet liberè fieri.

ADDO. Non potest Deus facere ut causa necessaria, & ipsa liberè operetur, & determinet ad modum agendi liberè suum principium; praecipue si sit cum vi indifferentiae auterendae alteri principio; hoc ipso enim illa causa non esset necessaria, sublativaeque indifferentiae. Idem applica ad praedeterminationem: Consequenter & determinaret tum Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad mo-

dum agendi liberè: Quia determinaret ad unum.

CONTRA 2. Communiter & bene prob. Implicat contradictionem, ut posita praedeterminatione velit Deus actum liberè fieri, quod ipsum prob. quia & praedeterminaret ut supponitur, & non praedeterminaret. Et certè velle efficaciter, & praedeterminatè actum liberum, est praedeterminare actum, qui non habeat necessitatem essendi ex causa antecedenti, quae sit independens a voluntate, respectu cuius dicitur esse liber; Atqui actum esse praedeterminatum, est habere necessitatem ex causa antecedenti, respectu cuius dicitur esse liber, quae sit independens &c. Ergo velle efficaciter, & praedeterminare actum liberum, est praedeterminare actum qui non sit liber.

CONFIRMATUR. Modus operandi per quem causa libera operetur actum liberum sine libertate, implicat contradictionem; Sed talis modus operandi adstruitur ab hac responsione, quod prob. supponit enim illum fore liberum; quod autem sit futurus liber sine libertate, sic urgetur: Quia ita operari actum, ut eum non possis non operari, & ita, ut non possis oppositum operari, consequenter operari sine dominio actionis, est operari sine libertate; posita autem illa praedeterminatione ad actum, ex essentia illius praedeterminationis sequitur, ut praedeterminatus non possit non operari actum. Deinde si causis necessariis non nisi indifferenter concurrerent Deus praeberet, non posset dici quod faciat illas necessariò operari; Ergo si concursus non nisi praedeterminatus datur causis liberis, non poterit dici eo casu Deum facere, ut liberè operentur.

CONTRA 3. Urgetur ex communi itidem modo Nostrorum impugnandi hanc responsionem, qui supponit & bene. Quando quaeritur, an aliquid sit possibile? Non esse ad id recurrendum; An divina sapientia possit invenire modum id agendi, sed prius est necesse pensare, an praedicata illius de quo quaeritur, sint compossibilia, solverèque rationes in oppositum, alias dici poterit, quod non implicet ut Deus faciat Leo Hominem, eò quod Deus ex sua sapientia possit invenire modum. Jam autem rationes Nostrae dicunt praedeterminationem tollere indifferentiam, consequenter & libertatem: Hinc praedeterminatio non poterit determinare ad modum agendi liberè, & quousque id non solvatur non potest dici, quod divina sapientia possit invenire modum. Ulterius urgeti solet; Implicat ut aliqua causa necessariò producat actum liberum, quin actus liber, necessariò ab ea producat: Sunt enim haec correlativa, sed praedeterminatio necessariò producit actum liberum, ut concedunt Thomistae, ergo actus liber producit ab illa necessariò; hoc autem dici non potest, quia de ratione actus li-

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom. I. c. 2.
D. VI
S.

beri est, ut non producat necesse ulla necessitate, quæ non descendat, ex ipsa voluntate.

In idem fermè recidit, si Deus prædeterminat, intendit terminum *Necesse*, si autem determinat ad modum, ut res fiat liberè, intendit terminum *contingenter*. Coniungantur hi duo termini cum suis definitionibus, formeturque argumentum; Illud est necesse fieri, quod non potest aliter fieri; & illud contingenter, quod potest aliter fieri, ergo juxta respondentes, quando Deus vult actum prædeterminatum sequi contingenter, vult illum ita sequi, ut possit aliter fieri, & simul etiam ita, ut non possit aliter fieri; Ergo Deus vult idem simul esse, & non esse, quod si id distinguas per ly diverso respectu; idem facies, si diceres eandem Entitatem diverso respectu posse esse hominem, diverso respectu leonem. Omnes hæ rationes hoc intendunt, & determinaret Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad modum agendi liberè; quia illa determinatio aufert indifferentiam, & tamen agere liberè, est agere indifferenter.

Quod autem attinet ad illam Auctorit. S. Thom. concedimus libenter Deum habere in sua potestate, modum agendi liberum creaturæ; sed negamus posse id Deum obtinere media prædeterminatione.

Respondent 3. Thomista.

STante prædeterminatione salvari libertatem; quia relinquitur iudicii indifferentia, potens proponere utriusque partis rationes.

CONTRA 1. Quia non implicat contradictionem dari prædeterminationem coactivam, quæ tamen stet cum iudicii indifferentia; Ergo sola præcisè iudicii indifferentia non salvat libertatem; quod enim implicat, cum indifferenter iudico, eundum esse vel non eundum ad hunc locum, cogime, ut eam, qualitate intrinseca aliqua; ita ut dicam: Indifferens sum in iudicio, & non iudico tantum esse eundum, & tamen nescio unde fiat, ut non possim non ire. Et sicut aliquis constrictus vinculis iudicare potest probabile esse, quod deberet adstringi, nihilominus adstringi vinculis non erit illi liberum. Quod si recurras ex eo non salvari libertatem, quia supponitur aliunde alligatus, duo incumbunt tibi ostendenda, in primis qui salvari possit libertas universaliter per solam iudicii indifferentiam? Deinde cur prædeterminatio cum etiam aliunde ponatur, & non salvetur cum ea libertas nisi per iudicii indifferentiam, cur inquam, utpote aliunde imposita salvet libertatem?

CONFIRMATUR 1. Positâ iudicii indifferentiâ circa assensum & positâ prædeterminatione voluntatis ad assensum, vel est determi-

nata voluntas nonnisi ad assensum, vel non est? Si non est, ergo illic non datur prædeterminatione ad assensum ut supponimus. Si est, ergo illic positâ etiam iudicii indifferentiâ non est libertas; quia hæc non stat cum determinatione ad unum.

CONFIRMATUR 2. Quando duæ dantur causæ, quarum una trahit, altera retrahit, tunc illam causam sequitur effectus, quæ superat; v. g. Agat frigus & calor, si calor superet fiet calidum, sed positâ physicâ prædeterminatione, & indifferentiâ iudicii, ponuntur causæ, quarum una superat hoc est prædeterminatio, quæ quia in se necessaria est, sequitur illam effectus necessarius.

CONFIRMATUR 3. Ponamus alicui revelationem esse, quod habeat prædeterminationem ad amandum Deum, tali quantumvis proponatur indifferenter bonum hoc, quod est Deus, non proponetur tamen indifferenter, quod sit amaturus, vel non amaturus; nec eo casu staret libertas ad amandum fore; Ergo etiam & aliâ seclusâ illâ revelatione non staret libertas, quia impertinens est ad libertatem scire vel non scire se esse prædeterminatum.

CONTRA 2. est communiter, libertas non solum includit indifferentiam iudicii, sed etiam indifferentiam in ipsa voluntate, quod ipsum prob. Relinquat Deus indifferentiam iudicii proponentis motiva sive amandi, sive odiendi; si tamen præbeat concursus nonnisi ad odiendum, jam non poterit voluntas amare; Ergo apparet requiri etiam indifferentiam voluntatis; & cum prædeterminatio v. g. ad amorem tollat concursus indifferentem ad non amare, hoc ipso tollet libertatem.

CONTRA 3. Quia ut rectè advertit Fassolus q. 14. n. 401. hæc responsio in ipsa voluntate non ponit indifferentiam, consequenter nec illa ipsa ponit intrinsecam Entitatem liberam; & tamen intrinsecè dicitur voluntas libera potentia; inintelligibilis enim est libertas intrinseca in voluntate, sine intrinseca indifferentia. Et certè indigeret hæc responsio majori explicatione, ne dicant A catholici, se etiam talem admittere libertatem. Reliquæ non ita universales responsiones ad particularia argumenta respondendo solvantur.

Respondet 4. Nazarius.

PRO responsione ejusdem adfero ea, quæ supponit & docet q. 22. a. 4. volens cum prædeterminatione salvare libertatem.

SUPPOSITUM 1. Applicationem ad liberam operationem non à solo Deo fieri, sed etiam à voluntate, quæ applicatio per illum est conatus seu ordo ad operationem, ut nunc exercendam, vel potius actum exercitam; ut excludatur prioritas temporis inter actum, & illam applicationem;

tem: quem ordinem dicit esse modum realiter metaphysicè distinctum ab ipsa causa secundum absolute, & secundum actum primum considerata. Circa quod

DOCET 1. Respectu applicationis à Deo factæ, naturam se habere merè passivè, ut etiam docet S. Thom. q. 3. de Potentia. art. 7. ad 7. *Operatione, inquit, quâ Deus operatur movendo naturam, non operatur ipsa natura.*

DOCET 2. Hanc applicationem à Deo profectam in instanti naturæ, saltem à quo, præcedere non solum operationem voluntatis; sed etiam applicationem, quâ se applicat creatura. De hac applicatione loquitur Deus Ezech. 36. & Aug. lib. de gratia & libero arb. c. 16.

DOCET 3. de applicatione ab ipsa creatura factâ, quod sit realiter metaphysicè distincta, & quod illa applicatione, tam à Deo, quàm à se ipsâ incipiat habere ordinem in particulari ad operationem, cum antea illum habuerit non nisi in communi. Hoc Suppositum cum sua doctrina

NON SATISFACIT 1. quia de illa applicatione, in quantum procedit à Deo, & præcedit à quo, applicationem ipsius creaturæ; redit questio, cum illam ponere non sit in nostra potestate, habeatque rationem suppositionis antecedentis, An illâ positâ possit non poni applicatio à creatura? Si potest non poni, ergo in principis illius indigeret ulterius applicari. Si non potest non poni, ergo tollitur libertas, ut hactenus probatum est.

NON SATISFACIT 2. Quia tota hæc doctrina multa inexplicata relinquit: Inexplicatum est, in quo consistat ordo ille ad operationem: Item quid sit illa applicatio positâ à creatura. Rursus, quomodo illâ applicatione positâ incipiat habere ordinem voluntas ad operationem in particulari, quæ particularitas seu determinatio stet cum indifferentia agendi, quam requirit libertas. Denique quomodo ipsa gratia efficaci (cujus in talibus habenda ratio) non habeamus nos merè passivè? cum tamen Tridentinum docuerit in opere conversionis efficacis indubiè, voluntatem nostram non se merè passivè habere.

NON SATISFACIT 3. Quia concessis omnibus, quæ hoc suppositum docet, non infertur prædeterminatio: Nam potest concedi à Deo applicari voluntatem, dum completur per illustrationes, & affectiones, & in ordine supernaturali per selecta auxilia: Posset concedi hanc applicationem elevativam factam à Deo prioram esse, quàm applicationem factam à creatura; quia ne pro statu quidem conditionali potest intelligi effectus gratiosus, & non supponens auxilium divinum. Et post ista omnia ut dixi, non sequitur dari prædeterminationem.

SUPPOSUIT 2. Indifferentiam judicii, & similitudinem, quod Deus non tantum determinet

ad agendum, sed etiam ad liberè agendum, supposuit inquam, & Auctoritatibus illustravit. Sed totum hoc supra jam refutatum est.

SUPPOSUIT 3. §. Influxum primæ causæ. Quod motus primi moventis prius secundum intelligentiam nostram modificetur in causâ secundâ, quàm ad movendum impellat; & quia causâ proxima est voluntas, quæ est simpliciter libera, ideo applicatio, & actio voluntatis est simpliciter libera. Et quia Deus est causa efficacissima, idcirco nostræ voluntatis operatio, ut ad Deum refertur dicitur infallibilis; quæ infallibilitas non repugnat libertati: Nam divinus influxus potest dupliciter considerari: Uno modo ut recipitur in voluntate & sic est indifferens; quia recipitur per modum voluntatis, qui modus est indifferenter se habere ad utrumque oppositorum: Alio modo ut est adjuncta voluntate efficacissima, & sic determinationem habet infallibilitatis, quæ non repugnat, sed maxime consonat libertati. Circa quod

DOCET 1. Quod creatæ voluntati duplex indifferentia conveniat, prima in ordine ad præviam Dei motionem; quæ ad hoc, vel illud illam determinet, & hæc nuncupatur indifferentia passiva: In hac motione nihil agit voluntas. Altera autem indifferentia convenit voluntati ex ejus activâ facultate, quâ liberè seipsam ad hanc, vel illam partem determinat, quæ est indifferentia activa.

DOCET 2. Hanc ipsam indifferentiam potentia esse duplicem; quandam quæ opponitur liberæ determinationi naturali, quâ determinatur aliquid ad unum ex necessitate agendum, ut ignis ad urendum. Altera indifferentia est, quæ opponitur liberæ determinationi, ac proinde negationem, seu privationem actus importat, & convenit eo tempore voluntati, quo non movetur à Deo efficaciter, adeoque nec seipsam movet ad operandum. Et hæc posterior indifferentia non attinet ad essentiam libertatis: Si enim de ratione libertatis esset, consequens esset, tunc non esse illam liberam, cum ad volendum aliquid seipsam determinat.

DOCET 3. Quamvis voluntas in priori instanti naturæ determinetur à Deo; posset tamen seipsam in posteriori instanti determinare; quia voluntas duplicem habet indeterminatorem, alteram passivam in ordine ad Deum, alteram activam in ordine ad seipsam; & ideo remota primâ indeterminatione per divinæ voluntatis influxum; remanet adhuc secunda, quæ tollitur à voluntate, liberè seipsam ad operandum applicante. *Hoc suppositum*

NON SATISFACIT 1. Quia videtur hæc doctrina recedere à communi Thomistarum, qui non tribuunt voluntati facultatem seipsam determinandi, eaque propter invenerunt prædeterminationem, docetque hæc responsio non esse determinatam voluntatem ad unum, col-

latione auxilii efficacis, quod etiam idem Nos docemus. Docet non determinata voluntate ad unum, infallibiliter tamen sequi effectum, quod docemus & Nos. Docet ad receptionem auxilii determinari voluntatem à Deo, docemus idem & Nos, in quo ergo supererit controversia?

NON SATISFACIT 2. Quia miscet aliqua quæ probari non possunt; Et ita probari non potest, dum ex eo indifferentiam auxilii arguit, quia recipitur in voluntate indifferente ad agendum: Certè enim necessitans prædeterminatio posset etiam recipi in voluntate, neque tamen per hoc redderetur indifferens.

NON SATISFACIT 3. Quia hac responsione videtur ad proposita à se consequenter non loqui; nam argumenta allata ab eodem patebantur retorsionem, qui scilicet salvetur in Deo ratio causæ primæ? Ratio primi determinativi? &c.

Respondent 5. alii Thomistæ.

QUOD necessitas, quam adfert prædeterminatio sit necessitas consequens duplici titulo; Inprimis ex Alvarez disp. 22. & 25. quia necessitas subsequens est, quæ consequitur voluntatem causæ primæ; sed hic titulus non convincit: Quia alias nunquam Deus posset facere necessitatem antecedentem; & est quidem hæc necessitas subsequens, hoc est causæ secundæ, sed non necessitas subsequens; alius titulus ponitur; quia necessitas antecedens est orta ex impossibilitate alicujus principii cum altero extremo, quod est liberum, consequens autem oritur ex impossibilitate actuum inter se.

CONTRA. Tum quia ex hac Responsione sequitur etiam coactivam prædeterminationem subverti libertatem; quia hæc etiam est componibilis cum voluntate quæ est potentia libera. Quod si dicas non esse componibilem salva libertate; idem nos dicemus. Tum quia illa ipsa prædeterminatio ad consensum antecederet ad positionem consensûs, vel potest non ponere consensum, & sic receditur à Thomistis essentiâque prædeterminationis; vel non potest non ponere, & sic antecederet ad consensum jam habet necessitatem, non eritque necessitas consequens. Tum quia per multos possibile est conjungi simul assensum, & dissensum; & tamen ex principiis intrinsicis non potest prædeterminationi ad assensum conjungi dissensus. Universaliterque quod se habet per modum causæ, est suppositio antecedens.

CONTRA omnes has Responsiones tale potest formari Argumentum. Prædeterminatio non est Prædeterminatio; Ergo Prædeterminatio non datur. Ant. probatur. Prædeterminatio non destruit indifferentiam voluntatis ad utrumlibet: Quia non destruit libertatem; quæ

definitivè est indifferentia; Prædeterminatio destruit indifferentiam voluntatis: Quia de essentia illius est determinare ad unam partem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Hoc Argumentum contra distinctiones adferri solitas restaurari sic potest. Prædeterminatio in sensu composito non destruit indifferentiam voluntatis: Quia in sensu composito non aufert libertatem; prædeterminatio in sensu composito destruit indifferentiam voluntatis: Quia ideò componitur, ut ad unam partem determinet. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Rursus, Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè non destruit indifferentiam voluntatis: Hoc ipso enim non determinaret ad modum agendi liberè. Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè, destruit indifferentiam voluntatis: Quia ita determinat ad modum agendi liberè, ut determinet ad modum non agendi liberè: Quia determinat ad modum non agendi indifferenter. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Denique, prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi iudicium indifferenter proponens, non destruit indifferentiam voluntatis: Quia hæc indifferens propositio non destruit libertatem: Prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi iudicium indifferenter, destruit indifferentiam voluntatis: Quia dicitur, quod tota sit indifferentia in propositione objecti; libertas autem tenet se à parte voluntatis, adeoque & indifferentia ejusdem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Varie Instantia contra idem principium.

Difficile est eas solvere, nisi attingantur aliquæ Instantiæ etiam Theologicæ.

1. INSTANTIA est Alvarez. Revelatio actûs liberi futuri essentialiter connectitur cum objecto revelato, illudque antecedit, & nihilominus per catholicam Theologiam, libertatem non destruit; Ergo nec prædeterminatio destruit.

RESPONDETUR. Negando conf. quia infallibilitas, adeoque determinatio ad id unum, quod revelatur, desumitur non præcisè ex ipsa ratione revelationis, sed desumitur ab eo, quod erat in potestate; nempe ex ipsa futuritione actûs, quem ponere vel non ponere erat in potestate nostra: Non enim ideò res erit tanquam à priori; quia Deus revelat; sed ideò revelat, quia erit: Ut dicitur in materia de Scientia; Jam autem determinationem ad unum non desumit prædeterminatio ex ipsa futuritione actûs: Non enim ideò est efficax prædeterminatio, quia est actus futurus, sed potius ideò est actus

actus futurus a priori, quia prædeterminatio est efficax.

2. INSTANTIA est, quam cum reliquis Thomis usurpat Joannes a S. Thoma q. 19. d. 5. a. 5. b. 1. Christus D. ut homo fuit prædeterminatus a Patre ad opera sibi præcepta, v. g. ad moriendum, & ad præcepta naturalia, idque exigebat titulus ipsius unionis hypostaticæ; & tamen libere obedivit, & passus est: Si enim non libere, qui virtuosus? Cur ergo etiam nostra libertas non poterit salvari posita consimili prædeterminatione?

RESPONDETUR. Christum D. per observationem præceptorum naturalium non esse meritum, nec ad illa non servanda supposita ratione habuisse libertatem, sed meritum esse committi per electionem horum potius, quam illorum minus objective perfectorum actuum. Quod autem attinet ad præceptum moriendi, &c. in nostris principiis salvatur per hoc libertatem, quia illud præceptum non est formatum, sed præconscripta libertate Christi D. per scientiam conditionalium, advertentem, quid esset volutus Christus D. agere, proposita sibi indifferenti Patris voluntate; vitæque ejus determinatione v. g. ad moriendum, secutam esse prædeterminationem mortis, & præceptum v. g. moriendi. Alii id salvant, quia poterat petere dispensationem, ne v. g. moreretur, quia non erat determinatus quoad tempus &c.

3. INSTANTIA itidem communis est. Confirmati in gratia non possunt peccare, estque in illa necessitas antecedens; & tamen libere non peccant, libere merentur, &c. ergo & prædeterminatio non destruit libertatem.

RESPONDETUR. Negando confirmationem in gratia esse necessitatem antecedentem; quæ ex eo, quia confirmatio in gratia nihil aliud est, quam preparatio mediorum semper efficacium respectu impletionis præceptorum, vel non faciendæ omissionis graviter peccaminis; quidquid sit live istius preparationis deus aliqua Entitas positiva in anima, quasi obiectus illius, sive non; cum autem efficacia mediorum non sit quid antecedens naturæ suæ efficax, sed ut communis Nostris docent, est dependens suppositione conditionata consensûs, hinc & illa confirmatio, non erit simpliciter suppositio antecedens. Quod autem absolute loquendo confirmati in gratia peccare possint, innuit S. Paulus, qui cum cæteris Apostolis censetur fuisse confirmatus in gratia, inquebat tamen: *Cæpi corpus meum, & in servitutem redigo, ne vestire reprobis efficiar*: Jam autem confirmatio in gratia, quæ sit non præconscripto arbitrio libero confirmati, a Nostris negatur, posse dari, salva libertate.

4. INSTANTIA. Electio unicus medii ad aliquem finem consequendum est necessaria, & non potest non esse, ex suppositione intentionis intendentis finem; & tamen est libera: Imperium item antecedit actum imperatum; & tamen salva libertate, quamvis ex suppositione imperii efficacis, non possit non esse actus imperatus; ergo & prædeterminatio, salva dabitur libertate.

RESPONDETUR. Quia electio unicus medii; imperium item efficax desumitur ex suppositione alicujus pendens a nostra potestate, fit, ut antecedentia utriusque, sit, salva libertate: Sicut enim ex suppositione, quod aliquid velimus libere, non possumus illud non velle; quia tamen hæc determinatio ipsammet determinationem voluntatis dicit, quæ est in potestate determinantis; ideo illa necessitas stat cum libertate. Ex eodem principio electio unicus medii, imperiumque efficax salvabit libertatem. Sunt qui negent in his libertatem.

5. INSTANTIA. Obsecratio, & obduratio est suppositio antecedens; & tamen salvat libertatem; ergo idem dicendum de prædeterminatione.

RESPONDETUR. Obsecratum, & obduratum etiam in sensu composito posse non peccare: Quia adhuc datur illi titulo divinæ providentiæ auxilium, cum quo posset resistere; licet in peccato non detur illi gratia efficax, cum qua de facto resistat; sitque in circumstantiis, in quibus moraliter illi difficillima redditur conversio ad Deum.

Præter Instantias quas ex Thomistis attulimus, possemus adferre Instantiam ex nostris principiis. Impossibile est sine gratia ponere actum impletivum præcepti, quæ sit meritivus de condigno: Meritum enim de condigno supponit gratiam. Impossibile item est (saltem viribus naturæ) posita gratia non ponere actum impletivum præcepti, adeoque meritivum de condigno: hoc enim ipso expelleretur gratia; & tamen illud præceptum expletur libere; ergo & consensus libere ponetur cum prædeterminatione; quamvis non possit non poni.

RESPONDETUR. In primis disparitatem esse; quia liberum est homini ipsum illud principium auferre, quod est gratia; hinc ejus positio non adfert necessitatem; non est autem homini liberum auferre prædeterminationem ad consensum ante consensum. Deinde etiam dici potest, quod liberum quidem sit homini ponere impletionem præcepti, sed non est illi liberum supposita gratia, ne impletio illa libera, reddatur meritiva de condigno. Et hæc responsio suo modo negat Antecedens.

Duas alias instantias vide de gratia D. 5. Q. 3. D. 2. P. 2. sub finem.

Pun-

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tbm. de Z.
D. VI
S

Punctum Difficul-

tatis 2.

*Proponuntur reliqua fundamenta contra Prædeterminationem.**Secundum fundamentum contra prædeterminationem est, quod non sit necessaria, id sic*

PROponi potest. Si prædeterminatio physica esset necessaria, esset necessaria vel ad tollendam indifferentiam, quam habet libera voluntas ad agendum, aut non agendum, vel esset necessaria ad salvandum concursum causæ primæ; ad nihil horum est necessaria; Ergo. Minor prob. Causa indifferens ex dominio actionis sine ulla physica prædeterminatione, bene seipsam determinare potest: Quod ipsum prob. quia ut causa indifferens ex dominio actionis determinetur ab aliquo à se distincto, neque deposcit ex ratione causæ ut sic indifferentis, neq; ex ratione causæ indifferentis ut sic, aliàs Deus qui concipitur esse indifferens ad aliquid agendum, vel non agendum, determinari à seipso non posset; sed indigeret aliquo superaddito quod Chimæricum est: Non etiam ex ratione causæ creatæ indifferentis; quia non implicat contradictionem, ut causa creata determinet seipsam præhabito concursu, & auxilio Dei indifferenti, ad utramq; partem, modo infra explicando. Non etiam physica prædeterminatio est necessaria ad salvandam rationem causæ primæ, quia sine ulla physica prædeterminatione sufficienter Deus intelligitur esse causa prima, idque ex eo, quia Deus est causa à nulla alia causata, & reliquas, causans seu produciens. Deinde si quæretur, quare hoc sit productum, semper ultimò productio resolvitur in Deum. Si enim quæretur, quare hoc sit productum? Respondebitur, quia est posita actio ejus productiva; quæretur ulterius, à quo producit actio? Dices, ab agente; hoc ipsum agens à quò? Ab alio agente &c. & tum tandem devenire est ad Deum, qui ulterius causam non habet. Et sicut, inquit Oviedo, prima principia illa vocamus, in quæ reliqua resolvuntur, & ipsa in nullum aliud, ita hoc erit causa prima, in quam reliquæ omnes causæ resolvuntur. Deinde concursus causæ primæ de genere suo, est prior prioritare Logica præ concursu causæ secundæ; Vera enim est hæc consequentia. Causa secunda agit, ergo agit causa prima; Falsa autem hæc est, agit causa prima, ergo agit causa secunda. Denique cum Deus non sit causa subordinata; nam si velit absolute, potest cogere ut hoc non nisi agat creatura; jam autem voluntas creata non potest cogere Deum, ut illam volitionem producat; Quæ omnia bene in Physicis trutinat Oviedo.

CONFIRMATUR 1. Quia si ad salvandam conditionem causæ primæ, esset necesse prius naturâ agere causam primam consensum nostrum, quàm agat eundem causâ secunda, vel illi prius naturâ responderet effectus, priusquam causâ secundæ, vel non responderet? Si non responderet, ergo neque agit prius naturâ: quia impossibile est esse actionem, & non respondere ei effectum, consequenter impossibile etiam erit causam primam prius naturâ agere, & non respondere ei prius naturâ effectum. Quod si prius naturâ responderet effectus causæ primæ, quàm respondeat causâ secundæ, in illo posteriori naturâ, jam inveniret causatum effectum, adeoque jam non haberet quod causaret: Finge enim duas causas totales, vel partiales alicujus effectus, si prius naturâ, una causat quàm alia, quid in posteriori naturâ relinqueret causandum alteri? ad eum modum, quo si prius tempore causaret effectum, nihil posterius tempore relinqueret alteri causâ causandum. Idem sic aliter proponitur. Prout prius naturâ respondet effectus causæ primæ, quàm causæ secundæ, quæro secundum prius illud naturâ, vel influit in illum effectum voluntas creata, vel non influit? Si influit, ergo immeritò dixisti, prius naturâ influere causam primam, præ secundâ; Si non influit, ergo pro illo priori solum se passivè habet ad actum illum voluntas, proque illo priori ille actus, non erit actus creaturæ; consequenter nunquam Deus concurret cum creatura; quia pro illo priori naturâ, quo antecedit concursum creaturæ, non concurret cum creatura, concurrere enim est utrumque agere, cum ergo pro illo priori naturâ non agat creatura, non concurret cum illa Deus pro illo priori. Non etiam in posteriori naturâ concurret, quia tu salvas rationem causæ primæ per antecedentiam concursus; cum ergo etiam pro posteriori naturâ concurrat causa prima, etiam pro posteriori naturâ, debes salvare concursus divini antecedentiam, quem, ut sic, explicas per antecedentiam.

CONFIRMATUR 2. Tum quia per oppositos prædeterminatione concurret Deus tantum concursu antecedenti, concurrere autem concursu antecedenti est impossibile rigoroſe loquendo, quod ipsum prob. Concurre, dum aliud non currit, concuscare, dum aliud non causat, est impossibile: hoc enim est tantum currere & causare, non verò concurrere & concuscare: Sed concurrere concursu antecedenti, est causare dum aliud non causat; ergo concurrere concursu antecedenti, est impossibile. Minor immediata prob. Si concurrere concursu antecedenti, non esset concurrere dum aliud non causat; & esset iste concursus antecedens, & non esset, esset ut supponitur; non esset autem, quia ille concursus non antecedit, cum quo simul est alius: Tum quia

quia ex vi causæ primæ oritur solum concursus primus; non verò concursus prior, non est autem idem esse concursum primum, & priorem; quia aliud est esse primum, aliud priorem rigore loquendo: Prior enim dicit antecedentiam alius, necidem respectu ejusdem, adinvicem, potest habere rationem prioris; & tamen aliqua possunt habere ratione æque primorum; ut duo initia duarum parallelarum æqualium, quæ sunt æque prima. Tum quia ut docet Lessius de gratia cap. 4. posset concedi Deum influere prius in effectum, hoc est influxu magis universalis: Influxus enim causæ primæ primò tendit ad esse ex S. Thom. in 2. dist. 91. a. 4. Esse autem est universalissimus effectus. Quod si concedatur Deo influxus magis universalis, hoc ipso in eo salvabitur ratio causæ primæ, quia universaliora, sunt priora.

CONFIRMATUR 3. Sine illo salvatur causa prima, quo impossibili etiam reddito, manet causa prima in esse causæ primæ; sed impossibili prædeterminatione; impossibilitate concursus, qui antecedit naturam, concursus causæ secundæ, adhuc manebit conceptus causæ primæ; quod ipsum prob. Posito quod Deus esset causa à nulla alia causata, & causans reliquas illarumque operationes, non esset creatura; ergo esset causa prima, quia illud, quod est causa, & non est causa creata, est causa prima. Et sicut dicitur materia subiectum primum, quia in nullo alio subiectatur, & reliqua subiectantur in eadem; ita verè est causa prima, quod est causa à nemine causata, reliquas causans, hoc est illarum entitates ponens, potentiam agendi, & similia.

tertium fundamentum est ex absurdis, quorum aliqua hic tanguntur.

PRIMUM ABSURDUM est. Quando Petrus exercet aliquam actionem liberam, & alii illam non exercent, quæro, vel possunt illam exercere, vel non? Si possunt; ergo illam exercent; cum tamen supponantur non exercent. Quod ipsum prob. non possunt illam exercere sine physica prædeterminatione; ergo si illam possunt exercere, habent physicam prædeterminationem; sed si habent physicam prædeterminationem, exercent actionem: Nam physica prædeterminatione posita non potest non fieri actio, ergo illam exercent cum non exercent. Si autem Petro exercente aliquam actionem liberam, alii illam non exercent, sequitur non exercentibus cum non exercent actionem, impossibile esse actionem; quod ipsum sic infertur. Impossibile est, ut qui non habet ad aliquid physicam prædeterminationem, illud nihilominus exerceat, quia impossibile est sine potentia prodire in actum, & sine actu primo habere secundum, physica autem prædeterminatio habet se tanquam actus pri-

mus: Sed qui non exercent eundem actum, quem exercet Petrus, non habent ad illum physicam prædeterminationem; non enim possent supponi carere actione; ergo qui illum non exercent actum, quem exercet Petrus, impossibile erit illis, ut eum exercent. Qui medius terminus si transferatur ad materias Theologicas ostenderet, à prædeterminantibus tolli gratiam sufficientem, nec odientibus Deum, posse id imputari ad culpam.

RESPONDEBIS. Quod exercente unum actum Petro, alii qui illum non exercent, possint, non quidem proximè, sed tamen remote, nisi aliquid aliud apponatur illum exercere.

CONTRA. Tum quia posse remote, est simpliciter hic & nunc non posse, sicut remote me posse volare, est simpliciter hic & nunc non posse me volare. Tum quia tunc solum remote posse agere fundat rationem causæ remotæ, quando omnia comprincipia agendi habentur, quantum ex illis sed desunt conditiones aliqua, ut applicatio, & indistantia &c. vel aliquid per modum circumstantiæ requisitum; prædeterminatio autem habet se per modum principii. Tum quia non minùs est necessaria ad agendum prædeterminatio potentia, quam ipsa potentia activa, immo per oppositos magis necessaria: Sed si non haberetur potentia agendi, non diceretur posse remote agere, ita nec potest dici posse remote agere, destitutus prædeterminatione.

SECUNDUM ABSURDUM est. Quia ipsa prædeterminatio indigeret prædeterminari. Id ita probat Lessius c. 3. de gratia efficaci; Omnis causa creata debet determinari ad actionem à prima causa, cur enim quædam determinaretur, quædam non? Physica prædeterminatio est causa; Ergo. Quod si semel concedatur prædeterminationem ab alia prædeterminari, dabitur processus in infinitum. Neque dicas prædeterminationem, quia formaliter prædeterminatio est, non indigere aliâ: Certè enim si hoc dicas falsa erit hæc causalis, idèò prædeterminari debemus, quia sumus causæ secundæ.

TERTIUM ABSURDUM est. Ponamus, non poni prædeterminationem physicam, sed solum non nisi concursus Dei: Quæ enim in hoc implicantiâ? Qui concursus est concedendus distinctus ab ipsa prædeterminatione, necessariò tunc fieret operatio, aliàs illic non esset concursus; & tamen, ut supponitur, prædeterminatio non est; ergo illa prædeterminatio est inutilis & superflua. Promovendo hoc absurdum, figatur imaginatio in principis eorum, qui ad causas necessarias, non requirunt prædeterminationem, sed solum concursus divinum; sicut ergo tunc inutilis est prædeterminatio, salvaturq; ratio causæ primæ, sola ratione concurrendi independentem à prædeterminatione; sic & in præsentem.

QUAR-

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom I. e. Z.
D. VI
S

QUARTUM ABSURDUM proponit Lessius. Ista prædeterminatio præcipue respectu causarum necessariorum, si causa secunda agat in multis subjectis, vel est una, vel multiplex? Si una; contra est, quia illa generalis prædeterminatio, non magis determinat solem ad calefaciendum A, quam B, quod tamen actuali determinationi repugnat, quâ causa ad effectus individuos determinari debet. Si autem sit multiplex, innumerabiles erunt v.g. in sole, & singulis ferè momentis mutabuntur, eritque in nostra potestate solem alterare, applicando diversa corpora in quâ agat.

QUINTUM ABSURDUM. Quia prædeterminatio est non absimilis fato, & sic qui furantur, dicere possent, se non posse non furari, eò quod prædeterminati sint ad furandum.

DIFFICULTAS II.

De Fundamentis Prædeterminantium.

Punctum Difficultatis 1.

Proponitur primum Fundamentum, petitum ex ratione causæ primæ.

OBJICIUNT 1. Deus est causa prima, ergo prius agit, quàm causa secunda; ergo non tantum debet concurrere cum causa secunda concursu simultaneo, sed & antecedenti; ergo & prædeterminare.

RESPONDETUR. Neg. omnes illationes factas: dictum enim est, quod ratio causæ primæ, non requirat prius agere, sed tantum ita agere, ut neque in esse, neque in operari dependeat ab illo, cætera autem ab illa dependeat.

INSTAT 1. Alvarez. Causa secunda habet esse ab alio; ergo & operari.

RESPONDETUR. Etiam per Nos causa secunda habet operari ab alio, duplici ex capite, quia & potentiam agendi habet ab alio, & quia sola sine concursu Dei, operationem non ponit; sed non habet operari eo modo à Deo, quo habet ipsum esse; quia respectu sui esse merè se passivè & acceptivè habet; respectu autem operari, non se habet merè passivè, sed effectivè, & per concursum.

INSTAT 2. Idem. Causæ creatæ sunt instrumenta; Ergo prædeterminantur à Deo. Ant. Prob. ex S. Thoma, quia causa creata, non potest esse principalis causa; quia esse, est actus universalissimus, in quem tantum Deus, ut causa principalis influere potest. Conseq. autem prob. quia de ratione instrumenti est, agere ut motum à principali, adeoque prædeterminatè.

RESPONDETUR 1. Neg. Ant. mens autem

S. Thom. explicatur. Esse dupliciter spectari potest, vel secundum rationem suam communem; & sic causa creata, respectu illius esse, in tota latitudine sumpti, non potest esse causa principalis; multa enim sunt, ad quæ producenda, se extendere creatura, non potest. Rursus Esse potest spectari contractum & determinatè; & sic causa secunda, ponere potest ejusmodi esse, tanquam causa principalis, sicque homo generat hominem, leo leonem.

RESPONDETUR 2. Neg. Conf. probatio. ni ejus satisfieri in primis potest dicendo, quod de ratione instrumenti conjuncti, sit, non agere nisi motum, non tamen de ratione instrumenti separati. Aliâ via eidem probationi consequentiæ satisfieri potest, ostendendo, quomodo causa prima moveat secundam, scilicet collatione principii, sive elevativi potentia, sive per immisionem cogitationum, quas Aristoteles dicebat immitti, à bona fortuna.

INSTAT 3. Alvelda apud Oviedo. Operatio causæ secundæ, ut est à causa secunda, est formaliter à Deo; est enim quid creatum. Ergo Deus non concurret solum per concursum simultaneum, sed per antecedentem, quia per concursum simultaneum, effectus quatenus formaliter dependet à causa, non dependet à Deo proximè, sed tantum remotè, quatenus scilicet pendet à causa secunda, quæ ipsa postea pendet à Deo.

RESPONDETUR. Neg. Conf. Ad prob. dicitur in re ipsa per idem pendere actionem à Deo, & à creatura; quia illa dependentia, est ipsamet rei entitas, quæ & respectu Dei, & respectu creaturæ eadem est, ex modo nostro tamen concipiendi per aliud dependet à Deo, per aliud à creatura, ratione diversorum connotatorum, consequenter non dependet à Deo, illa actio tantum ex eo, quod dependeat à creatura, quæ ipsa dependet à Deo; sed etiam dependet in nostris principiis ab ipso Deo influente in illam actionem; licet aliud connotatum habeat, in quantum dependet à Deo, aliud in quantum dependet à creatura, sic v.g. in quantum formaliter est via Athenas Thebis, non est via Thebas, ratione diversi connotati; & tamen non inde sequitur per aliquid aliud, illam viam, esse Thebas; ita nec sequetur effectum, aut actionem per aliquid aliud esse dependentem à Deo; quamvis ex modo nostro concipiendi alia sit dependentia à Deo, alia à creatura, alia inquam dependentia ratione connotatorum; sicut aliud est connotatum Athenæ, aliud Thebæ. Colliges hinc, nec à nobis doceri, nec ex nostris principiis sequi, quod effectus vel actio nostra in tantum non nisi pendeat à Deo, in quantum pendet causa secunda à Deo; cum & ipsi illi effectus & actio, pendeant à Deo.

INSTA-

INSTABIS 4. Deus est prima causa liberi arbitrii, & effectum liberorum; ita ut liberum arbitrium, sit illi subordinatum; hic autem ordo aliter salvari non potest, nisi dicatur, Deum prius naturā causare consensum.

RESPONDETUR. Ut salvetur hæc subordinationatio, sufficere quod creatura vim agendi accipiat à Deo multoque magis ratione v. g. principiorum elevantium potentiam liberam, vel ratione cogitationum, quas appellat Aristoteles à bonā fortunā, quæ etiam complent potentiam in agendo. Hinc concedi potest Deo principas agendi, stans in collatione dictorum principiorum profecta à Deo, licet adhuc illa principia sint indifferentia; consequenter non recurrendo ad hoc, quod Deus prius naturā, causet effectum.

INSTABIS denique cum Alvarez, si voluntas operaretur sine prævia motione, hoc ipso esset primum agens: illud enim est primum agens, quod operatur independentem ab alio, & sine prævia motione.

RESPONDETUR ex jam dictis. Negando quod voluntas nostra independentem à Deo agat, à quo accipit esse, vim, principia agendi promoueturque per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Quæ omnia appella si vis prævia motionem.

Rursus à negatione partis essentialis, valet consequentia ad negationem compositi; cum ergo essentialiter ratio causa primæ sit, & independentiæ entitatis, & negatione præmotionis, cum primum negetur de creatura, hoc ipso negatur esse illam primum agens. Addo, hanc propositionem primum agens est, quod operatur independentem ab alio, & sine prævia motione, si sumatur in rigore, negari debet: est enim similis huic; Homo est animal rationale implume, bipes, quæ propositio agorose loquendo, negari debet; nam in supposita materia sensus illius est esse de definitione hominis, esse rationale, & esse bipedem; cum tamen ratio bipedis etiam iis, quæ non sunt hominibus, convenire possit: Cum autem hoc quod est agere sine prævia motione prædeterminante conveniat etiam iis, quæ non sunt Deus, v. g. causis necessariis, ideo negari debet dicta propositio, cum contineat etiam definitionem primi agentis.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum Fundamentum, petitur ex indifferentia voluntatis indigentis determinari. Hinc

OBJICIUNT 2. Causa indifferens non potest determinatum causare effectum, causa libera est causa indifferens. Ergo.

RESPONDETUR. Neg. absolute Majorem quæ probat, ut profertur, etiam Deum cum libero, indifferens, & non necessitatus sit ad agendum, non posse, determinatum producere effectum. Vera ergo solum est, quod causæ indifferentes ex defectu non possint determinatum producere effectum, & ita æquilibrium indifferens ad motum hujus, vel illius, non potest producere motum non nisi hujus; sed falsa est de causis indifferentibus, propter dominium actionis.

INSTABIS 1. Causa secunda vel determinatur à Deo, vel seipsam determinat ut agat. Si determinatur à Deo, ergo datur physica prædeterminationis; Si seipsam determinat, ergo non Deus determinat seipsam ad agendum cum causa libera, sed creatura determinat Deum; Ergo ulterius Deus non est primum liberum, aut saltem non solus est primum liberum.

RESPONDETUR. Causam secundam liberam seipsam determinare, sed Deo ad illam ipsam determinationem concurrente. Ad primum illatum dici potest, Deum determinare seipsam determinatione ad intrā, quia scilicet liberè se determinavit, ad salvandam libertatem creaturæ, de præbendo temperato libertati illius concursu, cum potuerit non salvare illam libertatem, quæ determinatio est ad intrā, & à nulla creatura causari potest; Determinat item seipsam Deus ad danda principia necessaria, ad dandas cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Sed ad extrā creatura determinat concursum Dei ad hanc potius partem, quàm ad illam, hoc ipsum Deo volente, & ad hanc determinationem concurrente. Nec ulterius inde sequitur, Deum non esse solum primum liberum: quia de ratione primi liberi est, non supponere ad sui libertatem, actum alterius à se voluntatis, quæ determinet illam libertatem; hoc ipso enim illud primum liberum non esset primum liberum; quia supponeret ante se alius libertatem servantem suam libertatem. Tale autem decretum supponit libertas creata, decernens, indemnem servare libertatem creatam; & quia liberum quod est Deus non præsupponit ante se determinationem suæ libertatis, quæ scilicet determinet Deum ad salvandam indemnem libertatem humanam. Determinat item Deus, seipsam, ad danda principia vel cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; ideo adhuc Deus, est primum liberum, etiam comparatè ad creatam liberam actionem. Dicit etiam posset, creaturam determinari à Deo, determinatione quā creatura seipsam determinat; sicut potest dici, Deum facere parietem album albedine, quæ illum dealbat, præcipue quia hanc determinationem quā seipsam determinat libertas non producit sola, sed cum concursu Divino, determinat item selectione hujus potius auxilii quàm illius.

M

Ex

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom. I. e. Z.
D. VI
S

Ex hoc COLLIGES in ordine ad actus bonos, duplicem determinationem Nos in Deo admittere, in primis quā se determinet ad con-temperandum ita suum concursum, ut non officiat libertati, adeoque indifferenter concurrendi, quā determinatio etiam respectu concursus ad actiones peccaminosas, materialiter acceptas, concedi potest. Deinde aliā determinatio ad eosdem actus admittitur à Nobis, quā vocatur prædefinitio actuum bonorum, de quā infra. Quod si nolles illam admissam, recurrere posses ad jam dicta, nempe quod se determinet Deus determinatione, quā se determinat creatura, & selectione hujus potius auxilii, quā illius. Et sicut decretum Dei liberum de futuritione mundi, quamvis sit causa mundi, nihilominus sufficienter determinatur illa futuritione ad volitionem mundi, sic & in præsentī.

INSTABIS 2. Si Deus non determinat voluntatem, sed committit voluntati applicationem sui concursus, Deus cooperaretur voluntati creatæ cæco modo, nesciens quid esset faciendum à creaturā, quo ad usque faciat.

RESPONDETUR. Ne Deus cæco modo faciat dirigetur à scientia conditionalium antecedente positionem effectus in statu absoluto; in collatione autem concursus pro statu conditionato, dirigetur scientia necessariā noscente vim operandi in illo conditionatē exhibendo concursu. Nec ita committit voluntati applicationem sui concursus, quin ad ipsam illam applicationem concurrat.

INSTABIS 3. Deus est verē Dominus nostræ voluntatis; Ergo potest illa uti, quando, & quomodo vult; Ergo utitur illā, & applicat illam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Conc. totum; Poterit autem Deus non prædeterminando uti creaturā, quando, & quomodo voluerit, conferendo vires, & auxilia efficacia, illaque seligendo; quod explicatur alibi.

INSTABIS 4. Si non datur prædeterminatio, Deus erit causa subordinata creaturæ; quia causa subordinata est, quæ in agendo dependet ab alia; Sed Deus in operari dependet à causā secundā, cum ad nutum illius operetur, vel non operetur; Ergo

RESPONDETUR. Cum Nos admittamus subordinationem ex multiplici capite creaturæ ad Deum, argumentum hoc pro nobis erit: Subordinationem autem hanc, ex hoc principio ostendimus soli competere creaturæ; quia subordinatio dicit dependentiam virtutis agendi, accipiendo & mendicando vim agendi, cum plena absolutæ impeditio, potestate, si nollet aliud principium agere; quod utrumque competit creaturæ, quæ & esse, & vim agendi accipit à Deo; à quo in agendo posset impedi. Non stat autem hæc subordinatio in eo, quod unum sine alio agere non possit; nam in quo-

rumcunque principii, verum est, Deum non posse sine potentiā vitali producere actum vitalem; & tamen Deus, non est nobis subordinatus in agendo vitaliter: Forma item non potest se solā constituere compositum, sine materiā; & tamen non dicitur subordinari materiæ.

INSTABIS 5. Multa sunt indifferentia, quæ indigent ab alio determinari; Ergo idem dicendum de voluntate.

RESPONSUM jam est. Indifferentiam ex defectu debere aliunde determinari; & ita indifferentia ad habendum, vel non habendum auxilium, debet aliunde determinari, à Deo conferente auxilium; sed indifferentia ex dominio actionis, quod stat, in posse agere vel non agere, positus prærequisitis, debet non aliunde determinari; sed ab ipsa libertate.

Sed quid fiet in casu quem proponit Vives d. 10. n. 40. Voluntas ad illud potest habere determinationem conditionatam, ad quod habere potest determinationem absolutam in tempore positā conditione: atqui si per impossibile ponatur simul in duplici ordine ex oppositis, in quorum uno prævideatur consensura, dissensura in altero, non potest habere determinationem absolutam ad unam partem, quam non habeat etiam ad aliam; Ergo si ab æterno consideretur potens poni, aut sub conditione, quod poneretur in utroque ordine ex oppositis, non potest habere determinationem conditionatam ad unam partem.

RESPONDET Borrull. Si in tempore poneretur per impossibile in duplici ordine, consentiret & dissentiret; sed est impossibile, ut in duplici ordine ponatur, cujus ipsius ratio hæc adferri potest: Quia status absolutus est non nisi unius ordinis, unius suppositionis, &c. secus status conditionatus, qui variatur secundum varietatem conditionum, aut saltem varietatem ordinum, quam admittere potest: cum iste status non exigit determinationem ordinis.

Punctum Difficultatis 3.

Tertium Fundamentum est, ex actualitate actionis. Hinc

OBJICIUNT 3. Actio habet actualitatem, sine admixtione potentialitatis; Ergo à voluntate, quæ habet mixturam potentialitatis, proficisci non potest; Ergo debet prædeterminari; quia prædeterminatio habet actualitatem.

RESPONDETUR. Pluribus titulis non concludere argumentum. In primis, ipsa prædeterminatio in principiis Thomistarum, habet se per modum actus primi; est enim principium productivum actionis liberæ; Ergo jam non habet actualitatem æque perfectam, ac ipsa actio,

actio, & si esse principium productivum actionis liberæ non obest prædeterminationi, ut producta actionem, nec officiet ipsi potentia, cum prærequiritur agendi acceptæ. Rursus addita prædeterminatio rationem potentia non aufert a voluntate, quæ supponitur concurrere ad actionem liberam etiam per Thomistas; Ergo apparet, quod possit actio proficisci a principio habente admixtionem potentialitatis. Deinde potentialitatem, quam negat actio duplicem possumus imaginari. 1. Potentialitatem, quæ opponitur actui Metaphysico seu existentia, negatio hujus potentialitatis utrique convenit, & voluntati, & actioni, extra causas positæ. 2. Potentialitatem physicam, quæ consistit in hoc, esse principium, esse causam, determinativam existentia, &c. Hæc negatio potentialitatis non arguit perfectionem in actione, aliàs actio perfectior esset actualitas, quam Deus, quia etiam Deo tribuitur ratio causæ, ratio potentis producere, &c. Et sicut ratio potentia productiva, ratio item causæ &c. in Deo non arguit imperfectionem; sic etiam ratio potentia in voluntate non arguit imperfectionem, præcipue cum identificetur actui Metaphysico ejusdem. Excellentia autem potentia præ actu, inde communiter statuitur, quia illud perfectius est, a quo aliud dependet, accipit existentiam, indigetque eodem. Directè dici posset, non esse tantam actualitatem formalem actionis, ac voluntatis, esse tamen tantam effectivè, quia scilicet est in illa vis ponendæ ipsiusmet illius actionis, quod sequitur ex titulo principii, & potentia ad agendum.

Quartum Fundamentum est ex iis, quæ adfert Nazarius, qui

OBJECIT I. A. q. 22. a. 4. §. Ostenditur prædeterminatio. Ad illa omnia se extendit Divina voluntas, & Providentiæ decretum, sive prædeterminatio; ad quæ se extendit Divina causalitas & efficientia; quia actio Dei, quæ operatur in creaturis, æterna est, & effectus ex ea, & qui in tempore, secundum imperium voluntatis, & ordinem sapientiæ Divinæ. Sed causalitas Dei se extendit ad omnes actus liberos; Ergo se extendit & imperium. Hoc verò imperium nihil aliud est, quam efficax prædeterminatio, aut ipsamet actio ut ordinata, & prædeterminata, ut docet S. Thom. q. 25. a. 5. ad 1. ubi dicit, *esse non posse, quod Deus aliquid faciat, quod non præciverit, nec præordinavit se facturum; ideo enim Deus aliquid facit, quia vult.* Hoc ipsum sic aliter proponunt. Providentia est ratio ordinis rerum in finem, quæ perfecta non esset, si Deus non prædefiniret omnes & singulos actus. Et sicut Dux exercitus, si posset prædefinire omnia & singula, quæ fieri possunt in exercitu, haberet perfectiorem rationem ordinis rerum ad finem intentum; Ergo hæc, non debet Deo denegari.

RESPONDETUR. Per Nos concedi prædeterminationem actuum bonorum liberorum; sed non est necesse admittere prædeterminationes Thomisticas. In principiis negantium prædeterminationes dici potest. Licet ad ea, ad quæ se extendit potentia Divina, ad illa etiam se extendat voluntas; extendit tamen modo rebus proportionato, qui stat, ut probatum est, in indifferentia concursus. Ex alio etiam capite ad quæ se extendit Omnipotentia, ad illa etiam se extendit voluntas: quia cum posset non facere, fecit Deus decretum, de salvanda libertate creaturarum, adeoque de concurrente indifferenti: habet item voluntatem dandi prærequisita, & comprincipia; immittendi cogitationes primas, & secundum suum liberum decretum, habet selectionem comprincipiorum. Salvatur autem in Nostri principiis perfectissimus ordo in ordine ad finem intentum: quia pro una parte salvando libertatem decernit exhibitionem indifferentis concursus, & salvando ex alia parte suam efficaciam confert auxilium, quod ex suppositione consequenti quod sit operaturum, non potest non esse operaturum. Et sicut Dux exercitus, qui vellet suum edictum non esse ad activum, non deberet dicere; Hoc facias absolute, sed facias si velis; ita etiam Deus cum decreverit indemnem servare nostram libertatem, non debet actiones absolute, & nullâ factâ suppositione, quæ pendeat a nostrâ voluntate determinare, præcipue cum possit selectione auxilii facere, ut hoc velis.

INSTAT. Prædeterminatio quæ a Nobis conceditur, pendet ex humanâ voluntate, igitur est imperfecta; nam si Deus prædefiniret ut Petrus sedeat, si ipse voluerit, non habebit efficaciam respectu sessionis Petri, igitur non continebitur sub providentiâ Dei.

RESPONDETUR. Neg. illam providentiam fore imperfectam; perfectum enim illud est, cui nihil deest eorum, quæ illi debentur, tali autem modo volendi Divino, nihil deest debiti; debiti inquam in ordine, ad servandam libertatem creaturæ. Et sicut est perfectus homo, quamvis non habeat fortitudinem Leonis, eò quod hæc non sit illi debita; sic est perfecta illa providentia, quamvis non habeat efficaciam antecedentem prædeterminationis, eò quod hæc sit contra debitum libertatis, quam vult Deus servare in creatura; præcipue verò, quia seclusâ antecedentiâ, tam efficax est prædeterminatio, quam prædeterminatio; tam enim impossibile est, ut prædeterminatus ad sedendum non sedeat, atque impossibile, ut supposito quod sedeat non sedeat. Deinde selectio comprincipii, merè est in manu Dei, ratione cujus, facit Deus, ut non tantum faciat homo si velit, sed &, ut velit.

R. P.
H. MŁOD
Janowski
Tom. I. et Z.
D. VI

ADDO. Objectionem non rectè imaginari naturam prædefinitionum, quas admittimus; non enim ita procedit, sedeat si voluerit, sed quia ipse voluit sedere, volo etiam & decerno pro mea parte ut sedeat. Deinde prædefinitio illa non pendet ab homine elicitivè: Deus enim prædefinit solus elicitivè; sed pendet ab homine, unà cum Deo, ponente objectum prærequisitum, ad prædefinitionem, habetque efficaciam respectu sessionis, seligendo comprincipia, cum quibus posset non sedere, infallibiliter tamen est sessurus, in quo nulla imperfectio ostendi potest.

OBJICIT 2. §. Prædefinitionem actuum liberorum. Prædefinitio actuum liberorum per Nos conceditur, & illa non præexigit scientiam conditionatam. Ergo datur prædeterminatio Thomistica non nisi. Secundapars Ant. prob. Si prædefinitio necessariò exigit scientiam conditionatam, sequitur non posse Deum quandocunque voluerit facere cum homine, quòd voluerit; quia seclusa prædeterminatione, & posito quocunque alio concursu efficaci, poterit etiam in sensu composito resistere creatura, sed erit necessè, multo tempore hominis consensum præstolari, & interdum omnipotentis intentionem frustrari, præcipue cum per Nos, semper maneat indifferens voluntas, etiam in sensu composito cum auxilio oblato.

RESPONDETUR. Negando secundam partem Ant. cum sua probatione; nam in primis multum videtur probare: probat enim contra intentum Tridentini, decernentis auxilio (indubie efficaci) resisti posse. Item immeritò supponit, quòd Nos admittamus efficaciam non nisi moralem, cum admittamus efficaciam ex suppositione, quòd sit creatura actura; quæ efficaciam non est moralis, licet trahens circumstantias moralitatum. Independentem à principis his, non concludit argumentum, quia per Nos quando voluerit Deus poterit facere, ut agat creatura, quòd ipse voluerit, non quidem prædeterminando, sed seligendo comprincipia, quæ ex suppositione quòd sunt operatura, non sunt non operatura: & talia conferuntur, consequenter nunquam frustratur suo effectu voluntas Divina. Per Nos autem gratiæ efficaci secundum id, quod dicit in recto resisti potest, non verò secundum id quod dicit in obliquo, seu ex suppositione, quòd ei non resistatur. Unde signanter additur positus selectis viribus, & quæ prævidentur sortituræ eventum, poterit quidem in sensu composito non fieri actio, de facto tamen semper fiet, quæ selectio merè est in manu Dei.

INSTAT 2. Sequitur non habere Deum perfectam, de actibus hominis, scientiæ certitudinem, sed esse de iis non nisi moraliter certum; nam ea moraliter sciuntur ex Arist. quæ plerumque eveniunt, cum possint non evenire,

quod ne Deo affingatur, ponenda erit prædeterminatio.

RESPONDETUR. Cum certitudo Divinæ scientiæ, nitatur suppositione effectus liberi conditionati, sicut illa ipsa suppositione posita, sui suppositio non habet certitudinem moralem, sed metaphysicam; tam enim necessè est sedentem sedere, quàm hominem esse hominem; cum illa suppositione nitatur scientia conditionata, non habebit solam certitudinem moralem. Et certè cum prædeterminatio non tantum moraliter effectum sit habitura infallibiliter, sed etiam infallibilitate plusquam morali, debent etiam media illi proportionari, adeoque auxilia, quæ sunt hoc medium, debent habere infallibilitatem plusquam moralem, nosque concedimus hanc infallibilitatem plus, quàm moralem; positoque selecto comprincipio, non ut plurimum, sed infallibilitate metaphysica sequitur eventus.

INSTAT 2. Ex vi nostrorum principiorum sequitur, non posse Deum, quòd voluerit facere, siquidem; determinatio ad consensum, est quædam Entitas, quam tamen in Nostra sententia sola voluntas efficit; hæc autem sunt absurda, &c.

RESPONSUM jam est, posse Deum quòd voluerit, facere cum nostra voluntate, non quidem illam prædeterminando, sed eligendo comprincipia, quæ videntur eventum habitura. Illud autem quòd adfert, non posse Deum omne possibile per Nos producere, falsò supponit, quasi non admittamus illam ipsam determinationem, si sit in ordine supernaturali non produci ex viribus gratiæ; si autem sit in ordine naturali, produciatur cum concursu Divino.

INSTAT 3. Fundamentum in ante propositum sic urgendo. Aequalis causa in patiente æqualiter disposito, æqualem producit effectum, si naturaliter, vel quasi naturaliter agat; Si autem non ponatur prædeterminatio, agens & non agens, erunt æquales; Ergo uterque debet non agere, vel uterque agere.

RESPONDETUR. Assumptam propositionem esse veram de causis necessariis, non liberis; quarum in hoc est disparitas, quia causæ necessariæ, si sunt æquales, cum non habeant dominium effectus, hoc ipso non habent principium, ut hæc potius pars sequatur; quòd principium, quia habent causæ liberæ, etiam principio in entitate æquali posito, poterit se una determinare, non determinante altera. Habet etiam aliquid consentiens plus præ non consentiente, adeoque est inæqualis per excessum, eo quòd principium illud à parte Dei oblatum in ratione beneficii sit majus, quamvis non sit majus in ratione Entis; in ratione inquam beneficii, eò quòd seligat Deus principium habiturum effectum, præ principio, quòd providetur non habiturum effectum. Unde etiam

etiam per nos aliqua conceditur inaequalitas, quia operans habet selectum auxilium, quod non habet non operans.

OBJICIT 3. Urgendo fundamenta alia praerecta. Causa prima influit non tantum in operationes, & effectus causarum secundarum; sed etiam in ipsas causas, eas promovendo, & ad operationem applicando, quod non fit nisi per praedeterminationem.

RESPONDETUR. Ut promoveat Deus causas secundas, sufficit, quod tam in ordine naturali, quam supernaturali causet illuminationes, & affectiones, quibus applicatur voluntas ad agendum, & per selectum comprincipium.

INSTAT 1. Si Deus non determinaret causas secundas ad operandum hic & nunc, sequeretur concursus Dei, esse generale, & confusum quandam applicationem suae voluntatis, vel potentiae, ad concurrendum cum voluntate creatae: cum enim ille concursus non sit determinatus, debet esse generalis: neque enim inter haec duo datur medium, sed hic modus concurrendi est imperfectus: quia hoc modo influere, est imperfecto & caeco modo influere. Deinde indeterminatus influxus, est imperfectior determinato; praecipue vero quia scientia conditionata, quamvis praevideat, quis sit securus effectus, nihilominus ipsi concursui determinationem non praebet, quae omnia absurda videntur posita praedeterminatione.

RESPONDETUR. Cum Deus in collatione auxiliorum, tam pro statu naturali, quam supernaturali dirigatur notitia conditionata, hoc ipso non dicitur confuse agere. Quod autem dicit, si ille concursus non sit determinatus fore generalem; id aequivocum est, si enim nomine generalis intelligit concursus quendam abstractum, & in universali, ille concursus non habetalem generalitatem; cum enim sit aliquid physicum existens, non est quid universale: si autem nomine concursus generalis, intelligat concursus determinatum in entitate, sed indifferentem in operando, talis generalitas est in illo concursu, non tamen fundat ullam imperfectionem, cum ad tuendam libertatem exigita sit in concursu, talis indifferentia. Et certe sicut causa libera hoc est indifferens, est perfectior in genere moris praenecessaria; ita & ille concursus: quamvis autem scientia conditionata ipsi concursui determinationem, quae sit determinatio suppositionis antecedentis, non adferat; dirigat tamen Deum, ut conferat principium ex suppositione consequenti determinatum, dirigatque ad seligendum principium, allaturum indubitanter, concursus determinatum, quem Deus intendit; licet haec infallibilitas futura sit ex suppositione consequenti; non autem ex praedeterminatione.

INSTAT 2. Si prima causa applicat suum concursus indifferentem modo explicato; Er-

go prima causa non se determinat ad hunc effectum, sed determinatur a causa secunda; quod est absurdum, quoniam ad causam primam potius spectat determinatio causae secundae, quam e converso.

RESPONSUM jam est, determinare Deum causam secundam in primis ratione sui decreti, quo decrevit indemnem servare libertatem creatam. Deinde determinat circa actus, qui non sunt mali selectione auxilii potius efficacis, quam inefficacis. Determinat immixtione cogitationum quae sunt in nobis sine nobis. Denique ad omnes determinationes concurrunt; cuius oppositum ordinariè imaginantur argumentantes. Quamvis autem causa secunda debeat determinari a prima, id intelligendum est ratione acceptae potentiae agendi, ratione virium superaddendarum requisitarum ad agendum &c. Sed non debet esse determinatio, quae indifferentiam in illa agendi, consequenter libertatem tollat. Quod autem universaliter assumit, causam determinantem esse superiorem determinatam, id universaliter acceptum falsum est: quia pes curvus determinat rectum ad claudicationem, negativa propositio affirmativam, ad inferendam Conclusionem negativam, hoc est debiliorem; neque tamen sequitur pedem curvum esse digniorem recto, vel ad maximum id verum est de causa determinante viribus, & potestate propria; cum tamen omnes vires & potestates creaturae sint a Deo.

Punctum Difficultatis

4.

Quintum Fundamentum proponitur ex his, quae adfert Alvarez cum aliis, d. 7. n. 12.

OBJICIT 1. Deus ante omne decretum suae voluntatis, non scit, quot homines, vel Angelos esset producturus, si crearet alium mundum; Ergo similiter ante idem decretum, non scit, quot actus, vel quales esset producturus quilibet homo, si crearetur & constitueretur in tali rerum ordine. Antecedens inquit, conceditur a quibusdam Assertoribus scientiae mediae. Conf. probat; Quia sicut omne illud, quod Deus immediate per seipsum operatur ad extra, dependet intrinsece ex decreto suae voluntatis; ita etiam quidquid Deus operatur mediante causa secunda, & quidquid facit ipsa causa secunda dependet intrinsece ex decreto voluntatis Divinae, cum ejus causalitas extendat se ad quodcunque Ego in particulari. Hoc ipsum inferius sic aliter proponit. Haec propositio, Deus crearet tot Angelos, si alium mundum produceret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinae voluntatis.

M 3

luntatis,

luntatis, determinantis Angelos futuros, ex hypothesi, si vellet creare alium mundum; Ergo similiter hæc propositio, si Petrus ponatur in talibus circumstantiis consentiret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinæ voluntatis, decernentis consensum illum futurum, ex hypothesi, si Petrus constitueretur in illis circumstantiis.

Huic argumento respondent aliqui per hoc, quod D. Deus cognoscat conditionatos suæ voluntatis actus de quo præsens objectio non procedit, sed tantum de creabilibus à Deo: An scilicet nosci possint ante Dei decretum. Hinc aliter

RESPONDETUR. Neg. Conf. quia nullum est principium determinativum existentiae Angelorum, eorumque numeri, nisi sola & unica voluntas Dei, nec determinationem existentiae eorum, subdit Deus alteri determinationi, præter suam, consequenter hac determinatione non positâ, utpote causa existentiae, non poterit Deus noscere existentiam Angelorum, manente illâ existentia in solo statu possibilitatis, & non extracta ad statum existentiae, per aliquam causam determinativam, potentem extrahere: jam autem determinationem actuum liberorum, subdidit Deus determinationi creaturæ, ad quam etiam ille concurrat, nec alligavit soli, & uni, determinationi suæ voluntatis. Quod autem existentiam Angelorum alligavit Deus soli determinationi suæ voluntatis, & non alligavit effectus liberos, soli suæ determinationi, hoc inde est: quia existentia Angelorum, non debet esse effectus liber Angelo aut alicui creaturæ; debuerant autem illi effectus conditionati liberi, esse liberi, quæ libertas in illis destrueretur, si antecederet determinationem à Deo, non prævisâ determinatione creatâ. Quæ autem decreta Divinæ voluntatis præcedant consensum creaturæ, jam dictum est & infra dicetur.

INSTATI. Ex Auctor. Arist. qui docet, propositiones de futuro contingenti, secundum se, non habere determinatam veritatem, vel falsitatem, alias tolleretur contingentia; Ergo ante prædeterminationem non est scibile quid sit futura voluntas.

RESPONDETUR. De mente Aristot. actum est in Log. ad præsens suffecerit dicere, quod effectus in causâ entitate præcise spectatus sit contingens, & si in illa determinationem haberet, tolleretur contingentia; non tollitur autem determinatione effectus, ex suppositione illiusmet ipsius, quâ ipsa suppositio effectus, facit, ut certo sciri possit.

INSTATI. Nullam esse rationem propter quam voluntas determinetur ad hanc potius partem, ergo debet dari prædeterminatio.

RESPONDETUR. Dominium actionis, esse illud principium determinativum, sicut & in

Deo (salva proportionem) determinatio, est ex dominio volendi. Quando autem urget, quod à causâ indifferenti, quâ tali, non possit prodire determinatus effectus, responsum jam est supra. Bene addit Fassolus convincendo oppositum q. 14. num. 422. hoc argumento. Omnis actus determinatus, qui exit à causâ libera, exit ab illâ in quantum liberâ; exit enim ab illâ in quantum constituitur in esse tali causæ; & sicut effectus exiens à causâ necessaria, exit ab illâ, ut à causâ necessaria; sic effectus liber exiit à causâ libera: sed causa libera est indifferens ad utrumlibet ut supponitur ex Patribus, & definitione libertatis; Ergo à causâ indifferenti, ut indifferens, exit determinatus effectus.

INSTATI. Si Deus ante determinationem suæ voluntatis sciret, quot Angelos esset producturus, ex hypothesi, quod vellet creare alium mundum, non esset liber in eorum productione: quia tunc illa productio esset determinata à natura & secundum se; Ergo etiam non erit liber, sed necessarius futurus consensus Petri, si ante omne decretum Divinæ & humanæ voluntatis, sciret Deus certo & infallibiliter, quod sit consensus ex hypothesi, scilicet in talibus circumstantiis; & tamen supponitur non esse in facultate Petri tollere, vel ponere illam conditionem, quâ positâ, dicitur esse infallibile ut consentiat, præcipue cum Nos supponamus actum, qui sequitur necessariò ex aliquâ suppositione antecedente consensum creatæ voluntatis, esse simpliciter necessarium.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia in casu Antec. esset jam determinatio à natura, & secundum se, independentem à decreto, quod respectu existentiae Angelorum est proportionatum ut absolute formeretur, ut dixi. Quamvis autem independentem à prædeterminatione prævideatur, quid esset facturus homo, si non fieret adhuc hoc independentem à decreto de dandis sub conditione prærequisitis, de servanda indemni libertate, adeoque non independentem à decreto proportionato libertati quia servante indemnem indifferentiam.

Id autem quod ex Nostrorum doctrinâ assumit, falsò supponit; nam docemus quidem non esse in potestate creaturæ, plures ex illis circumstantiis amovere; non tamen docemus infallibilitatem illam ex circumstantiis sequi, sed tantum ex suppositione ipsius futuritionis, determinationis liberæ, consensusque exhibendi, vel ex suppositione gratiæ, & voluntatis ut operetur, quæ ipsa est infallibilitatem illam adferens, & licet non sit in potestate creaturæ, plures ex illis circumstantiis, submovendi, sufficit ut sit in potestate creaturæ, etiam in illis circumstantiis consentire vel non consentire.

OBJICIT 2. Nihil est scibile, nisi aliquâ necessitate sit necessarium; jam autem ante prædeterminationem, non est effectus necessarius,

etiam

etiam necessitate consequenti, quod ipsum prob. quia impossibile est, quod aliquis effectus sequatur necessariò necessitate consequentiæ, seu necessitate infallibilitatis, ex causa defectibili, & impedibili per concursum aliarum causarum, nisi causa talis determinetur ad talem effectum, ab alia causa superiori, quæ deficere non possit, nec impediri per alias causas.

RESPONDETUR. Argumentum ex variis principiis solvi posse: in primis, aliud est sequi aliquem effectum necessariò à causa defectibili, aliud autem etiam si non sequatur necessariò, sequi tamen infallibiliter ex suppositione consequenti, seu sequi secundum necessitatem consequentem. Sic ex causa omnino contingenti, non sequitur necessariò effectus; supposito tamen, quod sequatur, jam ex suppositione habet necessitatem securitionis, quod etiam in præfenti est dicendum. Ad idem solvendum hæc alia via teneri potest. Ad hoc ut causa impedibilis sciat agere, licet aliæ concause possint subtrahere suum concursum, non est necesse, illum prædeterminari à causa superiori, sed sufficere illas à superiore causa ordinari, ut præsto habeantur, & subditi voluntati: ad eum modum, quo ut trahat equus A, pondus B, quod non potest trahere sine equo C, non est necesse determinari equum A, sed tantum jungi illi equum C, vel ad maximum hæc determinatio erit necessaria in agentibus indifferentibus ex defectu; non autem indifferentibus ex dominio actionis. Ad id fieri posse, ut à causa impedibili ab aliis causis, infallibiliter ex suppositione consequenti, sequatur effectus, impedibilitasque illa solum facit, ut possit non sequi, licet sequatur infallibiliter. Unde jam directè negatur illa Major, impossibile est effectum sequi necessariò etiam ex suppositione consequenti, si causa potest impediri, & non determinetur à superiori. Ratio est; quia posse impediri, solum infert, quod posset non sequi effectus, sed non infert, quia non est securus.

OBJICIT 3. Impossibile est, quod aliquis effectus intelligatur futurus, nisi dependenter à sua causa efficiente; sed decretum Divinæ voluntatis, est prima & universalissima causa efficiens, à qua magis dependet effectus, quam à sua causa proxima; Ergo ante decretum Divinæ voluntatis, nihil est futurum, adeoque nec scibile futurum.

RESPONSUM est. Decretum Divinæ voluntatis esse primam & universalissimam causam efficientem, sed accommodatè ad exigentias rerum; quod autem sit istud decretum, quavis non sit prædeterminativum, dictum est supra.

INSTAT 1. Ita se habet decretum Dei absolutum in ordine ad futurum absolutè, sicut decretum conditionatum in ordine ad futurum conditionatum; sed implicat, quod aliquid sit

futurum absolutè, nisi præcedat decretum Dei absolutum, quod illud fiat.

RESPONSUM est. Etiam Nos admittere pro statu conditionato decretum, sed proportionatum libertati, quod esset, de exhibendo indifferenti concursu, sub conditione. Quamvis autem concedamus dari prædefinitiones actuum bonorum pro statu absoluto, non erit necesse illas concedi pro statu conditionato; quia non nisi ex causa debent concedi etiam pro statu conditionato, & non tantum pro absoluto, quæ sunt simpliciter requisitæ ad operandum; prædefinitiones autem non sunt tales, alias peccans careret aliquo per se requisito ad operandum. Deinde quia positæ prædefinitionibus antecedenter ad statum absolutum, habebitur unde salvetur libertas, scilicet quia formantur ex suppositione consensus conditionati. Jam autem si prædefiniretur ipse consensus conditionatus, non esset unde salveretur libertas: ex nullo enim supposito antecedenti usu libertatis formaretur: quia statum conditionatum non antecedit nisi possibilitas; possibilitas autem æque importat usum, ac non usum libertatis: consequenter non potest prædefinitionem infallibilem circumstantionare.

INSTAT 2. Futurum conditionatum adimpletâ conditione transit in absolutum; Ergo si ante decretum suæ voluntatis cognoscit Deus certè & infallibiliter, quod si Petrus constituitur in talibus circumstantiis, consentiet, adimpletâ illa conditione, antequam aliquid Deus decernat de actu futuro, cognoscit illum actum ut futurum absolutè.

RESPONDI jam, quod futurum conditionatum adimpletâ conditione transeat in absolutum, sed quia negatur, impleri posse conditionem sine decreto Divinæ voluntatis exhibendi omnem hypothesein à parte sua, fit, ut non cognoscatur sine decreto.

INSTAT 3. Secundum Nostra principia sequi, veram esse istam causalem; quia voluntas creatâ vult influere in istum actum in singulari, Deus influit in eundem actum; & ita voluntas, & operatio humana erit prior, voluntas autem Divina posterior, & pedit sequa voluntatis creatæ.

RESPONDETUR. Cum quicunque voluntatis creatæ actus, per Nos, non fiat sine concursu Dei proportionato, quem confert voluntas Dei applicans omnipotentiam, fit, ut non possit operatio humana dici prior operatione Divina, & voluntate ejusdem omni: licet sit prior aliquâ voluntate, nempe prædefinitivâ; consequenter non subjungetur concursus Dei voluntati humanæ, cum illa ipsa voluntas facta fuerit Deo concurrente: immo cum concursus Dei habeat rationem principalis, sine quo nusquam posset agere creatura, non potest dici subungi; quia principalia non subjunguntur. Consequenter

R. P.
H. MŁOD
JANOWSKI
Tom I. e. Z.
D. VI

illud: Quia vult voluntas, non excludit concursum Dei, & influxum, adeoque nec habet rationem prioris ante influxum divinum; ita tamen ut excludat rationem suæ determinationis ad unum, à solo Deo oriundam. Directè ad argumentum dici potest. Falsam esse per nos hanc causalem: ideo Deus influit, quia creatura vult influere, nam hæc ut hic ponitur causalis, supponit priorem esse influxum creaturæ, & pro illo priori, exclusivum influxus Divini.

Punctum Difficultatis 5.

Proponitur sextum Fundamentum ex iis, quæ adferuntur idem Alvarez.

IMPUGNAT 1. L. 3. de Auxiliis d. 23. dicitur quæ Deum motione præcipuâ, prædeterminativâ, applicari debere voluntatem creatam ut liberè, & infallibiliter operetur, quod ipsum præter Auct. S. Thom. sic probat. Virtus quæ respicit finem, movet & applicat cæteras potentias ad suas operationes, ut videre est, in voluntate intendente finem, aliisque virtutibus imperantibus in suum bonum actus aliarum virtutum: sed Deus respicit finem omnium causarum secundarum; Ergo movet & applicat voluntatem creatam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Querendo, cum etiam creatura libera respiciat finem, cur etiam non se movebit, nec applicabit ad agendum; Si enim id non habet; falso inferetur talis applicatio, ex præcisa formalitate intendendi finis: Si autem id habet, concordandæ sunt hæc duæ applicationes, quod non facit arguens. In Nostri autem principiis hoc ita fit; applicat enim Deus creaturam per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; creatura etiam intendens finem, unâ cum concursu Dei determinat se, Deus seligit principia, quæ prævidentur eventum habitura; creatura ita illis utitur, ut posset non uti, applicatque se usu illorum. Deinde concedi potest totum argumentum; Nam concessio, quod applicetur à Deo ad agendum voluntas, nego id fieri per prædeterminationem; sed per motus primos indeliberatos, quos Deus immittit, per completionem potentia ad agendum, & similia.

INSTAT 1. Deus est causa finalis applicationis causarum secundarum; Ergo & efficiens; quia aliàs aliud esset ultimus finis omnium creaturarum, & aliquid aliud præter Deum esset primum efficiens.

RESPONDETUR. Concedendo totum; sed negatur hanc applicationem prædeterminatione fieri. Quando autem urget dominium Dei in ipsam operationem, illud per hoc salvatur; quod tale habeat, quale habere vult; vult autem

habere libertatem, quæ non servaretur, si poneretur prædeterminativa applicatio.

INSTAT 2. Quando agens, præsertim si habeat infinitam virtutem, utitur instrumento ad aliquid efficiendum, tribuit ei, in ipso actuali usu, virtutem intentionalem ad effectum illum producendum; qualis virtus tribuitur etiam sacramentis novæ legis, quæ virtute Divina, gratiam efficiunt, quam significant, sed Deus utitur creatura, &c. tanquam instrumento ad efficiendum, ut nostrum liberum arbitrium actualiter cooperetur Deo excitanti & vocanti; Ergo tribuit illi intentionalem virtutem, ad huiusmodi effectum infallibiliter producendum, hæc autem est prædeterminatio.

RESPONDETUR. Querendo, cum Deus utitur prædeterminatione, tanquam instrumento, an superaddat adhuc aliquam intentionalem virtutem, vel non? si non superaddit; Ergo nec auxilio in entitate indifferenti, quod prævidetur ex suppositione infallibiliter operaturum, vel aliquibus aliis, superaddenda erit talis virtus. Deinde si illi prædeterminationi tanquam instrumento, non superadditur ulla intentionalis virtus, jam erit hoc ipso falsa assumpta Major. Quod si dicas, etiam illi imprimi intentionalem virtutem; hoc ipso dicis prædeterminationem ulterius prædeterminari, adeoque concedis processum in infinitum. Directè dici posset, quod Deus tribuat virtutem intentionalem, sed proportionatam instrumento; consequenter si instrumentum sit liberum, debet illi tribuere virtutem intentionalem, non determinatam ad unum; talis autem non est prædeterminatio. Et si concedenda foret virtus ista intentionalis, sufficienter salvaretur ratio selecti auxilii, ratione cogitationum, quæ sunt in nobis sine nobis, &c. Major etiam est absolute falsa: quia dum elevat Deus sacramenta ad producendum gratiam, nullam illis virtutem imprimit. Denique nec hoc explicatur, quid veniat nomine virtutis intentionalis?

INSTAT 3. d. 8. n. 24. Qui efficit ut liberum arbitrium seipsum determinet ad operandum, prædeterminat; nam prædeterminare, est, prius in signo rationis, determinare vel efficere, ut aliquid se determinet; sed Deus facit, ut se arbitrium determinet, ergo prædeterminat.

RESPONDETUR. Prædeterminationem duplicem posse considerari; primam impropiam, ordinatam ad tollendum indifferentiam habendi, vel non habendi vires, tribuendi auxilium selectum, & concursum specialem in ratione beneficii stalem determinationem impropiam Nos etiam admittimus. 2. Potest cogitari prædeterminatio stricta, stans in determinatione antecedenti simpliciter, ad hoc non nisi agendum, ut nos determinemus, & quæ posita non possit fieri oppositum, & hanc negamus.

IMPUGNAT 2. Idem. Inter potentiam constitutam

actum in actu primo, per virtutem activam in permanentem, vel per habitum superadditum, & actuale operationem ejusdem potentie liberae, datur motio quaedam praevia, per quam ipsa voluntas, completur in sua virtute activa; sed haec motio physica praedeterminat voluntatem; quod ipsum prob. nam cum illa motio praevia sit transiens cum actu, ad quem movetur, impossibile est, quod in voluntate ponatur, & voluntas non operetur actum illum, ad quem Deus, movet efficaciter, eandem voluntatem.

RESPONDETUR. Negando Minorem cum sua prob. quae difficile aliquid assumit; nam si datur gratia sufficiens, quam dari fides docet, illa etiam erit quid medium inter potentiam naturalem in actu primo, & inter consensum qui posset esse, estque illa gratia transiens; & tamen de facto posita in voluntate, non operatur actum; Ergo ex sola illa mediatione, & formalitate transiens, non recte infertur impossibilitas, secundum quam impossibile sit, ut voluntas non operetur actum illum: sed posito etiam, quod sine ulla restrictione, verum esset hoc principium assumptum, impossibilitas illa non operandi, posset haberi ex suppositione nonnisi consequenti. Ad Majorem quod attinet, si recte intelligatur vera est; nam efficax auxilium, non est quid habituale, sed actuale; hinc in triplicem potentiam, & inter ipsum actum quodam modo mediat in ratione virium, causativi, operativi; & in ordine etiam naturali aliquid simile mediat, saltem cognitiones quas appellat Aristoteles immixtas a bona fortuna. Quando autem d. 91. n. 8. assumit, quod ad singulos actus supernaturales necessario requiritur auxilium gratiae efficaciae, & quod hoc auxilium nisi sit praedeterminativum, non sit efficienter & efficaciter factum ut operemur, utrumque im merito assumit; primum quidem, quia alias qui habet solum gratiam sufficientem, careret necessario praerequisito ad agendum: secundum enim immerito dicit, quia nos agnoscimus a gratia, ipsum etiam actum efficienter produci. Denique auxilium selectum potest appellari motio praevia & transiens, cum quo, quamvis non sit praedeterminativum, infallibiliter est operatur voluntas, licet posset non operari.

IMPUGNAT 3. Impossibile est, quod auxilium inherens libero arbitrio ex sola reali & intrinseca virtute, quam habet ut venit a Deo, ex causa scientia media, inducat certum & infallibiliter consensum, nisi habeat virtutem physice praedeterminandi voluntatem ad eundem consensum eliciendum: etenim seclusa determinatione physica, & praescientia futuri consensus ex hypothese, non est aliquod fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus, inniti possit.

RESPONDETUR. Quod assumat argumen-

tum aliquid, quod probandum fuisset, dari auxilium inherens ex intrinseca virtute infallibiliter inferens consensum; sed hoc transito, etiam per hoc satisfit argumento, quod fundamentum cui certitudo & infallibilitas futuri conditionate consensus inniti possit, sit suppositio ipsiusmet consensus. Inquit etiam alias idem d. 87. si non ponatur physica praedeterminatio, quomodo a Deo applicetur ad agendum liberum arbitrium? sed hoc jam solutum est, quod applicetur collatione virium agendi, illuminatione facta in nobis sine nobis, selectione principiorum, selecta autem principia, si conferantur, infallibiliter inferunt mentem, & sunt fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus inniuntur &c.

Punctum Difficultatis

tis 6.

Proponitur septimum Fundamentum, petendum ex concursu Dei.

INexplicabile est, quomodo actus liber, si non datur physica praedeterminatio, pendeat a voluntate Dei, & concursu. Hinc

IMPUGNAT 4. Actus liber creaturae, non potest fieri independentem a concursu creaturae, ita ut etiam non possit fieri independentem a voluntate Dei, se determinantis ad concurrendum, quod est formalissimum praedeterminare.

RESPONDET I. Oviedo & dicit Deum habere aliud decretum circa bonos actus, aliud circa malos; circa actus bonos habet Deus decretum, quo dicat, volo quantum est ex me, ut sit actus amoris; ita tamen illum decerno, ut voluntas possit ab illo cessare, dicitque hoc decretum habere in se imbibitum affectum complacentiae explicabilem istis verbis: Utinam sit iste actus. Circa actus autem malos habet Deus decretum, quo dicat, volo ut quatenus est ex me, non deficiat actus odii, ut jura voluntatis non infringantur, quem actum vellem ego non produci a voluntate, quia malus est. Quod etiam decretum habet in se imbibitum actum displicentiae exprimibilem istis terminis, utinam non sit talis actus. Haec responsio

NON SATISFACIT I. Quia decretum, de quo hic quaeritur, ostendi debet esse tale, quod sit principium per se requisitum ad operationem liberam, ita ut in quocunque statu reperitur actio libera, in eodem statu reperitur etiam decretum principians illam operationem: Sed decretum Oviedini non est tale; quia non est aliud, nisi praedefinitio actus liberi, quae per se non est requisita ad operationem, alias peccans non peccaret; quia committeret actionem non habens praerequisitum, ne peccet; nempe praedefinitionem, nec apparet quomodo salva libertate tale decretum posset formari, pro statu conditionato?

NON

R. P.
H. MŁOD
JANOWSKI
Tom I. et Z.
D. VI
S.

NON SATISFACIT 2. Quia non est explicatum ab illo, quomodo velit tunc Deus amorem, ita ut ab illo possit cessare; & tamen quod Deus vult, ab illo nemo cessat, respondebisque, nisi adferatur aliquid novum, non nisi petendo principium: si enim dicas illam voluntatem Dei esse indifferentem, de hoc ipso quæritur, quomodo stante indifferentiâ in illo actu Divino, salvetur ejusdem efficacia?

NON SATISFACIT 3. Quia universaliter non explicat determinationes Divinas in iis, in quibus ille concipi potest indifferens per ordinem ad operationes creatas: inter cætera enim non explicat, per quid tollatur indifferentia Divina, ut permittat voluntatem liberè, vel non liberè agere. Hinc

RESPONDETUR 2. Et ut id commodius fiat, particulatim disponenda est responsio. In primo signo rationis Deus cognoscit in sua potestate esse, ut voluntatem rationalis creaturæ ita sibi subdet, ut infallibiliter, hoc non nisi velit, quod ille vult; vel certè ita attemperare concursum suum, ut aliqua possit velle liberè; hanc illius cognitionem sequitur decretum, quo dicit Deus, volo ita attemperare meum concursum, ut voluntas creaturæ rationalis, illo uti possit, si velit, vel non uti. In secundo signo rationis cognoscit Deus per scientiam simplicis Intelligentiæ vim, & energiam suorum auxiliorum, secundum quod dicunt rationem primum ad operandum; cognoscit etiam creaturas non habere in sua potestate positionem illorum auxiliorum; huic cognitioni subnectit Deus suum decretum, quo se alligat ad danda talia auxilia. In tertio signo rationis, cognoscit Deus per scientiam conditionalium, quid in his & in illis circumstantiis cum illo auxilio esset operatura creatura; & quia per illam scientiam videt aliquos ab usuro suo consensu, alios bene usuros, procedit ad duplex formandum decretum: primum circa actus bonos, cujus progressus est talis, si hoc auxilium ita circumstantionatum haberet, faceret hunc actum, volo illi exhibere auxilium illud. Ad formandum autem decretum circa actus malos, sic procedit, vellem quantum est ex me non fieri actus malos; quia tamen volo salvare libertatem creaturæ, nolo impedire & subtrahere meum concursum, & tunc primum voluntas Divina applicat potentiam Dei executivam ad exhibendum auxilium. Ut autem hæc decreta melius penetrentur,

NOTO 1. Decretum primi & secundi signi, esse causam per se requisitam ad agendum, præcipuè cum secundum, attendat ad auxilium, prout habet rationem virium, potentie agendi, &c.

NOTO 2. Terti generis decretum non esse per se requisitum ad operandum, sed ostendere non nisi specialissimam Dei providentiam circa actus bonos, & ostendere, displicentiam circa malos.

NOTO 3. Absolutum Dei decretum secundum signi rationis non dari, nisi circa ea, quæ de facto existitura sunt, quomodo enim diceret Deus, faciam exhibendo, quod non est facturum, nec exhibiturum?

NOTO 4. Quod sicut posito illo decreto omnes homines vult Deus salvos fieri, complacet sibi Deus in illo actu; nec tamen complacet in salvatione peccatorum, cum peccatores actu sunt: ita etiam Deus complacet sibi in illo actu de salvandâ libertate; licet non complacet sibi in actionibus, ex libertatis abusu, factis.

NOTO 5. Sicut Deus generale illud decretum, quo vult omnes homines salvos facere, particularisat, ut ita dicam, postea particulari electione; ita generale illud decretum de concurrendo, particularisat prædefinitionibus, & promissione; cum hoc tamen inter cætera discrimine; quia hoc decretum primum, est inefficax, decretum autem de quo hic, est efficax: & sicut inefficaciam illius prioris colligimus à posteriori; quia non omnes salvantur, ita & efficaciam hujus de quo agimus, decreti colligimus, etiam à posteriori, quia nemo necessitatur, & nemo caret prærequisitis agendi. Directè ad argumentum: Nego quod formalissimum prædeterminare, sit, nolle Deum actionem creaturæ fieri independentem à se, tumque primum prædeterminare Deus, ut volendo non fieri actionem creaturæ, independentem à se, determinet ita creaturam, ut non possit non agere.

INSTABIS. Causa prima & causa secunda per se conveniunt ad agendum, tunc vel causa secunda excitat primam, ut secum operetur, & sic prior erit naturâ, usus causæ secundæ, quam primæ; vel causa prima excitat secundam efficaciter, ergo & prædeterminat.

RESPONDETUR, cum Lessio, causam primam per se convenire ad agendum cum creatura, & ex proposito; quia ex vi illorum decretorum, de quibus actum est, & quod ita teneatur coagere creaturæ, non inducit imperfectionem in Deo; quia hoc proficiscitur ex ipsius libero decreto. Unde ulterius negatur creaturam à Deo moveri motione prædeterminativâ, vel à creaturâ Deum excitari, sed ad coagendum trahitur Deus, vi decreti, à se liberè facti. Et sicut quando voluntas producit actum supernaturalem, hoc ipso influit habitus supernaturalis; quem tamen non excitat ad agendum voluntas; & cum intelligimus, nihil facit intellectus circa excitandam ipsam speciem ab intellectu; ita nec in præsentem est necesse, ut causa secunda excitet Deum. Deinde alia vi eadem difficultati satisfacit concedendo excitationem factam à Deo non per qualitatem prædeterminantem; sed ob motus tales, quales oriri dicebat Aristoteles à bona fortuna, & quos Theologi docent fieri in nobis sine nobis, multoque magis (si phras

phras placeat) excitat, collatione selecti autem illi.

QUÆRES I. *An voluntas Dei, quam habet de tantarum creatura sit determinata, vel non?* Ratio, quia si est determinata, quomodo non officit libertati? Si autem est indeterminata, quomodo hoc potius causat, quam illud? Circa quod

ASSERO I. *Illam voluntatem non esse quid indifferens, & indeterminatum in entitate; existit enim, nihil autem indeterminatum existit. Quod assertum procedit non tantum de voluntate illa entitativè sumpta, secundum quod illa Deus est; sed etiam de voluntate formaliter, & secundum sua complementa, & connotata spectata, & secundum ut vocant, esse formale.*

ASSERO 2. *Quod voluntas concurrendi non desinas posse non agere: nihilominus inferat potius concurrere quam non concurrere.* Tum, quia falsum est de illa voluntate, quod sit voluntas non concurrendi; loquimur enim de voluntate concurrendi, vera ergo erit affirmativa: Est voluntas concurrendi. Tum, quia illa voluntas est principium completivum libertatis creatæ in agendo: Ergo debet esse voluntas agendi; nam principium agendi compleri non potest per suum contradictorium; hoc est per principium non agendi: quomodo autem ratio voluntatis determinatæ ad concurrendum stare possit cum indifferenti ad hoc, vel ad ejus negationem, explicari sic potest; Quotiescunque est determinatio ad universale, toties est determinatio etiam ad particularia, illam rationem universalem participantia; si enim ponatur determinatio qua Deus dicat: Omnes perseverantes in gratia volo salvare, hoc ipso censetur Deus esse determinatus ad salvandum Petrum, Joannem &c. Si item de universali est verum dicere: Omnis homo est rationalis, etiam de particularibus est verum: cum ergo Deus determinatus sit ad præbendum concursum cuicunque operationi creatæ, hoc ipso est determinatus ad concursum dandum huic & illi in particulari operationi. Et quia inter operationes ponibiles à creatura non solum est v. g. amor, sed etiam nolo amare, hinc Deus qui est determinatus ad cooperandum unicuique operationi creaturæ, cum ut dixi, operatio creaturæ non sit solo amore, sed etiam extendatur ad nolo amoris, hinc fit, ut vi illius universalis ad concurrendum voluntatis, non solum sit determinatus Deus ad concurrendum ad actum amoris, sed etiam ad nolo amare, si creatura velit. Porro per hanc voluntatem universaliter ad omnes concurrendi operationes, non debet intelligi determinatio Divina ad aliquid mente nostra abstractum, sed ad particularia convenientia inter se, in ratione operationis liberæ.

ASSERO 3. *Gratia v. g. efficax, quando datur & salvat libertatem v. g. in amando, hoc non ita accipiendum est, quasi gratia possit esse principium odiendi, sed quod non inferat necessariam operationem amandi.* Quis enim dicet, quod gratia concurrat ad odium Dei? & quod exhibitio concursus ad liberè sedendum concurrat ad non sedendum; quod ita repugnat, ac potentiam visivam, esse principium non videndi.

NOTO. Posito hoc principio; quod à concursu indifferenti, non possit determinata prodire actio: Distinguendus erit concursus indifferens, in indifferentem ex defectu ipsius posse, & ex tali concursu, non potest prodire determinata actio, & in indifferentem ex contemperatione ad libertatem, neque quod ex concursu ita indifferenti, non possit determinata sequi actio. Rursus, ex concursu indifferenti, sumpto jam in actu secundo, concedo, quod possit proficisci determinata actio; hoc ipso enim ipsa actio non esset determinata, cum ille concursus sit, in re, illa ipsa actio; Nego tamen, quod ex concursu determinato in actu secundo, indifferenti autem in actu primo, non possit sequi determinata actio, atque ita erit, etiam tunc, determinatio, ex suppositione non antecedenti, sed consequenti. Quæ omnia variis locis hic sunt illustrata.

QUÆRES 2. *Quomodo creatura determinet se ad hoc, potius quam ad illam partem?* In ore est DD. creaturam se determinare ad speciem actus, hoc est ad amorem & odium, ut verò hoc potius actu individuo amoris vel odii amet, creaturam determinari à Deo ordinariè dici solet. Sed in hoc est difficultas. Quia antequam videat Deus determinatam voluntatem ad hunc potius actum, cujus determinationem supponimus à Deo fieri, non potest videre determinationem ad speciem actus, quod ipsum prob. Non videt hanc determinationem in ipsamet voluntate, quia hæc non minus est principium elicativum huius, quam oppositi; neque in alio comprincipio; quia hoc non conceditur: neque etiam in ipsis actibus, ut jam productis; quia non possunt videri ut producti nisi determinati; determinati autem non sunt, nisi post individuationem, quam quomodo Deus confert? si in priori non videt determinationem, quoad speciem actus, factam à libertate creaturæ?

RESPONDET Oviedo ex Suar. quod non prius se determinet creatura ad speciem actus, quam illam determinet Deus quoad individuum, sed prius determinatur à Deo quoad individuationem non absolute, sed ex suppositione, quod velit actum talis speciei elicere; quod ipsum facit Deus præparando concursum ad hunc potius v. g. actum amoris, & non alium, Hæc responsio

Non

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Bm. de Z.
D. VI
S

NON SATISFACIT. Quia per illam non prius creatura se determinat ad speciem actus; quam determinetur ad individuationem; & prius naturā se creatura determinat ad speciem actus, quam determinetur ad individuationem actus. Prima pars docetur in responsione; secunda elicitur ex doctrina ejusdem sic; Illa determinatio ad individuationem non est absoluta, sed ex suppositione, quod veller actum talis speciei elicere: Ergo prius est illa suppositio, quod talem actum elicere veller; Ergo prius se determinat creatura, quod veller talem actum elicere. Quod si mens sit Oviedi non esse illic determinationem creaturæ pro una parte, sed meram indeterminationem ad utrumque; Deum autem formare determinationem ad individuationem actus, casu quo creatura veller se determinare ad hanc speciem actus, posset sustinere responsio.

RESPONDERI potest 2. Nec prius, nec posterius determinare se creaturam, quoad speciem actus, quam determinetur quoad individuationem, sed utramque determinationem simultaneam esse. Ratio est, quia ratio specifica actus, & ratio individualis non admittunt inter se rationem prioris & posterioris, cum sit una eademque entitas physica, quæ seipsā nec prior, nec posterior.

Rursus, impossibile est esse determinationem quoad individuationem, & non esse determinationem quoad speciem actus: quia impossibile est esse aliquod individuum, & particulare, & non involvere rationes superiores: è contrā impossibile etiam est, esse prius determinationem ad speciem actus, quin simul sit determinatio ad individuationem: quia est determinatio ad actum ponendum; actus autem ponendus est individuus: ratio autem sola specifica, non est quid individuum. Unde ulterius in hac responsione dici debet, quod illa determinatio & ad speciem, & ad individuationem actus, tam à Deo, quam à creaturā ponatur; à creatura quidem; quia individuus hic specificus actus, est actus creaturæ: Ergo ab illa pendet: quod etiam pendeat à Deo, ratio est, quia Deus ad omnes actiones creaturarum concurrat: quod etiam non à solo Deo ponatur determinatio quoad individuationem actus sic probatur; quia determinatio illa, quoad individuationem actus, nihil in re est, nisi concursus Dei ad hunc potius actum; Porro concursus Dei ad hunc potius actum, nihil in re est, quam ipsa actio creaturæ prout dependens à Deo: Actio autem creaturæ non pendet à solo Deo; sed etiam à creaturā; Ergo & illa determinatio.

Neque obstat, quod intellectus non attingat rationes individuales actuum; quia tunc tantum ad determinationem est necessaria propositio objecti, quando fit per actum signatum distinctum ab ipso actu, qui fit, adeoque strictè e-

lectivè. Non est autem necesse fieri, per propositionem objecti, determinationem, quæ fit per actum exercitum, hoc est, per positionem ipsiusmet illius actus. Imaginare hic, quod creatura independenter à Deo operetur, tunc vi hujus independentiæ, non solum se quoad speciem actus, sed etiam quoad individuationem determinaret. Cum ergo ita Deus alliget suam Omnipotentiam creaturæ, ut quantum est ex illa, nulli actioni ponat impedimentum, ita coagendo creaturæ, ac si dispositio plena Omnipotentia penes creaturam foret. Hinc dici poterit, quod creatura non præcisè ratione sui, sed ratione omnipotentia coagentis, determinet sese, ad individuationem actus. Et sicut non est in nostrā potestate ponere actum supernaturalem, est tamen in nostrā potestate Dei gratiā adjutā; sic non est in nostrā potestate simpliciter determinare nos ad individuationem actus; est tamen in nostrā potestate cum Dei Omnipotentia coagente. Hinc jam pro Responsione

RATIO adferri potest. Nihil obstat, quo minus nos determinare dicamur etiam ad individuationem actus, si spectetur voluntas nostra unā cum divinā Omnipotentia coagente, & hoc creaturam constituit in dominio magis pleno suæ actionis, quamvis subordinato Dei dominio; Ergo censendum erit, quod nos determinemus, etiam ad individuationem actus modo explicato. Rursus, in illā determinatione quoad individuationem actus attributa Deo, vel se habet Deus per modum simultaneæ coagentis cum creaturā, vel non? Si primum, ergo ad illam determinationem quoad individuationem actus, etiam creatura concurrat; Ratio enim simultaneæ coagentis, requirit actionē duorum. Quod si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis; Ergo respectu illius actus individui merè se passivè habebit voluntas; Si autem nihil obstat, non debemus hoc asserere, ut simplicius accipiantur verba Concilii, quod nos censet respectu actionum nostrarum meritoriarum (indubiè individuarum) non habere merè passivè; præcipuè cum illa determinatio sit, ipsius poni actionum. Rursus, si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis, ergo actus determinatus quoad individuationem, erit effectus specialis solius omnipotentia; tunc quæro: Hæc determinatio estne ante positionem actus, vel in ipsa entitate actus? Si secundum; Ergo dabitur aliquid in actu creato, quod non productum à creatura: Si primum, hoc est omnino superfluum, & non absimiliter ac prædeterminatio, sublativum libertatis. Denique si hæc determinatio est oblatio concursus determinati, & si concursus determinatus est indeterminate ipsi actioni creaturæ, & si ipsa actio pendet à creaturā, quomodo determinatio quoad

quoad individuationem illi identificata, non pendebit? Neque valet, si dicas, quod illud actum determinatum producat quidem voluntas, sed non quod se ad illud determinet; non inquam valet, quia determinare se voluntatem una cum coagente omnipotentia, est producere sui determinationem; nec enim plus intelligimus per hoc, sed producit sui determinationem; quia illius determinatio nihil aliud est in se, nisi ipse actus, quem producit; ad eum modum, quo determinatio ad speciem actus, est positio speciei actus; Ergo.

Posset etiam aliquis bene responsionem communem tueri, dicendo quod ad solam speciem actus determinet se creatura vagè quodammodo attendendo ad individuationem, hoc est, ad hunc, vel illum actum, ad quem Deus producendum inclinabitur. Planior autem omnibus his satisfaciendi modus est, quod determinatio illa, quæ est ad individuationem actus non auferat libertatem; quia ad quæ non se extendit notitia, ad illa nec se extendit libertas: Cum ergo ad individuationem non extendatur notitia, nec se extendit libertas: Quia autem extendit se notitia ad speciem actuum, ad illam extendit se & libertas, adeoque indeterminatio, quæ non auferatur, nisi à libera determinatione.

Addo tamen hoc totum Argumentum non tam habere difficultatem petitam ex materia de Prædeterminatione, quam ex materia, quid concursus Dei?

Punctum Difficultatis

tis 7.

Proponitur octavum Fundamentum, quod consistat ex variis rationibus Thomist. & aliorum.

PRIMA RATIO Cabrera apud Fassolum q. 14. n. 261. qui dicit, nostros tenere, quod scire infallibiliter futurum, tollat libertatem ad volendum oppositum; ex quo sequitur, quod si Deus antecederet ad omnem actum suæ voluntatis, scit quid Petrus faceret in tali occasione, & ex suppositione; tunc jam non posset vel se, ut Petrus faciat oppositum; consequens autem est falsum; nam illa suppositio, quod Deus sciat, quid Petrus facere debeat non pendet à divina voluntate, cum antecedit omnem ejus actum.

RESPONDETUR. Nostros non docere, quod scientia Dei tollat libertatem per se loquendo, sed ratione adjuncti, ut si nosceret illa in decreto antecedenti determinationem creaturæ, & similia. Deinde immeritò etiam supponit, quod illa suppositio cognita à Deo, antecedit omnem actum Dei; nam licet antecedit omnem voluntatem prædeterminatam, quæ non habetur, sed non antecedit voluntatem determinatam, nonnisi indifferenti concursu cum creatura libere agente, concurrenti, &c. Directè ad argumentum negatur con-

sequentia, quia in casu antecedentis, nosceretur illud objectum tanquam determinatè futurum, sine ullo exercitio libertatis creaturæ; In casu autem consequentis supponeretur usus libertatis divinæ, de servanda indemni libertate creaturæ, de dandis accommodatis libertati creaturæ principiiis.

INSTAT idem apud Fassol. n. 438. si seclusa prædeterminatione noscuntur futura conditionata libera, sequitur talium futurorum cognitionem provenire Deo à casu, & ex aliquo extrinseco; quod est falsum.

RESPONDETUR. Prædicatum omniscibilitatis non provenire Deo à casu, sed ex determinatione suæ infinitæ scientiæ, vi cujus hoc habet, ut quod sciri potest illud sciat: Unde jam ex parte scientis non est casus; quia scitum in seipso dicit infallibilitatem ex suppositione: Sed tota casualitas, vel correctius contingentia, est ratione causarum indifferentium ad utrumlibet, & ex usu libertatis quam indemnem voluit servare Deus.

SECUNDA RATIO est Gonzalez apud eundem n. 423. Per nostros futura contingentia conditionata pendent à decreto conditionato, tam ex parte objecti, quam ex parte actus; hoc autem non potest dici, quia decretum re ipsa non potest habere rationem futuri, cum sit immanens & æternum, ergo solum poterit habere rationem futuri, secundum ordinem rationis nostræ, per respectum ad aliquod aliud decretum, quod præsupponatur prius existens in Deo, secundum ordinem dependentiæ objectorum.

RESPONDETUR. Quod re ipsa futuri rationem decretum Dei habere non possit, sed nonnisi ex modo nostro concipiendi; rationem autem futuri, ex sententia communiori connotantium, habet ab aliquo connotato extrinseco futuro. Dicit etiam potest, quod illud decretum præsupponat aliud prius, nempe decretum illud absolutum ex parte actus, de concurrendo nonnisi indifferenti concursu, salvandaq; indemni libertate. Quomodo autem salvari possit, quod cum futurum pendeat à decreto Dei, nihilominus illud circumstantionet, peti debet ex materia de actu Dei libero.

TERTIA RATIO est ejusdem, quæ etiam utitur Guilhelmo Tuisius Calvinianus. Omne quod transit ab æterno, de conditione merè possibilis, in conditionem futuri, debet supponere ab æterno illius transitus causam, futurum quod dicitur conditionatum, transit ab æterno de conditione merè possibilis ad conditionem futuri; Ergo debuit supponere transitus illius causam, sed hæc nulla alia potest esse, nisi voluntas divina; Ergo.

RESPONDETUR communiter, quod transit (ut dicit Major) debet supponere transitus illius causam, non quæ verè sit, & ponatur, sed quæ esset & poneretur: Quæ distinctione ad-

N

hibi-

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom. I. e. Z.
D. VI

hibitā negatur consequentia. Causa autem illius transitus est determinatio voluntatis creatæ, si poneretur, & decretum Dei conditionatum, tam ex parte objecti quam ex parte actus. Hinc etiam transitio syllogismo, subsumpti antecedens negari potest, vel distingui, quod procedat de voluntate non prædeterminante, sed conditionata ex parte actus & objecti.

INSTAT 1. Gonzalez. Causa prima aliter comparatur ad ipsum futurum, & aliter ad merè possibilia, igitur causa prima præexistit cum aliqua determinatione respectu hujus effectus, quam non habet, respectu purè possibilium.

RESPONDETUR. Non esse necessarium, ut hoc decretum sit prædeterminativum, sed sufficere, ut sit decretum tam ex parte actus, quam ex parte objecti conditionatum, & illud ex parte etiam actus absolutum, quo dicit se velle indemnem libertatem humanam servare. Diversitas autem habendi se aliter ad possibilia, quam ad futura conditionata, inde petitur; nam in primis ad possibilia habet se nonnisi consecutivè, ut dicitur in Metaphysicis; neque enim idè est aliquid possibile; quia potest illud velle Deus; sed idè vult, quia est possibile; jam autem ad futura tam conditionata, quam absoluta, habet se antecedenter, & per modum causæ futuritionis modo illis proportionato. Rursus, inde petitur cum Fasso diversitas n. 427. sicut condistinguntur hæc tria, Potest esse, Est, & Esset, ita condistingui debet, potest velle, vult, vellet; Potest velle, respicit possibilia, vult absoluta; vellet conditionata.

INSTAT 2. idem. Ille effectus habet aliquam determinationem ad fore; ergo aliter respicit causam primam, quam effectus purè possibilis; sed effectus purè possibilis solum respiceret illam ut potentem producere si velit; ergo talis effectus respicit illam ut producentem, atque adeo ut volentem producere.

RESPONSUM jam est; quod effectus conditionatus respiciat Deum volentem producere voluntate conditionatā tam ex parte objecti, quam ex parte actus, possibile autem, solum, posse velle.

INSTAT 3. Istæ responsiones petunt principium, & contradictionem involvunt: Si enim ille effectus non respicit voluntatem, ut præcisè potentem velle, ergo illam respicit sub aliqua determinatione, & actualitate, sub qua illam, non respiciunt possibilia.

RESPONDETUR. Negando peti principium, vel quod id involvat contradictionem; jam autem intervenit illic actualitas decreti de servanda libertate creata, item formalitas voluntatis ex parte objecti, & ex parte actus conditionata, quæ duo non respiciunt possibilia. Deniq; possibilitas nihil ante se prius respicit; jam autem effectus absolutus respicit futuritionem sui conditionatam, consequenter respicit vo-

luntatem sub aliqua determinatione ex suppositione illa consequenti conditionata.

INSTAT 4. Effectus conditionatè futurus respicit causam primam, igitur respicit illam sub determinatione ad esse ejus potius quam ad non esse; Ergo respicit illam sub formalitate actus liberi existentem, quia aliàs respiceret illam nonnisi ut potentem velle.

RESPONDETUR. Quod effectus conditionatus referatur ad causam primam, sub determinatione indemnitis servandæ libertatis, & actus, tam ex parte illius, quam ex parte objecti, conditionem involventis, cum tamen possibilia respiciant nonnisi ipsum posse velle; futuritioq; conditionata ad seipsam, requirit antecedentem voluntatē, & decretum divinum in ante explicatum, possibilitas autem non requirit ullum Dei decretum antecedens, ut immediatè dixi.

INSTAT 5. Decretum divinum, à quo pendet effectus conditionatè futurus, est prius ratione effectui; Ergo effectus dicit ordinem ad illud decretum, ut jam præexistens.

RESPONDETUR. Decretum de servanda indemniti libertate, & decretum conditionatum tam ex parte actus, quam ex parte objecti præexistit effectui, sed non est necesse, ut præexistat determinativum.

INSTAT 6. Decretum divinum non apparet unde possit habere rationem futuri.

RESPONDETUR. In re nullum decretum posse esse futurum; Omnia enim identificantur divinæ entitati præsentis; sed habet hanc denominationem à connotatis extrinsecis, vel per æquivalentiam; quanquam effectus futurus sub conditione, præsupponit etiam præexistens Dei decretum, quo vult salvare indemnem libertatem, & subsequens aliud, tam ex parte objecti, quam ex parte actus, conditionatum.

INSTAT 7. Volitio Dei absoluta, & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, non se habet concomitanter, cum determinatione liberæ nostræ voluntatis; quia duæ causæ, non possunt simul ad aliquid unum concurrere, nisi sit aliquod agens excitans utrumque; quod autem erit excitativum Dei? Non etiam se habet illa volitio Dei consequenter ad determinationem nostræ voluntatis. Tum quia alias volitio Dei, & concursus, qui ab illa pendet, non esset requisitus, ut nostra voluntas agat; siquidem effectus conditionatus, illi præsupponeretur. Tum quia aliàs necessitaretur Deus ad illam volitionem, siquidem præsupposito concursu nostræ voluntatis, non posset suspendere suum concursum; Ergo volitio Dei absoluta & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, habet se ad ipsam antecedenter.

RESPONDETUR. Argumentum ex multis principiis non convincere; nam in primis si agat de effectu libero conditionato, committit falli-

affirmationem propositionum; supponit enim quod deus voluit Dei absoluta & efficax ad alium conditionatum liberè factum, quod ipsum probari debuisset. Quod si agat de effectu libero absolute futuro supposita sententiâ de prædefinitionibus, habebit se decretum illud ad prævisionem effectus conditionati, concomitantè, antecederet autem ad effectum absolutum.

Ex alio etiam principio argumentum non convincit; quia non apparet, cur duæ causæ, si ne adventu tertiæ, ex propria libertate, non possint se determinare ad aliquid agendum; præcipue si alia causa sit altioris ordinis, ponimus; quod excitet Deus creaturam cogitationis, quæ sunt in nobis sine nobis, collatione comprecipiorum, &c. Ex alio etiam principio non concludit hoc argumentum; quia imaginatur sequi ex nostris principiis, quod deus actio creaturæ sine concursu Dei, & voluntate, & quam nonnulli sequatur voluntas Dei, quod nos non dicimus.

QUARTA RATIO est ex Verdu. Ex nostris principiis sequitur scientiam Dei per se quidem esse immutabilem, quatenus à seipsa variari, & mutari non poterat, & quatenus non est in ejus libertate, ut oppositum sciat, ei, quod est; deberet tamen per nos dici scientia Dei antecedens, mutabilis & variabilis, quatenus potuit oppositum scire; Ergo admittimus Deum jam fortunatum, jam infelicem, dum volenti omnes homines salvos facere occurrit bonus usus arbitrii in Petro, & non in Juda; consequenter si occidit fors super Petrum, & non super Judam, non ex vocante id erit, nec dicitur invenisse Petrus gratiam coram oculis Domini, sed potius invenit gratiam in usu arbitrii Petri, accideretq; posset, ut magis juvetur Petrus, & tamen non in Paulo invenitur thesaurus.

RESPONDETUR. Nec per accidens ratione sui scientia Deimutatur, inter alias causas ideò, quia scientia consensus A, & scientia dissensus B, sunt idem enitativè, sed tota mutatio est ratione intrinseci & in objecto. Quod autem dicitur, nos facere Deum nunc felicem, nunc infelicem, propositio allata, vel procedit circa objecta conditionata, vel circa absoluta? Si circa conditionata; non est illic locus felicitati vel infelicitati, quia pro statu conditionato, tam prævidetur assensus, quam dissensus in aliis circumstantiis, si autem sit res de statu absoluto, Deus pro statu absoluto, habet in sua potestate, quod vult agere, feligendo principia efficacia, quæ selectio Deo soli convenit; hinc in Paulo invenitur thesaurus, non est ex Paulo, sed ex Deo feligente. Denique universaliter per hoc Deus non redditur infelix, quia libera determinatio creaturæ fit ex ejus voluntate, volentè omnem servare libertatem humanam, aliàs non servandam si prædeterminaret.

INSTAT 1. Ideò consensus præscitur, quia est futurus, invenit itaque Deus consensus, invenire autem fortunati est; inops igitur Deus consilii, aut efficacia à se, exivit quærens arbitrium, quod adderet efficaciam.

RESPONDETUR. Ideò consensus esse præscitum, quia est futurus, sed non utcunque, sed ex viribus gratiæ si sit supernaturalis. Universaliter autem, ideò præscitur, quia est futurus, non utcunque, sed dependenter à Deo decernente dare vires, & comprecipia decreto proportionato; cumq; per ordinem ad statum absolutum selectio virium sit penes Deum; hoc ipso non est Deus inops consilii aut efficacia, si in illius electione stat, ut res fiat.

INSTAT 2. Bonus usus arbitrii non est ex prædeterminatione, non ex Deo vocante, ergo ex te.

RESPONDETUR. Tam pro statu absoluto, quam pro statu conditionato usus arbitrii bonus est ex Deo dante vires, & pro statu absoluto, feligente auxilia; licet etiam sit ex nobis gratiâ Dei adjutis.

INSTAT 3. Si vi prædeterminationis talia non noscuntur, scientia liberorum erit scientia acquisita, upote quam hauriat Deus ex arbitrio nostro per dependentiam ab extraneo, & exeundo à se, quod est contra illud Joan. *Opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine; ipse enim sciebat quid esset in homine.*

RESPONDETUR. Scientiam hanc non esse acquisitam; neq; enim ea dicitur scientia esse acquisita, quæ noscit objectum, cujus scibilitas, est independens à decreto, aliàs cum possibilia ad sui notitiam non indigeant decreto Dei, scientia de illis, deberet dici scientia acquisita. Sed scientia acquisita dicitur ea, quæ noscit objectum ante non cognitum, aut saltem tali modo noscendi non cognitum, qualem Christus D. acquirebat; id autem Deo non competit. Locus etiam ille script. non aptè adfertur; quia ille non plus vult, quam quod Christo D. secreta cordium patuerint; nec est aliquod exire scientiæ, noscere objectum, ex suppositione illius ad se. Aïdo dari dependentiam impropriad, ab aliquo extraneo scientiæ divinæ, nempe ab objecto extraneo terminante eandem.

QUINTA RATIO est Machini, apud Fasselum n. 446. Sumamus hanc conditionalem, si Adam non peccaret, Christus D. non fuisset incarnatus; si hæc est vera antecederet ad liberam Dei determinationem, ergo posito peccato Adami in esse, non fuit in potestate Dei Christum non incarnari; aliàs sequeretur, quod incarnatio esset futura; & simul non esset futura.

RESPONDETUR ad præsens institutum parum conducere allatam instantiam; quia cum incarnatio tota pendeat à voluntate Dei solius,

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI
S

se determinantis, ante hanc determinationem videri non potest; jam autem actiones nostræ vel titulo nostrarum, non pendent à sola Dei determinatione, imò à determinatione prædeterminante salva libertate pendere non possunt. Argumentum etiam cum sua probatione spectatum non concludit; quia ex illa potestate Dei ad non incarnandum, non sequitur, ut advertit Fasilolus, quòd incarnatio esset futura, & non futura, sed tantum quòd esset quidem futura, ut simul posset non esse futura.

Punctum Difficultatis

tis 8.

Proponitur novum fundamentum ex iis, quæ adfert Pontius.

ARGUMENTATUR Pontius d. 5. n. 36. & cum recensisset varias acceptiones scientiæ mediæ, secundum illas dixit dari illam, vel non dari, subdit. Si per scientiam mediam intelligatur ea, quæ Deus cognosceret quid futurum esset positâ conditione, non necessario connexâ cum effectu, ex eo quòd habeat defecto, vel haberet Deus positâ ea conditione decretum concurrendi, concursu quodam indifferenti, & non determinato ad utramque partem; subdit inquam, talem scientiam talis objecti non dari: Rationem dat; quia non datur, nec potest explicari, quid sit concursus ille indeterminatus, & videtur omnino implicare.

Prima pars ita ab illo prob. Ideò daretur talis concursus secundum nos, quia concursus Dei determinatus præjudicaret libertati; sed hoc est falsum, nam esset omnino concomitans concursum ipsiusmet voluntatis, & nullo modo prævius ad ipsam, sed nihil concomitans exercitium libertatis, potest præjudicare ipsi, quia non obstante quocunque concomitante, manet essentia libertatis; consistit enim in hoc, quòd potentia positâ omnibus prærequisitis ad agendum, possit agere vel non agere; concomitans autem, non est prærequisitum, ut patet. Quod autem non possit explicari, quid sit ille concursus indifferens? Prob. non enim est ipsa voluntas divina in actu primo considerata; quamvis enim illa voluntas est omnino indifferens, non est tamen concursus, nec pendet ab ullo decreto, ut pendet concursus. Nec etiam ille concursus est volitio, quæ vellet Deus concurrere, si voluntas creata vellet concurrere; quia quamvis haberet huiusmodi volitionem, non posset scire quid esset futurum, nisi sciret, quid voluntas creata vellet; non posset autem scire, quid voluntas creata vellet, nisi sciret ad quid ipsemet actu concurreret cum illa, quomodo autem posset scire ad quid concurreret, si ille concursus, non esset aliud, nisi volitio concurrendi, si voluntas vellet, præsupponendo quodam modo volitionem creaturæ, quam præsupponere non

potest sine suo concursu. Denique quòd ille concursus indifferens sit impossibilis, sic prob. nam secundum nos concursus Dei & creaturæ identificantur, sed concursus voluntatis est determinatus ad volitionem; per illum enim, quo producit volitionem, nequit producere nolitionem; aliàs deberet dari aliquid aliud, quo determinaretur ad volitionem præ nolitionem; Ergo & concursus Dei, ipsi identificatus, debet esse determinatus.

RESPONDETUR. Negando omnes tres partes Assumpti: Quod ad primam attinet, impugnata est in Phisicis hæc concomitans voluntas concurrendi. Et certe imaginemur ipsam prædeterminationem necessitantem dari concomitanter, quomodo illa non tollet libertatem? Præcipue quia illud posse operari, vel non operari positâ prærequisitis non est materialiter accipiendum, hoc est pro aliquo in ante ponibili, sed debet accipi formaliter, hoc est pro eo, quo posito non potest non fieri operatio; & tamen id non oritur ex ipsa actionis suppositione. Quid sit concursus divinus, petatur etiam ex Phisicis, pro nunc suffecerit dicere, quòd importet volitionem quæ applicet omnipotentiam ad coagendum creaturæ, dicit etiam ipsam omnipotentiam applicatam, ut facultatem executricem. Denique ipsam actionem, creaturæ prout illa pendet à Deo. Denique concursus ille creaturæ, quamvis sit in entitate determinatus in actu secundo; per nos tamen non est determinatus in actu primo, sed indifferens in suis causis si spectetur. Concedo ergo directè talem scientiam mediam à nobis admitti. Concedo quòd concursus determinatus præjudicaret libertati: Sed nego quòd concursus concomitans, determinans tamen ad unum, non sit præjudicaturus libertati; dicoque quòd talis etiam concomitans concursus, haberet rationem prærequisiti formaliter, non enim esset ipse usus libertatis, sed aliquid à quo est usus libertatis, & tamen est determinatus ad unum, consequenter tollens indifferentiam atque adeo libertatem. Ipse vero concursus in actu primo, non est quidem sola voluntas divina; est tamen & illa; unde dicit applicationem omnipotentiam; quæ ita applicata, supponit jam voluntatem divinam. Non est tamen voluntas divina, quæ vellet Deus concurrere, si voluntas creata vellet concurrere: Quia jam supponeretur concursus creaturæ ante concursum Dei; quod est absurdum. Negatur item concursus indifferens esse impossibile: Qui ipse concursus Dei aliud dicit in recto, aliud in obliquo: In recto dicit omnipotentiam divinam per voluntatem ejusdem ad agendum applicatam; In obliquo autem dicit ipsum actum creaturæ, prout pendentem à Deo; & secundum hoc obliquum concursus Dei spectatus, est idem realiter cum concursu creaturæ: Qui concursus crea-

tate, ipsumque illud obliquum importatum ab omnipotentia, est quid determinatum, si in se, & in suppositione sui ad se spectetur. Non est tamen quid determinatum, si spectetur in suis causis, & antecedenter ad suppositionem sui ad se. Unde & concursus illi Dei ex suppositione sui ad se, seu in actu secundo spectatus, est determinatus, sed non est determinatus in actu primo spectatus. Omnia hæc fusiùs tractantur in *Physicis*, ubi de concursu divino. Vide etiam dicta supra d. 4. q. 1. diff. 4.

Punctum Difficul-

tatis 9.

Proponitur 10. *Fundamentum ex iis, quæ adferuntur à S. Thoma 1. p. ubi impugnatur scientiam mediam.*

Obicitur 1. Rationem fundatam in *Auct. S. Thom.* Voluntas & decretum prædeterminativum modò sit conditionatum ex parte objecti, nullam imperfectionem, aut superfluitatem involvit, sed potiùs magnam perfectionem; & ita de facto multa à Deo sub conditione prævisâ, prophetata & ordinata sunt, pro quò plurima loca *S. Thomæ* adfert.

Respondetur ex istis, quæ docentur de scientia conditionalium colligi potest, concedi à nobis tale decretum circa ista, quæ spectant simpliciter Dei gubernationem, salvaque libertate creaturarum ordinantur à Deo, idemque dicimus de istis quæ merè & præcisè pendent à sola ordinatione divina, circa mundi ordinem. Deinde prophetiæ sæpe formantur à Deo, post perconsultam libertatem nostram scientiâ conditionalium, quæ jam Deo relinquit locum decemendi efficaciter, & prædicendi, sed efficaciter supponente suppositionem nostri consensus. Si autem formetur hoc decretum respectu futurorum liberorum conditionatorum ex dictis colligi debet, quòd sit læsivum libertatis, inproportionatum &c. &c.

Obicitur 2. Et supponit, non implicare in terminis prædeterminationem, eamque Deum formare ante scientiam mediam stante libertate. Tum quia divina voluntas ex se est primum liberum, consequenter ex se, utpote fonte omnis libertatis, erit causa omnis libertatis creaturæ: Si autem non detur prædefinitio Thomistica, Deus per scientiam mediam inspiciet aliquid extra se tantum, nempe id, ad quod se voluntas determinabit. Ergo ex tali scientiâ non redditur voluntas libera Dei composibilis cum scientiâ, habet eam composibilitatem, quantumvis ea scientia non daretur. Tum quia omni objecto scientiæ mediæ remoto, videt Deus per scientiam simplicis intelligentiæ non implicare, sed esse possibilem actum liberum hîc & nunc, etiam ut liberum; sed quod Deus videt

non implicare, sed esse possibile, potest facere, nullâ alia creata conditione inspectâ, nec futuritione conditionatâ expectatâ, quia hoc ipso, quòd non implicat, potest facere per omnipotentiam; Ergo & velle ante omnem aliam conditionem; Quia quidquid potest facere per omnipotentiam, potest velle per voluntatem, nullo alio expectato.

Respondetur. Prædeterminatio & tamen salvans libertatem implicat in terminis: Quia implicat in terminis prædeterminatio salvans indifferentiam; libertas autem est indifferentia ad utrumlibet: Non dependenter quidem à scientiâ mediâ, Deus, est fons nostræ libertatis, quia non ex mediâ scientiâ formaliter provenit, quòd Deus sit ens perfectissimum, imò quia est ens perfectissimum, debet habere scientiam mediam: Nihilominus non esset fons nostræ libertatis, si prædeterminativo concursu, vellet nobiscum concurrere; sed est fons libertatis in quantum nobis exhibet concursum, & potentiam ad utrumlibet expeditam. Scientia ergo mediâ tantum ad hoc est necessaria, ut salvâ libertate, efficacem omnino gratiam, & concursum conferat, præsciens quid sit futurum ex illo concursu, ad utrumlibet indifferenti, volendo etiam in illo salvare rationem specialis beneficii, ut scilicet noscendo bonum venturum ex oblatione illius, procedat ad dandum auxilium, vi cuius ponetur illud bonum consensus. Ad illam propositionem, per scientiam mediam inspiciet non nisi Deus, ad quod se voluntas determinet, ex dictis satisfit; quòd non tantum inspiciet, sed ad illam determinationem concurret, quâ ut se possit determinare creatura ipse Deus voluit, dum voluit indemnem servare libertatem. Habet quidem voluntas Dei libera, composibilitatem cum creata, sed illam præcisè circa liberos eventus exercere non potest, independentem à scientiâ conditionatâ, sed casu solo illam exerceret. Omni autem objecto scientiæ mediæ remoto, videt Deus possibilem actum liberum; sed vi illius non videt, an sit existiturus, sed advertit possibile esse ut existat. Si autem non advertit determinatè, quòd esset existiturus, non posset informari illâ scientiâ, ut dicatur præsciens agere vel concurrere; & licet quidquid potest facere Deus per omnipotentiam, potest velle per voluntatem; sed si ipsa voluntas debetè præilluminetur; in ordine autem ad conferendas v. g. gratias efficaces, non præilluminatur debetè sola scientiâ simplicis intelligentiæ: Quia hæc non videt unam partem determinatè.

Obicitur 3. Veritas futuri conditionati, de facto est veritas quædam determinatâ, licet objectum ejus sub conditione sit existens, ut pendente existentia à conditione, jam non maneat suspensa veritas: Quòd si est determinatè vera, ergo talis determinatio pro illo statu conditionis.

N 3

R. p.
H. MŁOD
anowski
Tom. 1. e. 2.
D. VI

ditionato, & ut extracta à ratione puræ possibilitatis, ex aliquo principio, & causa oritur; nulum autem hoc principium est, nisi prædeterminationio.

RESPONDETUR. Determinationem illam oriri à libertate voluntatis, si effectus sit gratiofus gratiæ Dei adiutæ, quæ libertas ex dominio actionis tollit illam indifferentiam, etiam pro statu conditionato, & non tollit hanc indifferentiam pro statu possibilitatis, pro quo res potest evenire, potest non evenire.

INSTAT 1. Positâ illa conditione & statu conditionato, vel voluntas habet necessariò illam determinationem, vel liberè? Non necessario, nihil enim datur in tota illa conditione, quod necessitet, aliàs si conditio purificaretur pro statu absoluto, necessariò fieret ille actus: Si autem liberè? Ergo causa & principium talis determinationis pro illo statu, est conditionata libera voluntatis creatæ determinatio; Ergo etiam intervenit illic determinatio voluntatis divinæ; quia ubicunque facit sibi locum creatæ libera determinatio, ibi locum etiam voluntas divina habere debet.

RESPONDETUR. Habere illic locum determinationem divinam, non antecedentem determinationem creaturæ, qualis est prædeterminatio; sed secundum conditionem liberi agentis cum dominio ad utrumlibet, accommodando sese potestati creaturæ utrumlibet agendi, ad ipsamque illam determinationem etiam conditionatam concurrentem.

INSTAT 2. Impossibile est divinum intellectum videre illam determinationem voluntatis, sub statu possibili, nisi respiciendo etiam suam omnipotentiam, nec potest cognoscere determinationem illam absolute futuram, nisi respiciendo ad absolutam voluntatem suam, quæ est causa producendi res in facto esse; Ergo etiam in statu conditionato respiciendo actionem, respicit illam per ordinem ad aliquod attributum suum, à quo status ille, & res sub illo statu participetur.

RESPONDETUR. Res in statu conditionato, participare esse conditionatè ex decreto voluntatis conditionato ex parte actûs, & ex parte objecti, ipsâque omnipotentia conditionatè concurrente.

OBJICIT 4. Quando jam prævidit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, idque independentè à decreto prædeterminante, vel potest adhuc divina voluntas stante illâ conditione in omnibus illis circumstantiis velle, quod Petrus non sedeat, vel non potest velle? Si potest velle oppositum, ergo adhuc scientia illa non erit infallibilis; quia adhuc restabat consulenda voluntas divina à quâ potest cassari, & evacuati illa veritas, etiam sub statu conditionato; & sic ante divinam voluntatem, & determinationem illius, non potest reddi certa &

infallibilis illa præscientia: Si verò positâ illa conditione, & cognitâ illa determinatione, voluntas divina, non potest oppositum velle pro statu illo conditionato; Ergo est illi impossibile objectum illud pro illo statu, quod non potest dici.

RESPONDETUR, quod Arg. importet aliquid tollens seipsum; nam cum dicit secundum nostram doctrinam, quod res in talibus vel talibus circumstantiis ex suppositione determinationis ita se habeat, hoc ipso supponit etiam voluisse Deum, nec velle impedire, ut res fiat. Quomodo ergo assumit argum. Deum intelligi debere nolentem hoc fieri, cum inter prærequisita conditionata, conditionatè agendi, ponatur nolle Deum oppositum fieri, nec impedire, immo velle conditionatè concurrere, ex suppositioneque quod velit Deus, non potest supponi, quod nolit. Deinde cum Deus etiam contra libertatem creatam niti possit, bene concipi potest, esse in potestate ejus, etiam oppositum fieri, & tunc tantum non futurum oppositum, quando non supponetur oppositum Deum velle. Unde jam directè dici potest, supposito quod præviderit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, posset nolle sessionem secundum suppositionem antecedentem; sed non potest nolle secundum suppositionem consequentem; quia si est suppositio sessionis, etiam est suppositio volitionis divinæ conditionatæ, ut sit sessio.

INSTAT 1. In illo signo rationis, quo intelligitur scientia media, ante omne decretum, utraque pars est possibilis voluntati creatæ, scilicet quod sederet Petrus, vel non sederet, possetque, si voluntas illius aliter se determinaret, oppositum videri, à scientia media; Ergo etiam illud oppositum erat possibile voluntati divinæ, & ejus omnipotentia; Ergo non potest positâ illa conditione & sub statu conditionato reddi impossibile Deo, quod manet possibile voluntati creatæ.

RESPONDETUR ex suppositione, quod talis facta sit suppositio pro statu conditionato, jam non potest mutari; cuius tamen oppositum supponit illatio; nam si posset mutari, sequeretur illam suppositionem esse & non esse; esse, est enim suppositio; & non esse, quia mutatur: Sic etiam supposito, ut supponi debet, quod ad illam suppositionem concurreret voluntas divina, jam non potest non concurrere voluntas divina. Unde in ordine ad istum eventum pariter se habent voluntas divina & creatæ: Quia sicut ex suppositione non est possibile oppositum voluntati creatæ; ita ex eadem suppositione, ad quam concurrat & voluntas, & omnipotentia divina, non est possibile oppositum.

INSTAT 2. Illud objectum scientiæ mediæ, id quod, circa illud objectum scientiæ mediæ, id quod

que liberè, vel non proponitur ut liberè velit, sed necessàriò se gerat circa illud? Si hoc secundum, ergo cum voluntas creata liberè se circa illud gerit, circa illud necessitabitur voluntas divina, quod est absurdum. Si autem liberè ei placet illa determinatio sub illo statu conditionato; Ergo potest non placere Deo, potestque velle oppositam partem sua determinatione, consequenter non scietur certò illud objectum ante prædeterminationem.

RESPONDETUR. Illud objectum conditionatum ita proponi divinæ voluntati, ut simul proponatur etiam illud ipsum voluisse Deum conditionatè, & sicut tunc ex suppositione, quod voluerit creatura, non potest non velle, licet liberè voluerit. Ita & Deus ex suppositione quod illud conditionatum objectum voluerit, non potest illud non velle, licet liberè velit; hoc enim stat cum libertate, ut suppono ex dictis. In hoc fallitur argumentantis imaginatio, quod putet præsupponi illud objectum ante omnem omnino volitionem divinam, & post præsuppositionem tum primum illic cogitare Deum, ad quam se partem determinet.

INSTAT 3. Si non ponatur prædeterminatio, fieremus divinam potentiam dependentem à determinatione creata, siquidem non poterit certo, & prudenter providere, nisi prius exploret per scientiam mediam, quid creatura facturatur? Quod non potest dici; est enim doctrina hæc falsa.

RESPONDETUR. Non debere dici ullo modo proprie potentiam divinam dependentem à determinatione creaturæ; quia dependentia importat causalitatem, quam creatura, nullam exercet in potentiam divinam; id tamen verum est, quod Deus propriâ sua voluntate, & decreto adstrinxit se non violaturum iura libertatis creatæ; consequenter se concursurum concursu indifferenti, dependentiaque hæc scientiæ merito ab effectu non est ullo modo vera dependentia, sed solius præsuppositionis termini. Falsus quid docuerit, alibi dicitur. Addo non faciemus divinam potentiam dependentem à determinatione creata, cum ipsa illa potentia ad illam etiam conditionatam determinationem concurrerit; Rationemque prioris habeat respectu illius determinationis potentia; quia dat concursum, vires, &c. ad eandem; advertendoque Deus scientiâ conditionatâ ad illam determinationem advertit simul ad suam volitionem, concursumque conditionatum.

OBJICIT 5. Idem q. 19. d. 5. a. 5. n. 1. assumit, quod non implicet libertatem creatam componi, cum efficacia intrinsecâ divinæ voluntatis, eamque sic probat: Quia vel Deus est prima radix & principium possibilitatis actûs liberi, vel non? Si non, ergo datur aliqua possibilitas alicuius rei creatæ, non derivata ab o-

mnipotentia divina; quod est absurdum. Si autem Deus est causa prima, & radix nostræ libertatis, possibilitatisque actûs liberi, necesse est quod ita sit causa possibilitatis unius actûs determinati v.g. consensus ad amorem, quod etiam sit causa possibilitatis ad oppositum, scilicet dissensum, aliàs non salvaretur libertas. Hoc posito subsumit, sed efficacia infinita divinæ potentia, quæ est radix & principium utriusque possibilitatis in actibus liberis determinatis, per hoc, quod exequatur in actu determinante unam possibilitatem ex illis, non tollit aliam nec reddit impossibile; quia executio unius possibilitatis, non contrariatur possibilitati alterius partis, ut patet, cum voluntas actu unam partem operatur; Ergo nec eam tollet divina prædeterminatio.

RESPONDETUR. Si efficacia infinita divinæ potentia exequatur unam determinatè possibilitatem, sed modo proportionatè libertati, non tollit aliam possibilitatem; sed tollit si faciat modo improporcionatè libertati; prædeterminatio autem ex dictis, est modus improporcionatus libertati. Quod adfert de voluntate, locum hic non habet; quia supposito quod velit, non potest non velle, sed hæc suppositio oritur ex usu libertatis, adeoque fundat suppositionem consequentem, prædeterminatio autem fundat, uti dictum est, suppositionem antecedentem. Unde concedo, Deum esse primum principium possibilitatis actûs liberi, estque causa possibilitatis consensus determinati, ut sit causa possibilitatis dissensus, si non agat prædeterminativè; secus si agat prædeterminativè, sic enim aufert indifferentiam ad dissensum v.g. adeoque non salvat possibilitatem oppositi, tumque divina potentia, quando exequitur in actu determinatè unam possibilitatem non reddit impossibile aliam; si id exequatur modo liberis proportionatè, adeoque non prædeterminativè.

OBJICIT 6. Idem. Consensus creatæ voluntatis, est impossibile, quod sit consensus à Deo simul cum voluntate; & non sit prius à Deo supponitur enim causatus à Deo; & quidem per prius à Deo; quia causa prima, etiam ad talem influxum, habet formalitatem causæ primæ, adeoque supponi debet à causa subordinata.

RESPONDETUR pluribus ex capitibus argumenti non concludere: In primis si sit res de consensu gratuito, fiatque ille modo connaturali, hoc est per principium unitum, ostendetur causalitas prior causæ primæ (quod etiam proportionaliter applicari debet, quamvis non fiat modo connaturali, & si sit actus vere naturalis) ostendetur, inquam, hæc causalitas in ipsa collatione auxilii, & virium. Rursus ratione primarum illustrationum, piarumque affectionum, & in ordine naturali ratione cogitationum, &

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom. I. c. 2.
D. VI

num, & affectionum, quas dicebat Aristoteles oriri à bonâ fortunâ. Vide superius dicta per quid salvetur ratio causæ primæ.

INSTAT 1. Idem. Consensus creatæ voluntatis, à quo accipit denominationem efficaciam, decretum Divinum de se indifferens, est, inquam, ille consensus aliquid creatum, subiectum dominio voluntatis creatæ, & ordinabile in finem ab aliquâ providentia, ergo à fortiori causatur entitative, & efficienter ab omnipotentia Dei, sine quâ factum est nihil, & dirigitur à providentia Divina in finem efficaciter, efficacitate infallibili in ratione operandi, & non solum in ratione sciendi, & videndi.

RESPONDETUR. Concedo illum consensum esse aliquid creatum, ordinabile à providentiâ; Concedo causari illum ab omnipotentia; Concedo dirigi in finem efficaciter efficacitate infallibili; sed nego illum desumi ab aliquo prædeterminativo; Sed infallibilitas illius providentiæ, connotat suppositionem nostri consensus conditionati, ad quem ipsum concurrir voluntas Dei, ejus omnipotentia, &c. Quamquam hoc argumento non apparet de consensu conditionato, an de absoluto loquatur? Si loquatur de consensu absoluto, falsum est in Nostris principiis, quod antecedenter ad consensum absolutum non detur efficacia; cum etiam nos admittamus efficaciam in actu primo, & antecedenter ad consensum absolutum; licet voluntas Dei non habeat denominationem efficaciam antecedenter ad consensum conditionatum. Si autem loquatur de sensu conditionato, illum antecedenter non dirigit in finem efficaciter providentia Divina, quia hæc efficacia providentiæ Divinæ, penes statum absolutum spectari debet.

INSTAT 2. Idem. Quæcunque realitas creata est dependens à Deo in fieri, & in conservari; sed ille influxus creatæ voluntatis, etiam quâ influxus creatæ voluntatis, est aliqua realitas creata; Ergo ut talis, pendet adhuc à causalitate Divinâ; sed quidquid est dependens à causalitate alicujus, respicit illud sub prioritate causæ, & non sub simultate tantum coefficientis; Ergo respectu Divinæ causalitatis, debet partialis influxus voluntatis creatæ, esse posterior, & respicere causalitatem Dei: quia nihil causatur ab alio per simultatem, sed per prioritatem.

RESPONDETUR. Prioritatem hanc in dependentia nostri consensus à Deo salvari non per præoperationem in ipsum consensum, sed per productionem ipsius potentie, collationem auxiliorum, virium, &c.

INSTAT 3. Illa determinatio voluntatis, & partialis influxus debet causari à voluntate Divinâ, non inefficaci; quia inefficax nihil causat: Ergo debet causari ab efficaci; hæc autem efficacia non potest desumi à determinatione voluntatis & ab ipso effectu, quod ipsum prob.

quia ista determinatio non potest supponi à decreto, sed ab ipso causatur; Ergo ante talem determinationem, & non ab ipsa, decretum habet efficaciam; & ratio est; quia causa efficax esse debet dum causat, non postquam aliquid causatum est, quia causato effectu, efficacia ad nihil deservit.

RESPONDETUR. Non satis apparere, de quonam statu procedat hoc argumentum; Si procedit de statu conditionato, supponit aliquid, quod ipsum probandum foret, nempe quod causetur illa determinatio, pro statu conditionato, à voluntate efficaci quâ tali: quod si procedat de statu absoluto, proficiscitur quidem illa determinatio à voluntate efficaci, sed non quâ efficaci: quia quâ efficax illa voluntas Dei dicit ipsum consensum conditionatum, qui seipsum non causat. Unde deberet dici, quod proficiscatur à voluntate Divina efficiente. Sed quidquid sit de his rigoribus loquendi; concedo determinationem absolutam voluntatis causari pro statu absoluto à voluntate Divina efficaci, quæ efficacia voluntatis Divinæ non potest quidem desumi à determinatione voluntatis absoluta: quia absoluta determinatio est quid posterius illâ voluntate efficaci Divina; sed cur non posset desumi à determinatione conditionata? quæ prior est subsistendi consequentiâ prædeterminatione absoluta.

OBJICIT 7. Deum allicere per Nos voluntatem propositione tantum objecti, & non prædeterminando, quod illi commune est cum creaturis, & tamen Deus debet aliquid sibi proprium habere, nempe ut possit etiam voluntates creatas immutare. Punctus itaque difficultatis in hoc est, utrum ipsum motum voluntatis debeat etiam Deus ipse causare, non solum per objecti propositionem; sed etiam per efficientiam, seu efficaciam intra voluntatem, ut etiam supponit Aug. & S. Thom.

RESPONDETUR. Seclusâ prædeterminatione Deum habere vim immutandæ voluntatis: in primis ratione selectionis mediorum, quæ prævidet fore efficaciam, cujus selectionis non est potestas in ullâ creaturâ. Rursus habet potestatem immutandæ voluntatis ratione collationis auxilii elevantis, si operatio debet esse supernaturalis. Et quamvis S. Thom. dicat intellectum humanum posse adjuvari ab intellectu Angelico ad aliquid cognoscendum; nondum tamen dicitur, posse immutare voluntatem immutatione supernaturali, vel per directam immisionem cogitationum, quas dicebat Arist. oriri à bonâ fortunâ; hoc enim spectat ad solum Deum. Quod autem dicit, in hoc esse punctum difficultatis, utrum ipsum motum voluntatis Deûs etiam ipse causare debeat? quod, inquam dicit, id non ita se habet; Non enim inter Nos & Thomistas, in hoc est difficultas; concedimus enim & actum, & ipsam determinationem ad

ad actum ita causari à Deo, ut etiam simul causetur à creaturâ. Sed in hoc, an determinatio- nem creaturæ ad hanc partem præcedat deter- minatio Dei determinans creaturam talis, ut il- la posita, non possit jam non esse illud, idque ex vi determinationis posita à Deo ad id, ad quod Deus determinat.

INSTAT 1. Voluntas Divina efficax est in- fallibilis, & talis cui resisti non potest, quod Scri- ptura probat, quam ille pluribus citat, sed & ra- tio suadet: Ergo ponenda est intrinseca effica- cia Dei non suppositiva consensus; hoc enim quod sit per oblationem indifferentem, & inde- terminatam concursus, per propositionem ob- iecti, & motionem moralem, est tale, quod ex- spectat consensum nostrum, ut juxta ejus deter- minationem cooperetur ei, & est insuper tale, cui etiam in sensu composito resisti potest.

RESPONDETUR. Hoc Arg. indigere suis li- mitationibus: nam Araus. Trid. & Innocentius contra Jansenistas decernunt interiori gratiæ resisti posse. Ut toti difficultati satisfiat conce- demus voluntati Divinæ resisti non posse, sed in- fallibilitate ortâ ex suppositione consequenti illis, quæ libere fiunt, sed negatur alio sensu voluntatem Divinam respectu actuum libero- rum esse talem, cui resisti non possit, nisi forte dicatur esse talem, quæ cum sit accommodata li- bertati licet per oblationem indifferentis con- cursus, tamen resistentiam non admittat. Ad- mittimus item infallibilitatem antecedentem ad consensum absolutum ortam ex suppositio- ne ipsiusmet consensus, sed negamus dari infal- libilitatem voluntatis Divinæ antecedenter ad consensum conditionatum talem, cui resisti non potest. Quamvis autem oblationi concursus indifferens, propositioni objecti, &c. secun- dum suppositionem antecedentem resisti pos- set, ex suppositione tamen consequenti non po- test resisti: Si enim prævideatur ille concursus eventum non nisi habiturus ex adiutorio Dei, dominio actionis in hanc partem inclinato, non potest non habere eventum.

INSTAT 2. Voluntas cui non potest resisti, est efficax & infallibilis per locum intrinsecum, & antecedenter ad prævisionem nostri consensus, ergo datur prædeterminatio. Ant. prob. quia si voluntas Divina est talis cui resisti potest se- cundum se & per locum intrinsecum, ergo con- siderata Divina voluntas secundum se, & ante præscientiam consensus nostri, patitur resisten- tiam, quæ non oriatur nec derivetur à Deo: Si enim esset cum influxu Dei, jam esset cum vo- luntate Dei: Si autem illa resistentia esset sine influxu Dei, & ipso non cooperante; Ergo ali- quid reale & creatum esset possibile, quod sit in- dependens in esse à Deo; Ergo ulterius, si ante- cedenter ad omnem prævisionem mei consen- sus est impossibilis resistentia aliqua ad volunta- tem Divinam in sensu composito, hoc ipso se-

quitur ante omnem suppositionem, Divinam voluntatem esse infallibilem, & irresistibilem in eodem sensu composito, adeoque efficacem & prædeterminativam.

RESPONDETUR. Probandum prius fuisse dari aliquam voluntatem efficacem ante prævi- sionem etiam conditionati nostri consensus, quæ quia non datur, adhuc salvatur nulli volun- tati Dei efficaci resisti posse, eò quod in liberis, non sit efficax, efficacia non orta ex suppositio- ne consensus conditionati, ut ordinariè dici- mus; in necessariis autem intrinsecam effica- ciam habet; consequenter etiam per nos nulli efficaci Divinæ voluntati resistitur, præcipuè verò, quia ipse consensus conditionatus, est etiâ ex ipso influxu Divino, in quem influit Deus. Neque inde sequetur, humanam potius volun- tatem non posse sibi resistere, quàm quod vo- luntas humana non possit resistere Divinæ vo- luntati; quia hoc ipsum dominium actionis ha- bet creatura à voluntate Dei, & quia de absolu- tã potentiâ posset illam indemnem non servare, & quia seligit auxilium, quod prævidet opera- turum, cuius selectio pender à solo Deo.

INSTAT 3. Potest Deus promittere aliquid creaturæ, quo casu non apparet quomodo Deus possit offerre non nisi concursum indifferentem, nec habere decretum indifferens ex parte suâ, & efficax solum ex præscientia, quâ videt vo- luntatem creatam determinandam, aliàs pro- mitteret Deus id, quod non esset ipse facturum, & cuius non esset efficiens; determinationem enim creaturæ præscit, non causat, præcipuè cum Deus illis promissionibus non tantum pro- mittat concursum suum indifferentem, sed eti- am ipsum actum determinatum.

RESPONDETUR. Promissiones illas Divi- nas, circa actus bonos, fundari ut plurimum in prædefinitionibus actuum bonorum antece- dentibus effectum absolutum, vel esse circa ea, quæ soli Divinæ ordinationi tanquam guber- nanti universum subsunt. Multa etiam non tam sunt promissiones Divinæ, quàm meræ præ- dictiones fundatæ in iis, quæ Deus novit per sci- entiam Conditionalium. Sed insuper ut Deus dicatur non solum promittere concursum in- differentem, sed ipsam actionem, non est neces- se ponere ad hoc physicam prædeterminatio- nem, sed sufficit ponere concursum in entitate indifferentem, ratione tamen selectionis, & ut Nostri dicunt, beneficii determinatum, ex sup- positione consequenti, ex quo postea sequitur infallibiliter determinatio voluntatis. Suppo- nit etiam argumentum, quod doceamus, con- sensum ipsum, & determinationem non causari ab influxu Divino, quod negatur à Nobis. De- inde involvit se argumentum: non enim apparet si dicatur, quod Deus sit causa coëfficiens con- sensus, quomodo inquam sequatur, quod Deus illum præsciat, non causet?

Punctum

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tóm. 1. c. 2.
VI

Punctum Difficultatis

tis 10.

*Ultimum Fundamentum, petiit ex Nostro-
rum Principiis.*

Dantur prædefinitiones actuum nostrorum salvâ libertate; Ergo & Prædeterminatio physica dari poterit salvâ libertate.

Est hic necesse resolvere ipsum Antecedens: quod ut fiat,

SUPPONO 1. Notionem trium horum terminorum. Prædestinatio, Prædefinitio, & Prædeterminatio. Quid sit Prædestinatio, alibi dicitur; suffecerit pro nunc dicere, quod sit provida destinatio gloriæ pro electis. Prædefinitio est decretum voluntatis Divinæ, intendens efficaciter aliquid fieri per se, vel per creaturam. Prædeterminatio (loquor hic de illa ex communiori sensu) est qualitas creaturæ impressa, prius naturâ quàm operetur, intrinsecè determinans ad unum, quâ positâ non possit non fieri id, ad quod determinat.

SUPPONO 2. Prædefinitionem dupliciter posse fieri à Deo. 1. Decernendo, ut aliquid fiat à creaturâ non præconsultâ prius libertate ipsius. 2. Potest fieri post præconsultam libertatem, ita ut efficacia illius desumatur ex ipsa futuritione conditionata prævisâ: prioris exemplum est, volo ut Petrus convertatur. Secundæ autem exemplum est, si darem hanc gratiam Petro, consentiret illi, volo ergo ut consentiat, destinoque illi hanc gratiam. Priorem illam prædefinitionem nostra Schola negat: coincidit enim cum Thomistica. Secundi generis negant aliqui cum Vasquez, alii affirmant cum Ruiz, Arriaga & aliis.

SUPPONO 3. Bene admitti posse has prædefinitiones salvâ libertate. Tum, quia prædefinitio illa dependet ab eo, quod supponit nostram libertatem. Tum, quia non adfert media determinata ex se, ad unum, & quæ simpliciter habeant rationem suppositionis antecedentis, sed adfert media, quorum ratio infallibilis desumitur ab ipso exercitio libertatis. Tum, quia positâ illâ prædefinitione, quod non possit fieri oppositum in idem refertur; ac cur positâ scientiâ conditionalium non possit fieri oppositum, nempe utrobis refertur in ipsam suppositionem consensus. Erant autem hæc prædefinitiones distinctæ etiam à morali concomitante determinatione: quia prædefinitiones procedunt simpliciter ex suppositione effectus, quam antecedentiam suppositionis effectus, non dicit determinatione concomitans.

SUPPONO 4. Quod eadem prædefinitio salvet etiam efficaciam Divinæ voluntatis, idque, ideo, quia non est, cur non sit contenta illa infallibilitate, & infirmitate, quâ contenta est scientia conditionalium, respiciendo scilicet in-

fallibilitatem ortam ex suppositione consensus. Deinde si prædefinitio non salvaret efficacitatem, & infallibilitatem in suis decretis, ex eo non salvaret, quod Deus volens efficaciter fieri aliquid, deberet jam non offerre media indifferentia; hoc autem non evincit quidquam; nam illa media, licet secundum suam entitatem spectata, sint indifferentia; in ratione tamen efficacium, quæ efficacium, infallibilitatem habent. Denique in istis prædefinitionibus salvatur efficacia Divinæ voluntatis, quia ille qui habet in suâ manu media apta ad positionem finis, potest ante absolutam executionem illius finis efficaciter intendere eundem. In manu autem Dei sunt apta illa media.

SUPPONO 5. Bene has prædefinitiones admitti de facto posse. Tum, quia ex una parte nihil obstat illas admitti, cum salvent & libertatem, & efficaciam Divinæ voluntatis, ex altera parte convenit eas habere Divinæ providentiæ: vi enim illarum prius intendet finem, quàm præstet media, villarum magis liberalem ostendit erga electos, villarum ostendit propensionem in bonum, præcipue cum plura loca sacra Script. tales prædefinitiones innuant, ut cum dicit Christus se vadere, sicut est illi prædefinitum à Patre, & similia.

Sed hæc prædefinitiones admitti debent non nisi ratione actuum bonorum; non verò malorum: nam eas non admittendas esse docet Arauscanum Can. 25. dum dicit: *Aliquos ad malum Divina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed & si sunt qui tantum malum credere vellet, cum omni detestatione, illis anathema dicimus.* Ratio etiam idem suadet: quia id quod prædefinit Deus, facit, & quod facit, ut fiat, non prohibet, sed appetit, quod circa peccatum Deo tribui non potest. *Hic suppositis*

RESPONDETUR ad Arg. Conced. Ant. Neg. Conf. Disparitas est, quia efficacia prædefinitionis oritur ex exercitio ipso nostræ libertatis prævisio, consequenter est suppositio merè consequens, adeoque non tollens libertatem, secus prædeterminatio.

INSTABIS 1. Exiis, quæ tenens prædefinitiones M. Perez. d. 5. de Prov. à n. 43. sibi opponit, Bona est hæc argumentatio, si Deus est infinite bonus, caret peccato furti, ita ut propositio huic opposita, non sit Deo libera, sed necessariò falsa, sed Deus habet infinitam bonitatem, ita ut opposita huic propositio non sit Deo libera; Ergo Deus caret peccato furti, ita ut opposita huic propositio non sit Deo libera; At opposita propositio est Deum furari, ergo Deo non est liberum furari. Ergo etiam valebit hæc argumentatio. Si Petrus subjacet decreto de non furando, caret peccato furti, ita ut propositio opposita non sit Petro libera. Sed Petrus subjacet tali decreto, ita ut Petro non sit libera opposita propositio. Ergo Petrus caret furto, ita ut

suppo-

supposita propositio, non sit Petro libera, sed opposita propositio est Petrum furari; Ergo Petro non est liberum furari.

RESPONDETUR. Neg. tenere illationem secundam, eo quod secunda necessitas, procedat secundum suppositionem consensus exhibiti à Petro, quæ autem procedunt secundum talem suppositionem, non tollunt libertatem, & licet Petro non sit liberum decretum Dei elicitive, formatum enim à Deo; est tamen liberum obiective, ita quod scilicet Deus non potuerit formare hoc decretum, si non exhibuisset Petrus consensum conditionatum, quem illi exhibere liberum fuit. In idem recidit si dicas, in priore illatione contineri necessitatem antecedentem: nam per essentiam bono de se, est etiam necessarium, de se, non peccare; secunda autem illatio est necessaria non nisi necessitate suppositio- nis consequentis, jam autem suppositio antecedens tollit libertatem, non consequens.

INSTABIS 2. Implicat ut Deus habeat duas voluntates efficaces circa duo objecta contradictoria, sed si Deus haberet decretum prædefinitionem, & simul voluntatem dandi ei quem prædefinivit concursum generalem ad peccandum, haberet &c. Ergo: Minor prob. hæc sunt contradictoria: necessarium est existere consensum Petri, est contingens non existere consensum Petri, jam autem vi prædefinitionis necessarium est existere consensum Petri, cum hoc decretum sit immutabile, & vi voluntatis efficacis dandi concursum generalem ad peccandum, est contingens non existere consensum Petri. Ergo. Hanc instantiam proponit Rosmer in 1. p. p. 138.

RESPONDETUR. Neg. seq. illæ autem propositiones prout hic sumuntur, & sumi debent, non sunt contradictoriae: nam ly necessarium ex suppositione consequenti, & ly simpliciter contingens non sunt contradictoriae, ly autem necessarium in præsentia sumitur pro necessario ex suppositione consequenti. Quod autem attinet ad voluntatem tribuendi concursum indifferenter, illa ex eo coheret cum prædefinitione: quia quamvis suo modo indifferentiam dicat, in ratione tamen determinatæ & infallibilis, infallibilitatem consequentem dicit, quæ sufficit. Adde, hæc propositio: Necessarium est existere consensum Petri, est vera non necessitate aliqua antecedenti, sed consequenti, si autem hoc non est necessarium necessitate antecedenti, verum etiam erit, quod sit contingens non existere consensum Petri.

INSTABIS 3. Oppositum sentiens Martinon. d. 19. n. 74. dicit quæ talem prædefinitionem antecedentem esse impossibilem circa multa opera Christi & SS. quæ peccatum supponunt: est enim impossibile Deum velle antecederet absolute aliquid supponens peccatum. Deinde si Deus ex se omnia bonæ opera prædefinivit,

cur definivit tam pauca? non est item consentanea doctrinæ PP. qui rationem cur Deus præsciatur actus futuros liberos creaturarum docent esse, quia futuri sunt, non esse autem futuras, quia Deus præscivit.

RESPONDETUR. Ante prævisam suppositionem peccati non esse decreta opera absolute, sed non nisi ex illius suppositione; Consequenter jam Deus non utitur tanquam medio illo peccato, ut ponat prædefinitionem, sed illo supposito, & sine ulla prædefinitione facto, tum primum format suam prædefinitionem, in antè directus saltem scientiâ conditionata de illo peccato. Quare autem Deus tam pauca opera prædefinierit? altitudini consilii illius relinquendum est. PP. qui dicunt, non idè actus esse futuros, quia illos Deus præscivit, loquuntur de scientiâ speculativa, non practica, & cum prædefinitio ad actum voluntatis spectet sæpeque PP. dicant res bonas idè fieri, quia Deus illas vult fieri, hoc ipso relinquunt adstruendæ prædefinitioni locum.

QUÆSTIO IV.

De Physica Prædeterminatione Theologicæ.

DICENDUM est. Quod physica prædeterminatio secundum principia Theologica non detur; adeoque quod non sit medium noscendi effectus liberos, sive absolutos, sive conditionatos. Ita omnes Nostri DD. & plures aliarum Scholarum Magistri, quos nostri recitant.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur Argumenta contra Prædeterminationem.

Duplicia possunt formari Argumenta contra prædeterminationem ex locis Theologicis, in primis ab Auctoritate, deinde à Ratione.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta ab Auctoritate.

PRIMA Auctoritas est S. Thomæ. Si prædeterminatio foret medium noscendi futura libera, noscerentur illa in suâ causâ; nam per Thomistas prædeterminatio est causa liberorum; sed in causâ Deus per S. Thomam non noscit futura, ut suppono, certò & determinatè.

Docuit id S. Thomas prima p. q. 14. a. 13. in corpore. q. 19. a. 12. ad 3. q. 23. a. 1. ad 1. ubi prædeterminationem cum Damasceno nominat impositionem necessitatis. q. 62. a. 3. ad 2. *Inclinatio gratiæ non imponit necessitatem, sed habens gratiam potest eâ non uri, & peccare;* quod falsum est in principiis prædeterminantium. Item q. 83. a. 1. ad 3.

Ed

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. 1. e. 2.

Eò servit locus ex prima secundæ q. 9. a. 6. ad 3. q. 10. a. 4. in corpore, ubi expressè docet, voluntatem esse activum principium, non determinatum ad unum, sed indifferenter se habens ad multa. Item q. 106. a. 2. ad 2. Item secundæ q. 171. a. 6. ad 2. Item in 3. p. q. 69. a. 8. ad 2. rationem consensus refert non in gratiam sed in usum: quia etiam si æqualem inquit gratiam percipiunt, sed non æqualiter ea utuntur, sed unus studiosius in ea proficit, alius per negligentiam gratiæ Dei deest.

In 1. dist. 38. q. 1. a. 5. in corpore & ad 2. & ad 3. & ad 5. & ad 7. Et in 1. dist. 39. q. 2. a. 2. loquens de voluntate, ex conditione inquit suâ sequitur quod rectum ordinem tenere possit tendendo in finem, & etiam deficere: Si autem inevitabiliter in finem tenderet & tolleretur sibi conditio suæ nature. Idem repetit ad 3. Et in 2. dist. 39. q. 1. a. 1. Ipsa potentia quantum est in se indifferens est ad plura; sed quod determinatè exeat in hunc actum, vel illud, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate. Legunt alii non est ab alio determinatè. Videtur prior illa lectio retinenda, est enim conformis phrasi, quæ habetur ibidem Artic. 2. in O ubi dicit, quod voluntas ex seipsa determinetur. Ratio enim inquit culpa in actu deformi est ex eo, quod procedit ab eo qui habet dominium sui actus, hoc autem est in homine secundum illam potentiam, quæ ad plura se habet, nec ad aliquod eorum determinatur nisi ex seipsa, quod tantum voluntatis convenit.

In 2. d. 25. q. unicâ a. 1. ad 3. Deus operatur in omnibus, ita tamen quod in unoquoque secundum ejus conditionem: unde in rebus naturalibus operatur, sicut ministrans virtutem agendi, & sicut determinans naturam ad talem actionem: in libero autem arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi sibi ministret, & ipso operante liberum arbitrium agat, sed tamen determinatio actionis, & finis in potestate liberi arbitrii constituitur. Et ibidem d. 28. q. 1. a. 1. in corpore. Non enim esset homo liberi arbitrii, nisi ad eum determinatio sui operis pertineret. Similia habet in 4. d. 49. q. 1. a. 3. quæstion. 2. ad 1. Item L. 1. contra Gentes c. 73. & secundo contra Gent. c. 99. Invenitur alius necessitatis modus in rerû natura, secundum quod aliquid dicitur necessitè absolute, quæ quidem necessitas dependet ex causis prioribus in esse, sicut ex principiis essentialibus, & ex causis efficientibus sive moventibus, subditq;: Ea verò quæ voluntate fiunt, necessitatem habere non possunt, nisi ex sola finis suppositione; Ergo non ex prædeterminatione.

3. Contra Gent. c. 66. num. 5. Secunda agentia sunt quasi particulantes & determinantes actionem primi agentis, & ibidem c. 112.

4. Contra Gent. c. 70. explicans illum locum; Omnis qui in eo manet non peccat, ait. Hoc idè dicit, quia bona Spiritus S. quibus homo adoptatur in filium, vel renascitur in filium Dei, quantum est de se habent tantam virtutem, quod hominem sine peccato

conferre valeant; potest autem contra ea agere, vel ab eis discedendo peccare.

Item q. 2. de veritate a. 12. ad 2. ubi determinationem cognitionis non refert in prædeterminationem, sed in illorum positionem esse suppositam, & q. 22. a. 5. & 6. dicit; Ex hoc dicitur aliquid esse necessarium, quod est inevitabiliter determinatum ad unum. Item q. 24. a. 1. ad 5.

De Malo q. 6. Quantum ergo, inquit, ad exercitium actus: primò quidem manifestum est quod voluntas moveatur à seipsa; sicut enim movet alias potentias, ita & seipsam movet.

De Potentia q. 2. a. 3. in corpore; Voluntas in quantum voluntas est, cum sit libera, ad utrumlibet se habet; potest enim agere & non agere, sic vel sic facere. q. 3. a. 7. ad 12. Voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem causæ primæ, sed quia causa prima, non ita agit in voluntatem, ut eam de necessitate ad unum determinet; sicut determinat naturam, & idè determinatio actus relinquatur in potestate rationis & voluntatis. q. 9. a. 1. ad 3.

Quodlibeto 1. a. 7. ad 7. Deus movet omnia secundum modum eorum, & idè Divina motio à quibusdam participatur cum necessitate, à natura autem rationali cum libertate, propter hoc, quod virtus rationalis se habeat ad opposita; & idè sic Deus movet mentem humanam ad bonum, quod tamen potest huic motioni resistere.

2. Phys. Lect. 15. sub initium. Quod habet necessitatem ex causa efficiente, est necessarium absolute, talem autem indubiè necessitatem adfert prædeterminatio.

RESPONDET Joannes à S. Thom. q. 19. d. 5. a. 6. n. 32. pluribus. Ad ejus principia respondendi solvenda.

TENENDUM est, quod pluribus locis S. Thom. ut vidimus determinationem ad ipsum actum, tribuat voluntati; consequenter tribuit determinationem ad ipsum exercitium; cujus oppositum assumit Respondens. Deinde concedimus ex communi nostri, quod Deus determinat ad individuationem actus, creaturæ autem se determinat ad specificationem actus; inde tamen inferimus, si salvâ subordinatione ad causam primam determinat se ad speciem actus causa secunda, cur non se determinabit etiam ad exercitium actus. Denique ex eo, quia ex Divina impressione habet voluntas, ut non possit velle malum, sed bonum, cur etiam prædeterminatio, quæ sit ex Dei impressione non erit adstrictiva non nisi ad unum, adeoque sublativa libertatis. Porro determinationem, quæ dicimus, creaturam se determinare, non negamus descendere à potestate Dei, & ejus adjutorio adjuvantis illud principium se determinans.

2. AUCTORITAS est S. Augustini in primis in expositione Psal. 141. Tentator inquit non cessat pulsare, ut irrumpat, si clausum in venerit ostium, transit, idè Apostolus quia in nostrâ potestate est ostium claudere,

claudere ostium cordis non parietum: ibi enim & claudere, quia ergo in nostra potestate est & ostium claudere, neque deris inquit locum Diabolo &c. en- Aug. non in prædeterminationem, sed in no- stram potestatem refert claudere ostium.

Lib. 1. ad Simplic. q. 2. Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere ut vocantem non re- sponat, & ibidem. Deus ut velimus, & suum esse vult, & nostrum, suum vocando, nostrum sequen- do: in prædeterminatione autem & vocatio, & voluntas illi debetur. Ibidem dicit. Verum in- quam est? Multi vocati, pauci vero electi; illi enim e- lecti, qui congruenter vocati, illi autem qui non con- gruenter, nec contemperantur vocationi, non ele- ctus quia non sentit, quamvis vocati. Item. Quam- vis multi uno modo vocati sint, tamen quia non o- mnes uno modo affecti sunt, illi soli sequuntur voca- tionem, qui ei cessante reperitur idonei: igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis, qui sciti sunt vocationem.

De Prædest. SS. cap. 5. Quid habes quod non accepisti quisquis audet dicere; Habeo ex me fidem, non ergo accepti, profecto contradicit huic apertissima veritati, non quia credere vel non credere non est in arbitrio voluntatis humanae, sed in electis preparatur voluntas à Domino. Ibid. c. 6. inquit; Illi quia voluerunt, crediderunt, illi quia noluerunt, non cre- diderunt. Similia habentur c. 8. & ibidem c. 31. Hæc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult, facit, si non vult non facit. Ex quo inferius con- cludit, esse etiam fidem in nostra potestate, li- cet nobis per gratiam detur; Ergo illa non est prædeterminativa: quia non relinquit velle & nolle: Unde inferius subdit, cum ergo fides in potestate sit, quoniam cum vult quisque credit, de cum credit volens credit.

In Expositione quarundam propositionum licet; Cujus enim miseretur, facit eum bonum op- erari, & quem obdurat, relinquit eum ut mala opere- tur &c. Cum tamen homini non auferatur liberum voluntatis arbitrium, si ve ad credendum Deo, ut con- sequatur nos misericordia si ve ad impietatem, ut con- sequatur nos ad supplicium. Ergo apparet gra- tiam non prædeterminare ad unam non nisi par- tem.

Lib. de duab. Anim. cap. 12. Ille anima quid- quid faciunt, si natura, non voluntate faciunt, id est, si libero ad faciendum & non faciendum motu animi current &c. peccato earum teneri non possumus. Ubi inquit libertatem non determinari ad unum, & intra si est in sua potestate resistere, & propria volun- tate consentiunt, cur tanta bona in summo malo in-

Lib. 2. de Actis cum Felice cap. 4. Habet quisque in voluntate, aut eligere quæ bona sunt, &

est arbor bona, aut eligere quæ mala, & est arbor mala.

Libro 1. de Spiritu & Lit. c. 34. Visorum sua- sionibus agit Deus si ve extrinsecus si ve intrinsecus, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in men- tem, sed consentire vel dissentire propria voluntatis est.

De Gratia & lib. arb. c. 2. Nemo ergo Deum causatur in corde suo, sed sibi imputet (non præde- terminationi) quisque cum peccat, neque cum ali- quid secundum Deum operatur, alienet hoc à propria voluntate. Non ergo alienandum hoc ad præ- determinationem.

Lib. 83. Questionum q. 68. idem docet.

De Genesi contra Manich. cap. 3. Illud autem lumen non irrationabilium animarum oculus pascit, sed pura corda &c. quod omnes homines possunt, si velint, quia illud lumen omnem hominem illumi- nat.

Item Lib. cit. de Grat. & lib. arb. c. 5. Con- vertimini ad me & convertar ad vos, unum horum videtur esse nostra voluntatis, id est, ut convertamur ad Deum, alterum vero ipsius gratie, id est, ut etiam ipse convertatur ad nos. Ibidem. Non ego autem sed gratia Dei mecum, ac per hoc nec gratia Dei sola (hoc est prædeterminatio) nec ipse solus, sed gra- tia Dei cum illo.

Lib. 3. de Lib. arb. c. 18. Quæcunque est causa voluntatis, si ei non potest resisti, sine peccato ei cedi- tur. Et cap. 3. Non enim possum aliud sentire esse in potestate nostra, nisi quod cum volumus, faci- mus. Et infra: Non enim negare possumus habere nos potestatem, nisi cum nobis quod volumus, de- est &c. nec aliud quicquam in potestate nisi quod vo- lentibus adest &c. non enim est nobis liberum, quod in potestate non habemus. Lege etiam cap. 13. & 16. ubi dicit; Ex eo quod non accepit minus reus est, ex eo vero quod non facit quod debet justè reus est, de- bet autem si accepit & voluntatem liberam, & suffi- cientissimam facultatem.

Habet emphasin comparatio, quam insti- tuit disp. 2. contra Fortunatum. Si quis enim verbi causa ligaretur ab aliquo ceteris membris, & de manu ejus falsum scriberetur sine ejus propria voluntate, quæro si hoc Iudici patet, possit hunc hominem falsitatis crimine condemnare? & tamen talis indubiè in sensu diviso à vinculis liberè operatur.

Disp. 2. contra Fortun. Lib. 1. allegatis lo- cis de arbore bona & mala, inquit; Sed ut intel- ligas istas duas arbores, sic esse à Domino positas, ut ibi significaretur liberum arbitrium, non naturas esse

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tbm. de Z.

esse istas arbores, sed voluntates nostras, ipse ait in Evang. aut facite arborem bonam, aut facite arborem malam. Quis est qui possit facere naturam? si ergo imperatum est nobis, ut faciamus arborem, aut bonam aut malam, nostrum est eligere quod velimus. Ergo non prædeterminamur, sed electio est penes nos.

Epist. 142. Propter liberum arbitrium proprium aliquantulum, & ex illo, non tamen nisi ex illo. Oppositi autem in prædeterminationem omniari reijciunt.

Lib. 1. Retract. c. 22. Nisi quisquam voluntatem mutavit operari non potest, quod in nostra potestate est positum. Inferius. Sed ea potestas nulla est nisi à Deo detur, & superius cap. 10. verum est omnes homines omnino hoc posse, (supple converti) si velint, sed præparatur voluntas à Domino, prædeterminatio autem universaliter cum determinet ad unum, excludatque posse operari oppositum, hæc loca difficillimè salvat. Ibidem Lib. 1. c. 1. ubi cum posuisset, quod neminem cogit natura sua ut peccet, subdit, quæ tandem esse poterit ante voluntatem causa voluntatis; aut enim ipsa voluntas est, & à radice ista voluntatis non receditur, aut non est voluntas & peccatum nullum habet. Et tamen per aliquos Thomistas ante voluntatem est causa voluntatis prædeterminatio ad materiale peccati.

Enchiridii ad Laur. cap. 107. Sic ergo factus est homo rectus, ut & manere in ea rectitudine posset, non sine adiutorio divino, & suo fieri per versus arbitrio. Cum tamen per prædeterminantes non fiat perversus nisi abcessu prædeterminationis.

De Fide ad Petrum loquens de Angelo malo, titulo margin. Angeli: Initium, inquit, suæ damnationis in ipsa aversione voluntatis invenit.

Eruditionis causa adfero ea breviter, quæ partim ex S. Thom. partim ex Aug. adfert Perez de Provid. d. ult. quale est illud n. 29. Omnis gratia de se efficax est motio illa quæ voluntas movetur à Deo efficaciter ad agendum liberè, tanquam à principio exteriori: Sed hæc motio non est prædeterminatio; non enim nobis libera, motio autem est libera, ut loquitur S. Thom. 1. p. q. 105. a. 4. 1. 2. q. 10. a. 4. in 2. dist. 25. q. 21. a. 1. ad 3. q. 3. de potentia a. 7. ad 13. Item, Gratia efficax est inclinatio, quæ Deus inclinat corda hominum; at hæc inclinatio non est prædeterminatio physica; quia hæc inclinatio, ut docet S. Thom. 1. p. q. 111. a. 2. & ibid. q. 105. a. 4. est ipsum velle; Prædeterminatio autem non est ipsum velle: quod innuit S. Aug. in Psal. 118. Concione 11. Quid est inclinatum cor ad aliquid habere? nisi hoc velle. Item, Inceptio bonorum operum, & salutarium, est gratia efficax; sed hæc inceptio involvit nostrum consensum; quem non involvit prædeterminatio: Assumptum docet Aug. 1. 2. de bono persev. c. 14. Tum, quia donum, quo discernimur, non est prædeterminatio, cum gratia efficax sit quo di-

scernimur. Assumptum prob. quia quo discernimur debet nobis esse voluntarium, & liberum, ut habetur apud Aug. L. de spiritu & littera c. 34. & de prædestinatione SS. c. 5. & de Corceptione & gratia c. 7. ubi dicit, nos discerni quatenus iustificamur gratis; iustificatio autem adulterum per Trid. perficitur voluntariâ susceptione gratiæ. Tum, quia trahi est habere gratiam efficacem; sed prædeterminari non est trahi; nam ait S. Aug. 1. de Corrupt. & gratia c. 13. Corda, inquit, movit eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit, quod etiam habet Tract. 26. in Joan. Tum, quia gratia efficax constituitur ultimò per hoc, quod est discernere à Patre, ut docet Aug. 1. 1. de prædest. SS. c. 8. verba recitat Perez n. 60. Sed discernere à Patre pertinet ad liberum arbitrium, quod non est prædeterminatio, ut expressè docet S. Thom. Lect. 6. in c. 6. Joannis.

Videtur ad hæc omnia respexisse Tridentinum sess. 6. c. 4. ubi anathema dicitur iis, qui dixerint; Liberum hominis arbitrium non posse dissentire, si velit, quod etiam ante dixerat cap. 5. quippe qui illam abjicere potest; hoc est gratiam; loqui autem Trid. de gratia efficaci satis indicant verba, & intentio Trid. quod volebat se opponere Calvinismo, qui docet, nos ad bonum, & ad malum necessitari, cui doctrinæ non se opposuisset, si non fuisset locutum de gratiâ efficaci; de hoc enim solo poterat esse difficultas.

Quando autem admisit Trid. gratiam quæ nos movet & excitat, non est necesse ut illæ gratiæ sint distinctæ ex vi huius phrascos; sicut idem est in Concionatore dicere, pollet talento ad movendos, & excitandos affectus: quamquam bene excitatio illa potest tribui subitaneis illustrationibus, & affectionibus, quæ fiunt in nobis sine nobis; ratio autem moventis potest tribui auxilio elevanti potentiam ad supernaturaliter operandum, quæ sic præventa, non est restituta; sed nego quod id habeat ex prædeterminatione.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Proponitur Auctoritas S. Scripturæ.

TERTIA Auctoritas est S. Scripturæ. Accipimus non nisi unicam, quæ habetur Luc. 10. v. 13. Va tibi Corozaim, vix tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere &c.

Ex quo loco sic arguitur. Penitentia Tyriorum & Sidoniorum conditionata non est prævisa vi decreti prædeterminativi secutura, ergo prædeterminativum decretum non est medium necessarium cognoscendi infallibiliter futuros liberos sub conditione effectus; Ergo neque absolutos. Ant. prob. quia si prævisa fuisset

fuisse fecutura ex vi decreti prædeterminativi, evacuassent Corozaitæ totam illam exprobrationem; dicerent enim se non mereri reprehensionem, quia non habuerunt prædeterminationem, sine quâ impossibilis est pœnitentia.

RESPONDET 1. Alvarez d. 7. n. 23. quod illa conversio sit prævisa non ex solis miraculis, sed etiam ex auxilio efficaci; oppositum enim est Pelagianismus, consequenter veritas illius conditionati supponit decretum: quod probat ex Aug. l. de bono pers. c. 10. & 14. additque intercipi Judæos, quia majora impedimenta præstiterunt gratiæ præ Tyriis, perditio enim Israelis ex illo.

CONTRA 1. Concedo pœnitentiam illam prævisam fuisse post aliquod decretum, sed accommodatum libertati; unde autem de hoc quod fuerit prævisa post decretum prædeterminans? Augustini cit. Auct. non plus vult, quam quod conversio nostra v. g. ultimò referatur in voluntatem Dei, non quidem prædeterminantem, sed feligentem potius auxilia efficaciam, & si querant reprobi, quare pro illis non elegerit? Respondebit Deus, quia volui.

CONTRA 2. Quia illud quod adfert de impedimentis non convincit; quæro enim, vel eant in suo ordine prædeterminati ad ponendum majora impedimenta, vel non erant prædeterminati: Si non erant prædeterminati, ergo aliquis effectus liber potest poni sine ulla prædeterminatione, quod est contra oppositos: Si autem erant prædeterminati, ergo quod non habuerint prædeterminationem ad bonum, referendum est ad habitam prædeterminationem de impedimentis, à quo impedimento excusantur se, prædeterminasti nos, non poterat aliter fieri: ad quod impedimentum etiam materialiter impetum, si prædeterminasles Tyrios aequè non fuissent conversi.

CONTRA 3. Quia hæc responsio non accipit scripturam ut sonat; neque enim Scriptura loquitur de positione impedimentorum, sed negatione conversionis.

RESPONDET 2. Gonzalez apud Fass. cit. n. 121. retorquendo arg. eò quod etiam in nostra sententiâ, respondere potuissent Judæi, quod si eis dedisset vocationem congruam, pœnitentiam egissent, sicut & Tyrii.

CONTRA 1. quia illa excusatio vel procederet pro statu conditionato, vel pro absoluto: Si pro statu conditionato, nihil valuisset excusatio, quia illis respondisset Christus in nostris principiis, pro statu conditionato antecederet collata gratia non est efficax antecederet, & quod pro illo statu non sit efficax vos fecistis; pro statu autem absoluto adhuc exprobrationem Christi D. non evacuarent illa excusatione, quia illis respondisset Christus D. Hæc gratia poterat esse congrua, quod non sit, vos feci-

stis? fuisset enim Tyriis congrua; consequenter pro utroque statu stetit accusatio Christi D. non evacuata illa excusatione. In aliis etiam principiis quâ supra tetigimus non stetit illa excusatio; quia respondisset Christus D. Gratia, quam aliis dedi efficacem, non est talis, ut sit omnino necessaria ad operandum, ut sine illa operari non potueritis, dedi aliam, quare ei non estis cooperati?

CONTRA 2. Quia non in hoc reprehenduntur Judæi, quod respectu illorum non viderit Deus ullam gratiam, cum qua converterentur; nec ideo laudantur Tyrii, quod respectu illorum conversionis non viderit Deus gratias efficaces; sed in hoc laudantur Tyrii, & vituperantur Judæi, quod respectu horum miraculorum, harum circumstantiarum; horum auxiliorum, convertendi fuissent Tyrii, & non sunt conversi Judæi; non recurrendo ad omnes omnino formalitates auxilii.

CONTRA 3. Quia in communibus nostrorum principiis negatio conversionis potest ultimò referri in aliquid pendens à voluntate creata, adeoque vituperari poterant justè Judæi; diceret enim Christus Judæis, quare excusatis negationem conversionis? Responderent, quia non dedisti nobis gratiam, quam prævidisti fore efficacem; urgeret Christus D. non dedi gratiam, verum est, quam prævidi fore efficacem, sed ego non feci illam ne foret efficax, quia illius efficacia desumitur à consensu vestro conditionato; Atque ita tota series interrogationum ultimò defineret in culpando voluntatem creatam; in sententia autem Thomistica definiret, in aliquo pendente merè à Deo, & quidem tali sine quo non possumus operari.

Neque valet si dicas, cum eodem. Non oportere auxilia esse æqualia, ut formari possit legitima exprobratio, eò quod in die iudicii exprobranda sit reprobis obedientia Christi D. usque ad mortem; cum tamen Christus D. majora auxilia habuerit: non inquam valet, si id dicas, quia licet concedatur, non debere esse æqualia auxilia in omnibus, ut formetur exprobratio contra vituperabiles; saltem tamen debet esse æqualitas in hoc prædicato, quod potuerint etiam vituperati operari bene, & tamen sine prædeterminatione nemo potest operari bene.

RESPONDET 3. Joannes à S. Thom. & dicit Apostolum simile sibi argumentum proposuisse ad Rom. 9. cum enim dixisset, ergo cuius vult, miseretur, & quem vult, indurat, subdit, dicis itaque mihi, quid adhuc queritur? subintellige, quid conqueritur Deus, quod non convertamur? respondet, voluntati enim ejus quis resistet? ubi non conversionem refert Apostolus non in nostram resistantiam, sed in Dei judicium; O homo, tu quis es, qui respondeas Deo. In qua judiciana negatione conversionis

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI
S

fionis refert etiam Prosper l. i. de vocatione Gentium c. 25. & in responsione ad excerpta Genuenfium dub. 8. Item Aug. toto lib. de Cor. rept. & Gratia, & libro de Bono perseverantiae c. 14. ubi loquens in praedicto loco de Tyriis, ait; *Nec illis (supple Tyriis) profuit, quod poterant credere, quia praedestinati non erant, nec istis obfuit, quod non poterant credere, si praedestinati essent.* Et inferius; *Audiunt haec & faciunt, quibus datum est, non autem faciunt si ve audiant, si ve non audiant, quibus non datum est.*

CONTRA est. Et Paulum & Prosperum & Aug. recurrere ad Dei voluntatem, & iudicia, non quidem praedeterminantia, sed selectiva auxiliorum, quae etiam reprobis si fuissent selecta, non fuissent reprobi; cum tamen selectio plenè ad Deum spectaret; unde etiam in nostra sententia dicimus; *O homo tu quis es, qui respondes Deo?*

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta à Ratione,

PRIMUM ARGUMENTUM est. Quia si ponatur praedeterminatio Thomistica, tollitur omnis ratio auxilii non nisi sufficientis: quem medium terminum dicit Suarez frequenter esse inculcandum; eum autem ita sibi proponit Joannes à S. Thom. q. 19. d. 5. a. 6. n. 36. quia si ex sua naturâ antecedenter ad nostrum consensum datur efficacia, ideò datur, quia requiritur ad hoc, ut voluntas de facto operetur; & quia sine illa non est potentia applicata, & determinata ut eliciat actum: Ergo si Deus denegat illi auxilium efficax, negat aliquid requisitum ad operandum, & sine quo non potest operari actu potentia, & sic non habet sufficiens auxilium, sine illo, ad operandum. Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur. Si positâ praedeterminatione adhuc daretur ad oppositum gratia sufficiens, sequitur verificari duas modales oppositissimas, & quidem adhuc in materiâ necessariâ, nam vera esset haec; Impossibile est operari sine praedeterminatione, eamque probant argumenta Thomistica; & tamen verificabitur etiam haec altera; Possibile est hominem operari sine praedeterminatione: quia seclusâ praedeterminatione haberet gratiam sufficientem quispiam cum quâ posset operari, consequenter possibile esset impossibile, quod absurdum est.

RESPONDET I. Joannes à S. Thom. Si ista efficacia, & applicatio antecederet, quando ponitur praedeterminatio, deficeret in totum, & suspenderetur à Deo, sine dubio aliquid necessarium deesset ad operandum; cæterum si deesset efficacia pro ista operatione, datur tamen pro alia, non deerit quidquam ad operandum;

Cum enim voluntas nostra non sit potentia determinata ad unum, natura ejus non postulat, ut sibi detur semper determinatus concursus. Ad id postea n. 59. quòd licet applicatio ad actum sit prior ipso actu prioritatem causalitatis & naturae; non tamen denegatur applicatio ad oppositum actum ratione ipsiusmet applicationis, sed ratione actus ex illa consecuti, &c. Denique n. 61. docet, quando prima culpa committitur, licet denegatio auxilii, ne committatur peccatum, non supponat priorem culpam, quæ præcedat, sed solum comitatur; tamen in aliquo genere causæ saltem materialis præcedit, quòd sufficit, ut dicatur homo impedimentum voluntarium ponere, ne sibi detur auxilium efficax.

CONTRA est. Tum, quia non apparet, quomodo hæc consequenter dicantur, & quomodo datâ efficaciam, & applicationem ad unum v. g. ad consensum detur efficacia, & applicatio stans in praedeterminatione, pro alia operatione, v. g. pro assensu & dissensu. Item, quomodo detur illa efficax applicatio, si ponitur impedimentum voluntarium concomitans ne detur. Quòd si dicat dari illam applicationem ad aliam operationem omnino disparatam, non ostendit, quomodo datâ praedeterminatione ad assensum, detur auxilium sufficiens ad dissensum. Tum, quia non attendit hæc responsio ad punctum principale; concedo quòd voluntas de se sit indeterminata ad unum; concedo item interim illam prioritatem, qualem sibi fingit Joan. à S. Thom. reddit tamen Dilemma, voluntati indeterminatæ ad unum, & in qua impedimenta in genere causæ materialis præcedunt negationem praedeterminationis, quæro, vel est necessarium prærequisitum ad agendum praedeterminationis, vel non? Si non; contravenitur Thomistis; Si est necessarium prærequisitum, ergo carens praedeterminatione caret necessario prærequisito, adeoque non habet sufficientiam, ut possit agere; ad eum modum, quo quia oculus est necessarius ad videndum etiam positâ potentiam visivâ, & concursu in actu primo, quantum est ex parte Dei præparato, si desit ipsum organum, non habetur sufficientia ad videndum. Tum, quia si ad nullam aliam etiam operationem daretur auxilium efficax, hoc ipso non daretur gratia sufficiens, ut assumit respondens; Ergo cum data praedeterminatione ad assensum, non detur auxilium efficax ad dissensum, hoc ipso non dabitur gratia sufficiens ad dissensum. Nec obest, quòd voluntas aliud velit; quia hoc ipsum quòd aliud velit, habetur ex praedeterminatione.

RESPONDETUR 2. Gratiam sufficientem dari, ut homo possit facere oppositum, sed non dari, ut sit sufficiens ad ipsum operari.

CONTRA est. Tum, quia hoc ipsum explicandum venit, quid dari possit gratia, quæ sit sufficiens

ciens ad oppositum, si prædeterminatio est necessarium requisitum ad operationem? Tum, quia non posita prædeterminatione ad consensum v. g. est impossibile habere completum principium ad operandum consensus; hæc enim prædeterminatio est requisitum ex parte causæ primæ, est sublativum indifferentiæ, est constitutivum in ratione agentis, quod non sit causa prima, &c. sine quibus omnibus impossibile est haberi completum principium ad consentiendum posita solâ gratiâ sufficienti non ponitur prædeterminatio ad consensum; Ergo posita solâ gratiâ sufficienti non habetur completa potentia ad operandum; Ergo neque sufficientia. Tum, quia implicat ut aliquod auxilium sit sufficiens, ut cum illo homo possit operari; non tamen sit sufficiens, ut cum illo homo actu operetur, quia implicat esse in actu primo ad operandum, & non per ordinem ad posse actus secundi.

RESPONDETUR 3. Esse in hominis potestate habere gratiam efficacem, postquam habuit sufficientem.

CONTRA est. Quia de hoc ipso quaeritur, quomodo dari possit gratia sufficiens efficacissima? illiusque sufficientia salvari? si impossibile est operari, sine prædeterminatione. Deinde ad hoc ipsum vel indiget prædeterminatione, vel non indiget? Si indiget, respondetur ad difficultatem de prædeterminatione per difficultatem de prædeterminatione; Si non indiget, nec ad alia indigebit, vide Suar. lib. 5. de Grat. cap. 10. n. 25.

SECUNDUM ARGUMENTUM est. Si Deus prædeterminaret ad actus bonos, prædeterminaret etiam ad malos, propter paritatem rationis non potest autem prædeterminare ad actus malos; quia aliàs esset auctor peccati: quod ipsum prob. Tum, quia ut ait Fassolus q. 14. n. 779. Si Deus decerneret præmovere solum moraliter, rogando, consulendo, præcipiendo ipsam positivam entitatem actus, esset per Thō multas causas indirecta malitiæ; Ergo multo magis si ad illam determinet: moralis enim præmotio, multo minorem habet connexionem, quam habeat decretum physicè prædeterminans; illi enim priori in sensu composito resisti potest, & de facto resistitur, dū contravenimus Deo alliciendi, & hortanti ad actus bonos; non potest autem resisti decreto prædeterminanti. Tum, quia voluntas concurrat ad malitiam, non illam directè intendendo, sed eliciendo actum malum per solam cooperationem cum determinatione, quam à Deo recipit, sine proprio actu. Ergo esto Deus non intendat formalem malitiam, tamen non solum cooperando immediate ad actum malum, sed etiam ex se liberè ad eundem prædeterminando, debet dici potiori ratione causa malitiæ; multo enim minus est cooperari propter prædeterminationem, à se ipso

liberè factam, quam cooperari propter prædeterminationem ab alio, sine ejus libero concursu, factam; immo eo casu non peccaret creatura, sed solus Deus; quia tunc non per voluntatem, sed per Deum staret, ne produceretur actus: quod ipsum sic ulterius illustrat Fassolus, quando duæ causæ concurrere debent ad aliquem effectum, negatio effectus censetur solum ab illa causâ proficisci, quæ non confert id quod potest, & necessarium est, ad causandum illum effectum; quando autem aliquis prædeterminatus ad malum, non causat rectitudinem in actu, ex eo solum non causat, quia illum Deus non prædeterminavit ad bonum, sine qua prædeterminatione non potest agere. Ergo quod non agat, in Deum referri debet.

Caterum Verdu Relezione contra scientiam mediam par. 2. concl. 13. appellat hanc prædeterminationem ad actus malos impium & blasphemum quid. Negant etiam prædeterminationem ad actus malos, Gonz. l. p. d. 59. S. 2. n. 13. Nazarius, & alii

RESPONDETUR 1. Deum prædeterminare ad materiale peccati.

CONTRA est. Tum, quia argumenta Fassoli hoc ipsum impugnat. Tum, quia si Deus prædeterminaret Mathematicum ad ducendas sic tres lineas, ut coeant in angulis, hoc ipso determinaretur ille, ad ponendas annexas negationes, & ad formale trianguli; Ergo idem dicendum in præsentia. Tum, quia quam plurimifunt, qui non aliter peccant, quam quia volunt hanc materiale & entitativè delectationem, cum advertentia, ad quam Deus determinat, quid ergo minus habet Deus, quam creatura ne peccet? Tum, quia si Deus ad hoc determinaret, quod prohibet, esset auctor peccati, Deus autem prohibet ipsum etiam materiale delectationis v. g. cum advertentia: & sicut diceremus homini materiale delectationis appetenti, vis aliquid cum quo ipsum formale peccati inevitabiliter est connexum, adeoque peccas, cur non idem Deo dici poterit?

RESPONDET 2. Joan. à S. Thom. q. 19. d. 5. n. 66. dicitque hoc argumentum fuisse objectum August. quod secundum sua principia sequeretur, Deum esse auctorem peccati, dicitque Deum nec per accidens esse causam malitiæ, licet sit causa totius entitatis, causa inquam totius entitatis, propter hanc demonstrationem; Omnia quæ quoquo modo sunt & habent esse reale, à Deo sunt; Sed entitas actus peccati, est aliquod esse reale, existens in rerum natura. Ergo à Deo est. Consequentia est in Darii. Minor patet: Major de fide. Dicere autem, quod entitas habens annexum defectum, sit tantum permessa, est verbis ludere, cum permisso sit pura negatio, quæ non potest dare esse reale, quale habet illa entitas peccati. Ad punctum autem difficultatis ita dicit, quod

O 3 cum

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom. 1. c. 2.
D. VI
S

cum ad actum liberum requiratur motio moralis, & physicus influxus, bonam actionem utroque modo incipit Deus, in malis autem actibus hæc moralis motio non potest esse immediate à Deo; quia defectuosa est, unde incipit à causa deficiente, vel Diabolo, vel homine, vel inadvertentiâ: & suppositâ hac motione moralitum primum incipit influxus Dei, in id, quod entitatis est, in illo actu: quia Deus sub ratione Entis, non sub ratione deficientis concurrat ad omnia, utpote nusquam deficiens, sed semper Ens.

CONTRA est. Tum quia Semi-Pelag. dicebant quidem per Aug. Deum fieri auctorem peccati, sed immerito, quia ex hac Majori, Gratiâ etiam ad initium salutis est necessaria, inferbant, ergo si ponatur peccatum, referri debet in Deum non ponentem initium salutis; nos autem id urgemus non ex hoc principio in sententia Thomist. sed quia determinat Deus ad actionem peccaminosam, sine qua determinatione, non fuisset posita actio peccaminosa, & illâ positâ, inevitabiliter sequitur. Tum, quia concedo Deum concurrere ad actiones peccaminosas; sed difficultas est, An concurrat prædeterminando antecederet; quod enim concurrat ad peccatum, tenetur ex conditione causæ primæ: nam concurrere potest dicere: Abuteris meo concursu, salvareque totam suam sanctitatem; prædeterminans autem Deus, non potest dicere: Abuteris mea prædeterminatione, cum sit posita intentione ponendi actus. Tum, quia ipsâ propositio objecti defectuosa non est primum quod movet, sed potius prædeterminatio ad ipsam propositionem defectuosam. Tum, quia ea quæ dicit, quod Deus non concurrat tanquam causa defectiva non convincunt; nam ad ostendendum Deum non peccare, non debet assumi, quia non est causa defectiva; dicam enim Deum posse mentiri, nec tamen peccaturum, quia ille non est causa defectiva; immo sequetur & non peccaturum, quia non est causa defectiva, & peccaturum, quia plus facit, quam Dæmon suadens peccatum: nec ostendetur ratio, cur hoc ipso decreto prædeterminativo non deiciatur causa indeficiens ad conditionem causæ deficientis. Insuper, quæro, An sit aliquid, quod si Deus faceret, colligeretur non solum esse causa efficiens, sed & deficiens? dicamque hoc totum haberi, si prædeterminat Deus ad materiale peccati.

RESPONDET 3. Idem Retorq. in nos difficultatem. Sententia cuius principium est illud, ad quod reducuntur omnes errores Pelagii, & Calvini est vicina utrique, nostra autem est talis; quod ipsum prob. Principium in quo fundatur nostra sententia est hoc, voluntas Dei efficax movens antecederet, & libertas creata, non possunt simul stare, sub hoc autem prin-

cipio subsumit Pelag. sed stare debet hominum libertas, ergo non datur voluntas Dei efficax, &c. Calvinus è contra subsumit, sed datur voluntas Dei antecederet efficax, ergo non datur libertas.

CONTRA est. Quia non est hoc accedere ad errorem tenere principium sub quo subsumitur error, nam Catholici, Arriani, Sabelliani tenemus hoc principium, Deus est unus; inferimusque Trinitatem non esse tres Deos; Arriani inferunt esse non nisi unam personam, & si sunt tres, esse tres Deos; Sabelliani inferunt, esse tria nomina distincta; nec tamen per hoc Ecclesia Catholica est vicina errori; sic nec Nos erimus vicini. Tum, quia illa Major si ut sonat, accipiat, non admittitur à nobis; nam admittimus voluntatem Dei efficacem præcedentem consensum absolutum salvâ libertate: quod si illic agatur de efficaciâ auferente posse oppositi, hanc negamus; sed in hoc non possumus convinci erroris.

Neque valet si DICAS cum Alvarez, sacerdotes in peccato mortali consecrans ponit malam actionem, & mortalem; quamvis ex objecto sit bona, ad quam tamen Deus efficaci decreto movet sacerdotem; Ergo idem dicendum de materiali peccati.

RESPONDETUR enim. Sicut negatur, à Nobis prædeterminatio physica universaliter, ita negatur in ordine ad consecrationem. Sed prædefiniatne Deus ad talem actum? Si duplex sit volitio, una consecrandi, & alia volitio peccati, poterit Deus priorem prædefinire; Si autem sit eadem, non prædefiniatur: est enim actio vitiosa.

DIFFICULTAS II.

De Argumentis Thomisticis Theologicis.

ALia erunt ab Auctoritate, alia magis à ratione. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Respondetur ad varias Auctoritates.

EAdem methodo quâ superius, proponemus Auctoritates, & in primis sunt;

Auctoritates S. Thomæ.

PRIMA AUCTORITAS est ex 1. p. q. 14. a. 13. quam proponit Alv. l. 2. d. 10. Deus non tantum cognoscit futura contingentia, ut sunt in seipsis, sed etiam ut sunt in suis causis, subdit Alvarez. scilicet determinatis.

RESPONDETUR. Illud ly determinatis non haberi in S. Thom. sed ejus contradictorium; nam dicit contingens in sua causa non esse

esse determinatum ad unum. Verba S. Thomae sic habent: *Alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa, & sic consideratur ut futurum, & ut contingens, nondum determinatum ad unum.* Quando autem ibid. q. 19. a. 3. ad 5. videtur pro determinatione stare, illo loco non plus vult, quam quod Deus omne, quod illi necessarium est ad agendum, à seipso habeat; causa autem contingens, debet determinari ab aliquo exteriori ad effectum, hoc est ab illuminatione, affectione, &c.

Ad locum ibid. ex a. 8. facilis etiam est responsio, quod contingens effectus, habeat suam contingentiam ex Deo, præparante scilicet causas contingentes, & conservante, quas absolute impedire potuisset necessitareque. Ibi enim querit S. Thom. ut patet ex titulo, An voluntas Dei necessitatem rebus volitis imponat, ostenditque posse imponere, quo etiam modo solvi debet Auctor. ex q. 22. a. 4. & ex Met. vel super Perihemias, quæ loca adducit Joannes à S. Thom. q. 19. d. 5. a. 4.

Quando autem S. Thom. art. 8. cit. ad 3. admittit aliquam necessitatem antecedentem, quæ non destruat libertatem, admittit antecedentem duratione, non suppositione, decretum enim quodcumque, formabile à Deo salvâ libertate, antecedit tempore; quia ab æterno factum, adeoque duratione antecedit; Sed non antecedit suppositione, quasi ante suppositionem consensus, præcedendo sua voluntate, determinante ad unum, cum, ut inquit ibi in corpore S. Thom. *contingentibus accipiuntur contingentes causas, & in sed contra familia habet.* Ad locum ex q. 82. a. 1. ad 1. ubi ait S. Thom. *Necessitas naturalis non aufert libertatem voluntatis.* Respondetur docuisse S. Thom. quod salva libertate potentia ipsius, possit ad hoc potentia agere aliquos actus necessarios, regnando bonum in communi. Quando autem q. 105. a. 1. ad 3. oppositum videtur sentire, non plus vult, quam ipsam determinationem, quæ se determinat causæ secundæ, esse à Deo, ratione scilicet virium collatarum à Deo, ratione primorum motuum immisissorum, quod etiam innuit ibidem a. 4. ad 2. q. autem 116. a. 1. in corpore, id solum docet, quod ea quæ nobis per accidens facta videntur, facta sint Deo sciente & ordinante, cujus providentiam nihil effugit, sed nego quod fiant Deo omnia prædeterminante. Rationes explicandi ita S. Thomam sumuntur ex iis, quæ allata in Probationibus, & ex oppositis locis S. Thomæ præcitatis.

SECUNDA AUCTORITAS est ex 1.2. q. 1. a. 4. Sed illo loco hoc ipsum docet, quod docuit 1. p. q. 116. a. 3. in corpore *fatum secundum considerationem secundarum causarum mobile est, sed secundum quod subest divinæ providentiæ immobilitate sortitur, non quidem absolute necessitate, sed conditionate, secundum quod dicimus hanc conditionalem esse veram; si Deus præscivit, hoc futu-*

rum erit; ubi ut vides fatum dicit pendere in efficacia à suppositione effectus, sicut & ipsa scientia, procedit ex illa suppositione. Ibid. autem q. 9. a. 6. ad 3. ubi se remittit ad q. 109. a. 2. ad 1. hoc solum vult, quod ne detur processus in infinitum in deliberationibus, ut incipiant, movere nos Deum motione suâ. Unde etiam inferius q. 10. a. 4. in corpore, docet voluntatem ita moveri à Deo, quod illam non ex necessitate ad unum determinet.

3. AUCTORITAS est ex 2. 2. q. 24. a. 2. in corpore, ubi agnoscit S. Doctor impossibile esse, ut aliquis efficaciter motus ad actum charitatis, charitatem amittat: Quam impossibilitatem, nos etiam admittimus; sed non ratione prædeterminationis, sed selectionis auxiliorum, quæ sunt habitura effectum; & si sunt habitura, falsum est, quod sint non habitura effectum.

Ex eadem p. 2. 2. q. 17. a. 6. ad 2. quem locum ita recitat Alv. 1.2. d. 10. quod Deus dupliciter intueatur effectus contingentes, & futuros: Uno modo ut sunt in seipso præsentibus in æternitate, alio modo ut sunt in suis causis determinatis.

RESPONDETUR, hæc verba non haberi in S. Thom. sed eis contradictoria; verba S. Thomæ sunt: *Et quamvis contingentia futura, prout sunt in seipsis, sint determinata ad unum, tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quia possint aliter evenire.*

4. AUCTORITAS. De veritate q. 22. a. 8. in corpore. Sed illic non plus vult, quam quod Deus conferat, & compleat potentiam, auxiliis agendi. Ibidem autem q. 24. a. 14. hoc ipsum repetit. Deum scilicet determinare per immisionem cogitationum & indeliberatarum volitionum.

5. AUCTORITAS. ex lib. de Potentia q. 3. a. 7. ad 7. Sed illo loco non plus vult, quam quod sine concursu causæ primæ proportionato, non possit poni operatio creata, sicut sine motu artificis, non movet seipsum instrumentum, quæ determinatio in agentibus liberis ordinariæ sit per immisionem motuum primò primorum. Unde ulterius docet, quod operatio Dei præcedat operationem creaturæ, non quidem prædeterminando, ut volunt Thomistæ; sed dando vires, quarum collatio, antecedit operationem, & simul à solo Deo pendet.

Quæ autem adferuntur ex Lib. 1. contra gent. c. 66. non plus volunt, quam quod futura necessaria, habeant in causâ determinationem. Cap. autem 68. admittit influentiam causæ primæ in voluntatem ratione auxiliorum, non verò ratione prædeterminationis.

Per hoc tamen non negamus illud, quod docuit S. Thom. 1. p. q. 23. a. 6. ad 3. quod scilicet Deus in sensu diviso potuerit non prædestinare, & quod prædestinatio non tollat libertatem: Certè enim licet aliquid in sensu composito

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. I. c. Z:
D. VI
S

non possit non esse, si illa suppositio procedat secundum exercitium nostræ libertatis, quod supposito, quod sit, non potest non esse, non auferet libertatem; auferet autem, si illud *non potest non esse* aliunde oriatur.

Auctoritates S. Augustini.

R Edigo explicationes illarum ad certa principia, methodi & brevitatis causâ.

1. **PRINCIPIUM** est. Quod in multis locis, ubi agit de infallibilitate gratiæ, agit de infallibilitate ex suppositione consequenti, de infallibilitate excludente negationem futuritionis effectûs; non autem excludente negationem potentiæ ad oppositum, de infallibilitate non prædeterminante, sed diligente auxilium efficiæ prædefficienti. Unde

Concedimus cum Aug. l. de corr. & grat. c. 14. quod Deus magis habeat voluntates hominum in potestate sua, quam ipsi illas, & quia de hominum voluntatibus, quod vult cum vult, facit; sed negoid fieri ratione prædeterminationis, sed ratione immediatæ præfatorum; non enim creatura sibi seligit auxilia, sed Deus illi.

Concedimus item cum S. August. Ench. ad Laur. c. 95. quod voluntas hominis non impediat ne fiat, quod vult omnipotens, sed non ratione prædeterminationis, sed ratione selectionis auxiliorum, prædefinitionum, &c.

Concedimus item cum S. Doctore gratiam efficacem à nullo corde respui; supposito enim, quod sit operatura, non potest non operari, daturque ut auferat cor lapideum, ut ait Aug. l. de prædest. SS. c. 3. & lib. de gratia & lib. arb. c. 16. Deum facere ut faciamus præbendo vires efficacissimas; sed efficacitate non destruyente posse oppositi, efficacitate ratione selectionis. Quando autem ibidem cap. 19. ait: *Non quia credimus, sed ut credamus, vocamur*; refutat Semi-Pelagianismum, qui initium fidei in nobis ponebat, quanquam hic locus spectat ad principium secundum.

Concedimus item cum Aug. ad Simp. l. 1. q. 2. quod effectus misericordiæ Dei, non sit in hominis potestate, hoc est selectio ipsa auxilii congrui, illoque collato, non est jam in hominis potestate ex suppositione consequenti non consentire. Quando autem inferius videtur admittere gratiam, cum qua homo operari non possit, dum agit: *Ad alios autem quidem vocatio pervenit, sed quia talis fuit, quâ moveri non possent. &c. vocati quidem dici possunt, sed non electi.* Hic locus non potest accipi, ut sonat: Quia ex aliis locis Aug. colligitur, quod si homo non potest tunc consentire, ergo tentationi, ut alibi loquitur Aug. sine peccato cedit. Ly ergo illud *Non potest*, debet accipi liberalius, pro non faciet, ad eum modum quo dicimus, non potest venire, hoc est, non veniet. Aut Ly *Non potest*

sumi debet moraliter, hoc est, difficulter, & ægrè potest.

Concedimus item cum Aug. l. de gratia & lib. arb. c. 16. nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus; & ratione selectionis auxilii infallibiliter operaturi, & ratione ipsius entitatis auxilii, complementis nos, ut operemur.

2. **PRINCIPIUM** est. Deum in collatione non respicere consensum nostrum antecedentem naturalem, Deum item non habere pro motivo, quod huic det gratiam efficacem, quia prævidit illum sub conditione consensurum, sed pro motivo talis gratiæ dandæ, habet infinitam suam misericordiam &c. Et quia est in manu Dei collatio auxilii efficacis, censemus non dari voluntatem talem, quæ eludat omnia Dei auxilia, ut cum nullo operetur; sic accipimus locum Aug. lib. de gratia & lib. arb. quem recitat Nazarius, quæst. 22. art. 4. *Agit Omnipotens in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat, quod per eos agere ipse voluerit*: Quomodo autem inclinabit, quo ipse voluerit? Si non potest voluntates inclinare, nisi prius illæ volitura sint. Eodem etiam modo accipimus locum de præd. SS. c. 16. ubi dicit: *Idem aliquem credere, quia vocatur secundum propositum, non verò vocari, quia credit.* Accipimus item locum eodem sensu ex lib. de prædest. SS. c. 10. quando Deus promissit fidem semini Abrahamæ, non de nostræ voluntatis potestate promississe, quasi deberet præcedere fides naturalis, sed de suæ prædestinationis potestate. Ad quod etiam respexit l. de corrept. & gratia c. 8. Quod scilicet voluntas humana non libertate consequatur gratiam, sed gratia libertatem. Et lib. 1. contra duas epist. Pelagii c. 19. dum ait: *Facere gratiam ut ex nolentibus volentes fiant, nec præsupponere volitionem* (supple naturalem) *vel antecedentem ipsam collationem gratiæ.* Ex quo etiam principio explicari debet Auct. Arausici Concilii, quod anathematizat eos, qui docent, voluntatem nostram expectari, ut à peccato purgetur.

3. **PRINCIPIUM** est, quod Deus auxiliis suis elevet potentiam, immisilis illuminationibus, & affectionibus primis, nos excitet, & determinet, ut ex varietate objectorum, hoc potius occurrat, quod postea liberè prosequamur; & ita sensit Aug. de gratia & lib. arbitrio c. 21. asserens etiam motum voluntatis Deo deberi.

4. **PRINCIPIUM** est, quod sæpe loca in quibus agit Aug. de agentibus necessariis accipiant Thomistæ de agentibus liberis; & ita accipiunt illum locum l. 6. de gen. ad lit. c. 15. *Dei voluntas*, inquit, *rerum necessitas est*, ubi loquitur de effectibus necessariis: Tractat enim, cur Adamus in virili ætate fuerit creatus; & demortu Ezechia, quæ omnia sunt necessaria.

5. **PRINCIPIUM** est, quod etiam per nos rationem principalis habeat in effectu gratioso ipsa

gratia, sed ista principalitas non stat in prædeterminatione, sed stat inprimis in hoc, quod est consensus conditionatus, sive absolutus proferatur à gratia tanquam principio pro sua parte, & agente & simul elevante potentiam, necnon etiam pro statu absoluto potest ad electionem dictam. Ita debet accipi locus ex c. 7. de gestis Pelagii. Unde ex dato principio in supernaturalibus agitur potius quam agitur. Tum quia natura de se non est principium sufficiens supernaturalium, ergo non agit nisi acta seu adjuncta. Tum quia effectus sequitur suum per naturam, ergo sequitur vires aliunde acceptas, & similia. Quo etiam modo accipi debet Concil. Senense celebratum contra Lutherum 1528. ubi etiam principatus tribuitur gratiæ; ad quod alludit locus ille Ench. cap. 32. non est volentis, neque currentis, sed Dei miserationis, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam, & præparat adjuvandam & adiuvat præparatam.

RESTAT præter loca superius allata explicare duas auctoritates Aug. primam ex lib. de Cor. & Grat. c. 10. & c. 12. ubi tribuit nomini Angelis & primo homini perseverare, vel non perseverare fuisse relictum in illorum voluntate, ut sic habet: *Vi ergo &c. perseverare vel non perseverare in ejus relinqueretur arbitrio, tales vires habebat ejus voluntas, &c. &c. Vi ei perseverandi committeretur arbitrium, &c. Nunc vero etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas &c. is non solum dat adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo non possint perseverare si velint, sed in eis etiam operatur, & velle &c. tantum quippe Spiritus S. accenditur voluntas sua, ut in Dei adiutorio, &c. manerent, si vellet, &c. subventum quæ est infirmitati voluntatis humana, ut divina quia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur.* Ergo apparet positâ gratiâ efficaci non esse in nostra potestate, si velimus.

RESPONDET Perez de Prov. disp. ult. n. 98. Gratiam quidem, quâ Deus operatur, ut ex nobis, vel damus volentes, neque homini in Paradiso, neque Angelis fuisse necessariam; quia primus homo, & Angeli non erant nolentes ante peccatum; consequenter non indiguerunt gratiâ, ut ex nolentibus redderentur volentes, indigemus nos vel post originale, vel post attuale. Rursus, commissum illis fuit perseverandi, vel non perseverandi arbitrium, non quod ad perseverandum non indiguerint Dei adiutorio, sed quatenus sola illorum voluntas parva, inferebat in Angelis condemnationem, in Adamo ejectionem, ita ut culpa personalis esset illis necessaria, ad non obtinendum perseverantiæ donum; in nobis autem non est culpa personalis necessaria ad non obtinendum perseverantiæ donum: Multi enim infantes sine culpa personali pereunt, & multi adulti acceptâ gratiâ justificante, nullâ ipsis ulterius

permisâ peccandi potestate moriuntur, consequenter hominibus, pro præsentis statu non est commissum perseverandi, & non perseverandi arbitrium, quali totum in solidum, stet in culpa personali. Appellatur autem nostra gratia fortior, quia vincit malitiam originalem, aut personalem præcedentem: Quare autem arbitrio Adami & Angelorum promiserit Deus perseverantiam & non nostris; Rationem ibidem reddit Aug. quia nulla ratio exigebat ut tantæ facilitati operandi, non committeret Deus arbitrium perseverandi, sed attendendo ad nostram naturam lapsam, pronitatemque peccandi, aliter debuit subveniri, ut perseveraremus.

EXPLICATUR LOCUS AUGUSTINI de Cor. & Grat. c. 10. & c. 12. In explicatione hujus loci, addo insuper aliqua. Inprimis hunc locum contra doctrinam nostram primi inceperunt urgere Jansenistæ, quos, mirum est, quod sequantur aliqui Doctores. Certè legit S. Augustinum diligenter S. Thomas, non video tamen, quod ex hoc loco, eruerit differentiam efficacis Gratia, dandæ in natura integra, à Gratia efficaci, quæ datur in natura lapsa.

Deinde tenendum erit, quod Gratia data Adamo, non fuerit, & secundum fidem, & secundum principia, cujuscunque scholæ, efficax. Hinc differentia Gratia datæ in natura integra, & quæ datur, in natura lapsa, non erit differentia, adferens diversitatem in ipso efficaciam modo, sed differentia, quæ est inter Gratiam sufficientem datam Adamo, & Gratiam efficacem, quæ datur nobis. Unde etiam & ipse S. Augustinus inibi prope post medium, appellat illam Gratiam, Gratiam datam primo Adam. Secundam autem appellat, Gratiam datam secundo Adam. Verba Augustini prope post medium, sunt hæc: *Hæc est prima Gratia, quæ data est primo Adam, sed hæc est potentior in secundo Adam.* Et quia hic apud S. Augustinum, & aliâs, nomine secundi Adam, intelligitur homo obediens Legi Dei, docibilis Dei, ideo nomine hujus Gratia, datæ secundo Adam, venit Gratia efficax. Idque ostendent etiam prædicata Gratia, datæ primo Adam, mox adferenda, quod sit prædicata Gratia sufficientis. Erit ergo Gratia data primo Adam, Gratia sufficiens: Gratia autem data secundo Adam erit Gratia efficax, quam intendit hic explicare Augustinus, non autem intendit ostendere diversum efficaciam modum futurum fuisse (statu excepto) in natura integra, à modo efficaciam, in natura lapsa. *Hinc*

Denique eruitur distinctio Gratia in natura lapsa petibilis è statu, quam sic proponit Augustinus. Inprimis, quia Gratia data Adam, erat data Adam in bonis constituto, seu in statu innocentia, nobis autem, datur, constitutis in malis peccati, v. g. Originalis. Verba Augustini sunt; *Ille in bonis erat - - Sancti vero in hac vita*

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. 1. c. 2.
VI

vita, ad quos pertinet liberationis hac gratia, in malis sunt; ex quibus clamant ad Deum: Libera nos à malo. Unde & hanc gratiam, ut vides, appellat Augustinus, gratiam liberationis.

Alia differentia harum gratiarum, idque è statu petibilis est. Quia ad illam habendam natura integra non indigebat redemptore curativo, indiget natura lapsa. Verba ejusdem sunt: *Ille in illis bonis, Christi morte non eguit, istos à reatu & hereditario, & proprio, illius agni, sanguis absolvit.*

Est & alia differentia harum gratiarum, petibilis è statu. Quia gratia naturæ integræ, non erat victrix concupiscentiæ rebellis spiritui, est in nobis. Verba textus sunt: *Ille non opus habebat eo adjutorio, quod implorant isti, cum dicunt; Video aliam legem in membris meis. - - - Ille vero nulla tali rixa adversus seipsum tentatus - - - sua secum pace fruebatur.* Unde & gratiam illam Adami, lætiorē appellat, sed nostram potentiorē, quia victricem. Hinc dicit: *Non interim lætiorē nunc, veruntamen potentiorē gratia indigent isti.* Huc usque enumeravit S. Augustinus differentiam gratiæ in natura integra, à gratia in natura reparata, petibilem è statu.

Post medium ejusdem capituli, incipit sanctus Augustinus ostendere differentiam inter has gratias, ex eo, quod illa quidem fuerit sufficiens, gratia autem novi Adam, efficax. Unde quidquid nos docemus de gratia sufficiens, totum id agnovit S. Augustinus in gratia data Adamo. Quod autem nos docemus, & inculcamus doceri à nobis, de gratia efficaci, totum id agnovit S. Augustinus, in gratia, data secundo Adam.

Docuit S. Augustinus. *Istam gratiam, inquit, non habuit primus homo, qua nunquam vellet esse malus: Sed sanè habuit, in qua si permanere vellet, nunquam malus esset, & sine qua, etiam cum libero arbitrio bonus esse, non posset. Sed eam tamen per liberum arbitrium, deserere posset.* Quasi diceret Augustinus quod non habuerit gratiam efficacem, quod nunquam esset malus, sed tantum sufficiens, cum qua posset, nunquam esse malus, si vellet. Nihil hinc de differentia efficacium gratiarum. Fortè etiam innuit Augustinus, quod non habuerit donum perseverantiæ, aut confirmationis in gratia, quo posito, nunquam quisquam vult esse malus. Itidem docet inibi Augustinus, quod necessaria sic gratia ad salutem, sine qua, cum libero arbitrio, bonus esse homo non potest. Dicimus hæc omnia nos in nostris principiis.

Docuit Augustinus: *Tale quippe erat adjutorium, quod desereret si vellet, & in quo permaneret si vellet; non quo fieret ut vellet.* Quasi diceret sufficiens gratia est, cum qua homo potest operari, si vellet, efficax autem cum qua est operaturus, & quæ facit, ut vellet homo. Nihil hinc de distinctione gratiarum efficacium. Dicimus

nos id totum de distinctione gratiæ efficaci, & sufficientis.

Docuit Augustinus. *Prima est enim (supple gratia data Adamo) qua fit ut habeat homo justitiam, si velit. Secunda ergo plus potest, quæ etiam fit, ut velit.* En & hinc repetit Augustinus, distinctionem gratiæ sufficientis, datæ Adamo, cum qua potest homo operari si vellet, à gratia efficaci, cum qua etiam homo est operaturus, & qua fit, ut vellet. Nihil hinc de distinctione gratiarum efficacium. Quamquam hoc etiam fortè innuit Augustinus, quod perseverantia finalis in gratia alligata fuerit consensui gratioso Adami; cum tamen perseverantia finalis in gratia apud nos, non sit alligata antecederet, ulli operi bono. Totum nos id dicimus.

Docet Augustinus. *Hac autem tanto major est (supple gratia) ut parum sit homini per illam reparare libertatem perditam, parum sit denique, non posse sine illa vel apprehendere bonum, vel permanere in bono, si velit, nisi etiam efficaciter, ut velit.* Per quod explicat S. Augustinus in gratia efficaci, non tantum reperiri operativitatem, quod sine illa, non possit apprehendi bonum, sed etiam includi operativitatem, cum illa efficiat, ut velit. Nihil est hinc de distinctione gratiarum efficacium. Dicimus nos id totum.

Docuit Augustinus: *Dederat & adjutorium, sine quo, in ea (supple justitia originali) non posset permanere si vellet, ut autem vellet, in ejus libero reliquit arbitrio.* Ubi explicat Augustinus necessarium esse auxilium gratiæ divinæ, ad permanendum in bono, ita tamen, ut hanc gratiam abicere possit, cum Deus, ipsum velle in ejus libero reliquerit arbitrio. Quamquam innuit etiam hinc Augustinus, de illa ut dixi allegatione, doni perseverantiæ, ad operationem gratiosam, quod etiam innunt & sequentia verba: *Posset ergo permanere si vellet.* Nihil autem hinc Augustinus, de distinctione gratiarum efficacium naturæ integræ, & lapsæ.

Docet Augustinus: *Si autem hoc adjutorium vel Angelo vel homini cum primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis natura facta erat, ut sine adjutorio, posset, manere si vellet, non utique culpa sua cecidissent, adjutorium quippe defuisset, sine quo permanere non possent.* Nunc autem quibus deest tale adjutorium jam pœna peccati est. Et hinc iteratò inculcat Augustinus necessitatem gratiæ ad opera salutis, nam liberum arbitrium, sine divino adjutorio non potest permanere, & si homini gratia sufficiens defuisset, non peccasset consentiendo malo, non enim habuisset gratiam Dei, sine qua, gratiosum opus, perfici non potest. Ad præsentem autem naturæ lapsæ statum attendendo dicit Augustinus, aliquibus in pœnam peccati, sive originalis, (ut contingit in infantibus qui moriuntur, cum non adsit modus illos liberandi ab originali) sive in pœnam peccati etiam personalis (ut cum aliquis in peccato con-

constitutus, cum dormit, macatur) denegari multum proxime sufficient; sed etiam hinc nihil docet Augustinus de distinctione gratiarum efficacium, in natura integra, & lapsa. De quo etiam adiutorio efficaci id dicimus, quod docuit Augustinus, illud esse tantum ac tale donum, ut eo habito velimus, & quod vi ejusdem gratiae efficacis, non solum possumus quod volumus, verum etiam volumus, quod possumus, feligente Deo gratias, cum quibus nos videt operarios. Et talem gratiam non habuit Adam. Quod inquit Augustinus, *non fuit in homine primo*. Idque ex eo, quia acceperat gratiam tantum sufficientem, vi cuius posset operari si vellet, sed non accepit efficacem, vi cuius esset operarios. Verba Augustini sunt: *Acceperat posse, si vellet, sed non habuit velle, quod posset, nam si habuisset perseverasset*. En & hinc nihil de distinctione gratiarum efficacium inter se.

Denique ostendit Augustinus differentiam naturae integrae & lapsae. Quia alligatum erat donum perseverantiae operationi bonae gratiosae, & quidem uni, & quidem de libero arbitrio adposito descendenti. Jam autem in nobis, nulli liberæ operationi, etiam gratiosae & supernaturali, alligatum est donum perseverantiae. Verba Augustini sunt: *Posset enim perseverare, etiam si vellet, quod nunc nolle, de libero descendit arbitrio*. Quod tunc ita erat liberum, ut bene posset & male. Hinc si voluisset perseverare Adam volitione ex gratia, potuisset perseverare finaliter, nostrae autem antecedenti volitioni, etiam supernaturali, non est alligata perseverantia, quæ est donum & gratia specialis.

Exercitatus ad amissum verbis Augustini, & expensis, colligi non potest, quod voluerit differentiam gratiarum efficacium docere in natura lapsa & integra, nisi, ut dixi, petibilem esse, ad quem statum, etiam hoc spectat, quod bonæ ejus voluntati gratiosae, fuerit alligatum donum perseverantiae pro inposterum, quæ allegatio perseverantiae, in natura lapsa, non datur.

Alter locus est difficilis conflatus ex quibusdam auctoritatibus quæ videntur Deum facere prædeterminantem ad peccata. Talis locus est ex lib. 2. de lib. arb. c. 20. ubi, *Omnis autem effectus ex nihilo est, vide quo pertineat, & ad quem pertinere ne dubites*. Ita recitat hæc verba Abi. d. 24. sed ostendit Fulgenius d. 3. f. 4. contra iudicium reperiri in Aug. nempe ad Deum non pertinere ne dubites. Citat & alium locum item ex l. 5. contra Julianum c. 3. qui locus non habetur nisi lib. de gratia & lib. arb. c. 20. ubi dicit Aug. *Deum & ad bona & ad mala inclinare*. Sed nego quod id faciat prædeterminando, sed ut loquitur S. Thom. in c. 9. ad Rom. Lect. 3. facit illo occasionaliter, in quantum Deus homini aliquid proponit, vel interiùs vel exteriùs, quod quantum est de se est inductivum ad bonum; sed hic per suam malitiam perversè uti-

tur ad malum. Longè autem difficilior locus est, cuius meminit idem Fulgenius cit. ubi docet Aug. quod potentia Dei compellamur in peccata, qui locus ut sonat, nec per Thomistas, nec per nos accipi potest. Sed illo loco solum vult Aug. Deum per suam potentiam peccata peccatis punire subtrahereque abundantiora auxilia, ex quo sumperat Julianus fundamentum laudandi peccatum. Quod autem debita sit hæc explicatio colligitur ex Aug. lib. 1. ad Simpl. q. 2. Loc. habetur q. 3. de Reprobatione, & Tract. 53. in Joan. *Fecerunt peccatum, quod eos non compulsi facere, cui peccatum non placet, sed facturos esse præscripsit*. Vide Suar. lib. 2. de Auxil. cap. 3. n. 9.

Auctoritas S. Scripturae.

Plures adferuntur, principales perstringentur.

Nazarius q. 22. a. 4. adducit locum ex Luc. 22. ubi Christus D. dicit: *Filium hominis sicut definitum est, vadere*. Et Actorum 4. de iudiciis Christi dicitur: *Convenerunt &c. facere, quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri*, & tamen certum est, passionem, Christum D. liberè tolerasse: adducitque loca in quibus prædestinare, prædefinire, prædeterminare, pro eodem sumuntur.

RESPONDETUR Conc. quod possint sumi pro eodem prædestinatio &c. sunt enim hæc ut numeri, modo omnia hæc ponantur cum debita explicatione, quæ salvet libertatem &c. Prædefinita fuit mors Christi D. sed, ut alibi explicatur, ex suppositione prævisi consensûs ad moriendum; vel si velis retinere explicationem Lugonis; Liberum Christum D. fuisse dices, quia poterat dispensationem petere, ne moreretur, & non erat prædeterminatus, ne peteret, in præsentem autem nihil simile dici potest.

Joannes à S. Thom. utitur inter alia hoc loco Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum*. Ubi non dicit Christus D. quod Pater decerneret aut exhiberet, sed exhibebit, si rogavero. Et certè si nondum erat volitum à Patre illa exhibitio Angelorum, quo modo affirmare Christus potuit; Exhibebit?

RESPONDETUR. Nos admittere, quod Deus de suis actibus salvâ suâ libertate possit discernere, cum ipsum decretum sit formale exercitium libertatis; hinc autem de tali decreto est res; sed negamus hoc decretum formari de actibus liberis, determinando ad unum, poni que potest hoc decretum absolutum ex parte actûs, & conditionatum ex parte objecti, volo dare, si Christus petierit exhibitionem Angelorum: Non erit autem otiosum illud decretum, quia connexum cum aliquo de facto ponendo, nempe cum volitione exhibendi Angelos ad quam exhi-

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Bm. de Z.
D. VI
S

exhibitionem paratus erat de se Pater. Dicitur etiam posset quod illud *exhibebit* non grammaticaliter, sed sensu sit conditionatum, ratione antecedentium conditionum. Quæ autem adfert de percussione Syriæ, alibi soluta sunt.

3. Locus est, quia Deus de facto promittit aliqua, quæ pendent à libertate nostra, ut fidem nationum, & tamen promissio, est expressiva voluntatis internæ paciscentis, & promittentis.

RESPONDETUR. Circa actus bonos præsupponi prædefinitiones, unde etiam & promitti illa bona facta possunt; circa actus malos sufficit præscientia & decretum non impediendi. Ad alias auctoritates explicandas.

NOTO. Quod plura loca explicari possint per hoc, quod scilicet indigeamus efficaci Dei gratia, selectione auxilii, sed nego nos indigere prædeterminatione. Rursus, in pluribus locis hoc solum vult Script. quod sine gratia nihil possumus operari, sicut homo non potest vivere sine corde carneo, vel cum corde lapideo; sed non sequitur illam gratiam, debere esse prædeterminantem.

Quando autem in ordine ad conversionem dicimur esse lutum in manu figuli, hoc non est accipiendum simpliciter, alias in opere justificationis haberemus nos non nisi passivè, sicut lutum; quod est contra Trident. sed in hoc verificatur quod sicut in luto, non est principium effectivum formæ, sic nec in viribus nostris naturalibus, est principium sufficiens operandi sicut oportet ad salutem, sicut lutum non seligit sibi formam, sic nec nos auxilia gratiæ.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Argumenta à Ratione.

OBJECIT 1. Joan. à S. Thom. habito fundamento in Trid. Sess. 6. c. 5. Exordium justificationis debet sumi à gratia præveniente, & quidem efficaci, ut nos consentimus; sed noster consensus ut liber, & ut à nobis etiam, conducit ad justificationem; quia sine consensu nostro non justificamur; Ergo non à sola gratia, est exordium justificationis, & cum illud exordium non possit sumi à gratia indifferente, quia quod est indifferens, nihil determinatè exordiri potest; Ergo exordium illud ante consensum, est efficax, consequenter prædeterminativum.

RESPONDETUR. Per nos exordium justificationis, esse à principio, quod tam consensus absoluti, quam conditionati, est causa. Porro, gratia est exordium justificationis in quantum dicit rationem virium, operativitatis, auxilii &c. quod non confert sibi creatura, sed accipit à Deo; consensus autem noster non conducit ad justificationem, quasi tribuens vires agendi, à quibus viribus desumitur initium justificationis; sed conducit ad justificationem ut connotatum illius auxilii; jam autem Trid. hoc solo sensu

docuit exordium justificationis non esse ex nobis, quia scil. vires agendi supernaturales, à quibus incipit motus, non tribuimus nobis; sed non docuit, quod illud principium non dicat connotationem consensus conditionati gratiosi, præcedentis absolutum statum. Consequenter tamen dici potest, exordium justificationis in genere efficientis sumi à gratia, in genere autem causæ formalis ab ipso actu ex gratia elicito: neque enim in negotio salutis nostræ merè nos passive habemus. Illam autem gratiam non admittimus esse indifferentem in entitate; si enim à parte rei existit, determinatè existit; nec admittimus indifferentem etiam per exclusionem determinationis ad agendum, petibilis ex suppositione consequenti; sed admittimus indifferentem, per exclusionem determinationis præcedentis, quæ positâ, non possumus non operari. Illa propositio: Gratia præveniens si non sit efficax, non potest dare exordium in justificatione, falsa est, cum etiam gratia sufficiens possit illam exordiri, licet non sit exorsura. Fortè etiam imaginatur arguens, nos non admittere efficaciam in actu primo ante statum absolutum, quod falsum est; quidquid sit in quo illa stet: Concedimus item prævenientem gratiam, non quidem antecedenti prædeterminativâ, sed completivâ in ratione virium, elevativâ potentie &c. quidquid sit, quomodo distinguatur à gratia adjuvante. Hic autem diligenter annotandum est; nec gratiam quæ efficax est, nec prædeterminationem, nec specialem Dei favorem esse omnino necessaria, ad hoc, ut possumus consentire, quia positâ gratiâ sufficienti omnia hæc possunt non haberi; & tamen cum illa possumus operari bene. Unde ulterius dicitur: Justificationis initium non esse à gratia sufficienti, quæ sufficiens est, quia hæc gratia importat, quod non sit operatura, in initio autem salutis est operatio: Nec proficiscitur à gratia efficaci, quæ efficax est; sed proficiscitur à gratia efficaci materialiter, seu efficienti.

INSTARI potest 1. Proficiscitur consensus absolutus à gratia in actu primo operatura; Ergo & consensus conditionatus.

RESPONDETUR. Quia habetur aliquid antecedens consensum absolutum, à quo potest desumi iste actus primus; statum autem conditionatum, nihil antecedit, nisi possibilitas, quæ æque se habet ad utramque partem, adeoque non confert determinatè infallibilitatem.

INSTARI potest 2. Effectus absolutus ab iisdem principiis pendere debet, à quibus & conditionatus.

RESPONDETUR ab iisdem principiis in ratione virium, causæ, operativi, pendet effectus absolutus & conditionatus; sed non ab iisdem ratione formalitatis petibilium à statu, & non ab iisdem sub ratione operaturæ causæ, & quia formalitas causæ prout operaturæ efficacis, prout in-

infallibilis, non causat consensum, ideo ad hoc consensus conditionatus & absolutus, ab eadem causis pendeat.

INSTAT 3. Joan. à Thom. Id quod postulamus à Deo, ex eius gratia procedit: Nam, ut inquit, Aug. *Oratio est clarissima gratia reificatio*; Oramus autem etiam pro nostræ voluntatis consensu, & Ecclesia petit, ut rebelles etiam nostræ compellantur voluntates; Ergo apparet illum consensum à gratia proficisci.

RESPONDETUR. Concedendo totum, quia asserimus tam conditionatum, quam absolutum nostrum consensum, produci à gratia; sed cui possumus resistere, ut loquitur Trid. & cui cooperamur; ne in opere justificationis, contra Trident. merè passivè nos habeamus. Unde in primis in statu conditionato non supponitur, nec expectatur ponendus sine gratia ille consensus, sed producendus ab eadem; in statu autem absoluto supponitur quidem antecessisse consensus conditionatus; sed quia & hic non expectatus, sed causatus à gratia, bene adhuc pro gratia danda, supplicamus; Consequenter nostris principiis non possumus perire, ut tum nominis det gratiam, quando præcitur in ante nos consenturos, ante infusionem proportionatam gratiæ; sed bene possumus petere, ut seligat gratias, eum quibus videt nos consenturos; petimus autem à Deo nobis dari consensum, quia petimus ejusdem necessariissimam causam, hoc est gratiam. Quod attinet ad hunc terminum: Compellere voluntates, hic compullus non significat ad actionem ad agendum, sed obligationem principii, extrinsecus advenientis, gratiosi compellimur enim ab extrinseco) & ut illud nos juvet, & elevet contra rebellionem nostræ voluntatis, contra quam, sine auxilio supernaturali, nihil possumus, ut oportet: Quo auxilio posito præcipue selecto, facit in nobis Deus consensum absolutum, nec pro ullo statu gratia supponit voluntatem conversam, sed facit, ut dictum est.

OBJICIT 2. Alv. l. 3. d. 73. Auxilium sufficiens est illud, quo potest quis operari si velit; efficax autem est, quo quis actualiter operatur; sed hoc est major virtus; quia majoris virtutis est principium, tribuens actualiter operari, principium solum tribuente posse operari; actus enim secundus, nobilior est primo.

RESPONDETUR. Agnoscimus majoritatem gratiæ efficaci, non in posse agere, nec in ratione virium præficienti; sed in ratione donantis in illa explicata selectione. Immerito etiam supponitur, ut dictum, quod gratia sufficiens sit ad solum posse operari. Immerito etiam supponitur, omnem actum secundum esse nobiliorem primo, alias apprehensio A. esset nobilior potentia intellectiva. Concedimus enim efficaciam causæ, non pendere à suo effe-

ctu, sed è converso: Unde etiam gratia efficax non accipit vires, & posse agere, ab ullo consensu etiam conditionato, quidquid sit, an alias denominationes tribuat consensus conditionatus?

INSTAT 1. Duplices sunt per Aristot. artes, quædam demonstrativæ, quæ si adhibeantur media secundum regulas artis, infallibiliter consequuntur finem intentum, ut formatio globorum plumbeorum, eò quod omnia prærequisita, ad consecutionem finis, sint in potestate artificis; Artes verò conjecturales non semper consequuntur finem, eò quod non sint omnia media in potestate artificis, qualis est medicina: Jam autem ars supremi medici Christi D. qui venit salvum facere quod perierat, non est conjecturalis, sed demonstrativa, adeoque infallibiliter consequens finem, quem non apparet, quomodo infallibiliter consequatur, si est indifferens & indeterminata gratia ad operari & non operari.

RESPONDETUR. Etiam per nos gratia efficax non est indifferens, & per hanc Deus infallibiliter consequitur suum finem; licet sit indifferens hoc sensu, quia illi potest resisti secundum Tridentinum, quamvis non sit resistendum.

INSTAT 2. Per nos Deus condeterminat ad agendum, non apparet autem quomodo utraque causa conjungat sese ad consensum, & quidem non casu, si non datur prædeterminatione. Unde vel voluntas divina sua gratia efficaci determinare nos debet, vel nos illam, quod absurdum est, quia alias verum esset dicere, quia voluntas creata operatur, Deus cooperatur.

RESPONDETUR. Concedimus quod nos à Deo determinemur, hoc est compleamur, ut potentia nostra indifferens ad habendum, vel non habendum auxilium, compleatur auxilio, quod datur à Deo: Concedimus nos determinari cogitationibus & affectionibus quæ sunt in nobis sine nobis: Concedimus item nos determinari, ratione selectionis auxilii, determinati ex suppositione consequenti, ad agendum, licet non determinemur Thomistice, h. e. cum ablatione indifferentiæ in sensu composito ad posse oppositi. Unde per nos non ideo Deus agit, quia agit causa secunda; sed potius ideo agit causa secunda, quia agit prima conferendo virtutem, elevando, dando auxilium, &c. & pro statu absoluto seligendo, &c. Quando autem nostri dicunt, causam secundam seipsam determinare, non facit hunc sensum, quod non præsupponatur in ante collata à Deo proportionata vires, sed facit hunc sensum, quod non supponatur ab alio principio determinata ante suam determinationem, nemo autem nostrum dicit, quod ad hanc ipsam determinationem, non concurrat Deus.

INSTAT 3. Auxilium non subditur, quantum ad usum

R. P.
H. MŁOD
ANOWSKI
Tom. I. c. 2.
D. VI

ad usum potestati nostri arbitrii, sed potius sub-
jicit sibi ipsum arbitrium.

RESPONDETUR. Quod Trid. negare vi-
detur id: Dicit enim, quod auxilium illud eti-
am abjicere possit voluntas. Deinde secundum
toties jam repetita dici potest, quod auxilium il-
lud ex suppositione consequenti subdit sibi
ipsum arbitrium, licet non prædeterminet phy-
sicè: Et sicut supposito, quod sedeat Petrus,
non subditur illi, ut sedens non sedeat; sic etiam
ex suppositione, quod sit consensurus, non sub-
ditur illi, ut non consentiat. Pro statu autem
absoluto selectio auxilii subdit sibi arbitrium.

OBJICIT 3. Nazarius q. 24. a. 4. In nostris
principiis, sequitur gratiam esse pedisequam
nostræ voluntatis, & aliquid præcipuum in ipsa
justificatione esse à libero arbitrio, ut solâ & pri-
mâ causâ; nequaquam autem à gratia, siqui-
dem posita quâcunque vehementia gratiæ, per
nos, liberum arbitrium semper manet indiffe-
rens; facere autem pedisequam gratiam, est
loqui contra Aug.

RESPONDETUR. Per nos nec pro statu con-
ditionato esse gratiam pedisequam, quia ante-
cedit & præsupponitur positioni conditionati
consensus; nec in statu absoluto, est pedise-
qua, quia ante illum supponitur infallibilis.
Quamvis autem consensum conditionatum
præsupponat illa gratia, non potest dici pedise-
qua, cum ipsum, ut dixi, statum conditionatum
in ratione viriû, productivi, principii, præcedat.
Unde secundum illud tritum: Quod est causa
causæ, est etiam causa causati, siquidem ipsum
consensum conditionatum antecedit, certè ra-
tione formalitatis alicujus, petibilis à statu con-
ditionato, non debet dici pedisequa, cum ipsum
statum illum causet. Quod attulit de indiffe-
rentia, alibi solutum est.

INSTAT I. Ponamus tres æquales peccato-
res, æqualiter vocatos, primus resistat, secun-
dus liberè consentiat, tertius consentiat deter-
minatus: Quo casu secundus aliquid habet præ
primo, utpote non consentiente, & præ tertio
utpote necessitato, illud autem plus non potest
haberi, nisi ratione prædeterminationis.

RESPONDETUR. Habere illum plus ratio-
ne libertatis elevatæ ad agendum, ratione sele-
ctionis auxilii, &c.

INSTAT 2. inquirendo à quam gratiâ, ab
excitantene, an ab adjuvante consensus ille in
nostris principiis oriatur?

RESPONDETUR. Intervenire illic, & gra-
tiam excitantem, quæ stat in primis motibus, qui
sunt in nobis sine nobis: Intervenire & adju-
vantem, quæ non supponit, sed causat etiam
ipsum consensum conditionatum; nec expectat
illum, sed ponit, idque præviè complendo, ele-
vando, virtutem agendi tribuendo, licet con-
sensus conditionatus refundat etiam suas deno-
minationes in gratiam. Plura vide de Gratia,
D. 5.

DIFFICULTAS III.

De Decretis mixtè conditionatis.

RUIZ. d. 71. S. 7. meminit quorundam decre-
torum mixtè conditionatorum, quæ pos-
sent in Societatis principiis admitti; quorum no-
mine accipit decreta in aliquo universali decre-
to contenta, & pertinentia ad regimen actuali-
ter exequendum in aliqua differentia temporis.
Ex his aliqua continentur in legibus universali-
bus divinæ gubernationis, & omnes aut pluri-
mos homines comprehendunt v. g. Deus vult
omnes homines salvos fieri: Alia continentur
in decretis specialibus; dispositioneq; circa par-
ticulares personas, quale est illud, si non laverō
te, non habebis partem mecum. Docet in talib.
decretis posse nosci futura conditionata. Ratio,
quia per illationis necessitatem colliguntur: Si
enim omnes homines vult salvos fieri, subintel-
lige cooperantes, salvabit certè Petrum si fuerit
cooperatus. Erit autem hæc notitia distincta à
notitia conditionali, quia attendet præcisè, ut
dixi, ad illationem, non ad coexistentiam expli-
catam ante. Circa quod

ASSERO 1. Deum formare talia decreta; Ra-
tio, quia licitum est illi alligare suam libertatem,
& cum potuerit non dare etiam pro meritis su-
pernaturalibus vitam æternam, nihilominus se
determinare ut illam det.

ASSERO 2. illis decretis Deum alligare suam
voluntatem: Per hoc enim decretum exercet li-
bertatem, sed non alligare libertatem creatam
ad unam partem; nisi fortè ut alibi dicitur, præ-
definiendo ad bonum, quia hæc ligatio tolleret
libertatem, ut probatum. Posito autem decre-
to, quo ligat Deus suam libertatem ad unam
partem involvuntur aliquæ conditiones, quas
Deus pro sua parte ponere debet, has Deus de-
bet implere ex vi illius decreti: ut dixi libertas creata, ita
nec determinatur hypotheses ponendæ ex
parte creaturæ.

ASSERO 3. Per illa decreta mixtè conditionata
non auferri libertatem; In primis quia ut dixi, non
ligatur per illa libertas creata, sed sibi legem po-
nit sola libertas divina. Deinde, quia ita se ha-
bent decreta illa mixtè conditionata, ut non de-
terminent in particulari creaturam ad agendū,
& ita hoc decreto, volo omnes homines salvos
fieri si perseveraverint; necessitatur quidem
Deus ut si Petrus perseveraverit, salvetur; se-
quiturq; per necessariam illationem, si perseve-
raverit salvandum; sed non sequitur perseve-
raturum, unde etiam alia pars vera erit, si non
perseveraverit Petrus, non salvabitur.

ADDO. Videri quod prius naturā noscat
Deus aliquid in mixtè conditionato decreto, &
posterius naturā objectum scientiæ conditiona-
lium, quia prius est naturā noscere, quod si per-
severaverit, Petrus salvabitur, quam quod
sit perseveratu

TRACTA.